

การจัดการพื้นที่สาธารณะในเขตเมือง: กรณีศึกษาสุสานแต่จิว

กรุงเทพมหานคร

โดย

นางสาวกนกวรรณ จันทร์พรหม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

การผังเมืองมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการผังเมือง

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปีการศึกษา 2560

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

การจัดการพื้นที่สาธารณะในเขตเมือง: กรณีศึกษาสุสานแต่จิว
กรุงเทพมหานคร

โดย

นางสาวกนกวรรณ จันทร์พรหม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การผังเมืองมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการผังเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2560
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

MANAGING URBAN PUBLIC SPACE: A CASE STUDY OF
TEOCHEW CEMETERY, BANGKOK

BY

MISS KANOKWARN JUNPORM

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF MASTER OF URBAN ENVIRONMENTAL
PLANNING AND DEVELOPMENT
URBAN ENVIRONMENTAL PLANNING AND DEVELOPMENT
FACULTY OF ARCHITECTURE AND PLANNING
THAMMASAT UNIVERSITY
ACADEMIC YEAR 2017
COPYRIGHT OF THAMMASAT UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง

วิทยานิพนธ์

ของ

นางสาวกนกวรรณ จันทร์พรหม

เรื่อง

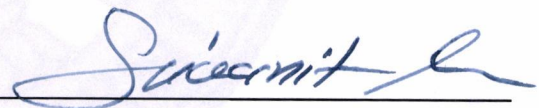
การจัดการพื้นที่สาธารณะในเขตเมือง: กรณีศึกษาสุสานแต่จิว กรุงเทพมหานคร

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

การผังเมืองมหาบัณฑิต

เมื่อ วันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2561

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

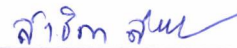
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มานัส ศรีวณิช)

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กฤตพร หัวใจเจริญ)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาทิดา สุกรัตน์กุลชัย)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(อาจารย์ ดร. วิทยา ดวงธิดา)

คณบดี

(รองศาสตราจารย์ เฉลิมวัฒน์ ตันตสวัสดิ์)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การจัดการพื้นที่สาธารณะในเขตเมือง: กรณีศึกษาสุสาน แต่จิว กรุงเทพมหานคร
ชื่อผู้เขียน	นางสาวกนกวรรณ จันทร์พรหม
ชื่อปริญญา	การผังเมืองมหาบัณฑิต
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	การผังเมือง สถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กฤตพร หัวเจริญ
ปีการศึกษา	2560

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลทั้งด้านกายภาพ สังคม และนโยบายการจัดการ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่นำมาวิเคราะห์ถึงการให้บริการและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ เพื่อสะท้อนถึงสภาพปัญหาและความต้องการของกลุ่มผู้ใช้งาน และนำมาสู่การเสนอแนะแนวทางในการจัดการพื้นที่ให้สอดคล้องกับลักษณะการใช้งานในปัจจุบันและรองรับการให้บริการในอนาคต ซึ่งในการศึกษาจะเก็บข้อมูล 3 ส่วน ได้แก่ การสำรวจภาคสนาม การสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม เพื่อนำมาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผู้ใช้งานกับพื้นที่และนโยบายการบริหารจัดการ โดยแสดงผลออกมาในรูปของข้อมูลทางสถิติเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงการให้บริการและการบริหารจัดการของพื้นที่

ผลจากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่าสุสานแต่จิวเป็นพื้นที่สาธารณะที่ดำเนินการบริหารจัดการโดยภาคเอกชน มีพื้นที่สำหรับรองรับการทำกิจกรรมต่าง ๆ ประกอบกับมีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานที่เหมาะสมตามเกณฑ์มาตรฐานของสวนสาธารณะ ด้านกิจกรรมส่วนใหญ่ที่พบจะเป็นกิจกรรมนันทนาการ รองลงมาคือการพักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งกลุ่มผู้ใช้งานมีความหลากหลายทั้งช่วงวัย อาชีพ และเขตพักอาศัย มีนโยบายการบริหารจัดการพื้นที่ที่สามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้ใช้งานได้ดี แต่ยังมีปัญหาและข้อจำกัดในหลายด้านที่ควรได้รับการจัดการ อาทิเช่น พื้นที่ส่วนบริการที่จอดรถ มีไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้ใช้งานควรจัดโซนที่จอดรถหรือขยายเวลาเปิด-ประตูทางเข้าฝั่งสมาคมแต่จิว เพื่อให้รถยนต์สามารถไปจอดบริเวณลานจอดรถของทางสมาคมได้ ส่วนบริเวณสนามกีฬาและพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจมีการทับซ้อนกันควรได้รับการจัดระเบียบและแบ่งพื้นที่ของกิจกรรมให้ชัดเจน สนามเด็กเล่นที่ชำรุดควรได้รับการปรับปรุงซ่อมแซมเพื่อความปลอดภัยของเด็ก และพื้นที่รกร้างบริเวณ

ฮวงซุ้ย ซึ่งอาจเป็นที่มั่วสุมและเป็นที่อยู่ของสัตว์ร้ายควรมีการปรับปรุงให้เป็นพื้นที่โล่งและจัดภูมิทัศน์ให้สวยงามมากยิ่งขึ้น ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมความสะอาด ร้านค้า มีการตั้งอยู่แบบกระจายควรจัดให้อยู่ในโซนเดียวกัน ห้องน้ำ มีเพียงพอบ้างจุดควรได้รับการปรับปรุงคุณภาพให้สามารถใช้งานได้ และไฟฟ้าส่องสว่าง ควรได้รับการเพิ่มและซ่อมบำรุงเพื่อความสะดวกและปลอดภัยต่อผู้ใช้งาน ซึ่งการดำเนินการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม และการจัดทำโครงการพัฒนาพื้นที่ดังกล่าวมาข้างต้นนั้น จำเป็นต้องใช้เงินงบประมาณในการจัดการ โดยอาจจะใช้วิธีการจัดหาผลประโยชน์ที่ไม่ขัดต่อข้อตกลงในการใช้พื้นที่ ประกอบกับการเปิดรับบริจาคจากกลุ่มผู้ใช้งานและบุคคลทั่วไป หรือขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐเนื่องจากพื้นที่ศึกษาเปรียบเสมือนพื้นที่บริการของเมืองที่เปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าใช้ได้โดยไม่มีค่าธรรมเนียม แนวทางดังกล่าวอาจช่วยลดข้อจำกัดในด้านงบประมาณที่จะนำมาใช้ในการบริหารจัดการพื้นที่ในด้านต่าง ๆ ได้

คำสำคัญ: พื้นที่สาธารณะ, การจัดการพื้นที่, สุสานแต่จิว

Thesis Title	MANAGING URBAN PUBLIC SPACE: A CASE STUDY OF TEOCHEW CEMETERY, BANGKOK
Author	Miss Kanokwarn Junporm
Degree	Master of Urban Environmental Planning and Development
Major Field/Faculty/University	Urban Environmental Planning and Development Architecture and Planning Thammasat University
Thesis Advisor	Assistant Professor Kritaporn Haocharoen, Ph.D
Academic Years	2017

ABSTRACT

This study investigated the physical, social, and policy's management aspects which are significant factors to be analyzed for service and users' satisfaction in order to indicate the challenges and needs of the users and the direction for managing the site with the current use and supporting for future services. In the study, data were collected from three instruments: field survey, interview, and questionnaire to investigate the relationship between users with the area and management policies. The results are, therefore, displayed in the form of quantitative and qualitative statistics. They probably reflect in-sight information of services and an area management.

The results of the study can be concluded that Chaozhou cemetery is a public space which is managed by a private sector. Three investigated aspects are explained here, respectively. Firstly, physical area includes spaces for activities providing basic facilities under public space standard criteria. Secondly, the area, in social aspect, provides most activities which tend to be a recreational activity and relaxation. There are various group of users from different ages, occupations and residential areas to utilize this public space. Lastly, the management policy is successfully able to meet the needs

of the users. In contrast, there are some challenges and limitations which should be solved such as physical areas and facilities. To begin with, a number of service areas-parking areas which are not sufficient to the number of users. Therefore, a car park zoning policy could be applied or closing gate's time at Chaozhou Association might be extended which the cars may park at the parking lot of the Chaozhou association. Additionally, the stadium and leisure areas are somewhat overlapped, and they should be organized and clearly located the area by their activities. Apart from that, the damaged playground should be repaired for the safety of the children. Finally, the wasteland area around the cemetery, which may be a place for assembling for unlawful purposes and for fierce animals, should be improved to possibly be open space and beautiful landscape. Last but not least, there are some challenges for facilities provided in the area since the area are rather scattered with convenience stores; they might be located in the same zone. Also, rest rooms are quite adequate; however, they in some areas could be improved to be functional. Moreover, the park's lighting spots can be increased, and maintenance should be improved for the convenience and safety of users. Consequently, the challenges of development of physical areas and facilities, which are mentioned above, require some management budgets in order to run them efficiently. The budgets may be from any sources which are not against the agreement for the area conditional use between the Chaozhou association and Tio Chew running community. Additionally, there might be donations from the users and the general public or possibly obtain some support from the government agency because the studied area seems to be a service area of the city that allows the public to enter without any fee. This approach may help reduce the limitation of the budget for managing the area.

Keywords: Space management, Public Space, Teochew

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไม่ได้หากขาดการสนับสนุน และให้ความช่วยเหลือจาก บุคคลหลายท่าน โดยเฉพาะ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กฤตพร หัวใจเจริญ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้ความกรุณาอย่างสูงในการให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ให้คำปรึกษา ให้ความรู้ในการทำงานวิจัย ตลอดจนตรวจทานสิ่งที่บกพร่องต่าง ๆ อย่างดีมาโดยตลอด รวมถึง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มานัส ศรีวณิช ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาธิตา สุกรัตน์กุลชัย และ อาจารย์ ดร. วิทยา ดวงธิดา กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นเชิงวิชาการ พร้อม ทั้งให้ความกรุณาตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องอันเป็นประโยชน์แก่วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยมีความซาบซึ้งในความกรุณาที่ทุกท่านสละเวลามาเป็นกรรมการสอบ และกราบพระคุณ อย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอขอบคุณคณาจารย์ทุกท่านในสาขาวิชาการผังเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่ให้ความรู้ประสิทธิประสาทวิชา และให้การอบรมสั่งสอน ตลอดระยะเวลาในการศึกษา นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คุณทวีสิทธิ์ ทิระวงษ์ คุณสมชาย ธิติสิริเวช และ คุณอิทธิพล พัฒนพิเชียร ซึ่งเป็นผู้ให้สัมภาษณ์และให้ข้อมูลความรู้ในทุกด้านของพื้นที่ศึกษา พร้อมทั้งขอบพระคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านในพื้นที่สุสานแต่จิวที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบ แบบสอบถาม ซึ่งทำให้ข้อมูลมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณครอบครัว ที่คอยสนับสนุนและให้กำลังใจในการทำงาน ขอขอบคุณ พี่พงษ์ ที่ช่วยเหลือให้คำปรึกษาในการแปลภาษาและให้กำลังใจในการเรียนการทำงานวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณปิงปอนด์ ที่คอยช่วยเหลือสนับสนุนในทุกด้านที่เกี่ยวกับการทำวิทยานิพนธ์ตั้งแต่เริ่มต้นจนจบ ขอขอบคุณพี่ไต้โน้ ที่คอยให้คำปรึกษาในทุกด้านรวมทั้งช่วยหาพื้นที่ศึกษาในการทำงานวิจัยฉบับนี้ ขอขอบคุณ พี่ก้อยที่ช่วยเหลือด้านการออกแบบ ให้ข้อคิดและคำแนะนำที่ดีในการทำวิจัย ขอขอบคุณพี่เหมียวที่คอย ให้คำแนะนำปรึกษาและให้กำลังใจเสมอ รวมถึงพี่กิ๊ก และพี่ ๆ ส่วนผังเมืองรวมส่วนที่ 3 ทุกคนที่คอย สนับสนุนและเป็นกำลังใจให้เสมอมา ตลอดจนเพื่อนท่านอื่น ๆ ที่มีได้กล่าวมา ณ ที่นี้ด้วย

นางสาวกนกวรรณ จันทร์พรหม

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(3)
กิตติกรรมประกาศ	(5)
สารบัญตาราง	(11)
สารบัญภาพ	(12)
สารบัญแผนภูมิ	(14)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
1.3 ขอบเขตการวิจัย	3
1.3.1 ขอบเขตเชิงพื้นที่	3
1.4 วิธีการดำเนินงานวิจัย	3
1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับพื้นที่สาธารณะ	6
2.1.1 ความหมายของพื้นที่สาธารณะ	6
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับพื้นที่สาธารณะ	7
2.2.1 วิวัฒนาการของสวนสาธารณะ	7

2.2.2 ความหมายของสวนสาธารณะ	9
2.2.3 ประเภทของสวนสาธารณะ	11
2.2.4 เกณฑ์มาตรฐานของพื้นที่สวนสาธารณะต่อจำนวนประชากร	16
2.2.5 การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทที่พื้นที่โล่งและการผังเมือง	19
2.2.6 องค์ประกอบและลักษณะของสวนสาธารณะที่ดี	22
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมนันทนาการและการพักผ่อนหย่อนใจ	26
2.3.1 ความหมายของนันทนาการและการพักผ่อนหย่อนใจ	26
2.3.2 ประเภทของการพักผ่อนหย่อนใจ	27
2.3.3 ประโยชน์ของการพักผ่อนหย่อนใจ	29
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้สวนสาธารณะ	30
2.4.1 ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกทำกิจกรรมนันทนาการ	30
2.4.2 ปัจจัยที่มีผลต่อการที่จะเลือกใช้หรือไม่ใช้สวนสาธารณะ	32
2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ	35
2.5.1 ความหมายของการบริหารและการจัดการ	35
2.5.2 ความสำคัญของการจัดการ	36
2.5.3 การบริหารจัดการทรัพยากรทางกายภาพ	37
2.6 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	37
2.6.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม	38
2.6.2 เงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน	38
2.6.3 ระดับขั้นของการมีส่วนร่วม	38
2.7 องค์ประกอบของสุสานแต่จิว	40
2.7.1 ประเภทของฮวงซู่ย	40
2.7.2 วิธีการเลือกสุสาน (ฮวงจู่ย/ ฮวงซู่ย)	41
2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	43
2.8.1 งานวิจัยในประเทศ	43
2.8.2 กรณีศึกษาในต่างประเทศ	49
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	52
3.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	52

3.2	ขั้นตอนของการวิจัย	54
3.3	กลุ่มตัวอย่าง	57
3.4	เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย	58
3.4.1	การสำรวจพื้นที่แบบภาคสนาม	58
3.4.2	การแจกแบบสอบถาม	59
3.4.3	การสัมภาษณ์	59
3.5	การเก็บรวบรวมข้อมูล	59
3.5.1	ข้อมูลเชิงปฐมภูมิ	60
3.5.2	ข้อมูลเชิงทุติยภูมิ	60
3.6	การวิเคราะห์ข้อมูล	60
บทที่ 4	สภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา	63
4.1	ประวัติความเป็นมาของสุสานแต่จิว	63
4.2	ที่ตั้งและอาณาเขต	65
4.3	ลักษณะทางกายภาพ	67
4.3.1	การสัญจรและเข้าถึงพื้นที่	67
4.3.2	สภาพแวดล้อมภายในพื้นที่สุสานแต่จิว	71
4.4	ลักษณะสังคมประชากร	80
4.4.1	สถิติของผู้เข้ามาใช้บริการสุสานแต่จิว	80
4.4.2	การรวมกลุ่มทางสังคม	81
4.5	การบริหารจัดการพื้นที่	83
4.5.1	โครงสร้างการบริหารจัดการพื้นที่	85
4.5.2	งบประมาณในการบริหารจัดการ	85
4.6	โครงการพัฒนาพื้นที่ในอนาคต	88
บทที่ 5	ผลการศึกษา	90
5.1	ด้านพฤติกรรมและรูปแบบกิจกรรมของกลุ่มผู้ใช้งาน	90

5.1.1	กลุ่มผู้ใช้งานพื้นที่สุสานแต่จิว	90
5.1.2	รูปแบบกิจกรรมของกลุ่มผู้ใช้งานสุสานแต่จิว	99
5.1.3	สรุปผลการวิเคราะห์ด้านพฤติกรรมและกิจกรรมการใช้งาน	105
5.2	ปัจจัยทางด้านกายภาพที่ส่งผลต่อการใช้พื้นที่สุสานแต่จิว	105
5.2.1	ตำแหน่งที่ตั้งและการเข้าถึงพื้นที่สุสานแต่จิว	106
5.2.2	สภาพแวดล้อมภายในและการแบ่งโซนการใช้พื้นที่สุสานแต่จิว	108
5.2.3	การให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกของพื้นที่สุสานแต่จิว	111
5.3	ปัจจัยทางด้านนโยบายที่มีผลต่อการให้บริการพื้นที่สุสานแต่จิว	112
5.3.1	โครงสร้างการบริหารจัดการพื้นที่สุสานแต่จิว	113
5.3.2	คุณภาพของการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก	113
5.4	สรุปการผลวิเคราะห์ข้อมูลในด้านต่าง ๆ	114
บทที่ 6 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ		117
6.1	สรุปผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของกลุ่มผู้ใช้งาน	118
6.1.1	ด้านกายภาพของพื้นที่สุสานแต่จิว	118
6.1.2	สรุปสภาพปัญหาด้านกายภาพในปัจจุบันของสุสานแต่จิว	121
6.1.3	ด้านพฤติกรรมการใช้งาน	123
6.1.4	ด้านนโยบายและการบริหารจัดการ	125
6.2	แนวทางการจัดการพื้นที่สุสานแต่จิว	127
6.2.1	ข้อเสนอแนะและแนวทางจัดการด้านกายภาพ	127
6.2.2	ข้อเสนอแนะและแนวทางจัดการด้านพฤติกรรม	128
6.2.3	ข้อเสนอแนะและแนวทางจัดการด้านนโยบายในการจัดการพื้นที่	128
6.2.4	แนวคิดในการออกแบบพื้นที่สุสานแต่จิวในอนาคต	129
6.2.5	การจัดทำแผนงานตามความสำคัญของการให้บริการ (Phasing)	134
6.3	ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป	136
รายการอ้างอิง		137

(10)

ภาคผนวก

140

ประวัติผู้เขียน

145

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 แสดงเกณฑ์การจัดให้มีพื้นที่สวนสาธารณะ	17
2.2 เกณฑ์การให้บริการสวนสาธารณะ	18
2.3 แสดงมาตรฐานพื้นที่สวนสาธารณะต่อประชากรในต่างประเทศ	18
3.1 แสดงการแจกแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง	58
3.2 สรุปวิธีการวิจัย	61
4.1 แสดงจำนวนผู้เข้าใช้บริการสุสานแต่จิวตามช่วงเวลาการใช้งาน	80
5.1 แสดงข้อมูลจำนวนผู้ใช้งานต่อวันจำแนกตามช่วงวัย	91
5.2 แสดงกลุ่มผู้ใช้งานและความถี่ในการเข้าใช้	94
5.3 แสดงปริมาณความพึงพอใจในการให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวก	112
5.4 แสดงทัศนคติด้านคุณภาพการให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวก	114
6.1 แผนปฏิบัติงานการพัฒนาพื้นที่สาธารณะสุสานแค้จิว	134

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 แสดงขอบเขตพื้นที่ศึกษา	5
2.1 แสดงวงจรการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ Cohen and Uqhoff	39
2.2 สุสานเจ้าอู่	40
2.3 สุสานแบบฮกกีและแซกกี	41
2.4 องค์ประกอบของฮวงซุ้ย	42
2.5 ปีกเกิดบรรพบุรุษและทิศทางตั้งฮวงซุ้ย	43
3.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	54
3.2 ชั้นการศึกษาวิจัย	56
4.1 แสดงขอบเขตพื้นที่ศึกษาและการเข้าถึง	66
4.2 การแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในสุสานแต่จิว	72
4.3 แสดงพื้นที่ส่วนนันทนาการ	75
4.4 พื้นที่ส่วนนันทนาการ	77
4.5 พื้นที่ส่วนพิธีกรรม	79
4.6 แผนผังการใช้ที่ดินของพื้นที่สุสานแต่จิว	84
4.7 แสดงโครงสร้างการบริหารจัดการ	86
5.1 เขตที่มีผู้ใช้บริการพื้นที่สาธารณะสุสานแต่จิวในระยะรัศมีการให้บริการ 5 กิโลเมตร	97
5.2 แสดงกิจกรรมนันทนาการและการพักผ่อนหย่อนใจภายในพื้นที่สุสานแต่จิว	103
5.3 แสดงกิจกรรมที่เกิดในพื้นที่สุสานแต่จิว	104
5.4 ตำแหน่งที่ตั้งและการเข้าถึงพื้นที่สุสานแต่จิวและลักษณะการใช้พื้นที่โดยรอบสุสานฯ	108
5.5 ช่วยวัยและการแบ่งโซนการใช้พื้นที่สุสานแต่จิว	110
6.1 ถนนเดิน-วิ่งบริเวณที่ 8 และพื้นที่เสี่ยงต่อการมั่วสุม	118
6.2 ที่จอดรถจักรยานยนต์และที่รถยนต์เข้ามาจอดบนทางวิ่ง	119
6.3 แสดงบริเวณที่ควรได้รับการแก้ไขปรับปรุงมากที่สุด	120
6.4 แสดงสภาพปัญหาการใช้พื้นที่ในปัจจุบัน	122
6.5 แสดงแนวทางในการจัดการพื้นที่สุสานแต่จิว	130
6.6 แสดงแผนผังการพัฒนาพื้นที่สุสานแต่จิวในอนาคต	131

6.7 แนวทางการพัฒนาพื้นที่บริเวณที่ 8	132
6.8 แสดงแนวคิดในการออกแบบ	132
6.9 แสดงพื้นที่จอดรถภายในพื้นที่สุสานแต่จิว	133
6.10 แนวทางการพัฒนาพื้นที่บริเวณที่ 7	133

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
5.1 แสดงช่วงเวลาในการเข้าใช้และกิจกรรมที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลา	96
5.2 เขตพักอาศัยของกลุ่มผู้ใช้งาน	98
5.3 วิธีการเดินทางของกลุ่มผู้ใช้งาน	98
5.4 เขตพักอาศัยและการเดินทาง	99
5.5 ร้อยละของช่วงอายุที่มีผลต่อการเลือกทำกิจกรรมภายในพื้นที่สุสานแต่จิว	102
5.6 เหตุผลที่ผู้ใช้งานเลือกใช้พื้นที่สุสานแต่จิว	107

บทที่ 1

บทนำ

1.1. ที่มาและความสำคัญ

เมืองหรือชุมชนเป็นพื้นที่สำหรับตั้งถิ่นฐานเพื่อการอยู่อาศัยและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ แต่เมืองกับชนบทมีความเจริญที่แตกต่างกันในหลายด้าน อาทิเช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ซึ่งเมืองมีการแนวโน้มในการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสูง มีสังคมหลากหลายรูปแบบ สิ่งแวดล้อมภายในเมืองประกอบด้วยสิ่งปลูกสร้างเป็นหลัก ประกอบกับเมืองมีพื้นที่ทางทรัพยากรธรรมชาติที่ค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับอาคารและปลูกสร้างอื่น ๆ ในเมือง ซึ่งตรงกันข้ามกับพื้นที่ชนบททุกประการด้วยการที่เมืองมีสภาพทางเศรษฐกิจที่ดีกว่าชนบท คนจากชนบทจึงย้ายเข้ามาหางานทำงานในเขตเมืองเพื่อแสวงหาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การพัฒนาอย่างรวดเร็วโดยไม่ได้มีการวางแผนเพื่อรองรับการขยายตัวของเมืองนั้น ส่งผลให้พื้นที่โล่งถูกปรับเปลี่ยนให้กลายเป็นอาคารสิ่งปลูกสร้างเพื่อตอบสนองความต้องการของคนในเมือง เมืองจึงกลายเป็นพื้นที่แออัดเต็มไปด้วยมลพิษและของเสียที่เกิดจากการดำเนินชีวิตประจำวันของคนเมือง คุณภาพชีวิตในด้านเศรษฐกิจรายได้อาจดีขึ้น แต่สภาพร่างกายและจิตใจของคนในเมืองอาจจะลดน้อยลง (นพนนท์ อินสุข, 2554) ดังนั้น เมืองจึงจำเป็นต้องมีพื้นที่โล่งหรือพื้นที่สาธารณะเพื่อรองรับการให้บริการแก่คนในเมือง พื้นที่สาธารณะถือเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญของเมือง เกิดขึ้นจากความต้องการในการใช้พื้นที่เพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ ของคนในเมือง (ศุภชัย ชัยจันทร์ และณรงพน ไล่ประกอบทรัพย์, 2559) ทั้งช่วยลดความหยาบกระด้างของพื้นที่เมืองและช่วยสร้างความสมดุลระหว่างสิ่งปลูกสร้างและพื้นที่สีเขียว

กรุงเทพมหานครเป็นเมืองขนาดใหญ่และมีประชากรอาศัยอยู่ภายในพื้นที่เป็นจำนวนมาก ดังนั้น พื้นที่ภายในเมืองจึงต้องมีพื้นที่สาธารณะที่เป็นที่เปิดโล่งให้ประชาชนสามารถเข้าไปใช้บริการในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ตามความต้องการ เพื่อเป็นการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน และรองรับการให้บริการที่หลากหลายแก่คนในเมือง พื้นที่สาธารณะอาจมีการใช้งานในหลายระดับ ได้แก่ ระดับชุมชน ระดับย่าน ระดับเมือง ระดับจังหวัด หรือระดับภาค ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์หรือเจตนารมณ์ของผู้ให้บริการ สุสานแต่จิวเป็นหนึ่งในพื้นที่สาธารณะระดับชุมชนที่เปิดให้บริการแก่บุคคลภายนอกได้เข้ามาทำกิจกรรมการนันทนาการ และพักผ่อนหย่อนใจ ภายในพื้นที่ได้โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น สุสานแต่จิวมีพื้นที่โดยรวม 84 ไร่ ตั้งอยู่ในแขวงทุ่งวัดดอน เขตสาทร กรุงเทพมหานคร สุสานแต่จิวตั้งอยู่บนพื้นที่ที่เป็นกรรมสิทธิ์ที่ดินของสมาคมแต่จิวแห่งประเทศไทยซึ่งอยู่ในความดูแลของหน่วยงานภาคเอกชน และมีการบริหารจัดการพื้นที่สุสานแต่จิวโดยสมาคมแต่จิวแห่งประเทศไทยร่วมกับชมรมนัก

วังแต่จิวสสาร สุสานแต่จิวหรือคนในพื้นที่อาจจะเรียกว่าป่าช้าวัดดอนเนื่องจากตั้งอยู่ในละแวกเดียวกับป่าช้าวัดดอน ในอดีตสุสานแต่จิวถูกใช้เป็นที่สำหรับการฝังศพหรือใช้ตั้งฮวงซุ้ยตามประเพณีของคนจีน จะเปิดให้บุคคลภายนอกเข้ามาภายในพื้นที่ได้ในช่วงเทศกาลเซ็งเม้งเท่านั้น จึงทำให้พื้นที่บริเวณนั้นรกร้างเสื่อมโทรมและเป็นพื้นที่เสี่ยงในการเกิดเหตุอาชญากรรม ซึ่งมีการใช้ประโยชน์พื้นที่อย่างไม่เต็มศักยภาพ พื้นที่สาธารณะสุสานแต่จิวเกิดจากความไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้งานพื้นที่สาธารณะของคนในชุมชน ภายหลังใน พ.ศ. 2539 พื้นที่บริเวณภายในสุสานแต่จิวถูกพัฒนาให้กลายเป็นลานสุขภาพ และมีบุคคลภายนอกเข้ามาใช้งานในพื้นที่เป็นจำนวนมาก ซึ่งในปัจจุบันก็ยังคงมีฮวงซุ้ยเดิมตั้งอยู่ภายในพื้นที่ แต่การใช้งานในพื้นที่สุสานแต่จิวถูกแยกออกจากกันอย่างชัดเจนระหว่างพื้นที่ตั้งฮวงซุ้ยเดิมกับพื้นที่โล่งสำหรับทำกิจกรรม สุสานแต่จิวมีกลุ่มผู้ใช้งานที่หลากหลายกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มคนวัยทำงานจะเป็นกลุ่มคนส่วนใหญ่ที่เข้ามาทำกิจกรรมการนันทนาการและการพักผ่อนหย่อนใจในพื้นที่ รองลงมาจะเป็นกลุ่มผู้สูงอายุที่เข้ามาทำกิจกรรม เช่น เล่นหมากฮอด รำไทเก๊ก ร้องเพลง และนั่งกินน้ำชาพูดคุยสนทนากับกลุ่มเพื่อนคนจีนหรือคนไทยตามซุ้มต่าง ๆ การทำกิจกรรมในพื้นที่ของคนไทยและคนจีนแสดงให้เห็นถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม แม้ว่าพื้นที่สุสานจะมีข้อจำกัดในหลายด้าน อาทิเช่น การเข้าถึงพื้นที่ที่ไม่สะดวกและไม่สามารถเชื่อมต่อกับพื้นที่อื่น ๆ ได้โดยง่าย ประกอบกับพื้นที่บริเวณดังกล่าวเป็นกรรมสิทธิ์ที่ดินและการจัดการของภาคเอกชน ส่งผลให้งบประมาณที่นำมาใช้ในการดำเนินการด้านการพัฒนาบำรุง ซ่อมแซม รักษา การทำความสะอาด และการปรับปรุงภูมิทัศน์ภายในพื้นที่ อาจจะไม่ได้รับการสนับสนุนเหมือนกับพื้นที่สาธารณะอื่น ๆ ที่อยู่ในความดูแลของภาครัฐ นอกจากนี้ยังพบว่าสุสานแต่จิวยังเป็นพื้นที่สาธารณะที่ต่างจากสวนสาธารณะแห่งอื่น ๆ เพราะเป็นพื้นที่สุสานเพียงแห่งเดียวในกรุงเทพมหานครที่ถูกปรับให้มีการใช้งานเพื่อการทำกิจกรรมนันทนาการ การพักผ่อนหย่อนใจ และการตั้งฮวงซุ้ย ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เดียวกัน

ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้นจึงทำให้พื้นที่สุสานแต่จิวมีความน่าสนใจในการศึกษา เนื่องจากเป็นพื้นที่ของเอกชนที่ถูกพัฒนามาจากสุสานเก่า แต่กลับพบว่าพื้นที่สาธารณะสุสานแต่จิวมีผู้ใช้งานเป็นจำนวนมาก แม้ว่าพื้นที่ดังกล่าวยังไม่มีความพร้อมมากนักเมื่อเทียบกับพื้นที่สาธารณะอื่น ๆ ดังนั้นจึงต้องศึกษาถึงประวัติความเป็นมาและนโยบายด้านการบริหารจัดการของพื้นที่เพื่อสร้างความเข้าใจถึงการพัฒนาพื้นที่จากการเป็นพื้นที่สุสานมาสู่การเป็นพื้นที่สาธารณะที่มีการใช้งานของบุคคลทั่วไป การศึกษาสภาพปัญหาในปัจจุบันของพื้นที่ และนำมาสู่การเสนอแนะแนวทางในการจัดการและวางแผนการพัฒนาเพื่อส่งเสริมให้พื้นที่สุสานแต่จิวมีศักยภาพและเหมาะสมต่อการใช้งานต่อไปในอนาคต ทั้งนี้คาดว่าผลที่ได้จากการศึกษาจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาพื้นที่ และสามารถนำพื้นที่ตัวอย่างนี้ไปเป็นกรณีศึกษาเพื่อนำไปปรับใช้ในการพัฒนาหรือปรับปรุงพื้นที่อื่น ๆ ที่มีลักษณะทางกายภาพหรือการใช้งานที่คล้ายคลึงกัน

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1.2.1 เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมของพื้นที่สาธารณะสุสานแต่จิว
- 1.2.2 เพื่อศึกษาพฤติกรรม กิจกรรมการใช้งาน และสภาพปัญหาของพื้นที่ความต้องของกลุ่มผู้ใช้งาน
- 1.2.3 เสนอแนะแนวทางการจัดการและวางแผนพัฒนาสุสานแต่จิว

1.3 ขอบเขตการวิจัย

1.3.1 ขอบเขตเชิงพื้นที่

พื้นที่ศึกษา สุสานแต่จิวตั้งอยู่ติดกับสมาคมแต่จิวแห่งประเทศไทย ซึ่งอยู่บริเวณ ซอยวัดปรก 1 ถนนจันทน์ แขวงทุ่งวัดดอนเขตสาทร กรุงเทพมหานคร ปัจจุบันมีเนื้อที่ 84 ไร่ ซึ่งอยู่ในความดูแลของสมาคมแต่จิวแห่งประเทศไทย และมีอาณาเขตการปกครอง ดังนี้

ทิศเหนือ	จดกับ	ซอยโรงน้ำแข็ง 5 และกุโบ
ทิศตะวันออก	จดกับ	ชุมชนกุศลทอง และโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถมศึกษา
ทิศใต้	จดกับ	ซอยวัดปรก 1 ซอยเย็นจิต 7 และซอยจันทร์ 18/7 แยก 28
ทิศตะวันตก	จดกับ	ซอยโรงน้ำแข็ง 5 และซอยวัดปรก

1.4 วิธีดำเนินการวิจัย

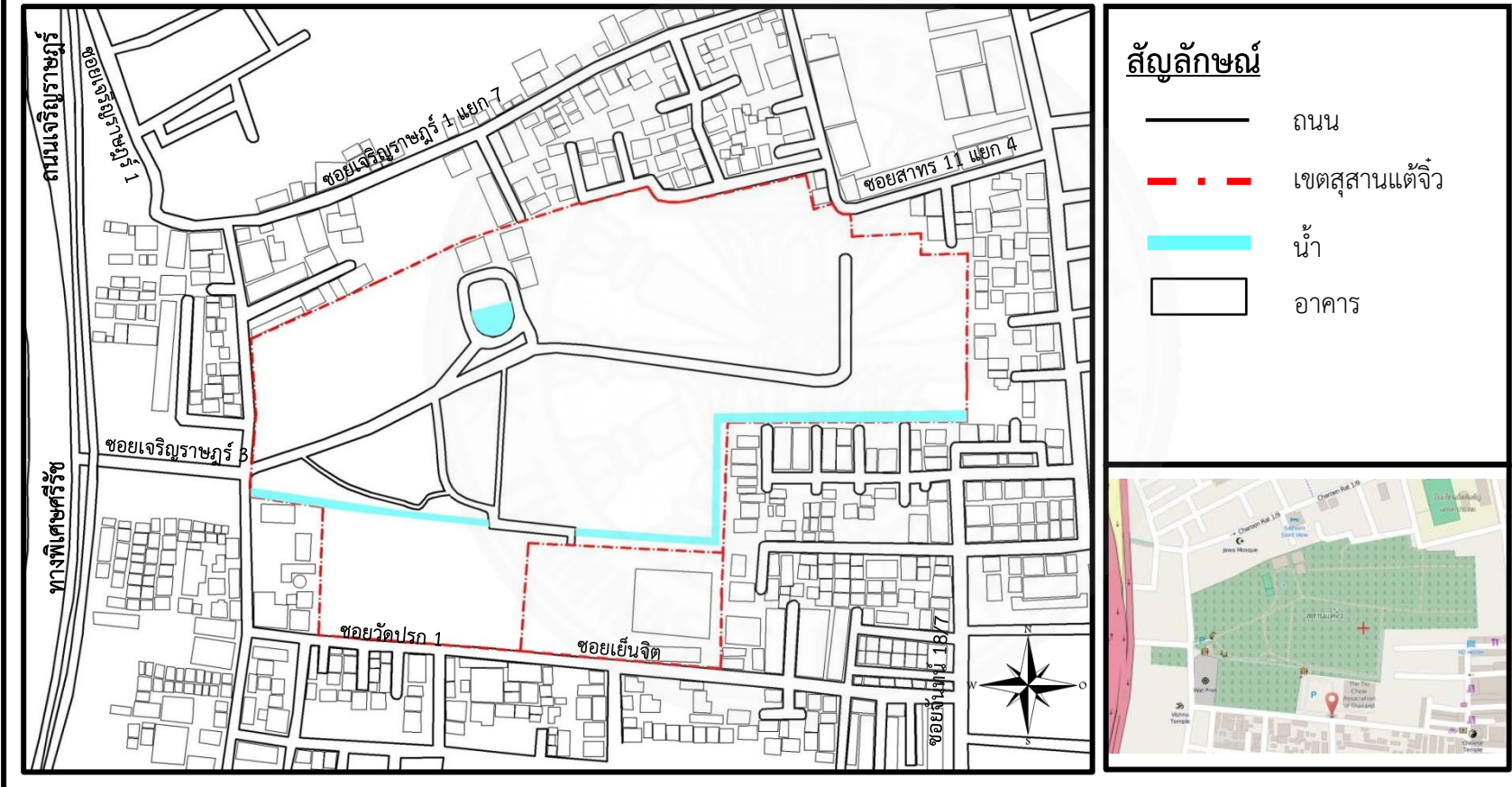
1. ศึกษาถึงลักษณะทางกายภาพของสุสานแต่จิว โดยวิธีการสำรวจภาคสนาม
2. ศึกษาแนวคิดทฤษฎีจากเอกสารหนังสือและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นหลักในการวิเคราะห์ถึงการใช้ประโยชน์จากพื้นที่สุสานแต่จิว เช่น การศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพื้นที่สาธารณะ แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมและปัจจัยที่มีผลต่อการใช้พื้นที่สาธารณะ รวมทั้งแนวคิดการบริหารจัดการพื้นที่ เป็นต้น
3. เก็บข้อมูลจากการลงพื้นที่ภาคสนาม ลงพื้นที่สำหรับเก็บข้อมูลเพื่อศึกษาด้านกายภาพของพื้นที่ การเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์และแจกแบบสอบถาม ประกอบกับการสังเกตการณ์
4. การรวบรวมข้อมูลและประมวลผล รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและการลงพื้นที่เพื่อสังเกตพฤติกรรมและการสัมภาษณ์ผู้บริหารพื้นที่ เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์พร้อมทั้งนำแนวคิดทฤษฎีที่ได้จากการศึกษามาอ้างอิงสนับสนุนการวิจัย

5 สรุปผลการวิจัย และจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางในการจัดการพื้นที่เพื่อให้เกิดการใช้งานที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้งาน

1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. สามารถอธิบายถึงลักษณะของพื้นที่ การเข้าถึง และการแบ่งประเภทการใช้งานภายในสาธารณะสุสานแต่จิว
2. ทำให้ทราบถึงสภาพปัญหาในปัจจุบันและความต้องการในการใช้งานพื้นที่สาธารณะสุสานแต่จิว ผลที่ได้จากการศึกษาจะสามารถจัดทำเป็นข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการและวางแผนพัฒนาพื้นที่สาธารณะให้มีความพร้อมรองรับการให้บริการแก่คนในชุมชน
3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลที่ได้จากการศึกษาส่วนใดส่วนหนึ่งของงานวิจัยใช้ประกอบเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาพื้นที่สุสานแต่จิว หรือพื้นที่อื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายกันเพื่อให้เกิดการพัฒนาหรือปรับใช้พื้นที่ให้มีการใช้งานอย่างเต็มศักยภาพมากยิ่งขึ้น และเกิดประโยชน์ต่อประชาชนที่อาศัยอยู่ในเมืองอย่างสูงสุด

แผนที่ 1.1 แสดงขอบเขตพื้นที่ศึกษา

ภาพที่ 1.1 แสดงขอบเขตพื้นที่ศึกษา. โดยผู้วิจัย, 2560.

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิทยานิพนธ์ เรื่องการจัดการพื้นที่สาธารณะในเขตเมือง: กรณีศึกษาสุสานแต่จิว กรุงเทพมหานคร เป็นการทําวิจัยเพื่อศึกษาสภาพพื้นที่และพฤติกรรมการใช้งานของผู้ที่เข้าบริการจากพื้นที่ ผลที่ได้จากการศึกษาในเบื้องต้นเพื่อให้ทราบถึงปัญหาและความต้องการของผู้ใช้งานในปัจจุบัน และนำผลที่ได้จากการศึกษาข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์เพื่อหาวิธีการพัฒนาพื้นที่ให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ในปัจจุบันและตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้งานในพื้นที่สาธารณะสุสานแต่จิวในอนาคต ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องทำการศึกษาหลักการ คำนิยาม ข้อมูลทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่สาธารณะเพื่อสร้างความเข้าใจในถึงลักษณะที่ดีของพื้นที่สาธารณะและศักยภาพการให้บริการของพื้นที่สาธารณะฯ โดยการทบทวนเอกสาร แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยนั้นจะประกอบไปด้วย

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับพื้นที่สาธารณะ
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับสวนสาธารณะ
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมนันทนาการและการพักผ่อนหย่อนใจ
- 2.4 แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้สวนสาธารณะ
- 2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ
- 2.6 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
- 2.7 องค์ประกอบของสุสาน
- 2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับพื้นที่สาธารณะ

2.1.1 ความหมายของพื้นที่สาธารณะ

คำว่า “พื้นที่” หมายถึง ขนาดของผิวพื้น เช่น หาดพื้นที่, อาณาบริเวณ เช่น ตรวจจับพื้นที่, ลักษณะของพื้นดิน เช่น พื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม “พื้นที่” คือ พื้น และ คำว่า “สาธารณะ” หมายถึง เพื่อประชาชนทั่วไป เช่น สวนสาธารณะ โทรศัพท์สาธารณะ บ่อน้ำสาธารณะ, ทั่วไป เช่น ถนนนี้ไม่ใช่ถนนสาธารณะ อย่าแต่งตัวประเจิดประเจ้อในที่สาธารณะ (พจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน, 2554) เมื่อนำคำทั้งสองคำข้างต้นมารวมกันจะทำให้เกิดคำว่า พื้นที่สาธารณะ สามารถแปลได้ว่า พื้นที่ที่มีลักษณะเป็นกายภาพมีอาณาเขตบริเวณและได้จัดให้ไว้เพื่อประชาชนทั่วไป

Habermas (1989, p. 231) ได้ให้ความหมายว่า พื้นที่สาธารณะเป็นพื้นที่ของชีวิตทางสังคมที่เปิดกว้างให้แก่ทุกคน เพื่อเข้ามาร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสาธารณะ นั้นแสดงให้เห็นว่าฮาเบอร์มาสมองพื้นที่สาธารณะเป็นพื้นที่ที่ใช้สำหรับแสดงสิทธิในการวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับงานสาธารณะหรือการบริหารงานของภาครัฐ ซึ่งตรงข้ามกับ ศุภชัย ชัยจันทร์, และณรงพน ไล่ประกอบทรัพย์ (2559) ที่มองพื้นที่สาธารณะเป็นพื้นที่ใช้ประโยชน์ทางกายภาพ กล่าวคือ พื้นที่สาธารณะและพื้นที่ส่วนต่วนั้นเป็นเหมือนองค์ประกอบซึ่งกันและกันที่อยู่ภายในเมืองในฐานะพื้นที่ทางกายภาพของเมืองซึ่งปรากฏอยู่ในหลาย ๆ รูปแบบ เช่น ถนน ตลาด ลานพลาซ่า ลานเมือง สวนสาธารณะ เป็นต้น ซึ่งแต่ละพื้นที่มีลักษณะทางกายภาพที่แตกต่างกัน โดยทั่วไปแล้วพื้นที่สาธารณะจะถูกใช้เพื่อทำหน้าที่เชื่อมระหว่างกลุ่มอาคารและกิจกรรมต่าง ๆ ในเมืองเข้าด้วยกัน

ไชศรี ภักดีสุขเจริญ (2551) กล่าวว่า พื้นที่ว่างสาธารณะสามารถพบเห็นได้ทั่วไปในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะทางเดินริมทางซึ่งถือว่าเป็นพื้นที่ที่รองรับชีวิตของคนในเมืองที่ดีที่สุด พื้นที่ว่างสาธารณะที่ประสบความสำเร็จนั้นถูกนิยามไว้ 2 แนวทางหลัก ๆ ได้แก่ 1) มักเป็นที่จดจำ ผูกพัน และประทับใจของผู้ใช้ หรือเป็นพื้นที่ประเภทอเนกประสงค์ สามารถพบเห็นกลุ่มคนต่าง ๆ ทำกิจกรรมที่หลากหลาย ในเวลาที่แตกต่างกันเสมอ 2) เป็นพื้นที่ทางสังคมที่แท้ของชุมชนและเมือง

ทั้งนี้สามารถสรุปได้ว่า พื้นที่สาธารณะคือที่ว่างที่มีการใช้ประโยชน์ทางกายภาพในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป เช่น ทางเดินเท้า ตลาด ร้านกาแฟ ร้านอาหาร ห้างสรรพสินค้า ลานพลาซ่า สวนสาธารณะ และสถานที่อื่น ๆ ในแต่ละพื้นที่มีบทบาทให้ในการให้บริการที่แตกต่างกัน โดยพื้นที่สาธารณะอาจไม่ใช่พื้นที่ที่เป็นรัฐเพียงอย่างเดียว ซึ่งอาจจะมีพื้นที่สาธารณะที่เอกชนเป็นเจ้าของและสร้างเงื่อนไขให้เกิดการใช้งานร่วมกัน พื้นที่สาธารณะถือว่าเป็นพื้นที่ที่รองรับการทำกิจกรรมของคนในเมืองได้ดีที่สุด โดยพื้นที่ที่จะประสบความสำเร็จในการเข้าใช้นั้นต้องเป็นพื้นที่ที่ได้รับการจดจำ ผู้ใช้งานประทับใจ มีกิจกรรมที่หลากหลาย และเป็นพื้นที่เพื่อสังคมอย่างแท้จริง

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับสวนสาธารณะ

2.2.1 วิวัฒนาการของสวนสาธารณะ

แนวคิดเรื่องการจัดสร้างสวนสาธารณะอาจมีมาตั้งแต่สมัยโบราณ ซึ่งเกิดจากความต้องการบางอย่างของคนในยุคหนึ่ง และได้มีการพัฒนาขึ้นเรื่องเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการยุคตามสมัย (นิลกุล คล่องเวสสะ, 2548, น. 3-12)

ยุคของการคิดถึงชนบท ประวัติความเป็นมาของสวนสาธารณะมีจุดกำเนิดในประเทศอังกฤษในช่วงของการปฏิวัติอุตสาหกรรม ในช่วงประมาณปลายศตวรรษที่ 18 กรุงลอนดอนในช่วงนั้นมีโรงงานอุตสาหกรรมเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้ผู้คนจากพื้นที่อื่น ๆ อพยพเข้ามาในเมือง

เพื่อทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมากจนความเป็นอยู่ในเมืองเกิดความแออัด มีความเครียดจากการทำงานกับเครื่องจักรที่เร่งรีบ และการขาดแคลนสาธารณูปโภคสาธารณูปการที่เพียงพอต่อประชากรที่อาศัยอยู่ในเมือง ทำให้สภาพจิตใจของคนเหล่านี้หดหู่และร่างกายทรุดโทรม ในที่สุดคนเหล่านี้ก็ได้มีการเคลื่อนไหวขอให้เปิดสวนของพระราชวังเพื่อให้บุคคลเหล่านี้ได้เข้าไปใช้พื้นที่ในการพักผ่อน ซึ่งเป็นผลสำเร็จเนื่องจากทางสำนักพระราชวังอังกฤษได้ยินยอมเปิดสวนบางแห่งให้สาธารณชนเข้าใช้พื้นที่ได้ โดยต่อมาจึงได้มีการจัดหาที่ดินเพื่อทำเป็นสวนสาธารณะโดยเฉพาะ

ยุควิถีสังคมแบบเมือง เทคโนโลยี สวนสาธารณะมีการพัฒนาต่อไปพร้อมกับ การเปลี่ยนแปลงของเมือง การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ทัศนคติ เทคโนโลยี เช่นเดียวกับงานสถาปัตยกรรม ดนตรี ศิลปะ และอื่น ๆ ยุคสมัยชีวิตแบบชนชั้นมักชื่นชมความสุนทรีย์ในศิลปะและธรรมชาติที่ละเอียดอ่อน นิยมความหรูหรามีระเบียบแบบราชสำนักและพัฒนาทางวิศวกรรมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอื่น ๆ สวนสาธารณะในยุคนี้เน้นการพักผ่อน เช่น มีสนามเด็กเล่น สนามกีฬา กิจกรรมสังคม และถือสวนสาธารณะเป็นส่วนหนึ่งของระบบชีวิตของเมือง การใช้สวนสาธารณะเป็นส่วนหนึ่งของการใช้ชีวิตแบบเมืองที่นอกจากจะใช้พักผ่อนแบบสบาย ๆ แล้วยังเป็นสถานที่ที่คนจะออกมาอยู่ท่ามกลางชาวเมือง และอาจใช้เพื่อความสนุกสนานร่วมกันระหว่างมิตรสหาย สวนสาธารณะอาจแทรกอยู่กับพื้นที่เปิดโล่งของเมือง อาจเป็นแนวเดียวกับทางสัญจรเชื่อมต่อสถานที่สำคัญและพื้นที่พักผ่อนแห่งอื่น ๆ ของเมือง และมองว่าสวนสาธารณะควรได้รับการวางแผนเป็นระบบรวมของเมืองเช่นเดียวกับการวางแผนเมืองในเรื่องอื่น ๆ สวนสาธารณะยุคนี้อาจไม่เลียนแบบธรรมชาติเสมอไป แต่เน้นความสะดวกในการใช้พื้นที่และการดูแลรักษาความสวยงามอยู่ที่ความเรียบง่ายและความสมบูรณ์ของบริเวณ

ยุคนโยบายสังคม การจัดทำสวนสาธารณะทั้งหลายที่กล่าวมาล้วนจัดทำขึ้นเพื่อความผ่อนคลายความเครียด การเปลี่ยนอิริยาบถจากชีวิตประจำวันของคนเมือง และเพื่อฟื้นฟูพลังให้กลับคืนมา ถัดจากยุคปรับปรุงเมืองทางกายภาพที่กล่าวมาก่อนหน้านี้สวนในรุ่นหลัง ๆ ยังอาจมีนโยบายอื่น ๆ ของรัฐเข้ามาเกี่ยวข้องไปอีก เช่น การแก้ปัญหาสังคม การแก้ปัญหาของเมือง การส่งเสริมกีฬา การปลุกวิญญาณด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติ เป็นต้น นโยบายพัฒนาชีวิตและสังคมเหล่านี้เข้ามาเป็นโจทย์ในออกแบบสวนสาธารณะในยุคถัดมาด้วย สำหรับในกรุงเทพมหานครอาจมองการเปลี่ยนแปลงนี้ได้จากช่วงที่มีการรณรงค์การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพเมื่อประมาณ พ.ศ. 2530 จะเห็นได้ว่าการใช้สวนลุมพินีมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการใช้สอยไป จากการใช้เชิงพักผ่อนแบบผ่อนคลายมาเป็นการใช้งานในเชิงออกกำลังกายในช่วงเช้าและเย็นซึ่งทำให้สวนลุมพินีมีการใช้งานคึกคักกว่ายุคก่อนหน้านั้น และกลุ่มผู้ใช้สอยเปลี่ยนจากกลุ่มหนุ่มสาวมาเป็นกลุ่มวัยทำงาน กลุ่มผู้สูงอายุ และเด็ก ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้เกิดจากการรณรงค์สนับสนุนให้เกิดกิจกรรมขึ้น

ยุคร่วมสมัย ในค.ศ. 1980 สวนสาธารณะหลายแห่งได้กลับมานิยมรูปแบบเชิงศิลปะของสวนสาธารณะอีกครั้ง ซึ่งคล้ายกับยุคสมัยของการเลียนแบบยุคชนบท แตกต่างกันตรงยุคเลียนแบบชนบทนั้นเป็นศิลปะในแนวโรแมนติกและแนวประทับใจ แต่ศิลปะในยุคร่วมสมัยจะเป็นศิลปะเชิงการแสดงออกการสื่อเนื้อหา การบอกเล่าความรู้สึก ให้เกิดความสะเทือนใจในจิตวิญญาณในลักษณะของศิลปะแนวพอพอาร์ต รูปแบบจะใช้เส้น สี รูปทรงแบบตัดกันค่อนข้างจริงจังชัดเจน

สวนสาธารณะในประเทศไทย

สวนสาธารณะแห่งที่สองของกรุงเทพฯ คือ สวนธนบุรีรมย์ตั้งอยู่ทางฝั่งธนบุรี เมื่อ พ.ศ. 2511 หลังจากนั้นก็มีสวนสาธารณะที่มีการวางผังเพื่อพัฒนาเป็นพื้นที่สวนสาธารณะอย่างแท้จริง ได้แก่ สวนจตุจักร มีขนาดพื้นที่ 190 ไร่ เปิดให้บริการเมื่อปลายปี 2521 และหลังจากนั้นก็เริ่มมีโครงการสวนสาธารณะเกิดขึ้นอีกเป็นจำนวนมาก นับตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมาสวนสาธารณะก็ได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้นกว่ายุคก่อน ๆ

จากการศึกษาเรื่องวิวัฒนาการของสวนสาธารณะสามารถสรุปได้ว่าสวนสาธารณะในต่างประเทศมีต้นกำเนิดมาจากความแออัดของเมือง สืบเนื่องมาจากพื้นที่มีประชากรย้ายเข้ามาอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากเมืองจึงเกิดความแออัดประกอบกับการทำงานซึ่งส่งผลให้เกิดความเครียด ดังนั้น ผู้คนที่อาศัยอยู่ในเมืองจึงต้องการพื้นที่สำหรับพักผ่อนเพื่อฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจให้ดีขึ้น ในภายหลังผู้คนมากมายต่างให้ความสนใจและนิยมใช้สวนสาธารณะในการทำกิจกรรมการออกกำลังกายและการพักผ่อนมากขึ้น และในปัจจุบันสวนสาธารณะก็ได้มีบทบาทมากยิ่งขึ้นในการวางแผนการพัฒนาเมือง ซึ่งในต่างประเทศก็ได้ให้ความสำคัญต่อการสร้างหรือจัดทำพื้นที่สวนสาธารณะขึ้น รวมทั้งมีกฎหมายหรือมีเกณฑ์มาตรฐานที่ใช้ในการกำหนดการจัดทำสวนสาธารณะในเมืองและชุมชนต่าง ๆ และประเทศไทยในยุคปัจจุบันก็มีการพัฒนาพื้นที่ว่างให้กลายเป็นสวนสาธารณะเป็นจำนวนมาก

2.2.2 ความหมายของสวนสาธารณะ

คำว่า “สวน” หมายถึง บริเวณที่ปลูกต้นไม้ไว้จำนวนมาก ซึ่งกันเป็นขอบเขตไว้เป็นคำกล่าวทั่ว ๆ ไป ถ้าต้องการกล่าวเป็นสวนชนิดใดก็ให้มีคำอื่นประกอบหลัง บอกให้ทราบโดยเฉพาะ เช่น สวนครัว สวนดอกไม้ สวนสาธารณะโดยปริยาย จึงทำให้หมายถึง เพื่อประชาชนทั่วไป เมื่อรวมคำว่าสวนสาธารณะเข้าด้วยกันแล้วทำให้มีความหมายรวมว่า สวนเพื่อประชาชน (พจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน, 2525, น. 780-799) หลังจากปี พ.ศ. 2525 ได้มีการให้ความหมายของคำว่า “สวน” หมายถึง บริเวณที่ปลูกต้นไม้เป็นจำนวนมาก เช่น สวนทุเรียน สวนยาง สวนกุหลาบ สวนผัก โดยปริยาย หมายถึงสถานที่ซึ่งมีลักษณะเช่นนั้นในบางกรณี เช่น สวนสัตว์ สวนงู (พจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน, 2554) เมื่อนำคำว่า สวน และ สาธารณะ มารวมกันคำที่ได้คือ สวนสาธารณะ ความหมาย บริเวณที่มีการปลูกต้นไม้ซึ่งจัดให้ไว้เพื่อประชาชนทั่วไปหรือสวนเพื่อประชาชน

เดชา บุญค้ำ (2544) ได้ให้ความหมายของคำว่า คือ สวนสาธารณะ (Public Park) เป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินรูปแบบหนึ่งของเมืองที่นอกเหนือจากการอยู่อาศัย มีลักษณะที่เป็นพื้นที่ทางกายภาพที่มีความสำคัญอย่างมากต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนในเมือง สวนสาธารณะอาจเป็นบริเวณที่เว้นว่างในชุมชนหรือพื้นที่โล่ง ที่มีการออกแบบและจัดภูมิทัศน์ให้เกิดความสวยงาม ประกอบด้วยสนาม ลาน หรือแปลงไม้ดอกเพื่อให้เป็นพื้นที่นันทนาการ การพักผ่อน คลายความเมื่อยล้า เป็นสถานที่พบปะพูดคุยสนทนาอย่างเรียบง่าย ๆ ใช้เดินเที่ยวเล่น และเป็นพื้นที่เพิ่มความสดชื่น สร้างสรรค์ความคิดของคนในชุมชน ซึ่งเป็นไปตามที่สำนักงานมาตรฐาน กรมโยธาธิการและผังเมือง (2546, น. 2) ได้นิยามไว้ นอกจากนี้ วัชร น้อยพิทักษ์ (2536, น. 24) อาชัญญา รัตนอุบล และคณะ (2548, น. 47) และ พงษ์ไพบูลย์ ศิลาวราเวทย์ (2528, น. 4) ที่มีความเห็นที่สอดคล้องกันและได้ให้ความหมายเพิ่มเติมว่า สวนสาธารณะ หมายถึง สถานที่ที่จัดขึ้นโดยรัฐ มีวัตถุประสงค์ในการจัดสร้างเพื่อให้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจสำหรับประชาชนทั่วไป โดยไม่มีการเก็บค่าบริการใด ๆ ทั้งสิ้น ภายในสวนยังมีการจัดแต่งบริเวณไว้อย่างสวยงาม ประกอบไปด้วย สนามหญ้า สระน้ำ ต้นไม้ ทั้งประเภทไม้ดอกไม้ประดับ อาคาร และที่นั่ง พร้อมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนผู้มาใช้บริการในพื้นที่

สวนสาธารณะไม่เพียงแต่เป็นสถานที่สำหรับทำกิจกรรมนันทนาการและการพักผ่อนหย่อนใจเท่านั้น แต่ยังเป็นสถานที่ที่ช่วยให้เกิดความสมดุลระหว่างสิ่งก่อสร้างและสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ โดยสถานที่เหล่านี้อาจจะเป็นสวนสาธารณะ วนอุทยาน สวนสัตว์ สนามกีฬา บริเวณถนน พุดบาท ไหล่ทางหรือริมทาง โดยจัดทางเดินที่ร่มรื่น อาจจะมีระดับดวนน้ำพุ แก้วน้ำ แข็งไฟ เพื่อให้ผู้ใช้เกิดความพึงพอใจและรู้สึกถึงความปลอดภัย (เอี่ยมพร วิสมหมาย 2525, น. 30-32) นอกจากนี้สวนสาธารณะยังเป็นศูนย์กลางของการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในเมือง ที่สำคัญได้แก่ ปัญหาการจราจร ปัญหามลพิษและคุณภาพชีวิตของประชากร และสามารถใช้เป็นแหล่งสำหรับการเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติของเด็กและเยาวชนด้วย (Mead อ้างถึงใน สรุเชษฐ์ เชษฐมาส, 2535, น. 9)

จากความหมายของคำว่า “สวนสาธารณะ” ที่มีผู้ให้จำกัดความข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า สวนสาธารณะเป็นพื้นที่โล่งหรือที่เว้นว่าง สำหรับเปิดให้บริการแก่ประชาชนโดยทั่วไปให้สามารถเข้าไปทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ อาทิเช่น การนันทนาการเพื่อการออกกำลังกาย การพักผ่อนหย่อนใจ และใช้เป็นพื้นที่แหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติ เป็นต้น ในบริเวณของสวนสาธารณะมักจะประกอบไปด้วย ต้นไม้ ดอกไม้ ลานกีฬา ลานอเนกประสงค์ แก้วน้ำ หรืออาจจะมีมากกว่าหรือน้อยกว่าขึ้นอยู่กับขนาดและความเหมาะสมของสภาพพื้นที่นั้น ๆ สวนสาธารณะจึงเป็นเสมือนพื้นที่ที่จุดศูนย์รวมของทุกกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพักผ่อนที่ตั้งอยู่บริเวณใจกลางเมืองหรือชุมชน

2.2.3 ประเภทของสวนสาธารณะ

สวนสาธารณะมี ขนาด รูปแบบ ลักษณะ ความต้องการในการใช้งาน และ วัตถุประสงค์ในการให้บริการที่แตกต่างกัน ดังนั้น จึงต้องมีเกณฑ์การแบ่งประเภท แบ่งระดับของ สวนสาธารณะ เพื่อให้เห็นถึงความแตกต่าง และนำไปใช้ในการวิเคราะห์เพื่อพัฒนาพื้นที่ที่เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของสวนสาธารณะและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนที่เข้าใช้ บริการภายในพื้นที่สวนสาธารณะนั้น ๆ ซึ่งการแบ่งประเภทจะทำให้เข้าใจถึงลักษณะและระดับของการ ให้บริการพื้นที่ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยมีผู้ให้คำนิยามและแบ่งประเภทของสวนสาธารณะที่คล้ายกันและ แตกต่างกัน ดังนี้

2.2.3.1 นักผังเมืองจะจัดแบ่งสวนสาธารณะตามแนวคิดของ Neighbourhood และ Community ซึ่งกล่าวไว้ว่า สวนสาธารณะในเมืองควรมี 2 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ (กรมโยธาธิการ และผังเมือง, 2546, น. 2)

สวนสาธารณะประเภทที่ 1 สวนระดับท้องถิ่น ได้แก่ สวนละแวกบ้าน (Neighbourhood Park) สวนระดับชุมชน (Community Park) จัดทำให้กับเด็กเล็ก คนสูงอายุ แม่บ้าน ผู้ใช้แรงงานที่อยู่ในละแวกนั้น และผู้ที่ไม่มียานยนต์ แต่สามารถเดินทางไปพักผ่อนยัง สวนสาธารณะโดยการเดินเท้าสำหรับใช้พักผ่อนเป็นประจำวัน

สวนสาธารณะประเภทที่ 2 สวนสาธารณะแบบย่านและแบบเมือง (District Park and Urban Park) เพื่อให้ประชาชนหลายกลุ่ม เช่น กลุ่มครอบครัว วัยรุ่น นักกีฬา ผู้ใหญ่วัยแรงงาน ประชาชนทั่วไปได้ใช้เป็นที่พักผ่อนในวันหยุดสุดสัปดาห์ และในวันเทศกาลต่าง ๆ

2.2.3.2 ประเภทของสวนสาธารณะสามารถแบ่งได้หลายประเภท ดังนี้ (อาชัญญา รัตน์อุบล และคณะ, 2548, น. 49-51)

ประเภทที่ 1 สวนสาธารณะแบบธรรมชาติ หรือ Resource – Based Park หรือ Natural Park จัดเป็นสวนสาธารณะขนาดใหญ่ มีเนื้อที่ตั้งแต่ 1,000 ไร่ จนถึง 1,000,000 ไร่ มีสภาพดั้งเดิมปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจน อย่างห่างไกลชุมชนและเมือง อยู่ในความรับผิดชอบของ หน่วยงานกลางหรือรัฐบาล เปิดให้ประชาชนทั่วไปได้ใช้ประโยชน์เพื่อนันทนาการหรือท่องเที่ยวทั้งใน เวลากลางวันและกลางคืน กิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กับธรรมชาติโดยตรง สวนสาธารณะที่สำคัญ ได้แก่ วนอุทยาน และอุทยานแห่งชาติ

ประเภทที่ 2 สวนสาธารณะแบบสร้างขึ้นใหม่ สวนสาธารณะแบบนี้เป็นการพัฒนาหรือสร้างสิ่งต่าง ๆ ขึ้นมาใหม่เกือบทั้งสิ้น ตั้งแต่การอำนวยความสะดวกไปจนถึงต้นไม้และ สนามหญ้า แม้ว่าพื้นที่บางแห่งจะมีความเป็นธรรมชาติเหลืออยู่บ้างก็ตาม โดยปกติจะเปิดให้ประชาชน ได้ใช้ประโยชน์เพื่อพักผ่อนได้ตลอดวัน แต่ไม่อนุญาตให้พักผ่อนสวนสาธารณะเหล่านี้เรียกว่า City Park หรือ Municipal Park หรือ District Park หรือ Provincial Park ขึ้นอยู่กับว่าใครเป็นผู้รับผิดชอบ

ประเภทที่ 3 สวนหย่อม (Package Park) หมายถึง บริเวณพื้นที่ขนาดเล็กริมถนน กลางถนน บริเวณที่ทำงาน หรือบริเวณรอบอนุสาวรีย์ต่าง ๆ ที่จัดตกแต่งไว้เพื่อความสวยงาม บางแห่งให้ประชาชนเข้าไปใช้พื้นที่เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ เช่น การนั่งเล่น และการเดินเล่น

ประเภทที่ 4 สวนสาธารณะชุมชน (Community Park) หมายถึง บริเวณพื้นที่ธรรมชาติหรือจัดตกแต่งปรับปรุงขึ้นเพื่อสนองความต้องการด้านการพักผ่อนหย่อนใจแก่บุคคลทั่วไปทุกระดับชั้นที่อยู่ในชุมชนนั้นและบริเวณใกล้เคียง

ประเภทที่ 5 สวนสาธารณะในเมือง (City Park) หมายถึง บริเวณพื้นที่กว้างในเมือง มีสภาพตามธรรมชาติหรือจัดตกแต่งขึ้น เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจของประชาชนในเมือง

2.2.3.3 การแบ่งประเภทสวนสาธารณะตามความแตกต่างในการใช้บริการ สามารถแบ่งออกได้ 3 ลักษณะ ดังนี้ (อมรรัตน์ กฤตยานวัช, 2525)

ประเภทที่ 1 สวนสาธารณะ เป็นสวนที่หน่วยงานของภาครัฐได้จัดหาให้กับประชาชนทุกเพศทุกวัยได้ใช้บริการ โดยไม่คิดมูลค่าตอบแทนใด ๆ หรือค่าผ่านประตูในการเข้าใช้บริการจากพื้นที่ ซึ่งประชาชนสามารถเข้าใช้บริการได้ตลอดเวลาที่ทำการ เช่น สวนลุมพินี สวนจตุจักร สวนขนาดเล็ก ๆ เช่น สวนวงเวียน 22 กรกฎาคม สวนสืบทอดสามห้าง เป็นต้น

ประเภทที่ 2 สวนกึ่งสาธารณะ เป็นสวนที่หน่วยงานของภาครัฐเป็นผู้จัดหาและบำรุงรักษาเช่นกันเปิดให้ประชาชนใช้บริการโดยมีการจ่ายค่าตอบแทนในการเข้าใช้พื้นที่ แต่เป็นไปในลักษณะแสวงหาผลกำไร โดยคิดค่าธรรมเนียมผ่านประตูเท่านั้น หน่วยงานที่รับผิดชอบสวนประเภทนี้มีเพียงแห่งเดียวคือองค์กรสวนสัตว์ฯ สวนประเภทนี้ ได้แก่ สวนสัตว์ดุสิต สวนสัตว์เชียงใหม่ เป็นต้น

ประเภทที่ 3 สวนเอกชน สวนประเภทนี้เอกชนเป็นผู้จัดทำขึ้นเพื่อตอบสนองกับความต้องการของประชาชน โดยเฉพาะประชากรวัยเด็ก มีลักษณะเป็นสวนสนุก มีอุปกรณ์ของเล่นที่แปลกใหม่ เรียกเก็บค่าบริการค่อนข้างสูง เพราะมีการลงทุนสูงมาก เช่น สวนสยาม แดนเนรมิต เป็นต้น

2.2.3.4 การจำแนกประเภทตามลำดับชั้นของสวนสาธารณะในเมือง สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร (น. 11-14) ได้จัดลำดับชั้นของสวนสาธารณะในเมืองซึ่งเป็นการนำพื้นที่ส่วนหนึ่งของเมืองมาใช้ประโยชน์ในด้านการพักผ่อนหย่อนใจ มีความแตกต่างกันในหลายด้าน เช่น ขนาด (Size) รูปแบบการพัฒนา (Form of Development) สิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities provided) ที่ตั้ง (Location within the city) ขอบเขตการให้บริการ (Extend of the service area) ความแตกต่างในด้านต่าง ๆ จะเป็นตัวกำหนดถึงลำดับชั้น หรือแบบของสวนสาธารณะซึ่งมีอยู่ 6 อันดับ ดังต่อไปนี้

ลำดับที่ 1 ที่เด็กเล่น (Tot lots)

สวนระดับกลางสุดเป็นที่สำหรับเด็กก่อนวัยเรียนถึง 6 ขวบ เหมาะสมสำหรับย่านที่มีครอบครัวมาก เช่น ทาวน์เฮ้าส์ อพาร์ทเมนต์ ที่เด็กเล่นจะประกอบด้วย 3 บริเวณ คือ (1) พื้นที่สำหรับติดตั้งอุปกรณ์การเล่น เช่น น้ำพุ บ่อทราย ที่ป็นปาย Sliders Swing sets (2) สนามหญ้า ที่วิ่งเล่น และ (3) พื้นที่ได้ร่มเงาไม้สำหรับนั่งเล่นเงียบ ๆ ขนาดของ สนามเด็กเล่นควรมีพื้นที่สำหรับติดตั้งเครื่องเล่นและสาธารณูปการอื่น ๆ อย่างน้อย 70 ตารางฟุตต่อเด็ก 1 คน หรือถ้าพิจารณาจากจำนวนเด็กก่อนวัยเรียน ขนาดที่เหมาะสมของสวนระดับนี้ให้บริการเด็กก่อนวัยเรียน 30 คน เป็นพื้นที่ขนาดเล็กประมาณ 2,000 ตารางฟุต

การกระจายตัวของสวนระดับนี้ ควรตั้งอยู่ในระยะเดินเท้า (Walking Distance) อยู่ใกล้บ้าน มีการเข้าถึงโดยสะดวก ไม่ควรต้องข้ามถนน กระจายอยู่ในทุกพื้นที่ รัศมีการเดินจากบ้าน 90-120 ม. มีแนวทางการพัฒนาทำได้โดยง่าย อาศัยที่เว้นว่างขนาดเล็กที่ทิ้งร้าง

ลำดับที่ 2 สวนในละแวกบ้าน (Neighborhood Parks)

สวนประเภทนี้มีขนาดประมาณ 10-25 ไร่ สิ่งอำนวยความสะดวกในสวนมีเพิ่มมากขึ้นกว่าระดับที่ 1 เพราะกลุ่มผู้ใช้มีหลายกลุ่มมากขึ้น มีพื้นที่ในการแบ่งออกตามวัตถุประสงค์ของผู้มาใช้ ในกลุ่มอยู่ต่าง ๆ กัน เช่น ที่เล่นเกมส์ ที่วิ่งเล่นสำหรับเด็กเล็ก ทางจักรยานสำหรับเด็กโต ลานออกกำลังกายเบา ๆ สำหรับผู้สูงอายุ เป็นสวนสำหรับประชาชนผู้อยู่อาศัยในละแวกบ้าน นั้น ขนาดมาตรฐาน 20,000 ตารางเมตร (12 ไร่) ระยะทาง Walking distance 500 เมตร จากบ้านและทุก ๆ 4 หมู่บ้าน ควรมีสวนสาธารณะสำหรับชุมชน 1 แห่ง

ลำดับที่ 3 สวนระดับชุมชน (Community Parks)

สวนระดับนี้มีขนาดเนื้อที่ประมาณ 40 ไร่ มีสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มขึ้นมากกว่าระดับที่ 1 และระดับที่ 2 มีบริเวณที่เล่นกีฬา เช่น ตะกร้อ วอลเลย์บอล มีพื้นที่สำหรับการพักผ่อนแบบเปล็ดเปล็นกับสิ่งสวยงาม เช่น สวนดอกไม้ ไม้ประดับ สวนระดับนี้ให้บริการแก่ประชาชนทุกเพศทุกวัย มีขอบเขตการให้บริการกว้างกว่า คือ ระยะทางเกินกว่าระยะเดินเท้า

ลำดับที่ 4 สวนระดับเขตหรือย่าน (District Parks)

สวนระดับนี้จะมีขนาดของสวนสัมพันธ์กับสิ่งอำนวยความสะดวกภายในสวน ปกติจะมีขนาดใหญ่กว่า 100 ไร่ มีสิ่งอำนวยความสะดวกบางอย่างที่ไม่มีในสวนระดับที่ 1, 2, 3 เช่น บริเวณปิกนิก ที่จอดรถลานอเนกประสงค์ บริเวณที่มีลักษณะเฉพาะ (Special Feature) เช่น สวนดอกไม้ขนาดใหญ่ สระเล่นเรือ จักรยาน บึงตกปลา ลำธาร สวนระดับนี้ให้บริการประชาชนจำนวนมาก รัศมีการให้บริการกว้างมากขึ้น ผู้อยู่ใกล้มาสวนโดยการเดิน แต่ผู้อยู่ไกลเดินทางด้วยระบบขนส่งมวลชน รถยนต์ การพักผ่อนในสวนใช้เวลานานขึ้น เพราะมีกิจกรรมให้ความเพลิดเพลินหลายชนิด

ลำดับที่ 5 สวนระดับเมืองหรือมหานคร (City Parks)

สวนระดับนี้มีเนื้อที่ขนาดใหญ่ ตั้งแต่ 500-1,500 ไร่ กิจกรรมในสวนเน้นหนักไปทาง Active Recreation นอกเหนือจากกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสวนระดับล่าง เป็นกิจกรรมที่สนุกสนาน ตื่นเต้น ดึงดูดใจ เช่น ที่เล่นเรือ บริเวณ Camping ที่ตกปลา มีลานกว้าง สำหรับจัดงานเทศกาลประเพณี ผู้มาใช้บริการจะเดินทางมาจากทั่วกรุงเทพมหานคร และใช้เวลาพักผ่อนนานกว่าครึ่งวัน

ลำดับที่ 6 สวนระดับภาค (Regional Pars)

สวนระดับนี้เป็นระดับสูงสุดของสวนสาธารณะ มีขนาดเนื้อที่กว้างขวางหลายพันไร่ขึ้นไป จะมีลักษณะแบบปกติเฉพาะ เช่น บึงน้ำ แอ่งน้ำ แม่น้ำ ต้นไม้ ป่าเขาตามธรรมชาติ เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ธรรมชาติ สวนระดับนี้ให้บริการประชากรในบริเวณเขตเมืองทั้งหมดและพื้นที่ใกล้เคียงในเขตอิทธิพลของเมือง

2.2.3.5 การจำแนกประเภทของสวนสาธารณะตามลักษณะของพื้นที่ และลำดับชั้นรวมทั้งวัตถุประสงค์ตามการใช้งาน โดยจำแนกออกเป็น 7 ประเภท ดังนี้ (สำนักงานสวนสาธารณะสำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร)

ประเภท 1 สวนหย่อมขนาดเล็กย่านชุมชน หรือสวนใกล้บ้าน (Pocket Park หรือ Mini Tot Park) สวนประเภทนี้จะมีขนาดพื้นที่ไม่เกิน 2 ไร่ รัศมีการให้บริการในวงรอบประมาณ 1 กิโลเมตร ให้บริการในระยะเดินเข้าถึงได้ โดยใช้เวลาประมาณ 5 - 10 นาที อาจอยู่ระหว่างอาคาร ใช้เป็นสนามเด็กเล่น สถานที่ออกกำลังกายและพบปะสังสรรค์ของประชาชนทุกวัย

ประเภท 2 สวนหมู่บ้าน หรือสวนละแวกบ้าน (Neighbourhood Park) มีขนาดพื้นที่ไม่เกิน 2 - 25 ไร่ รัศมีการให้บริการในวงรอบประมาณ 1 - 3 กิโลเมตร เป็นสวนสำหรับผู้ที่อาศัยอยู่ในละแวกนั้น มีสิ่งอำนวยความสะดวกมากกว่าสวนระดับที่ 1

ประเภท 3 สวนชุมชน (Community) มีขนาดพื้นที่ไม่เกิน 25 - 125 ไร่ รัศมีการให้บริการในวงรอบประมาณ 3 - 8 กิโลเมตร มีสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มขึ้นมากกว่าสวนระดับที่ 1 และ 2 มีสถานที่เล่นกีฬา และพื้นที่พักผ่อนชมธรรมชาติ

ประเภท 4 สวนสาธารณะขนาดกลาง สวนระดับเขตหรือย่าน (District Park) มีขนาดพื้นที่ไม่เกิน 125 - 500 ไร่ รัศมีการให้บริการในวงรอบมากกว่า 8 กิโลเมตร ให้บริการทั้งผู้เดินเท้าเข้าถึงและผู้ที่อยู่ในระยะไกล เดินทางเข้าถึงด้วยระบบขนส่งมวลชนหรือรถยนต์ มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ไม่มีในสวนระดับที่ 1 ระดับที่ 2 และระดับที่ 3 เช่น พื้นที่สำหรับที่ปิกนิก ลานอเนกประสงค์ และบริเวณที่มีลักษณะพื้นที่เฉพาะ เช่น บึงน้ำ ลำธาร สวนดอกไม้ขนาดใหญ่

ประเภท 5 สวนสาธารณะขนาดใหญ่ (Metro Park) หรือสวนสาธารณะระดับเมือง (City Park) มีขนาดพื้นที่มากกว่า 500 ไร่ รัศมีการให้บริการในวงรอบแก่คนทั้งเมือง และ

พื้นที่ใกล้เคียงในเขตอิทธิพลของเมือง มีลานกว้างเพื่อจัดงานผู้ใช้บริการเดินทางเข้ามาจากทั่วพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร และใช้เวลาพักผ่อนมากกว่าครึ่งวัน มีกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อดึงดูดความสนใจจากผู้ใช้บริการ นอกเหนือจะสวนระดับล่าง

ประเภท 6 สวนถนน (Street Park) มีความกว้างของพื้นที่มากกว่า 3 เมตร และไม่จำกัดความยาว ปลุกต้นไม้ 2 ข้างทาง เว้นที่ตรงกลางเป็นทางเดิน สามารถแบ่งออกได้ 3 ประเภท คือ สวนไหล่ทางหรือทางจักรยาน สวนเกาะกลาง และสวนทางแยก

ประเภท 7 สวนเฉพาะทาง หรือสวนเอนกประสงค์ (Special Purpose Park) ขนาดของสวนประเภทนี้ไม่จำกัดพื้นที่ เช่น สวนประวัติศาสตร์ สวนกีฬา สวนวัฒนธรรม เป็นต้น

2.2.3.6 การจัดระดับของสวนสาธารณะ โดยการจำแนกตามประโยชน์การใช้สอย (เดชา บุญค้ำ, 2544)

1. สวนสาธารณะระดับชุมชน

เป็นสวนสาธารณะที่อยู่ในย่านพักอาศัย การเข้าถึงที่สะดวกและปลอดภัย จึงเป็นปัจจัยสำคัญของผู้ใช้ เพื่อให้ผู้ใช้งานที่มีเวลว่างสามารถเข้าใช้ได้ตลอดเวลา ผู้ใช้ส่วนใหญ่จึงเป็นเด็ก วัยรุ่น แม่บ้าน จึงควรจัดให้มีสนามเด็กเล่นกระจายอยู่ตามจุดต่าง ๆ ในชุมชนซึ่งใน 1 ชุมชนอาจมีจำนวนมากกว่า 1 แห่งขึ้นอยู่กับพื้นที่และรูปร่างของชุมชน การสร้างสวนสาธารณะระดับชุมชนควรเน้นให้มีลานกีฬาทำกิจกรรมนันทนาการสำหรับวัยรุ่นการให้มากที่สุด เพื่อส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนใช้เวลาว่างในการ พัฒนาร่างกาย และจิตใจได้อย่างเหมาะสม

2. สวนสาธารณะระดับเมือง

เป็นสวนสาธารณะขนาดใหญ่ ที่มีองค์ประกอบมากและใหญ่กว่าสวนสาธารณะ ระดับชุมชน ผู้ใช้งานจะเข้ามาจากหลายส่วนของพื้นเมือง เพื่อทำกิจกรรมนันทนาการ และพักผ่อนหย่อนใจเป็นครั้งคราวผู้ใช้งานอาจมาครบครอบครัว หรือมาเป็นกลุ่ม และมักใช้งานอยู่ในสวนสาธารณะเป็นเวลานาน สวนสาธารณะระดับเมืองจะมีความหนาแน่นน้อยกว่าสวนระดับชุมชน แต่จะมีกิจกรรมให้เลือกทำที่หลากหลายกว่าสวนสาธารณะระดับชุมชน

3. สวนสาธารณะลักษณะพิเศษ

ผู้ใช้งานมาจากหลายพื้นที่ โดยยินดีที่จะสละเวลาเพื่อเดินทางมาใช้สวนสาธารณะแห่งนี้ สวนสาธารณะลักษณะพิเศษจะมีจุดเด่นอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น สวนสัตว์ สวนสนุก สวนพฤกษศาสตร์ เป็นต้น

4. สวนสาธารณะหย่อมในเมือง

พบได้ในย่านพาณิชยกรรม ย่านอุตสาหกรรม ย่านธุรกิจหรือย่านอื่น ๆ นอกเหนือจากย่านพักอาศัยส่วนมากจะมีขนาดปานกลางไปจนถึงขนาดเล็ก มีการใช้งานในระยะเวลา

สั้น ๆ มักใช้เป็นสถานที่นัดพบแวะพักสำหรับผู้สัญจรผ่านไปมา เป็นพื้นที่ขนาดเล็กที่มีความสำคัญที่ช่วยยกระดับเมืองในดูสวยงาม แม้ไม่มีกิจกรรมต่าง ๆ เหมือนสวนสาธารณะในระดับอื่น ๆ

5. สวนอุทยาน อุทยานประวัติศาสตร์และอุทยานแห่งชาติ

เป็นสวนสาธารณะที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะตัว ที่เป็นจุดดึงดูดความสนใจ เช่น มีความสวยงามตามธรรมชาติ เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ทำให้ผู้ใช้ได้รับความรู้สึกที่แปลกใหม่ในสิ่งที่พบเห็น โดยปัจจุบันพื้นที่ดังกล่าวได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวทั้งในและนอกพื้นที่ ซึ่งพื้นที่แบ่งแห่งได้ถูกพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และมีผู้เข้าไปพักผ่อนในวันหยุดกับครอบครัวหรือกลุ่มเพื่อนเป็นจำนวนมาก

จากการศึกษาการจำแนกประเภทของสวนสาธารณะข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า สวนสาธารณะที่พบเห็นและมีการใช้งานปัจจุบันสามารถจำแนกประเภทออกตามลักษณะการให้บริการ และการใช้สอย การจำแนกประเภทของสวนสาธารณะได้มีนักวิชาการต่างให้คำนิยามที่แตกต่างกันออก แต่จะมีสวนสาธารณะจำนวน 5 ประเภท ที่นักวิชาการและหน่วยงานภาครัฐต่างได้ให้การจำแนกที่ไปในทิศทางเดียวกัน ได้แก่ (1) สวนละแวกบ้าน (2) สวนหย่อม (3) สวนระดับชุมชนหรือสวนชุมชน (4) สวนระดับย่าน (5) สวนระดับเมืองหรือสวนในเมือง การศึกษาในเรื่องของการจำแนกสวนสาธารณะเพื่อช่วยให้เข้าใจในบริบทการให้บริการของพื้นที่ และช่วยในการนำหลักการดังกล่าวมาพิจารณาถึงลำดับตำแหน่งของสวนสาธารณะ เพื่อที่จะสามารถวางแผนการพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่และความต้องการของผู้ใช้บริการ

2.2.4 เกณฑ์มาตรฐานของพื้นที่สวนสาธารณะต่อจำนวนประชากร

การกำหนดมาตรฐานของสวนสาธารณะ จะเป็นประโยชน์สำหรับใช้ในการพิจารณาความเพียงพอของการให้บริการสวนสาธารณะต่อคนเมืองหรือไม่ และใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายของเมือง เพื่อการวางแผนพัฒนาพื้นที่ชุมชนเดิมหรือพื้นที่จะมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น หากเมืองมีการขยายตัวการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินถือเป็นสิ่งสำคัญของเมือง ดังนั้นเกณฑ์ทางด้านสวนสาธารณะจะสามารถในการเป็นข้อมูลเพื่อการตัดสินใจในการพัฒนาเพื่อเกิดความสมดุลในระบบนิเวศเมือง

กองวิจัยและประเมินผล กรมการผังเมือง (2539) ได้เสนอให้กรุงเทพมหานครควรมีพื้นที่สำหรับทำสวนสาธารณะ 1.8 ไร่ ต่อประชากร 1,000 คน

หลักการชุมชน เมืองต้องแบ่งพื้นที่ไว้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของพื้นที่ทั้งหมด เพื่อใช้เป็นพื้นที่สวนสาธารณะและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ หรืออาจกำหนดสัดส่วนของพื้นที่สวนสาธารณะต่อประชากรไว้ 1 ไร่ ต่อประชากร 40 คน หรือ 1 คนต่อ 40 ตารางเมตร (อัน นิมมาน เหมินทร์, 2525, น. 65)

การกำหนดพื้นที่เพื่อจัดสร้างสวนสาธารณะและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ควรให้มีจำนวนพอเหมาะกับจำนวนประชากรในพื้นที่ทั้งหมด โดยประเมินอย่างหยาบจะใช้พื้นที่ประมาณ 10% ของพื้นที่ทั้งหมด และควรมีการคาดการณ์การเจริญเติบโตและความหนาแน่นของประชากรด้วยเพื่อให้มีพื้นที่สำรองเพียงพอต่อประชากรในอนาคต หากคิดเป็นพื้นที่ต่อคน จะต้องมีพื้นที่สวนสาธารณะ 10 เอเคอร์ ต่อประชากร 1,000 คน หรือ 25 ไร่ ต่อประชากร 1,000 คน (เอ็มพร วิสหมมาย, 2527, น. 20)

เกณฑ์การจัดให้มีสวนสาธารณะ สวนสาธารณะในแต่ละแห่งแต่ละพื้นที่มีลักษณะ ขนาด รูปแบบ ที่แตกต่างกัน ซึ่งสามารถจำแนกประเภทของสวนสาธารณะออกได้ 7 ประเภท ดังนี้ (กรมโยธาธิการและผังเมือง, 2547, น. 55)

ตารางที่ 2.1

แสดงเกณฑ์การจัดให้มีพื้นที่สวนสาธารณะ

ประเภท	เกณฑ์ (ไร่/ ประชากร 1,000 คน)	ขนาดพื้นที่ (ไร่)	จำนวนประชากร ที่ให้บริการ (คน)	พื้นที่ให้บริการ
สนามเด็กเล่น	0.5	20-200 ตารางวา	500-2,500	ชุมชนระดับหมู่บ้านในชนบท ทุกหมู่บ้านและชุมชนที่อยู่ อาศัย
สวนละอวกบ้าน	12.5	25-50	2,000-10,000	300-500 เมตร
สวนระดับชุมชน	2.5	25-50	10,000-20,000	12.5 กิโลเมตร หรือโดยระบบ ขนส่งสาธารณะไม่เกิน 30 นาที
สวนสาธารณะ ย่าน	1.5	30-75	50,000-100,000	3-6 5 กิโลเมตร หรือโดย ระบบขนส่งสาธารณะไม่เกิน 1 ชั่วโมง
สวนเมือง	-	100 ไร่ขึ้นไป	1 แห่งสำหรับ 100,000 คน	โดยระบบขนส่งสาธารณะไม่ เกิน 1 ชั่วโมง
พื้นที่สีเขียวอื่น ๆ	-	ไม่จำกัด	-	ขึ้นอยู่กับพื้นที่ที่จัดหาได้ เช่น หัวมุมถนน ที่ว่างในเขตทาง ฯลฯ

หมายเหตุ. จาก กรมโยธาธิการและผังเมือง, 2547.

เกณฑ์มาตรฐานการให้บริการสวนสาธารณะตามตารางที่ 2.2 กรมโยธาธิการและผังเมืองเคยใช้วางและจัดทำผังเมืองทั่วไป ซึ่งท้องถิ่นสามารถนำมาปรับใช้กับพื้นที่ของตนได้ตามความเหมาะสม

ตารางที่ 2.2

เกณฑ์การให้บริการสวนสาธารณะ

ประเภท	ค่าเฉลี่ยมาตรฐาน	ขนาดแปลงที่ดินที่เหมาะสม
สนามเด็กเล่น	1-6 ไร่ ต่อ 1000 คน	5 ไร่
สวนสาธารณะละแวกบ้าน	2-5 ไร่ ต่อ 1000 คน	6-12 ไร่
สวนพฤกษชาติ	2-5 ไร่ ต่อ 1000 คน	250 ไร่
สนามกีฬา	3-5 ไร่ ต่อ 1000 คน	25-35 ไร่
สวนสาธารณะระดับเมือง	5-8 ไร่ ต่อ 1000 คน	100-250 ไร่
สวนสาธารณะระดับจังหวัด	5-8 ไร่ ต่อ 1000 คน	250-500 ไร่

หมายเหตุ. จาก กรมโยธาธิการและผังเมือง, 2556.

ตารางที่ 2.3

แสดงมาตรฐานพื้นที่สวนสาธารณะต่อประชากรในต่างประเทศ

ประเทศ	ขนาดพื้นที่สวนสาธารณะต่อประชากร (1000 คน/ ไร่)	ขนาดพื้นที่สวนสาธารณะต่อประชากร (1คน/ ตารางเมตร)
มาตรฐานสากล	9.38	15
สหรัฐอเมริกา	2.5	40
อังกฤษ	17.5	23
เม็กซิโก	9.4	15
โปแลนด์	9.4	15
สิงคโปร์	6.8	10.9
ญี่ปุ่น	3.37	5.4
มาเลเซีย	1.80	2.90
ไทเป	0.25	0.40

หมายเหตุ. Park and Greenery Space Planning in a large City: Laboratory of Urban Landscape Design, Nobura Masuda, Prefecture, College of Agriculture, 2003.

ทั้งนี้สามารถสรุปได้ว่า เกณฑ์มาตรฐานด้านการจัดพื้นที่สวนสาธารณะในแต่ละประเทศหรือแต่ละหน่วยงานอาจมีการกำหนดที่แตกต่างกัน เนื่องจากในแต่ละประเทศมีขนาดของพื้นที่ สภาพทางเศรษฐกิจ ลักษณะภูมิประเทศ สังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ปัจจัยที่กล่าวมาข้างต้นอาจส่งผลให้แต่ละประเทศมีวิธีการคิดและกำหนดมาตรฐานที่ต่างกัน จากตารางที่ 2.3 จะเห็นได้ว่าประเทศทางยุโรป เช่น อังกฤษ เม็กซิโก และโปแลนด์ จะมีการกำหนดพื้นที่ที่สูงกว่ามาตรฐานสากลเนื่องเป็นประเทศที่มีพื้นที่หรือเป็นประเทศที่มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่ดี ต่างจากพื้นที่ทางแถบเอเชีย เช่น ญี่ปุ่น มาเลเซีย และนครไทเป ที่มีการกำหนดมาตรฐานของพื้นที่สวนสาธารณะต่ำกว่ามาตรฐานสากล อย่างไรก็ตามยังมีอีกประเทศทางแถบเอเชียที่ยังให้ความสำคัญกับพื้นที่สีเขียว นั่นก็คือ สิงคโปร์อาจจะเป็นประเทศที่มีพื้นที่ไม่มากนัก แต่ยังเห็นถึงความสำคัญต่อการให้บริการสาธารณะแก่ประชากรในประเทศ ส่วนประเทศไทยได้มีอาจารย์และนักวิชาการที่ได้ให้ความสนใจและกำหนดมาตรฐานของสวนสาธารณะอย่าง อัน นิมมานเหมินทร์ (2525, น. 65) และ เอื้อมพร วิสมหมาย (2527, น. 20) ได้กำหนดสัดส่วนของพื้นที่สวนสาธารณะและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจที่สอดคล้องกัน คือ พื้นที่สวนสาธารณะ 1 ไร่ ต่อประชากร 40 คน หรือ 1 คนต่อ 40 ตารางเมตร หรืออาจคิดเป็น 25 ไร่ ต่อประชากร 1,000 คน นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานทางภาครัฐ กองวิจัยและประเมินผล กรมการผังเมือง (2539) ได้เสนอให้กรุงเทพมหานครควรมีพื้นที่สำหรับทำสวนสาธารณะ 1.8 ไร่ ต่อประชากร 1,000 คน ซึ่งอาจจะน้อยกว่ามาตรฐานสากล แต่ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับขนาดของพื้นที่

2.2.5 การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทที่พื้นที่โล่งและการผังเมือง

การผังเมืองถือเป็นมาตรการทางกฎหมายอย่างหนึ่งที่ช่วยรักษาสภาพแวดล้อมเมือง และเป็นการชี้้นำการพัฒนาให้เป็นไปในทิศทางที่เหมาะสม การวางและการจัดทำผังเมืองเป็นการดำเนินงานโดยอาศัยอำนาจแห่งพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ.2518 ได้ให้คำนิยามความหมายของผังเมือง ในมาตราที่ 4 โดยมีใจความสำคัญว่า การวางและการจัดทำผังเมืองรวมผังเมืองเฉพาะในบริเวณเมือง และบริเวณที่เกี่ยวข้อง หรือชนบท เพื่อให้ได้ดียิ่งขึ้นซึ่งสุลักษณะ ความสะอาดสบาย ความเป็นระเบียบ ความสวยงาม และความปลอดภัยของประชาชน เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจ สังคมและสภาพแวดล้อม เพื่อดำรงรักษาสถานที่ที่มีคุณค่าในทางศิลปกรรม สถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์ และเพื่อบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิประเทศที่งดงาม และมีคุณค่าในทางธรรมชาติ ทั้งนี้การจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินตามการข้อกำหนดของกฎกระทรวงผังเมืองก็ได้มีการกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทที่พื้นที่โล่งเพื่อให้สอดคล้องกับคำจำกัดความของการผังเมือง

กรมโยธาธิการและผังเมืองได้มีการกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินของเมืองหรือชุมชน อยู่ในแผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน ซึ่งพื้นที่โล่งได้มีการจัดให้อยู่ในการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทที่โล่งเพื่อนันทนาการ และการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทที่โล่งตามพระราชบัญญัติการผังเมืองฉบับที่ 4 พ.ศ. 2558 มาตรา 17 วรรค 3 โดยให้จัดทำเป็นแผนผัง

แสดงที่โล่งโดยแยกออกจากแผนผังการใช้ประโยชน์ที่ดิน และให้มีรายการข้อห้ามหรือข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินประกอบแผนผังแสดงที่โล่งด้วย

ที่โล่งในผังเมืองรวม หมายถึง พื้นที่เปิดโล่งเพื่อประโยชน์ในการนำธรรมชาติเข้ามาในพื้นที่เมืองเพื่อสุขภาพอนามัยชุมชนและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม สร้างความรื่นรมย์ ผ่อนคลายความตึงเครียด โดยเฉพาะเมืองที่มีขนาดใหญ่ ความหนาแน่นสูง พื้นที่โล่งยังมีความสำคัญต่อคนเมือง พื้นที่โล่งมักใช้ควบคู่กับการทำกิจกรรมนันทนาการ พื้นที่โล่งอาจมีหลายลักษณะ เช่น สนามหญ้า สวนหย่อม สวนสาธารณะ สวนป่า อุทยาน แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง เป็นต้น (สำนักพัฒนามาตรฐานกรมโยธาธิการและผังเมือง, 2552, น. 49-54)

วัตถุประสงค์ของการกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทที่โล่ง คือ

1. เป็นพื้นที่กันชน เพื่อควบคุมพื้นที่เมืองให้อยู่ในบริเวณที่กำหนด
2. รักษาระบบนิเวศและทรัพยากรธรรมชาติให้คงอยู่ต่อไป
3. ปรับปรุงภูมิทัศน์เมืองให้เกิดความสมดุลกับสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ

นอกจากนี้พื้นที่โล่งยังช่วยลดผลกระทบทางภัยพิบัติทางธรรมชาติ สามารถใช้เป็นพื้นที่สำหรับรองรับน้ำในฤดูน้ำหลากได้ ทั้งยังเป็นพื้นที่ที่ช่วยส่งเสริมหรือสนับสนุนการออกกำลังกาย เพื่อสร้างสุขภาพอนามัยที่ดีให้แก่คนในชุมชนอีกด้วย

เกณฑ์การกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทที่โล่งเพื่อนันทนาการ และการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยให้สัญญาลักษณะเป็น สีเขียวอ่อน และสามารถจำแนกออกได้เป็น 6 ประเภท ดังนี้

1. สีเขียวอ่อน สามารถกำหนดให้ใช้ประโยชน์ที่ดินได้ดังนี้

- การกำหนดบริเวณพื้นที่โล่งเพื่อนันทนาการ และการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ในเขตผังเมืองรวม มีวัตถุประสงค์ให้เป็นพื้นที่นันทนาการ หรือพื้นที่กันชน เพื่อป้องกันผลกระทบระหว่างการใช้ประโยชน์ที่ดินในแต่ละบริเวณ หรือในขณะเดียวกันก็สามารถกำหนดเพื่อสร้างธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้แก่เมืองได้

- กำหนดเป็นสวนสาธารณะ พื้นที่เปิดโล่งสำหรับธรรมชาติ ตั้งแต่ระดับกลุ่มบ้านหรือละแวกบ้าน ไปจนถึงพื้นที่ส่วนต่าง ๆ ของเมือง อาจจัดให้มีกิจกรรมกีฬาและนันทนาการทำให้สวนสาธารณะมีลักษณะอเนกประสงค์ หรืออาจจัดให้เป็นพื้นที่รักษาทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างสมดุลให้กับระบบนิเวศ โดยให้เป็นพื้นที่เปิดโล่งปราศจากสิ่งปลูกสร้างหรือสิ่งก่อสร้างปกคลุมดิน

- กำหนดเป็นแนวริ้ว อาจจัดในบริเวณรอบอาคารสิ่งปลูกสร้าง แนวสองฝั่งแม่น้ำ ลำคลอง หนองน้ำ อ่างเก็บน้ำ หรือบริเวณทางหลวงแผ่นดิน ฯลฯ เพื่อป้องกันและรักษาสภาพแวดล้อม และเป็นการสร้างสมดุลให้กับระบบนิเวศ

2. สีเขียวอ่อนมีกรอบและเส้นทแยงสีขาว สามารถกำหนดให้ใช้ประโยชน์ที่ดินได้ ดังนี้

- กำหนดเป็นบริเวณที่โล่งเพื่อนันทนาการ การเลี้ยงสัตว์ และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เช่น ทุ่งหญ้า บึง ชายฝั่งน้ำ เป็นต้น

- กำหนดเป็นบริเวณที่ดินสงวนเพื่อนันทนาการและรักษาสิ่งแวดล้อม ในเขตพื้นที่สงวนพันธุ์สัตว์ป่า พื้นที่ชุ่มน้ำ ซึ่งต้องการรักษาระบบนิเวศของพืชและสัตว์

- บริเวณอนุรักษ์ป่าไม้ จะกำหนดในบริเวณเขตพื้นที่ป่าไม้ที่เป็นป่าสงวนแห่งชาติ เขตป่าสงวนตามมติคณะรัฐมนตรี เขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่า และที่ดินที่กฎหมายกำหนดให้เป็นเขตป่า แหล่งต้นน้ำลำธาร เพื่อส่งเสริมคุ้มครองดูแลรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

เกณฑ์การเลือกที่ตั้งซึ่งมีความเหมาะสมต่อการพัฒนาเป็นพื้นที่โล่ง

1. พื้นที่ที่ต้องการสงวนรักษา เช่น ที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีคุณค่าทางธรรมชาติและระบบนิเวศ และพื้นที่ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน เป็นต้น

2. พื้นที่ที่มีผลตอบแทนทางเศรษฐกิจต่ำ เช่น พื้นที่น้ำหลาก น้ำท่วมขัง พื้นที่ลาดชันมีความเอียงลาดสูงเกิดกว่าร้อยละ 6 เป็นต้น

3. พื้นที่ที่ต้องการทำให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ดี เพื่อดำรงรักษาสภาพแวดล้อมธรรมชาติและระบบนิเวศ

นอกจากแนวทางการเลือกที่ตั้งซึ่งมีความเหมาะสมที่จะใช้เป็นที่โล่งตามเกณฑ์ของกรมโยธาธิการและผังเมืองแล้ว เอื้อมพร วิสมหมาย (2527, น. 20) ก็ได้ศึกษาการเลือกพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการเป็นพื้นที่สวนสาธารณะ มีหลักการประเมินหาในการวางแผนพัฒนาดังนี้

1. ลักษณะตามธรรมชาติของพื้นที่นั้น เช่น เป็นชนบท เมืองเล็ก เมืองหลวง เมืองที่กำลังพัฒนา เมืองที่หยุดการพัฒนาหรือเมืองที่พัฒนาแล้ว

2. ลักษณะของประชาชนในเขตนั้น ๆ เช่น ชุมชนหรือเมืองที่มีสิ่งปลูกสร้าง และประชากรอาศัยอยู่หนาแน่นมาก ส่วนใหญ่มีงานทำ นิสัย อายุ

3. ลักษณะของพื้นที่เป็นที่ราบ เป็นภูเขา และลักษณะของภูมิอากาศ

4. แผนผังการใช้พื้นที่ และการสัญจรของพื้นที่นั้น ๆ ในปัจจุบันและอนาคต

5. ราคาและจำนวนของพื้นที่ที่จัดหาได้

6. สถานที่พักอาศัย และแหล่งการค้า

หลักการประเมินดังกล่าวเป็นหลักการเบื้องต้น ซึ่งอาจจะต้องใช้เกณฑ์หรือมาตรฐานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนาพื้นที่สวนสาธารณะมาใช้ประเมินควบคู่ไปกับการใช้หลักเกณฑ์ใน 6 ข้อที่กล่าวมาข้างต้น เพื่อช่วยในการตัดสินใจที่จะสร้างหรือไม่สร้างสวนสาธารณะนั้น หากสร้างควรเป็นสวนสาธารณะในประเภทใด

ทั้งนี้สามารถสรุปได้ว่า การกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทที่พื้นที่โล่งมีความสัมพันธ์กับการผังเมือง โดยกรมโยธาธิการและผังเมืองมีวัตถุประสงค์ในการกำหนดพื้นที่โล่งเพื่อใช้เป็นแนวกันชน เป็นพื้นที่รองรับน้ำ และรักษาสภาพแวดล้อมธรรมชาติของเมือง เนื่องจากกรมโยธาธิการและผังเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการวางและการจัดทำผังเมือง ซึ่งผังเมืองมีส่วนช่วยในการกำหนดให้มีพื้นที่สวนสาธารณะเพื่อให้บริการแก่ประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณโดยรอบ ผังเมืองเป็นเครื่องมืออีกอย่างหนึ่งที่ช่วยให้เมืองเกิดความสมดุลระหว่างสิ่งปลูกสร้างและสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ดังนั้น ในการกำหนดพื้นที่สีเขียวอ่อนในบริเวณเขตผังนั้นก็เหมือนเป็นการส่งเสริมให้เกิดการใช้พื้นที่เพื่อประกอบกิจกรรมในด้านนันทนาการและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2.6 องค์ประกอบและลักษณะของสวนสาธารณะที่ดี

2.2.6.1 องค์ประกอบภายในของพื้นที่สวนสาธารณะ

สวนสาธารณะแต่ละแห่งอาจมีองค์ประกอบที่แตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับขนาด ประเภทของพื้นที่ และวัตถุประสงค์ของการสร้างและพัฒนาสวนสาธารณะนั้นขึ้นมา อาทิเช่น สวนที่มีพื้นที่ใช้สอยขนาดเล็กอาจจะมี ที่จอดรถ ทางเดิน ความหลากหลายของกิจกรรม และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ น้อยกว่า สวนสาธารณะที่มีพื้นที่ขนาดใหญ่ ส่วนสวนสาธารณะที่มีขนาดใหญ่ อาจมีทางเดิน ทางรถยนต์ ทางจักรยาน ลานอเนกประสงค์ สถานที่ปิกนิก และพื้นที่ที่มีลักษณะเฉพาะพิเศษ รวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกที่มากกว่า รองรับการใช้บริการแก่ประชาชนเป็นจำนวนมาก มีความสะดวกในทุก ๆ ด้าน (กรมโยธาธิการและผังเมือง, 2546, น. 13-14)

แนวคิดในการกำหนดองค์ประกอบภายในของสวนสาธารณะ จะสามารถแบ่งกิจกรรมออกได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

1. การพักผ่อนแบบสบาย ๆ เป็นการผ่อนคลาย เช่น การนั่งเล่น เดินเล่น ฟังเพลง ปูเสื่อนั่ง/ นอนเล่น เป็นต้น
2. กิจกรรมที่มีการออกกำลังกาย เช่น เต้นแอโรบิก วิ่ง และเล่นกีฬาชนิดต่าง ๆ เป็นต้น
3. กิจกรรมทางการศึกษา การเรียนรู้ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่อาจเพิ่มเติมขึ้นภายในสวน เช่น ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ เป็นต้น สวนที่ควรมีกิจกรรมดังกล่าวมากที่สุดคือ สวนละแวกบ้าน และสวนในระดับชุมชน เนื่องจาก พื้นที่ดังกล่าวมักจัดกิจกรรมทางการศึกษามสพผสานกับสวนสาธารณะได้เป็นอย่างดี เพื่อที่ประชาชนภายในชุมชนจะได้ใช้พื้นที่ในการออกกำลังกายควบคู่ไปกับการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ได้ในขณะเดียวกัน ทั้งคนในชุมชนหรือท้องถิ่นนั้นยังสามารถใช้สถานที่แห่งนี้ประกอบกิจกรรมร่วมกันได้

ในการวางผังภายในของพื้นที่สวนสาธารณะนั้น จึงควรถึง 3 กิจกรรมข้างต้น และกำหนดขอบเขตของกิจกรรมของแต่ละให้สอดคล้องและกลมกลืนกับพื้นที่ ไม่รบกวนซึ่งกันและกัน รวมทั้งควรคำนึงถึงความต้องการและพฤติกรรมของประชาชนในแต่ละพื้นที่ ซึ่งองค์ประกอบภายในของสวนสาธารณะมี ดังนี้

1. ทางเดิน ไม่ว่าจะเป็นสวนสาธารณะทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลาง หรือขนาดใหญ่ ควรจะกำหนดทางเดินภายในสวนให้ชัดเจน
2. สนามหญ้า สวนหย่อมเพื่อใช้เป็นสถานที่นั่งเล่น
3. ลานกีฬาหรือสถานที่ออกกำลังกาย ควรจัดไว้ในที่ร่มหรือกลางแจ้ง ซึ่งปกคลุมไปด้วยต้นไม้ใหญ่ที่สามารถให้ร่มเงา
4. ม้านั่ง ควรจัดให้เป็นจุด บริเวณใต้ต้นไม้ใหญ่
5. สระน้ำ หรือทางน้ำไหล หรือสิ่งก่อสร้างอื่น ๆ ที่มีน้ำเป็นส่วนประกอบ เช่นน้ำพุ น้ำตกจำลอง ฯลฯ เพื่อสร้างบรรยากาศความชุ่มชื้น
6. อาคารอเนกประสงค์ เพื่อเป็นที่พบปะของผู้ใช้บริการ รวมทั้งการประชาสัมพันธ์และแจ้งข่าวสาร
7. สัญลักษณ์และเครื่องหมายแสดงทิศทาง จำเป็นมากในพื้นที่สวนสาธารณะขนาดใหญ่ ทั้งนี้เพื่อบอกให้ผู้ใช้บริการสามารถเดินทางไปหาจุดหมายตามที่ต้องการได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว
8. ห้องน้ำ เป็นบริการขั้นพื้นฐานที่จำเป็นอย่างมากสำหรับผู้เข้ามาใช้บริการเพื่อความสะอาดและถูกสุขลักษณะอนามัยของผู้ใช้งาน
9. จุดขายเครื่องดื่ม อาจจะจัดไว้เป็นส่วนหนึ่งของอาคารภายในสวนก็ได้
10. ไฟฟ้า สวนสาธารณะทุกแห่ง ควรมีไฟฟ้าส่องสว่างอย่างพอเพียงแก่ผู้ให้บริการ เพื่อความสะดวกและปลอดภัยของผู้ใช้บริการ
11. ที่จอดรถ อาจจะเป็นที่จอดรถยนต์ รถจักรยานยนต์ และรถจักรยาน ขึ้นกับประเภทและขนาดพื้นที่สวนสาธารณะ อย่างน้อยที่สุดควรมีที่จอดรถจักรยาน
12. ระบบระบายน้ำของสวนสาธารณะ จะต้องออกแบบและดำเนินการให้เรียบร้อย เพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาน้ำท่วมขังในพื้นที่
13. แหล่งน้ำสำหรับบำรุงต้นไม้
14. ป้อมยาม หรือ จุดตรวจ และการรักษาความปลอดภัยของพื้นที่สวน

องค์ประกอบสวนสาธารณะและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ (จรัสพิมพ์
บุญญานันต์, น. 66-71)

สวนสาธารณะที่ประสบความสำเร็จนั้นจะต้องอาศัยการออกแบบที่เกิด
จากความร่วมมือของคนในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทำความเข้าใจถึงความต้องการของคนใน
ชุมชนและหน้าที่ของสวนสาธารณะ ดังนั้นสวนสาธารณะและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจเป็นสถานที่
ที่มีความสำคัญสามารถสร้างประสบการณ์ที่แตกต่างจากในชีวิตประจำวัน เช่น ได้พบบรรยากาศที่
เป็นธรรมชาติและมุมมองที่สงบ ให้พื้นที่ในการทำกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การวิ่งออกกำลังกาย
ดูนก นั่งพักผ่อนหย่อนใจหรือรับประทานอาหาร เป็นต้น

สถานที่สาธารณะที่ดีจะให้โอกาสในการทำกิจกรรมที่หลากหลาย
เป็นสถานที่ง่ายต่อการเข้าถึงและเชื่อมโยงกับชุมชนที่อยู่อาศัยโดยรอบ (Access) มีความปลอดภัย
และดึงดูดใจ (Comfort and image) และที่สำคัญที่สุด คือ เป็นสถานที่ที่ผู้คนจะได้มาพบปะสังสรรค์
(Sociability) นอกจากนี้การทำให้พื้นที่ประสบความสำเร็จจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบทางกายภาพ
ด้วยเช่นกัน

องค์ประกอบสวนสาธารณะและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ มีดังนี้

1. กิจกรรมและประโยชน์ใช้สอย สวนสาธารณะไม่เพียงแต่เป็นสถานที่ที่
ใช้ในการออกกำลังกายเท่านั้น ในพื้นที่ควรจัดพื้นที่นั้นให้ผู้คนสามารถนั่งพูดคุยในบริเวณใกล้เคียง
สามารถนั่งพักผ่อนและหาซื้ออาหารหรือของว่างมานั่งรับประทานได้ สถานที่ในลักษณะนี้จะสามารถ
ดึงดูดให้ผู้คนเข้ามาใช้งานเพิ่มมากขึ้น

2. ความสะดวกสบายและภาพลักษณ์ คือการสร้างสถานที่ที่มีความ
สะดวกสบายและมีภาพลักษณ์ที่ดีต้องอาศัยการออกแบบอย่างเอาใจใส่ในรายละเอียด โดยเฉพาะ
รายละเอียดขององค์ประกอบทางภูมิทัศน์ เช่น ป้ายประชาสัมพันธ์ หอรงน้ำ ที่จอดรถ ม้านั่ง การปลูก
ต้นไม้ เป็นต้น

3. การเข้าถึงและเชื่อมโยงกับพื้นที่ใกล้เคียง คือ สถานที่ดังกล่าวควรจะ
ง่ายในการมองเห็นและง่ายต่อการเข้าถึง ยิ่งสวนสาธารณะนั้นประสบความสำเร็จมากเท่าไร ก็จะมี
เพิ่มความดึงดูดใจและเพิ่มการประสบความสำเร็จของสวนมาเพิ่มขึ้นไปอีก

4. กิจกรรมทางสังคม สถานที่ที่ส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม เป็นสถานที่ที่
ผู้คนต้องการที่จะไปทำกิจกรรม ได้พบปะพูดคุยกับเพื่อนฝูง และมีปฏิสัมพันธ์กับผู้คนมากมายที่มีความ
แตกต่างกัน

สรุปได้ว่า สวนสาธารณะและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจที่ดีจะช่วยให้ผู้คนรู้สึกสดชื่นและผ่อนคลาย เกิดความรู้ที่ได้อะไรไปที่นั่น รู้สึกอบอุ่นและเป็นที่ต้องรับ สถานที่ที่ประสบความสำเร็จไม่ใช่เพียงเพราะมีความงามเพียงอย่างเดียว แต่เป็นเพราะว่าสถานที่แห่งนั้นทำให้ผู้ใช้สามารถรู้สึกผ่อนคลายร่วมกับผู้อื่น สถานที่เหล่านี้จะเชื่อมโยงคนในชุมชนเข้าด้วยกัน

2.2.6.2 ลักษณะของสวนสาธารณะที่ดี

ลักษณะของสวนสาธารณะที่ดี (เอื้อมพร วิสมหมาย, 2527, น. 34-39)

1. ให้ความสะดวกแก่ผู้มาใช้บริการ

- มีป้ายบอกชื่อสวนสาธารณะบริเวณประตูทางเข้า
- มีแผนที่ หรือแผนผังแสดงขอบเขต และตำแหน่งต่าง ๆ ของสวนสาธารณะเพื่อให้ผู้มาใช้บริการสามารถทราบได้ว่าควรจะไปทีใดก่อน

- ถนนภายในสวนสาธารณะควรมี ขนาด ความกว้าง ส่วนโค้ง และ สัดส่วนต่าง ๆ ตามมาตรฐานทั่วไป เพื่อให้ความปลอดภัยในการขับขี่ มีที่จอดรถ และต้นไม้ที่ร่มรื่น สองข้างทาง เพื่อให้ความสวยงามและความสบายใจแก่ผู้ใช้สถานที่

- มีถังขยะ และห้องน้ำสาธารณะให้เพียงพอต่อความต้องการของผู้ที่เข้ามาใช้งานภายในพื้นที่

- มีศูนย์ให้บริการสอบถามหรือให้คำแนะนำ และให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ที่เข้ามาใช้บริการ

2. ให้ความปลอดภัย

- จัดให้มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย (รปภ.)
- มีแสงไฟฟ้าส่องสว่างเพียงพอในเวลากลางคืน
- มีประตูเข้าออกไม่มาก ในเวลากลางคืนควรเปิดเพียงประตูเดียว
- มีป้ายบอกการจราจร และป้ายบอกเตือนบริเวณที่มีอันตราย เช่น ถนนลื่น สัตว์ป่า ดินพัง ทางขาด ฯลฯ

- ทำรั้วกั้นในบริเวณที่ปลอดภัย กั้นริมแม่น้ำเมื่อส่วนนั้นอยู่ใกล้สนามเด็กเล่น

- แยกถนนและทางเดินอย่างเด็ดขาด
- สำรองและซ่อมแซมสถานที่และอุปกรณ์ต่าง ๆ อยู่เสมอ เช่น เครื่องเล่นในสนามเด็กเล่น สะพาน เก้าอี้

- ตรวจสอบสายไฟ และปลั๊กไฟ
- ตัดแต่งต้นไม้ที่มีกิ่งแห้งตาย หรือแต่งพุ่มไม้เสมอ ไม่ให้ทึบจนเกินไป
- ควรมีหน่วยพยาบาล

3. มีการดูแลรักษาที่ดี
- ทำความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ เช่น เก็บขยะ กวาดถนน กวาดสนาม
 - ตัดหญ้า ตัดแต่งทรงพุ่มต้นไม้
 - ให้อุปโภคบริโภค รดน้ำ พรวนดิน และฉีดยากันโรคแมลง
 - มีการปลูกต้นไม้ทดแทนไม้เดิมที่ตายไป หรือกำลังจะตาย
 - ซ่อมแซมอุปกรณ์ เช่น ทำสีเก้าอี้ ติดป้าย หรือทำรั้วใหม่
 - ชักชวนให้ประชาชนรู้จักช่วยกันรักษาความสะอาด
 - อนุรักษ์สภาพแวดล้อมที่สวยงามตามธรรมชาติไว้ให้ดียิ่งขึ้น

เป็นต้น

ทั้งนี้สามารถสรุปได้ว่า สวนสาธารณะเป็นสถานที่ที่เปิดให้คนทั่วไปให้สามารถเข้ามาใช้งานได้ หากสวนสาธารณะที่เปิดให้บริการมีการบริหารจัดการที่ไม่ดี ไม่ได้มีการดูแลรักษาพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ ก็จะส่งผลให้สวนสาธารณะแห่งนั้นกลายเป็นพื้นที่เสื่อมโทรม ไม่เป็นที่สนใจของผู้ใช้งาน และ ดังนั้นผู้ที่ทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบสวนสาธารณะจะต้องให้ความสนใจในเรื่อง ความสะอาด ความปลอดภัย รวมไปถึงการดูแล ปรับปรุง พัฒนา และฟื้นฟูพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ เพื่อช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีและดึงดูดผู้ใช้งานให้ประทับใจและกลับมาใช้ใหม่ สวนสาธารณะที่จะประสบความสำเร็จได้นั้นต้องมีการเข้าถึงที่สะดวก มีลักษณะทางกายภาพที่ดี และถูกสุขลักษณะมีความปลอดภัยของผู้ใช้งาน

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมนันทนาการและการพักผ่อนหย่อนใจ

กิจกรรมนันทนาการ คือ การออกกำลังกาย การที่ไม่หยุดนิ่ง หวออะไรทำเพื่อความสนุกสนานอยู่ตลอดเวลา ซึ่งทุกคนก็สามารถนิยามคำจำกัดความเหล่านี้ได้ด้วยตนเองการพักผ่อนหย่อนใจขึ้นอยู่กับความชอบและความสบายใจที่ได้ทำโดยไม่ได้ถูกบังคับแต่เป็นการเต็มใจที่จะกระทำด้วยตนเอง กิจกรรมนันทนาการสามารถทำร่วมกับการพักผ่อนหย่อนใจไปพร้อม ๆ กันได้ ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับความชอบในการทำกิจกรรมของแต่ละบุคคล ความสะดวก และสถานที่นั้นเอื้ออำนวยให้ทำกิจกรรมนั้น ๆ ได้

2.3.1 ความหมายของนันทนาการและการพักผ่อนหย่อนใจ

นันทนาการมาจากภาษาอังกฤษเรียกว่า “Recreation” ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้บัญญัติศัพท์ขึ้นโดยใช้คำว่า “สันทนาการ” โดยใช้กันอย่างแพร่หลาย แต่คำว่า “สันทนาการ” ก็ไม่ได้มีความหมายที่ตรงกับรากศัพท์ของคำว่า “Recreation” ต่อมาท่านเจ้าคุณพระยาอนุমানราชธนได้บัญญัติเป็นภาษาไทยขึ้นมาใหม่เรียกว่า นันทนาการ สามารถอธิบายได้ว่า “นันทน” หมายถึงร่า

เรียงสนุกสนาน มาทำการสนธิกับ “อาการ” สภาพที่เป็นอยู่หรือการแสดงกิริยาท่าทาง ดังนั้น เมื่อนำมาสนธิกัน นันทนาการ จึงหมายถึง อาการของความสนุกรื่นหรือกิริยาท่าทางที่แสดงออกถึงความสนุกรื่นนั่นเอง (จรินทร์ ธาณิรัตน์, 2528, น. 19-20)

นันทนาการ หมายถึง กิจกรรมที่ทำตามสมัครใจในยามว่าง เพื่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินและผ่อนคลายความตึงเครียด, การสำราญใจ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2554) ส่วนการพักผ่อนหย่อนใจ หมายถึง พักผ่อนไปหาความสนุกสนานเพลิดเพลิน (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2554) ดังนั้นการนันทนาการและการพักผ่อนหย่อนใจจึงหมายถึง การทำกิจกรรมในยามว่าง เพื่อสร้างความสนุกสนานเพลิดเพลิน และสำราญใจ

Butler, 1949 อ้างถึงใน กุลภัสสร พัวพริยพันธ์ (2550, น. 28) การนันทนาการ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน จันท์ ผ่องศรี (2531, น. 15) สามารถอธิบายได้ว่าการนันทนาการหรือการพักผ่อน คือ กิจกรรมต่าง ๆ ที่สร้างความสัมพันธ์ให้กับสิ่งแวดล้อมหรือสภาวะการณ์นั้น ๆ ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับความสนใจและประสบการณ์ของแต่ละบุคคล นันทนาการเปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดง ความพอใจ ความต้องการของมนุษย์ตามสรีรกายวิภาคและจิตวิทยา มนุษย์ควรมีกิจกรรมเป็นสิ่งซึ่งก่อให้เกิดความเจริญงอกงาม ทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม และจิตใจ สำนักพัฒนามาตรฐาน กรมโยธาธิการและผังเมือง (2556, น. 105) การทำกิจกรรมเพื่อการพักผ่อนสามารถเลือกทำได้ทั้งการพักผ่อนแบบที่ออกกำลังกาย เช่น การเดิน การเล่นกีฬาต่าง ๆ ทั้งในร่มและกลางแจ้ง และการพักผ่อนแบบไม่ออกกำลังกาย เช่น การนั่งเล่น ชมวิวทิวทัศน์ และการฟังดนตรี ทั้งนี้การเลือกทำกิจกรรมนันทนาการและการพักผ่อนอาจขึ้นอยู่กับ ช่วงวัย เพศ และความรสนิยมของแต่ละบุคคล สุรเชษฐ์ เศรษฐมาสและคณะ (2537, น. 8) แต่การเลือกทำกิจกรรมที่ชอบหรือตรงตามรสนิยมนั้นต้องไม่ใช่การทำกิจกรรมที่มีคุณค่าต่อชีวิตน้อยมาก เช่น การเที่ยวเตร่ เล่นการพนัน นั่งหรือนอนฆ่าเวลา และการกระทำอื่น ๆ ที่เป็นพิษภัยต่อสังคม จะเห็นได้ว่ากิจกรรมเหล่านี้ไม่ใช่กิจกรรมสร้างสรรค์ แต่กลับส่งผลเสียและลดโอกาสของตนเองในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ หรือเพิ่มพูนประสิทธิภาพทั้งร่างกายและจิตใจ กิจกรรมที่กล่าวมาข้างต้นนั้นจึงไม่ถือว่าเป็นกิจกรรมนันทนาการและพักผ่อนหย่อนใจ เอื้อมพร วิสมหมาย (2527, น.9) ดังนั้นการทำกิจกรรมนันทนาการและการพักผ่อน (Relaxation) ที่มีประโยชน์ต่อตนเองจะถือเป็นการที่มนุษย์ได้ใช้เวลาในการพักผ่อนร่างกาย สมองและจิตใจอย่างแท้จริง

2.3.2 ประเภทของการพักผ่อนหย่อนใจ

การพักผ่อนหย่อนใจอาจแบ่งประเภทได้ดังนี้ (อัน นิมมานเหมินท์, 2515)

1. ประเภทที่ต้องใช้กำลังกาย เช่น การกีฬา การออกกำลังกายนานาชนิด
2. ประเภทเบากำลัง เช่น งานอดิเรกเบาสมอง การเล่นเกม การเก็บสะสม
3. ประเภทสิ้นเปลืองเงิน เช่น การไปท่องเที่ยว ทักนัจร ดูภาพยนตร์และละคร
4. ประเภทที่ไม่สิ้นเปลือง เช่น การไปชมพิพิธภัณฑ์ ฟังดนตรีสาธารณะ

5. ประเภทที่เอกชนจัดขึ้นเพื่อหวังผลกำไร เช่น ภาพยนตร์ ละคร ภัตตาคาร

6. ประเภทที่รัฐจัดขึ้น เช่น สวนสาธารณะ สนามเด็กเล่น สนามกีฬา

การพักผ่อนหย่อนใจเป็นความปรารถนาที่มนุษย์ทุกคนต้องการได้รับการดำเนินการดำเนินชีวิตประจำวัน Brian Hackett (อ้างถึงในอมรรัตน์, 2525, น. 14) ได้จำแนกลักษณะของการพักผ่อนหย่อนใจตามความพึงพอใจออกเป็น 2 ลักษณะได้แก่

1. การพักผ่อนแบบพาสซีฟ (Passive Recreation) เป็นการพักผ่อนหย่อนใจที่ไม่ใช่การออกแรงการออกกำลังกาย แต่เป็นไปในลักษณะที่สงบ การผ่อนคลายความเครียด ความเหน็ดเหนื่อย ได้แก่

- การชื่นชมกับธรรมชาติ ภูมิทัศน์ของเมือง
- การได้ใกล้ชิดกับธรรมชาติ ได้ยินเสียงธรรมชาติ เช่น เสียงนกร้อง เสียงน้ำตก
- การฟังเสียงดนตรีในที่สาธารณะ
- การนั่งเล่นในที่สวนสาธารณะ
- การชมสัตว์ในสวนสัตว์

2. การพักผ่อนแบบใช้แรง (Active Recreation) เป็นการพักผ่อนหย่อนใจที่ต้องออกแรง ออกกำลังกาย ได้แก่

- การเดิน
- การขี่รถจักรยาน
- การเล่นเรือ
- การเล่นกีฬา เช่น วัยน้ำ เล่นฟุตบอล บาสเกตบอล
- การวิ่งออกกำลังกาย

ทั้งนี้การพักผ่อนหย่อนใจอาจจะเลือกทำได้ตามความสะดวกและความชอบ (เอี่ยมพร วิสมหมาย, 2527, น. 18-19) กล่าวว่าการพักผ่อนหย่อนใจให้หลายจากความตึงเครียดนั้นสามารถเลือกทำกิจกรรมได้ตามความชื่นชอบและความถนัดของบุคคลนั้น ๆ ซึ่งโดยทั่วไปแล้วการพักผ่อนหย่อนใจมีหลายรูปแบบ ทำได้ทั้ง ที่ทำงาน ที่บ้าน และสถานที่สาธารณะ และการพักผ่อนนั้นก็ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ของแต่ละบุคคล เช่น การเล่นดนตรี การเล่นกีฬา การฟังเพลง ดูภาพยนตร์ อ่านหนังสือ หรือทำสวน ซึ่งการพักผ่อนหย่อนใจสามารถแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. การพักผ่อนหย่อนใจนอกอาคาร (Outdoot Recreation) แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ พื้นที่สาธารณะ และพื้นที่ส่วนตัว

2. การพักผ่อนหย่อนใจภายในอาคาร (Indoot Recreation) แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ พื้นที่สาธารณะและพื้นที่ส่วนตัว

ทั้งนี้สามารถสรุปได้ว่า ประเภทของการพักผ่อนหย่อนใจสามารถจำแนกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ การพักผ่อนหย่อนใจแบบไม่ออกแรง เช่น การดูหนังฟังเพลง วาดรูป อ่านหนังสือ หรือนั่งชมวิว และการพักผ่อนหย่อนใจแบบใช้แรง เช่น เล่นกีฬาเป็นกลุ่ม หรือการวิ่งออกกำลังกาย และในปัจจุบันยังมีการใช้บริการการออกกำลังกายที่เรียกว่าฟิตเนส โดยผู้ใช้งานสามารถเลือกทำกิจกรรมที่ตนเองถนัดหรือความชอบ ได้ทั้งภายในอาคารและภายนอกอาคาร

2.3.3 ประโยชน์ของการพักผ่อนหย่อนใจ

มนุษย์ทุกคนมีภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบและกระทำหน้าที่นั้นให้สำเร็จในแต่ละวัน ซึ่งหน้าที่นั้นอาจทำให้เกิดความเครียดหรือความเหนื่อยล้า ดังนั้น มนุษย์จึงต้องการความสุขในชีวิต ในบางครั้งความสุขนั้นก็เป็ผลพลอยได้จากการดำรงชีพ และการพักผ่อนนับเป็นสิ่งที่สำคัญที่ให้ความสมดุลต่อชีวิตระหว่างการทำงาน การพักผ่อน ความรัก และการมีเกียรติชื่อเสียง ซึ่งชีวิตขาดสิ่งเหล่านี้ไม่ได้ การพักผ่อนของแต่ละคนไม่เหมือนกัน ขึ้นกับความชอบและความสนใจของบุคคลนั้น ๆ การเล่นกีฬา การเล่นเกมส์ ความงาม เพลง เต้นรำ อ่านหนังสือ วาดภาพ การท่องเที่ยว การผจญภัย พบปะเพื่อน เป็นต้น การพักผ่อนมีความสำคัญในชีวิตปัจจุบันเนื่องจากสามารถตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของบุคคลนั้นได้ ประโยชน์ของการพักผ่อนหย่อนใจมี ดังนี้ (เอี่ยมพร วิสมหมาย, 2527, น. 16-17)

1. ทำให้สุขภาพแข็งแรง
2. ทำให้สุขภาพจิตดีขึ้น
3. ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์
4. เรียนรู้ถึงความเป็นไปตามธรรมชาติของเรื่องต้นไม้ สัตว์ และ ฯลฯ
5. ทำให้มีความเสียสละและทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

นอกจากนี้ (คณิต เขียววิชัย, 2557, น. 41-42) ก็ได้ให้ชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของนันทนาการเพิ่มเติม คือ นันทนาการมีประโยชน์ทั้งต่อบุคคล สังคม และประเทศชาติ เป็นอย่างมาก ซึ่งพอจะรวบรวมไว้ได้ดังต่อไปนี้

1. ช่วยให้คนมีความสุขสนุกสนาน มีความสุขในชีวิต และช่วยให้คนรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
2. ช่วยให้คนมีสุขภาพจิตที่ดี ในปัจจุบันปัญหาสังคมมีมาก มีความวิตกกังวลในเรื่องต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้เป็นหนทางนำไปสู่โรคจิตอย่างง่ายดาย คนที่ประกอบกิจกรรมนันทนาการจะช่วยให้มีสุขภาพจิตดีขึ้น แจ่มใส ปราศจากความกังวลใด ๆ ปัญหาโรคจิตก็หมดไป
3. ช่วยป้องกันอาชญากรรมและความประพฤติเเรงของเด็กได้ ปัจจุบันปัญหาของเด็กวัยรุ่นมีมาก ส่วนใหญ่ประพฤติตนในทางก่ออาชญากรรม ทะเลาะวิวาท มีเรื่องชู้สาว หนีโรงเรียน ตัดยาเสพติด ทำให้ไม่สงบสุขแก่สังคม สาเหตุที่เกิดขึ้นที่เป็นส่วนสำคัญอันหนึ่งก็คือ การไม่รู้จักใช้เวลา

ว่างให้เกิดประโยชน์ จากทฤษฎีการเล่นว่าเด็กชอบออกกำลังกาย ชอบแสดงออก ดังนั้นควรจัดบริการนันทนาการให้เขาได้แสดงออก

4. ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี ประชาชนรู้จักบำรุงรักษาสุขภาพ ใช้เวลาว่างในทางที่ถูก ไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่สังคม ไม่เห็นแก่ตัว รักหมู่คณะ มีน้ำใจ ให้บริการอาสาสมัครช่วยเหลือชุมชน นับว่าเป็นพลเมืองดีอันสืบเนื่องมาจากการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ

5. ช่วยบำรุงขวัญแก่ทหารและตำรวจ หรือผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ตามชายแดน เพราะคนเหล่านี้เสี่ยงอันตรายในการป้องกันประเทศชาติ หาเวลาพักผ่อนยาก ฉะนั้นยามว่างหรือมิได้ปฏิบัติหน้าที่ก็ควรได้มีการบริการทางนันทนาการเพื่อบำรุงขวัญแก่เขาทั้งหลาย

6. ช่วยในการพักผ่อนการไข้ คนไข้ซึ่งกำลังจะหาย กิจกรรมนันทนาการได้มีส่วนช่วยให้คนไข้หายเร็วยิ่งขึ้น และจะมีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรงเป็นปกติ

7. ช่วยให้สมาชิกในหน่วยงานต่าง ๆ ได้สนิทสนมสามัคคีกันเพิ่มขึ้น เพราะกิจกรรมนันทนาการจะสร้างสังคมที่ดี

จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า กิจกรรมการนันทนาการและพักผ่อนมีประโยชน์ต่อผู้ใช้ในงานทั้งทางสภาพร่างกายและสภาพจิตใจ เนื่องจากลักษณะการทำงานในปัจจุบันเปลี่ยนไปจากอดีตมากนัก ประชาชนทำงานเป็นประจำเป็นจำนวนมากซึ่งงานประจำจะเป็นในลักษณะงานเชิงวิชาการ งานธุรกิจ การค้าขาย หรืออื่น เป็นจำนวนมาก การทำงานในแต่ละวันทำให้เกิดทั้งความเครียดและความเมื่อยล้า การทำกิจกรรมเพื่อพักผ่อนหลังเลิกงานในเวลาว่างจะช่วยให้ผู้ใช้งานรู้สึกผ่อนคลาย มีสุขภาพที่แข็งแรง และแรงบันดาลใจในการไปทำงานหรือทำหน้าที่ของตนเองในวันต่อไป

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้สวนสาธารณะ

2.4.1 ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกทำกิจกรรมนันทนาการ

การเลือกกิจกรรมนันทนาการมีส่วนสัมพันธ์เป็นอย่างยิ่งกับภูมิหลังทางจิตวิทยาของมนุษย์ ซึ่งอาจจำแนกพื้นฐานความแตกต่างออกเป็นหัวข้อได้ดังต่อไปนี้ (นิลกุล คล่องเวสสะ, 2548, น. 34-37)

1. วัย ความแตกต่างในเรื่องของวัยเป็นความต่างที่สังเกตพฤติกรรมได้เด่นที่สุด และมีความแน่นอน ซึ่งสามารถจำแนกความสนใจของวัยต่าง ๆ ออกได้ ดังนี้

- วัยเด็กเล็ก มีความสามารถในการเชิงร่างกายน้อยมาก เดินและวิ่งได้เตาะเตะ มีความเร็วในการเคลื่อนไหวจำกัด มีความมุ่งใจอยู่ในขอบเขตจำกัด ต้องการความรู้สึกปลอดภัยสูง เช่น หากอยู่เพียงลำพังต้องอยู่ในบริเวณที่คุ้นเคย หากอยู่นอกบริเวณที่คุ้นเคยต้องมีผู้คุ้นเคยในสายตา

มีสมาธิสั้นมาก มีความสนใจอยากรู้ อยากเห็นสิ่งรอบตัวอยู่ตลอดเวลา และมีความพยายามในการฝึกฝนการควบคุมร่างกายและสภาพแวดล้อมตามศักยภาพของตน

- วัยเด็กโต เริ่มให้ความสนใจในเรื่องสังคมภายในวงที่จำกัด มีเพื่อนเล่นในวัยเดียวกัน ชอบเล่นเป็นกลุ่ม มีความอยากรู้ อยากเห็น

- วัยรุ่น มีความสนใจเฉพาะ และมีความต้องการความเป็นตัวของตัวเอง และในขณะเดียวกันก็ต้องการการยอมรับในกลุ่มเพื่อน ออกจากผู้ใหญ่ เริ่มสนใจการศึกษาอย่างจริงจัง ให้ความสำคัญของการศึกษาต่อในอนาคต มีความสนใจเฉพาะตัวแตกต่างกันออกไปตามกลุ่มเพื่อน และตามลักษณะนิสัย มีความรวดเร็วในการคิดและการเคลื่อนไหว

- วัยทำงานตอนต้น มีชีวิตที่มีเวลากำหนด มีระเบียบในชีวิตมากขึ้น มีสิ่งที่ต้องรับผิดชอบ มีความเครียด เพื่อนยังคงมีความสำคัญแต่น้อยกว่าช่วงวัยรุ่น ช่วงเวลานี้เป็นช่วงของการเริ่มสร้างครอบครัว สร้างฐานะ และหากมีความชอบในด้านกีฬา ก็ยังคงเล่นอยู่เพื่อต้องการเป็นที่ยอมรับของสังคมใหม่

- วัยทำงาน คล้ายกับวัยทำงานตอนต้น แต่อาจมีภาระครอบครัวเพิ่มมากขึ้น ช่วงนี้จะมีความแตกต่างกันในการใช้ชีวิตระหว่างกลุ่มชนชั้นที่แตกต่างกัน

- วัยผู้ใหญ่ ถึง วัยชรา มีความเชื่อเข้าต้องการความสันโดษมากขึ้น ในขณะเดียวกันยังมีอายุมากขึ้นจนถึงวัยชรา จะกลับมาต้องการความรู้สึกปลอดภัยสูงเช่นเดียวกับวัยเด็กเล็ก ต้องการความเอาใจใส่ ต้องการเพื่อน เนื่องจากมีเวลาว่างมาก

2. เพศ มีความแตกต่างกันพฤติกรรมของเพศหญิงและเพศชายในกิจกรรมนันทนาการอยู่บ้าง เพศหญิงใช้สวนสธารณะน้อยกว่าเพศชาย ร่วมกิจกรรมน้อยกว่าเพศชาย เพศหญิงมักใช้เวลาในการทำกิจกรรมประเภทพูดคุยกันในกลุ่มเพื่อนมากกว่าอย่างอื่น ในขณะที่เพศชายที่มาใช้สวนสธารณะคนเดียวมีอัตรามากกว่าเพศหญิงที่มาสวนสธารณะคนเดียว

3. ประสบการณ์ การเลือกทำกิจกรรมนันทนาการของบุคคลบางอย่างจะขึ้นกับประสบการณ์ และการฝึกฝน เยาวชนที่ได้รับการฝึกทักษะด้านกีฬา มีแนวโน้มที่จะใช้เวลาว่างในการเล่นกีฬาเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่มากกว่าผู้ไม่มีโอกาสฝึกมาก่อน การฝึกฝนที่ว่านี้อาจเป็นการฝึกอย่างเป็นทางการจากการเล่นในวัยเด็ก หรืออาจเป็นประสบการณ์จากการอ่าน การเรียนรู้จากสื่อ ดังนั้น การคาดเดากิจกรรมนันทนาการที่บุคคลจะเลือกทำในยามว่างอาจคาดมาจากประสบการณ์ที่บุคคลนั้น ๆ มีอยู่ได้ส่วนหนึ่ง

4. พื้นฐานที่แตกต่างกันในด้านความต้องการ ความต้องการของมนุษย์เป็นสิ่งสำคัญที่อยู่เบื้องหลังการแสดงออกต่าง ๆ ซึ่งหมายความว่า มีผลต่อการทำ

5. ลักษณะนิสัย เชื่อกันว่าลักษณะนิสัยของแต่ละบุคคลจะมีส่วนในการเลือกกิจกรรมนันทนาการด้วย ได้มีการตั้งข้อสังเกตว่า เกมและกีฬาที่เป็นที่นิยมในแต่ละชาติอาจจะบอกถึงลักษณะนิสัยส่วนใหญ่ของคนในชาตินั้น ๆ

6. กระแสนิยม เป็นสิ่งหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อมนุษย์ในแต่ละรุ่นของการดำเนินชีวิตประจำวัน และในการตัดสินใจในกิจกรรมต่าง ๆ ปรากฏการณ์ของการนิยมทำกิจกรรมใด ๆ ตามกระแสนิยมเป็นสิ่งที่เป็นปกติของมนุษย์มาแต่ไหนแต่ไร แต่จะรู้สึกชัดเจนในยุคปัจจุบันเมื่อสิ่งต่าง ๆ พัฒนามากขึ้นกระแสความนิยมก็จะเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วและรุนแรงกว่ายุคก่อน ๆ การสร้างพื้นที่นันทนาการสาธารณะจะต้องดูกระแสความนิยมเพื่อสนับสนุนในกิจกรรมที่สมควร การดูกระแสความนิยมจะช่วยให้ความคึกคักในการใช้งานมากขึ้น

ทั้งนี้สามารถสรุปได้ว่า การเลือกทำกิจกรรมในแต่ละประเภทมีความสัมพันธ์ต่อภูมิหลังทางจิตวิทยาของมนุษย์ หรืออาจกล่าวอีกอย่างหนึ่งได้ว่า การเลือกทำกิจกรรมในแต่ละประเภทมีความสัมพันธ์ต่อสรีระร่างกายและความรู้สึกนึกคิด ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกทำกิจกรรม อาทิเช่น ช่วงวัย อายุ เพศ ลักษณะนิสัย กระแสความนิยม ความต้องการและความชอบ เป็นต้น ซึ่งคนแต่ละคนมักจะมี ความชอบที่แตกต่างกัน คนที่อยู่ในกลุ่มช่วงอายุหรือวัยเดียวกันก็อาจจะเลือกทำกิจกรรมในลักษณะที่คล้าย ๆ กัน หรือกิจกรรมบางประเภทอาจเป็นที่นิยมของเพศใดเพศหนึ่งเท่านั้น ดังนั้น ภูมิหลังทางจิตวิทยาของมนุษย์ ก็มีผลสำคัญในการเลือกทำกิจกรรม

2.4.2 ปัจจัยที่มีผลต่อการที่จะเลือกใช้หรือไม่ใช้สวนสาธารณะ

ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้หรือไม่ใช้สวนสาธารณะประกอบด้วย 8 ปัจจัย ดังนี้ (นิลกุล คล่องเวสสะ, 2548, น. 141-151)

1. การเดินทางและการเข้าถึงสวนสาธารณะ ความสะดวกในการเข้าถึงและบรรยากาศเส้นทางระหว่างการเดินทางเพื่อเข้าถึงสวนสาธารณะ มีส่วนในการช่วยเพิ่มหรือลดขอบเขตพื้นที่บริการกับสวนด้วย หากสวนสาธารณะนั้น ๆ มีทางเท้าและติดกับถนนสายหลักมีการเข้าถึงที่สะดวกจะช่วยเพิ่มจำนวนผู้เข้ามาใช้งานในพื้นที่ได้ แต่หากพื้นที่สวนสาธารณะนั้น ๆ เป็นทางแคบในซอยลึก และไม่มีการเดินไปมาอยู่ตลอดอาจสร้างความกลัวและความกังวลถึงความไม่ปลอดภัยและความไม่สะดวกในการเข้าถึง

2. ความไม่รู้ว่ามีอะไรน่าสนใจในสวนสาธารณะนั้น คนที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพฯ อาจจะไม่รู้จักหรือไม่ทราบว่าสวนสาธารณะของเมือง หรือสถานที่พักผ่อนที่อยู่ในย่านใกล้บ้าน จึงทำให้ผู้ใช้สวนสาธารณะนั้น ๆ น้อยกว่าที่ควรจะเป็น หรือบางกรณีอาจทราบว่าสวนสาธารณะนั้นอยู่แต่ไม่ทราบว่าสวนสาธารณะแห่งนั้นมีที่น่าสนใจเพียงใด จึงไม่เกิดความสนใจที่จะไป ดังนั้นการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนรับทราบ จึงมีส่วนช่วยให้สวนสาธารณะแต่ละแห่งมีผู้ใช้เพิ่มมากขึ้น

3. กิจกรรมที่จะทำในสวนสาธารณะ แต่ละมีความต้องการในด้านการพักผ่อนหย่อนใจที่แตกต่างกัน บางคนต้องการแค่นั่งพักผ่อนแบบเงียบ ๆ หรือบางคนอาจจะคุยสนทนา แลกเปลี่ยนความเห็นกับผู้อื่น ในขณะที่บางคนชอบเดินดูนิทรรศการ เป็นต้น สวนสาธารณะส่วนใหญ่จะทำในลักษณะของการออกแบบเชิงธรรมชาติเพียงอย่างเดียว ซึ่งไม่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บริการที่ชื่นชอบทางด้านอื่น ๆ ส่งผลให้พื้นที่นั้น ๆ อาจจะดึงผู้เข้าใช้งานได้เพียงร้อยละ 20-30 จากผู้ต้องการใช้งานสวนสาธารณะนั้น ดังนั้นการออกแบบรูปแบบของสวนสาธารณะนั้นควรมาจากฐานความต้องการของผู้ใช้งานในพื้นที่นั้น ๆ ซึ่งในพื้นที่หนึ่งอาจจะมีกิจกรรมที่หลากหลายประเภท เปลี่ยนไปตามยุคตามสมัย เพื่อตอบสนองกับกลุ่มคนหลาย ๆ กลุ่ม

4. ความทรุดโทรมของสถานที่ สวนสาธารณะเมื่อเปิดใช้งานเป็นระยะเวลาานาน และไม่มีการบริหารจัดการที่ดี หรือแผนสำหรับการปรับปรุงหรือดูแลในระยะยาว ก็มักจะส่งผลให้เกิดปัญหาความทรุดโทรมลงตามกาลเวลา ส่งผลให้ผู้ให้บริการในพื้นที่ลดลง การทรุดโทรมของสวนสาธารณะอาจเป็นได้ทั้งสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ หรือลานกิจกรรม สนามเด็กเล่น และเครื่องเล่นสำหรับเด็ก หากสนามเด็กเล่นเกิดความทรุดโทรมไม่พร้อมใช้งานได้ 100% ก็อาจทำให้เกิดอันตรายถึงชีวิตเด็กที่เข้ามาทำกิจกรรมในพื้นที่ได้

5. ความปลอดภัย การที่ผู้ใช้งานในสวนสาธารณะมีจำนวนน้อย อาจมีปัญหาเกี่ยวโยงมาถึงเรื่องของความรู้สึกไม่ปลอดภัย เนื่องจากสวนสาธารณะเป็นพื้นที่ที่เปิดโอกาสให้คนทั่วไปสามารถเข้ามาใช้พื้นที่ได้โดยอิสระ ซึ่งในอดีตมีข่าวเกี่ยวกับอันตรายต่าง ๆ ในสวนสาธารณะอยู่บ่อยครั้ง ดังนั้นการออกแบบพื้นที่ภายในสวนสาธารณะถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้ลดการเกิดปัญหาด้านความปลอดภัยภายในพื้นที่ เช่น ประตูเข้า-ออกไม่ควรมีมากเกิดไป ไม่ให้มีพื้นที่ลับตาคน เป็นต้น และสิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งคือมาตรการรักษาความปลอดภัยการจัดเวรยามตรวจตราพื้นที่เพื่อลดการเกิดปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่สวนสาธารณะ และให้ผู้ใช้งานเกิดความสบายใจในการเข้าใช้พื้นที่

6. ความดึงดูดใจ ปัจจุบันผู้บริโภคมักมีทางเลือกที่กิจกรรมในเวลาว่างได้อย่างหลากหลายรูปแบบ อาทิ การเลือกใช้สวนสาธารณะเป็นสถานที่ในการทำกิจกรรมกลางแจ้ง พิสนเสเดินทาง ดูโทรทัศน์สังสรรค์กับเพื่อน หรือไปดูหนังฟังเพลง กิจกรรมเหล่านี้อาจความดึงดูดใจมากกว่าการไปสวนสาธารณะ ดังนั้นการสร้างสวนสาธารณะอาจไม่ได้ขึ้นอยู่กับส่วนประกอบโครงการ และรูปแบบของสวนสาธารณะเท่านั้น แต่อยู่ที่การจัดกิจกรรมที่น่าสนใจ การประชาสัมพันธ์และการจูงใจ (Promote) ให้คนสนใจสวนสาธารณะ โดยการสร้างหรือปลูกฝังพื้นฐานและนิสัยของผู้บริโภค เช่น การส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเล่นกีฬาในเวลาว่าง ส่งเสริมให้ทุกคนออกกำลังกายให้เห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับ สนับสนุนวัยทำงานโดยการจัดกิจกรรมที่มีความหลากหลายให้เลือกทำ การส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมทางการกีฬาต่าง ๆ จะช่วยสร้างค่านิยมให้คนหันมาใช้สวนสาธารณะ

เพื่อการออกกำลังกายและหันมาดูแลสุขภาพตัวเองมากยิ่งขึ้น ซึ่งรูปแบบของสวนก็มีส่วนสำคัญที่จะช่วยให้ผู้คนเข้ามาใช้สวนสาธารณะมากขึ้นด้วย สวนที่มีความสวยงามจะทำให้ผู้ใช้งานเกิดความพอใจและอยากกลับมาใช้อีกครั้ง

7. ขนาดและรูปร่างของสวนสาธารณะ เป็นส่วนหนึ่งที่มีผลต่อการตัดสินใจที่จะใช้หรือไม่ใช้สวนสาธารณะ ผลจากการศึกษาของ (Marcus & Francis, 1990 อ้างถึงในนิธิวัติ ทองป่อง, 2546) พบว่า สัดส่วนและตำแหน่งของการเข้าถึงมีความสัมพันธ์กับความสบายใจของผู้ใช้ สวนจะมีขนาดกว้างใหญ่หรือจะมีขนาดแคบมีส่วนสัมพันธ์กับความรู้สึกปลอดภัยของผู้ใช้เช่นกัน เช่น สวนที่มีสัดส่วนแคบยาวหรือโล่งกว้างเกินไปจะมีผลต่อการใช้พื้นที่ของสวน โดยสัดส่วนแคบอาจจะรู้สึกถึงความแออัด และรู้สึกไม่สามารถหาตำแหน่งที่ปลอดภัยได้ ขณะที่พื้นที่มีขนาดโล่งกว้างมากก็อาจจะมีลักษณะไม่เหมาะสมกับกิจกรรมทั่วไป

8. ปัญหาด้านการยึดครองพื้นที่ของบุคคล สวนสาธารณะเป็นสถานที่เปิดให้บริการสำหรับคนทุกกลุ่ม โดยไม่เจาะจงบุคคลใดบุคคลหนึ่ง และไม่ประสงค์ให้ใครยึดครองบางส่วนของพื้นที่นั้นอย่างถาวร สวนสาธารณะที่มักพบปัญหาการยึดครองมากที่สุดคือสวนระดับชุมชน เนื่องจากผู้ที่อยู่อาศัยในเขตติดต่อกับสวน มักจะนำเก้าอี้ส่วนตัวออกมาตั้ง การนำพืชผักสวนครัวมาปลูกในบริเวณสวนสาธารณะ และการทำประตูเข้า-ออกที่ติดทางเข้าบ้านของตนเอง ฯลฯ การกระทำเหล่านี้ทำให้ผู้ที่เข้ามาใช้สวนเกิดความเข้าใจว่าพื้นที่นั้นมีเจ้าของและไม่อยากเข้าไปใช้ ซึ่งอันที่จริงแล้วทุกคนที่เข้าไปใช้พื้นที่ควรจะได้รับสิทธิ์ในการใช้พื้นที่ได้ทุกส่วนของสวนสาธารณะนั้น ๆ โดยเท่าเทียมกัน เนื่องจากการสร้างสวนมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทุกคนได้ใช้งานอย่างอิสระ

ทั้งนี้สามารถสรุปได้ว่า การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการที่จะเลือกใช้หรือไม่ใช้สวนสาธารณะเป็นปัจจัยในเชิงกายภาพรวมกับการจัดการ ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่สาธารณะจะเป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดการตัดสินใจว่าเลือกใช้พื้นที่บริเวณนี้หรือไม่ ลักษณะทางกายภาพมีส่วนสำคัญเนื่องจากพื้นที่สวนสาธารณะเป็นพื้นที่เปิดให้บริการเชิงกายภาพ ดังนั้นพื้นที่ดังกล่าวต้องมีการบริหารจัดการที่ดี เพื่อให้เกิดความการตัดสินใจในการเลือกใช้งาน ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้พื้นที่ เช่น ความสามารถในการเข้าถึงมีความสะดวกหรือไม่ การประชาสัมพันธ์เพื่อให้คนทั่วไปได้รับทราบว่าพื้นที่นั้น ๆ มีกิจกรรมใดบ้างที่น่าสนใจ และหัวใจสำคัญของการให้บริการคือความปลอดภัยของผู้ใช้เป็นต้น

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

การบริหารจัดการเปรียบเสมือนหัวใจของขององค์กร เนื่องจากการบริหารจัดการจะสามารถนำพาองค์กรมุ่งไปข้างหน้า ให้ถึงเป้าหมายที่กำหนด การบริหารจัดการสามารถนำมาใช้ได้กับการทำงานโดยทั่วไป ซึ่งเราหน่วยงานที่จะใช้บ่อย ๆ คือ หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน

2.5.1 ความหมายของการบริหารและการจัดการ

ในที่นี้มีนักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความหมายของคำว่า การบริหารและการจัดการไว้มากมายซึ่งจะกล่าวถึงดังนี้

สมคิด บางโม (2538, น. 14) และ ตูลา มหาพสุธานนท์ (2550, น. 42-43) ได้กล่าวถึง ความหมายของการบริหารและการจัดการที่คล้ายกันหรือเป็นในลักษณะเดียวกัน คือ องค์กรต่าง ๆ มักจะมีการใช้คำศัพท์ในบริหารงานอยู่สองคำ คือ การบริหาร (Administration) และ การจัดการ (Management) สองคำนี้เป็นคำที่มีความหมายคล้ายคลึงกันซึ่งจะแตกต่างกันตรงที่ คำว่าการบริหาร มักจะนิยมใช้กับวงการสาธารณะ งานราชการ หรือการจัดการเกี่ยวกับนโยบาย ในขณะที่ การจัดการ จะนิยมใช้กับการบริหารธุรกิจเอกชนเป็นหลัก คำว่าการบริหารและการจัดการไม่เพียงแต่จะใช้ในกระบวนการบริการงานของภาครัฐและเอกชนเท่านั้นแต่ยังนำไปใช้กับการกำหนดโครงสร้างของการบริหารงานได้ด้วย (ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ, 2545, น. 18-19) โดยคำว่า “Administration” การบริหาร จะใช้ในการบริหารระดับสูง โดยเน้นที่การกำหนดนโยบายที่สำคัญ และการกำหนดแผนของผู้บริหารระดับสูง เป็นคำที่นิยมใช้ในการบริหารรัฐกิจ (Public administration) หรือใช้ในหน่วยราชการ และผู้นำองค์กรจะใช้คำว่า “ผู้บริหาร” หมายถึง ผู้บริหารที่ทำงานอยู่ในองค์การของรัฐ หรือองค์การที่ไม่มุ่งหวังกำไร จะมีความหมายต่างจากคำว่า “Management” นิยมใช้ในการจัดการธุรกิจ ส่วนคำว่า “ผู้จัดการ” หมายถึง บุคคลในองค์กรซึ่งทำหน้าที่รับผิดชอบต่อกิจกรรมในการบริหารทรัพยากรและงานกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ขององค์การ สมคิด บางโม(2538, น. 30-31) ในการบริหารจัดการจำเป็นต้องมีทรัพยากรอันเป็นพื้นฐานทางการบริหารจัดการ ประกอบไปด้วย 4 ประการ ดังนี้ (1) คน (Man) เป็นผู้ดำเนินงานกิจกรรมขององค์กร (2) เงิน (Money) ใช้ในการสนับสนุนการดำเนินงานภายในองค์กร เช่น ใช้เป็นค่าแรง หรือเงินเดือนพนักงาน ใช้จ่ายในขณะทำงาน เป็นต้น (3) วัสดุสิ่งของ (Materials) อุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ ที่ในอำนวยความสะดวกในการทำงาน (4) การจัดการ (Management) หมายถึงความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการจัดการ จากนิยามที่กล่าวมาข้างต้นการบริหารและการจัดการอาจจะนำมาใช้งานที่แตกต่างกัน (Certo 2000, น. 555 และ Griffin 1997, น. 4 อ้างถึงในศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ, 2545, น. 18) แต่สิ่งที่เหมือนกันระหว่างการบริหารและการจัดการก็คือ เป็นกระบวนการของการมุ่งสู่เป้าหมายขององค์การจากการทำงานร่วมกัน

Koontz (อ้างถึงในสมคิด บางโม, 2538, น. 29) และ สมคิด บางโม (2538, น. 29) การจัดการคือศิลปะอย่างหนึ่งที่ต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่าง ได้แก่ คน เงิน วัสดุสิ่งของ และ อุปกรณ์ขององค์การและนอกองค์การ เพื่อใช้ในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนการบริหารคือ ดิน ปรัชญพฤษท์ (2535) และเกียรติกุณ เสนาะ ดีเยาว์ (2551, น.1) เป็นกระบวนการตัดสินใจ และนำเอานโยบายไปปฏิบัติใช้ โดยกระบวนการของการบริการจะเป็นการทำงานกับคนโดยอาศัยคน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การภายใต้สภาพแวดล้อมเมืองที่เปลี่ยนแปลงไป

ทั้งนี้สามารถสรุปจากคำนิยามที่กล่าวมาข้างต้นสามารถอธิบายได้ว่า การบริหาร และการจัดการ มีความหมายที่คล้ายคลึงกัน แตกต่างกันตรงที่ การบริการมักจะใช้ในงานราชการ ส่วนการจัดการจะนิยมใช้กับงานประเภทธุรกิจ หรือในองค์กรที่เป็นเอกชน แต่มีจุดประสงค์เช่นเดียวกันคือการทำงานร่วมกันระหว่างทรัพยากรและคนในองค์กรเพื่อให้ดำเนินไปตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ สองคำนี้อาจใช้ต่างกันต่างกันขึ้นอยู่กับเจตนาของผู้นำไปใช้ และลักษณะความเหมาะสมของงานประเภทนั้น ๆ ซึ่งคนโดยทั่วไปมักใช้สองคำนี้สลับสับเปลี่ยนกันไป หรือใช้แทนกันเสมอบางก็มักจะใช้รวมกันเป็นคำว่า “การบริหารจัดการ”

2.5.2 ความสำคัญของการจัดการ

การจัดการเป็นแนวทางที่ใช้ในการดำรงชีวิตของมนุษย์มาเป็นเวลานาน ดังนั้นการจัดการจึงมีความสำคัญต่อองค์กรในหลาย ๆ ด้าน (สัมพันธ์ ภูไพบูลย์, 2540)

1. การจัดการถูกพัฒนาคู่กับการดำเนินชีวิตของมนุษย์และช่วยให้มนุษย์ดำรงอยู่อย่างมีความสุข
2. จำนวนประชากรของแต่ละประเทศเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เป็นผลทำให้องค์กรต่าง ๆ ต้องให้ความสำคัญและขยายงานด้านการจัดการให้กว้างขวางยิ่งขึ้น
3. การจัดการเป็นเครื่องบ่งชี้ให้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้าของสังคมความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการในด้านต่าง ๆ
4. การจัดการเป็นกรรมวิธีที่สำคัญ ที่จะทำให้สังคมและโลกไปสู่ความเจริญก้าวหน้าแบบไร้พรหมแดน ในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ
5. การจัดการ มีลักษณะเป็นการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลในสังกัดนั้น ความสำเร็จของการจัดการขึ้นกับปัจจัย สภาพแวดล้อมทางสังคม เทคโนโลยี วัฒนธรรมและการเมือง
6. ชีวิตประจำวันของมนุษย์ไม่ว่าจะอยู่ในครอบครัวหรือสำนักงาน ย่อมมีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการอยู่เสมอ ดังนั้นการจัดการเป็นเรื่องที่น่าสนใจมีอิทธิพลและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตอย่างฉลาด

สรุปได้ว่า การจัดการถูกพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมาทุกยุคทุกสมัย การจัดการมีความสำคัญต่อการดำเนินงานในทุกสายงาน หลายคนมักจะได้ยินคำว่าบริหารจัดการอยู่เสมอ เนื่องจากการจัดการจะเป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดระบบระเบียบในการทำงานร่วมกันภายในองค์การ การจัดการเป็นวิธีที่ใช้ในการบริหารงานในด้านต่างให้มีประสิทธิภาพ และประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

2.5.3. การบริหารจัดการทรัพยากรทางกายภาพ

การบริหารจัดการทรัพยากรทางกายภาพ (Facility Management) เป็นกระบวนการจัดการเชิงนโยบายอันนำไปสู่การปฏิบัติใช้ในทางกายภาพ การบริหารจัดการทรัพยากรทางกายภาพเป็นการทำงานเพื่อให้ทำงานตอบสนองความต้องการ และกิจกรรมขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด เสรีชัย โชติพานิช (2547) ซึ่งการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดนั้น ไม่ได้หมายความว่ารวมถึงการใช้พื้นที่ทั้งหมดเพื่อทำให้เกิดรายได้ แต่หมายถึงการจัดการเพื่อให้ตอบสนองต่อการทำงานและความต้องการขององค์กร (ปริญญา เจริญบัณฑิต, 2549) โดยอาศัยองค์ประกอบหลักในการปฏิบัติงาน ทางด้านการบริหารทรัพยากรทางกายภาพที่สำคัญ 3 ปัจจัย ได้แก่ (1) พื้นที่ เป็นพื้นที่ทางกายภาพใช้เป็นสถานที่ตั้งของโครงการหรือพื้นที่ที่จะดำเนินการทำกิจกรรมต่าง ๆ (2) คน จะเป็นตัวหลักในการขับเคลื่อนทุก ๆ กระบวนการของการทำงานทั้งนี้คนอาจจะหมายถึงรวมถึงผู้บริหารจนถึงพนักงาน (3) กระบวนการหรืออาจเรียกว่าขั้นตอนของการดำเนินการในด้านต่าง ๆ ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

ทั้งสามารถสรุปได้ว่า การบริการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ คือ กระบวนการวางแผนเพื่อการดำเนินงานด้านทรัพยากรให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยอาศัยองค์ประกอบทั้ง 3 ประการ ได้แก่ ทรัพยากรคน พื้นที่หรือสถานที่ และกระบวนการ ซึ่งทั้ง 3 องค์ประกอบจะมีความสัมพันธ์กันเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อการทำงานขององค์กร

2.6 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ในยุคปัจจุบันการดำเนินโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นการพัฒนาชาติบ้านเมือง ชุมชน หรือแม้กระทั่งการพัฒนาในหมู่บ้านชนบท ยังต้องอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ เพื่อช่วยสนับสนุนในเรื่องของการให้ข้อมูล การตัดสินใจ และการแก้ไขปัญหา เพื่อให้งานนั้นออกมาอย่างสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพมากที่สุด หากกิจกรรมใดที่ไม่อาศัยการมีส่วนร่วมแล้วก็มักจะถูกต่อต้านเมื่อผลที่ได้ไม่สอดคล้องกับความต้องการของคนในพื้นที่นั้น ทำให้เกิดผลเสียในภายหลัง ดังนั้น ในขั้นตอนของกระบวนการมีส่วนร่วมนับเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้แผนงานโครงการบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

2.6.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2530, น. 61) และ นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2547, น. 4) ได้มีความเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยได้อธิบายถึงความหมายของการมีส่วนร่วม คือ กระบวนการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน การตัดสินใจ และสร้างโอกาสให้ชาวบ้านทั้งบุคคลและกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมใด กิจกรรมหนึ่งหรือหลายกิจกรรม โดยจะต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ ไม่ใช่เพื่อหวังรางวัลค่าตอบแทน ซึ่งการเข้าร่วมทำกิจกรรมนั้นควรเข้าร่วมตั้งแต่ขั้นตอนแรกจนถึงขั้นสุดท้ายของโครงการมิใช่เพียงมีส่วนร่วมแค่ผิวเผิน และที่สำคัญ คือ การมีส่วนร่วมนั้นจะต้องสอดคล้องกับชีวิตความเป็นอยู่ ความต้องการ และวัฒนธรรมของคนส่วนใหญ่ในชุมชนด้วย ดังนั้นการมีส่วนร่วมจึงเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพความคิด ความเชื่อ และความยึดมั่นของแต่ละบุคคล แต่ละหน่วยงาน แต่ละองค์กร อีกทั้งยังขึ้นอยู่กับกาลเวลาแต่ละยุคแต่ละสมัยอีกด้วย การมีส่วนร่วมเป็นหัวใจของการเสริมสร้างพลังการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม (Teamwork) ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนา เพราะการมีส่วนร่วมทำให้ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนร่วมเข้าใจสถานการณ์และอุทิศตนมากยิ่งขึ้น เพื่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนา (ทำนอง ภูเกิตพิมพ์, 2551)

2.6.2 เงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน มี 3 ประการ ได้แก่ (ถวิลวดี

บุรีกุล, 2548, น. 3)

1. ต้องมีอิสรภาพ หมายถึง มีอิสระที่จะเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมก็ได้ การเข้าร่วมต้องเป็นไปตามความสมัครใจ การบังคับให้ร่วมไม่ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วม
2. ต้องมีความเสมอภาค หมายถึง ประชาชนสามารถเข้าร่วมในกิจกรรมใดโดยมีสิทธิเท่าเทียมกับผู้เข้าร่วมคนอื่น ๆ
3. ต้องมีความสามารถ หมายถึง ประชาชนหรือกลุ่มเป้าหมายจะต้องมีความสามารถพอที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ กล่าวคือ ในบางกิจกรรมแม้จะกำหนดว่าผู้เข้าร่วมมีเสรีภาพและเสมอภาคแต่กิจกรรมที่กำหนดไว้มีความซับซ้อนเกินความสามารถของกลุ่มเป้าหมาย การมีส่วนร่วมย่อมเกิดขึ้นไม่ได้

2.6.3 ระดับขั้นของการมีส่วนร่วม

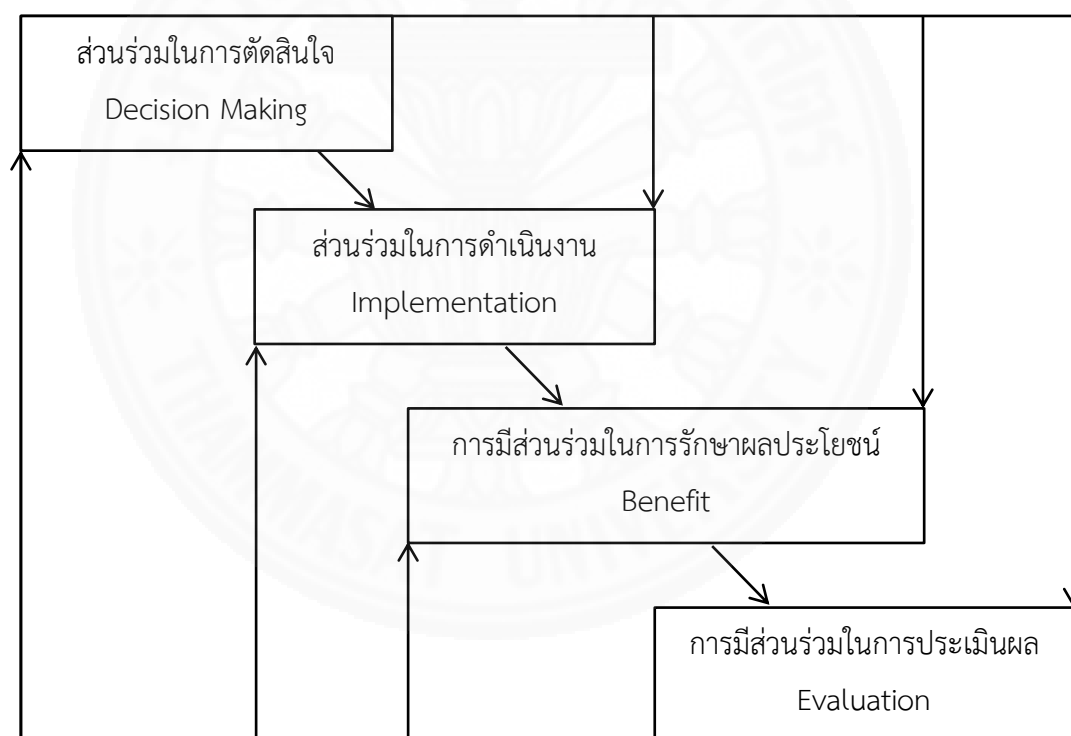
1. ระดับการมีส่วนร่วมตามหลักทั่วไป (นรินทร์ชัย พัฒนพงศา, 2547, น. 17-18)
 - การมีส่วนร่วมโดยเป็นผู้ให้ข้อมูล ของตน/ ครอบครัว/ ชุมชน เช่น การตอบแบบสอบถามหรือการให้ข้อมูลเป็นการส่วนตัว
 - การมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูล-ข่าวสาร
 - การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยเฉพาะเกี่ยวกับโครงการที่ตนจะมีส่วนได้เสีย

- การมีส่วนร่วมโดยการลงมือทำด้วยตนเอง คือ การร่วมทำในขั้นตอนการดำเนินงาน

- การมีส่วนร่วมสนับสนุน คือ ไม่มีโอกาสได้ร่วมทำ แต่มีส่วนร่วมโดยการช่วยเหลือในด้านอื่น ๆ

2. ระดับชั้นและเครื่องมือของระบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม จำแนกออกเป็น 4 ระดับ คือ (Cohen, Uqhoff, 1980, น. 219-222)

- การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
- การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ
- การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
- การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ภาพที่ 2.1 แสดงวงจรการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ Cohen and Uqhoff. โดย ถวิลวดี บุรีกุล, 2548.

จากการศึกษาในเรื่องแนวคิดการมีส่วนร่วมนั้นสามารถสรุปได้ดังนี้ การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการดำเนินงานที่เปิดโอกาสให้บุคคลภายนอก สามารถเข้ามาร่วมแสดงความคิดเห็นหรือร่วมทำกิจกรรมในโครงการต่าง ๆ การเข้าร่วมจะต้องเป็นไปโดยความสมัครใจ และมีอิสระภายในการตัดสินใจ การใช้แนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมจะช่วยให้งานที่ออกมาเป็นไปตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่ เกิดเสถียรภาพการวิจัยน้อย และยังช่วยให้การตัดสินใจในการดำเนินงานง่ายยิ่งขึ้น

2.7 องค์ประกอบของสุสาน

ฮวงซุ้ย หมายถึง ที่ฝังศพของชาวจีน (พจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน, 2554)

2.7.1 ประเภทของฮวงซุ้ย

ชาวจีนมีความเชื่อว่า การสร้างสุสานเป็นการสร้างอนาคตที่ดีของลูกหลาน โดยสุสานหรือฮวงซุ้ยสามารถแบ่งออกได้ 3 ประเภท ดังนี้ (เกรียงไกร บุญธกานนท์, 2531, ออนไลน์ และ อรุณวิชญ์ วงศ์จตุพัฒน์, 2548, ออนไลน์)

ประเภทที่ 1 สุสานแบบเจ้าอู้ง เป็นการสร้างวัยจร ใช้สำหรับตอนยังมีชีวิตอยู่ สร้างเพื่อปรับเปลี่ยนชะตากรรมให้ดีขึ้นได้ โดยจะบรรจุสิ่งที่เป็นตัวแทนของเรา ประกอบด้วย เลือด กระดูก หนั้ ทั้งนี้จะใช้เส้นผมและเล็บเป็นตัวแทน เนื่องจากเส้นผมดึกออกจากหนังศีรษะต้องรากผม หรือมีเลือดติดอยู่ เปรียบเสมือนเลือด เล็บเปรียบเสมือนกระดูกและหนั้

ภาพที่ 2.2 สุสานเจ้าอู้ง, สืบค้นจาก http://www.mahamongkol.com/news/news.php?news_id=49, 2561.

ประเภทที่ 2 สุสานแบบแซกกี ใช้สำหรับตอนยังมีชีวิตอยู่ สร้างขึ้นเพื่อเสริมปรือปรับดวงให้ดีขึ้นและจะใช้เป็นฮวงซุ้ยฝังร่างเมื่อเสียชีวิตแล้ว

ประเภทที่ 3 สุสานแบบฮอกกี ใช้สำหรับฝังเฉพาะเมื่อสิ้นชีวิตแล้วเท่านั้น

ภาพที่ 2.3 สุสานแบบฮกกีและแซกกี, โดย ผู้วิจัย, 2561.

2.7.2 วิธีการเลือกสุสาน (ฮวงจุ้ย/ ฮวงซุ้ย)

องค์ประกอบของสุสานที่ทำแล้วจะประสบความสำเร็จและความเจริญรุ่งเรือง ต้องปฏิบัติตามหลักฮวงจุ้ย ซึ่งมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้ (เกรียงไกร บุญธกานนท์, 2531, ออนไลน์)

1. ชัยภูมิพื้นฐาน

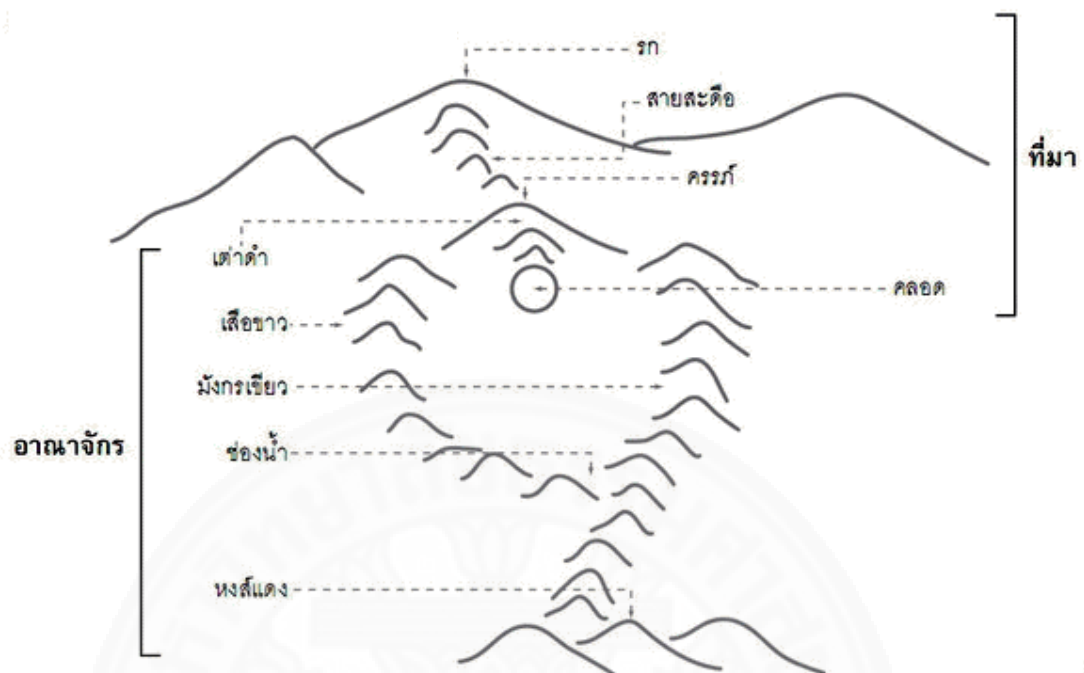
1.1 สุสานต้องอยู่ที่เชิงเขา ปรมาจารย์ในอดีตได้กำหนดไว้ สุสานต้องอยู่ที่เชิงเขา ที่เพาะปลูกไม่ได้ และคนเป็นต้องอยู่พื้นราบ เพื่อสะดวกในการเพาะปลูก ทำการค้า

1.2 ชัยภูมิต้องมีที่มา

- (1) ทอ – รก
- (2) เส็ก – สายสะดือ
- (3) เหว้ง – ครรภ์
- (4) ยก – คลอด

1.3 มีอาณาจักร ได้แก่

- (1) เต่าดำ (ทิศใต้) หมายถึง เกี่ยวกับโชคลาภและคนสนับสนุน ชัยภูมิต้องสูงกว่าด้านหน้า ถ้าขาดไปจะไม่มีคามมั่นคง
- (2) มังกรเขียว (ทิศตะวันออก) หมายถึง บารมี ถ้าขาดหายไปจะขาดผู้อุปถัมภ์
- (3) เสือขาว (ทิศตะวันตก) หมายถึง อำนาจ ถ้าขาดหายไปจะควบคุมผู้ใต้บังคับบัญชาไม่ได้ เสือขาวจะต้องสงบนิ่ง
- (4) ช่องน้ำ

ภาพที่ 2.4 องค์ประกอบของฮวงซุ้ย, สืบค้นจาก <http://www.fengshuitown.com/fengshui/fengshui-tip-book51-graveyard.htm>, 2561.

2. ทิศทางที่ดี สภาพชัยภูมิมีความสง่างาม สมบูรณ์แบบแต่ตั้งองศาผิด จากดี กลายเป็นร้ายได้
3. บุคคล ปีกเกิดต้องสมพงษ์กับทิศที่บรรจุนิไม่ว่าคนตายแล้ว จะฝังทิศใดก็ได้ ต้องดูว่าธาตุปีเกิดของบรรพบุรุษ (ทั้งชายและหญิง) กับธาตุทิศที่จะฝังเข้ากันได้หรือไม่
4. ฤกษ์ยามต้องเหมาะสม

Fengshui Tips #1. 2556

**ปีเกิดบรรพบุรุษ
และทิศทางที่สามารถบรรจุ
(ฉบับแก้ไข)**

		ปีเกิดบรรพบุรุษ															
ทิศเหนือ	ทิศตะวันออก	ทิศตะวันออกเฉียงเหนือ	ทิศตะวันตก	ทิศใต้	ทิศตะวันออกเฉียงใต้	ปีเกิด											
						ชวด	ฉลู	ธาตุ	เถาะ	มะโรง	มะเส็ง	มะเมีย	มะแม	วอก	ระกา	จอ	กุน
ราศี	รหัส	องศา	子	丑	寅	卯	辰	巳	午	未	申	酉	戌	亥			
壬	9	345	✓	✓	✓	✓	✓										
子	7	0	✓	✓	✓							✓	✓	✓			
癸	0	15	✓	✓	✓	✓	✓					✓	✓	✓			
丑	2	30	✓	✓			✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓			
艮	18/	45	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			
寅	3	60	✓		✓	✓	✓	✓	✓				✓	✓			
甲	1	75	✓		✓	✓	✓	✓	✓					✓			
卯	2	90	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓			✓	✓			
乙	2	105	✓		✓	✓	✓	✓	✓					✓			
辰	5	120	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓			
巽	14/	135	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓			
巳	8	150		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓				
丙	3	165		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓				✓			
午	7	180		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓				✓			
丁	4	195		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓				✓			
未	8	210			✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			
坤	12/	225	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			
申	9	240	✓	✓			✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓			
庚	7	255	✓	✓			✓			✓	✓	✓	✓	✓			
酉	0	270	✓	✓			✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓			
辛	8	285	✓	✓			✓			✓	✓	✓	✓	✓			
戌	0	300		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			
乾	16/	315	✓	✓			✓			✓	✓	✓	✓	✓			
亥	6	330	✓	✓	✓	✓	✓			✓	✓	✓	✓	✓			

นอกจากนี้ ยังต้องดูตำแหน่งของลูกแต่ละคนที่ถูกกำหนดจากทิศทางดูฐานว่าเข้ากันได้กับธาตุปีเกิดของแต่ละคนด้วยหรือไม่

ภาพที่ 2.5 ปีเกิดบรรพบุรุษและทิศทางตั้งฮวงซุ้ย, สืบค้นจาก <http://www.fengshuitown.com/fengshui/fengshui-tip-book51-graveyard.htm>, 2561.

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.8.1 งานวิจัยในประเทศ

1. วิมลสิทธิ์ หรยางกูร และนิลกุล คล่องเวสสะ (2542) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมนันทนาการกับสภาพการใช้พื้นที่สาธารณะภายในชุมชนอยู่อาศัยของการเคหะแห่งชาติ จากการศึกษา พบว่า สวนสาธารณะเป็นพื้นที่สำคัญอย่างยิ่งในการประกอบกิจกรรมการนันทนาการของประชากรในชุมชน ซึ่งพฤติกรรมการใช้งานของสวนสาธารณะในแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับปัจจัยในหลายประการ ได้แก่

1 ลักษณะทางกายภาพกับพฤติกรรมนันทนาการ

1) ลักษณะทางกายภาพของสวนสาธารณะ

- การกระจายตัวของสวนสาธารณะ การกระจายตัวของสวนสาธารณะ และระยะห่างของสวนสาธารณะมีผลต่อพฤติกรรมนันทนาการของประชาชน จากการสอบถามพบว่าจำนวนผู้ใช้สวนสาธารณะที่สัมพันธ์กับระยะห่างระหว่างที่พักอาศัยกับสวนสาธารณะขนาดใหญ่ที่สุดของชุมชน พบว่า เมื่อระยะห่างมากกว่า 300 เมตร จะมีจำนวนผู้ใช้สวนสาธารณะลดลงประมาณครึ่งหรือมากกว่าครึ่ง จึงกล่าวได้ว่าจำนวนผู้ใช้สวนสาธารณะจะลดลงเรื่อย ๆ เมื่อระยะทางระหว่างสวนสาธารณะและที่พักอาศัยมีระยะห่างกันเพิ่มมากขึ้น

- ขนาดของสวนสาธารณะ มีความสัมพันธ์กับจำนวนผู้ใช้บริการสวนสาธารณะ กล่าวคือ สวนสาธารณะขนาดใหญ่ของแต่ละชุมชน มีผู้เข้ามาทำกิจกรรมนันทนาการเป็นจำนวนมากกว่าสวนสาธารณะขนาดเล็ก เนื่องจากสวนสาธารณะที่มีขนาดกว้างจะสามารถทำกิจกรรมได้หลากหลายกว่า และสวนสาธารณะขนาดใหญ่ยังสามารถรองรับผู้ใช้งานได้เป็นจำนวนมาก โดยที่ผู้ใช้ไม่รู้สึกอึดอัดจากสภาพที่มีความหนาแน่นสูง

- คุณลักษณะของสวนสาธารณะ ประกอบไปด้วย

ก) การเข้าถึง สวนสาธารณะที่เข้าถึงได้ยาก คือ สวนสาธารณะที่อยู่ลึกเข้าไปในพื้นที่และไม่ติดเส้นทางสัญจรถนนสายหลักหรือสายรองที่มีผู้คนใช้งานเป็นจำนวนมาก

ข) ความปลอดภัย ความรู้สึกด้านการปลอดภัยนั้นมีความสำคัญต่อผู้ใช้สวนสาธารณะอย่างมาก ความรู้สึกปลอดภัยจะเพิ่มมากขึ้นโดยการมี ไฟส่องสว่างที่เพียงพอ และที่ตั้งเข้าถึงได้สะดวกไม่ลำบาก

- ลักษณะกายภาพของชุมชน

ก) ขนาดแปลงที่ดินของที่พักอาศัย ขนาดแปลงที่ดินมีความสัมพันธ์กับจำนวนผู้ใช้สวนสาธารณะในแต่ละชุมชน ชุมชนที่มีค่าเฉลี่ยขนาดแปลงที่ดินต่ำ จะมีผู้ออกไปใช้สวนสาธารณะจำนวนมากกว่าชุมชนที่มีค่าเฉลี่ยแปลงที่ดินสูงเนื่องจากผู้ที่มีแปลงที่ดินขนาดใหญ่ และมีพื้นที่ว่างนอกตัวบ้านมากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีแปลงขนาดเล็ก จึงสามารถทำกิจกรรมนันทนาการในพื้นที่ของตนเองได้ โดยไม่จำเป็นต้องไปใช้บริการจากสวนสาธารณะของชุมชน

ข) รูปแบบที่พักอาศัย เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้สวนสาธารณะเช่นกัน แม้ว่าอาจไม่ใช่ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับพฤติกรรมนันทนาการ แต่ในชุมชนการเคหะแห่งชาติทั่วไป ได้จัดแบ่งขนาดแปลงให้สอดคล้องกับรูปแบบที่พักอาศัย คือ บ้านเดี่ยวมีขนาดแปลงที่ดินและที่ว่างนอกบ้านมากที่สุด และบ้านแถว เรือนแฝดน้อยลงตามลำดับ ดังนั้นคนที่พักอาศัยอยู่ในบ้านเดี่ยวจะออกมาใช้สวนสาธารณะน้อยกว่าคนที่อยู่บ้านแถวและบ้านแฝด

2. ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของประชากรกับพฤติกรรมนันทนาการ

- อายุ อายุของประชากรมีความสัมพันธ์ต่อการใช้สวนสาธารณะในชุมชน
- รายได้ ประชากรที่มีรายได้สูงอาจมีกำลังซื้อที่พักอาศัยที่พื้นที่ว่างนอกบ้าน แต่ประชาชนที่มีรายได้ต่ำอาจเลือกพักอาศัยที่มีแปลงที่ดินเล็กน้อยไม่มีพื้นที่ว่างมากพอสำหรับทำกิจกรรมนันทนาการจึงต้อง ออกไปใช้บริการสวนสาธารณะของชุมชน

3. รูปแบบของกิจกรรมนันทนาการกับพฤติกรรมนันทนาการ

กิจกรรมนันทนาการบางรูปแบบมีความสัมพันธ์กับการใช้พื้นที่สวนสาธารณะ ซึ่งได้แก่ กิจกรรมที่ต้องการพื้นที่สาธารณะที่มีความกว้างพอต่อการเล่นกีฬาเป็นกลุ่ม เช่น ฟุตบอล การเตะแอโรบิก บาสเก็ตบอล เป็นต้น

4. ช่วงเวลาของวันกับพฤติกรรมนันทนาการ

ช่วงเวลามีผลต่อการเลือกทำกิจกรรมช่วงเวลาระหว่างวันประชาชนอาจติดภารกิจจึงไม่สามารถทำกิจกรรมได้ แต่จะใช้เวลาหลังเลิกเรียน หรือเลิกงาน เข้ามาใช้พื้นที่ประกอบกิจกรรมเนื่องจากเป็นเวลาว่าง และในวันหยุดประชาชนอาจใช้เวลาว่างในการทำกิจกรรมอื่น ๆ มากกว่าการออกมาทำกิจกรรมนันทนาการ

5. ระดับความพอใจต่อขนาดสวนสาธารณะและความต้องการพื้นที่สวนสาธารณะเพิ่ม

ความพึงพอใจที่มีต่อขนาดสวนสาธารณะ รวมทั้งปริมาณผู้ใช้สวนสาธารณะนั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับขนาดของพื้นที่สวนสาธารณะโดยรวมของชุมชนเท่านั้น แต่ขึ้นอยู่กับลักษณะทางกายภาพของสวนสาธารณะที่เหมาะสมต่อการใช้สอย

สรุปได้ว่า พฤติกรรมนันทนาการในสวนสาธารณะของชุมชนพักอาศัยมีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางด้านลักษณะทางกายภาพ ทั้งลักษณะทางกายภาพของสวนสาธารณะ ได้แก่ การกระจายตัว ขนาด การเข้าถึง และความปลอดภัย และยังรวมไปถึงลักษณะทางกายภาพของชุมชน ได้แก่ ขนาดแปลงที่ดิน และรูปแบบของที่พักอาศัย นอกจากนี้ปัจจัยทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ รูปแบบของกิจกรรม และปัจจัยทางด้านช่วงเวลา ยังมีผลต่อพฤติกรรมทางเลือกใช้งานสวนสาธารณะอีกด้วย

2. พลพินิจ พินิจชอบ (2558) ศึกษาเรื่อง การจัดการสวนสาธารณะในเมือง: กรณีศึกษาอุทยานเบญจสิริกรุงเทพมหานคร ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาถึงบทบาทที่แท้จริงในการให้บริการของอุทยานว่าสวนสาธารณะแห่งนี้ให้บริการแก่ประชากรเมืองได้ในระดับใด และนำมาสู่แนวทางการพัฒนาให้สอดคล้องรับกับข้อเท็จจริง เนื่องจากอุทยานเบญจสิริกรุงเทพมหานครเป็นสวนสาธารณะที่ตั้งอยู่ใจกลางเมือง มีการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างหนาแน่น มีโครงข่ายคมนาคมทั้งโครงข่ายถนน และระบบขนส่งสาธารณะ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพื้นที่ดังกล่าวสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก อีกทั้งยังมีความเชื่อมโยงสู่ย่านอื่นของกรุงเทพมหานครได้

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาทั้งเชิงกายภาพ เชิงสังคม และนโยบายการจัดการของพื้นที่ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อให้ทราบถึงบทบาทที่แท้จริงในการให้บริการของอุทยานเบญจสิริกรุงเทพมหานครให้บริการแก่ประชาชนเมืองได้ในระดับใด และนำมาสู่แนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับข้อเท็จจริง วิธีการศึกษาจะใช้วิธีการสังเกต การสัมภาษณ์ และการแจกแบบสอบถาม โดยการสังเกตจะสังเกตพื้นที่ทางกายภาพเพื่อให้ทราบถึงพฤติกรรมการใช้งาน ลักษณะของกิจกรรม ฯลฯ ส่วนการแจกแบบสอบถามจะใช้กลุ่มตัวอย่างผู้ใช้งานอุทยานเบญจสิริฯ จำนวน 400 คนเพื่อให้ทราบถึงพฤติกรรมความต้องการในการใช้งาน และจะสัมภาษณ์ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับจัดการพื้นที่และผู้ที่เกี่ยวข้องในระดับปฏิบัติการเพื่อเก็บข้อมูลทางด้านบริหารจัดการ

ผลการศึกษาพบว่า ในปัจจุบันอุทยานเบญจสิริกรุงเทพมหานครมีพื้นที่การให้บริการที่มีความครอบคลุมถึงในระดับเมือง และสามารถให้บริการแก่ประชากรที่ไกลออกไปจากพื้นที่ หากในอนาคตมีประชากรเพิ่มขึ้นของผู้ใช้บริการ ซึ่งปัจจุบันทางอุทยานเบญจสิริมีการวางแผนเพื่อรองรับการใช้งานเพียงระดับชุมชน นั้นอาจจะไม่เพียงพอที่จะรองรับความต้องการในอนาคตที่จะเพิ่มขึ้นได้ ดังนั้นจึงควรมีการวางแผนนโยบายไว้เพื่อรองรับความต้องการของประชากรที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคต

3. กนกกาญจน์ ตูจินดา (2552) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสวนสาธารณะของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษาจะเป็นผู้ให้บริการสวนสาธารณะในกรุงเทพมหานคร 10 แห่ง จำนวน 400 คน ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามจะเป็นเพศชายและเพศหญิง ในสัดส่วนเท่า ๆ กัน จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสวนสาธารณะ คือ ด้านการจัดการมีผลต่อการมาใช้บริการมากที่สุด รองลงมาคือด้านความปลอดภัย ด้านสถานที่ ด้านอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านบุคลากร และด้านกิจกรรม ตามลำดับ ยกเว้น ด้านการประชาสัมพันธ์ อยู่ในระดับปานกลาง การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสวนสาธารณะของผู้ตอบแบบสอบถาม ระหว่างเพศชายและเพศหญิง ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับที่ 0.5 และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.5 ซึ่งเพศหญิงให้ความสำคัญในองค์ประกอบสวนสาธารณะด้านการจัดการ ด้านสถานที่ ด้านอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก เมื่อเปรียบเทียบความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการจำแนกตามอายุ พบว่า ด้านการจัดการ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.5 คือระหว่าง 10-20 ปี กับ 60 ปีขึ้นไป

4. อภิชาติ วิวัฒน์วงศ์ (2552) ศึกษาในเรื่อง การใช้สวนสาธารณะเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ ศึกษากรณีกลุ่มคนเล่นหมากรุกจีนในสวนลุมพินี การศึกษาในหัวข้อดังกล่าวเพื่อต้องการทราบถึงสาเหตุที่มีส่วนสำคัญในการมาใช้พื้นที่สาธารณะเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ และสร้างความ

เข้าใจถึงการพักผ่อนหย่อนใจในอีกรูปแบบหนึ่งที่เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิตของสังคมเมือง โดยการศึกษาจะใช้วิธีการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มคนเล่นหมากรุกจีนเพื่อทำความเข้าใจถึงการใช้อยู่พื้นที่ในการพักผ่อนหย่อนใจ ในสวนลุมพินีมีกลุ่มที่เล่นหมากรุกจีนอยู่ 3 กลุ่มใหญ่ และผู้ศึกษาได้เลือกกลุ่มตัวอย่างในการทำวิจัย คือ กลุ่มหมากรุกจีนหน้าทางเท้าทางเข้ากระถอย ซึ่งกลุ่มนี้มีสมาชิกในกลุ่มจำนวน 10-20 คน นิยมเล่นในช่วงเวลา 18.00-21.00 น. ผลการศึกษาสามารถอธิบายได้ดังนี้ (1) การพักผ่อนหย่อนใจเวลาที่แสดงออกถึงคุณค่า เกิดขึ้นจากการรวมกลุ่มของคนที่เห็นคุณค่าของกิจกรรมการเล่นหมากรุกจีน คุณค่าของการมาสวนสาธารณะ นำมาซึ่งการมีคุณค่าร่วมกันที่ทำให้เกิดการรวมกลุ่มและเล่นหมากรุกจีนด้วยกันจนเกิดความสัมพันธ์ร่วมกับคนอื่น ๆ เกิดความเพลิดเพลินในการเล่น (2) การพักผ่อนหย่อนใจของกลุ่มหมากรุกจีน เวลาว่างที่ต่างกันเป็นรูปชีวิตในสังคมเมือง (3) การใช้พื้นที่แบบชุมชนสู่พื้นที่สาธารณะแบบสังคมเมือง (4) เส้นสวนลุมพินีผ่านกลุ่มคนเล่นหมากรุกจีน คือ อากาศและ บรรยากาศดี การเดินทางที่สะดวก มีความหลากหลายและความอิสระในกิจกรรม และมีสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า สวนลุมพินีเป็นสถานที่เปิดโล่งมีความสะดวกสบาย กิจกรรมที่หลากหลาย และมีการออกแบบตกแต่งที่สวยงาม ลักษณะดังกล่าวคงเป็นเหตุผลหนึ่งที่สร้างความพึงพอใจและทำให้กลุ่มคนเล่นหมากรุกจีนได้ตัดสินใจมาใช้พื้นที่ นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มผู้เล่นหมากรุกจีนมีการใช้พื้นที่ส่วนตัวเสมือนบ้านอีกด้วย

5. ภควดี ศรีอ่อน (2555) ศึกษาในเรื่อง พฤติกรรมการใช้สวนสาธารณะและสภาพแวดล้อมทางภูมิทัศน์กรณีศึกษา สวนรมณีนาถ การศึกษาในเรื่องดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันพฤติกรรมการใช้พื้นที่ของผู้ใช้สวนระดับชุมชน โดยศึกษาลักษณะพื้นที่กับการทำกิจกรรม เพื่อให้ทราบว่าพื้นที่ดังกล่าวมีลักษณะทางกายภาพที่เหมาะสมกับการใช้งานหรือไม่

สวนสาธารณะคือพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจ มีลักษณะเป็นพื้นที่สีเขียวที่ร่มรื่น มีการออกแบบพื้นที่เพื่อให้เกิดกิจกรรมที่หลากหลาย มีการคำนึงถึงการจัดสภาพพื้นที่เพื่อให้ความเหมาะสมกับพฤติกรรมการใช้งาน โดยเฉพาะสวนสาธารณะระดับชุมชนซึ่งตั้งอยู่ใกล้แหล่งชุมชนที่มีผู้ใช้หนาแน่นพื้นที่สวนสาธารณะจะต้องตอบสนองต่อการใช้งานของบุคคลซึ่งต่างวัยและจุดประสงค์ที่มาใช้สวนเป็นจำนวนมาก อาจมีโอกาสของการเกิดปัญหาสภาพพื้นที่ที่ไม่สอดคล้องกับพฤติกรรมการใช้งาน ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้วิธีเก็บข้อมูล 2 วิธี คือ การสังเกตการณ์และการสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์ จะใช้วิธีการสำรวจ 2 ขั้นตอน คือ การสังเกตการณ์เบื้องต้น และการสังเกตการณ์แบบละเอียด การสังเกตการณ์เบื้องต้นจะเป็นการสังเกตในภาพรวม ว่าในสวนรมณีนาถมีลักษณะของกิจกรรมและประเภทกิจกรรมที่เกิดขึ้นอย่างไรบ้าง ในการสำรวจเบื้องต้นนี้เพื่อสรุปช่วงเวลาที่คุณนิยมมาทำกิจกรรม เพื่อแบ่งประเภทของกิจกรรมภายในสวน และกลุ่มอายุผู้ใช้งาน และนำไปใช้ในขั้นตอนการสังเกตการณ์แบบละเอียดโดยเจาะจงกลุ่มผู้ใช้งาน ช่วงเวลา และสังเกตการณ์โดยแบ่งตามกิจกรรมต่าง ๆ ขณะทำการสำรวจจะใช้วิธีการจดบันทึกกิจกรรมในแผนผังของสวน โดยระบุกิจกรรม ตำแหน่ง

ที่เกิดขึ้นของกิจกรรม และลักษณะของผู้ใช้ส่วนร่วมการสัมภาษณ์จะใช้เป็นข้อมูลในการสนับสนุนของ
 มวลที่ได้จากการสังเกตการณ์

ผลการศึกษสามารถจำแนกได้ดังนี้

1. ลักษณะทางกายภาพในแต่ละส่วนของสวนสาธารณะที่สามารถรองรับ
 กิจกรรมต่าง ๆ

- ข้อมูลด้านกายภาพ พบว่า การออกแบบพื้นที่เน้นในส่วนกิจกรรมแบบ
 Passive มากกว่ากิจกรรมแบบ Active ซึ่งขัดแย้งกับการใช้งานที่เกิดขึ้นจริง จากการวิเคราะห์ทำให้
 ทราบว่าผู้ใช้งานส่วนใหญ่มาออกกำลังกายเป็นหลัก ส่วนการนั่งพักผ่อนมีน้อย

- ข้อมูลด้านกิจกรรม ผู้ใช้ส่วนเข้ามาทำกิจกรรมหลากหลายชนิด เช่น เดิน-วิ่ง
 ออกกำลังกาย นั่งคุย/ นั่งเล่น ออกกำลังกายแบบใช้อุปกรณ์ เล่นกีฬา เต้นแอโรบิก รำมวยจีน รำพัด
 เล่นเครื่องเล่น โยคะ เล่นสเก็ต ฝึกวาดรูป เป็นต้น

2. ลักษณะพื้นที่ออกแบบไว้สำหรับทำกิจกรรม ที่พบว่าไม่มีการใช้งานพื้นที่
 นั้น ๆ

- ข้อมูลด้านกายภาพ พบว่า พื้นที่ส่วนใหญ่ถูกแบบไว้สำหรับทำกิจกรรม แต่
 พบว่าไม่มีการใช้พื้นที่เหล่านั้นหรือมีปริมาณการใช้ที่เบาบาง เช่น ลานสนามหญ้าที่เป็นพื้นที่เปิดโล่ง
 แต่มีการใช้งานน้อย

- ข้อมูลทางด้านพฤติกรรม สาเหตุของการที่พื้นที่สนามหญ้าเบาบาง คือ
 ปัจจุบันผู้ใช้งานสาธารณะส่วนใหญ่จะนิยมออกกำลังกายมากกว่ามาพักผ่อน

3. ลักษณะพื้นที่ที่ไม่ได้ออกแบบไว้สำหรับทำกิจกรรม ที่พบว่ามีการใช้งานใน
 พื้นที่นั้น ๆ

- ข้อมูลทางด้านกายภาพ พบว่า พื้นที่ที่ไม่ได้มีการออกแบบไว้สำหรับทำ
 กิจกรรมต่าง ๆ กลับพบว่ามีการใช้งานเพื่อทำกิจกรรมเนื่องจากปริมาณของผู้ใช้งานเพิ่มมากขึ้น ซึ่งคน
 ส่วนใหญ่มาออกกำลังกายแต่พื้นที่สำหรับออกกำลังกายไม่เพียงพอ

ข้อเสนอแนะของการศึกษาที่ได้จากการวิเคราะห์กายภาพ และพฤติกรรม
 สามารถสรุปได้ว่าควรมีการแบ่งพื้นที่การใช้งานกิจกรรมต่าง ๆ อย่างชัดเจนเพื่อลดการซ้อนทับของ
 พื้นที่กิจกรรม ทำเส้นทางเดินบริเวณสนามหญ้า เพื่อสามารถเข้าไปทำกิจกรรมได้มากขึ้น ปรับปรุง
 รูปร่างของเส้นทางวิ่งให้มีลักษณะโค้งมากกว่าการทำให้เป็นเหลี่ยม โดยวัสดุที่ใช้ควรเหมาะสมกับ
 ลักษณะของกิจกรรม และควรจัดให้มีศาลาสำหรับหลบแดด หลบฝน เนื่องจากปัจจุบันมีเพียงจุดเดียว
 นอกจากนี้พื้นที่ภายในสวนมีขนาดจำกัดจึงควรพัฒนาพื้นที่ให้มีความยืดหยุ่นให้สามารถปรับเปลี่ยนได้
 อย่างเหมาะสมกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างเพียงพอ

2.8.2 กรณีศึกษาในต่างประเทศ

1. Kathrine M. Tromp van Holst (2016) ศึกษาเรื่อง Transforming Cemeteries: A Framework for Enhancing Ecosystem Processes and Human Uses in Formerly Rural, Urban Cemeteries. จากการศึกษาพบว่าสุสาน Eugene Masonic เป็นของสมาคมสุสาน Eugene Masonic และบุกเบิกโดยยูจีนอาณานิคมสุสานสมาคม ตั้งอยู่ในพื้นที่ของมหาวิทยาลัยโอเรกอน ซึ่งเดิมพื้นที่สุสานแห่งนี้ใช้เป็นที่ฝังศพของบุคคลสำคัญที่ก่อตั้งมหาวิทยาลัยหรือมีความสำคัญกับมหาวิทยาลัยโอเรกอน สุสานยูจีนได้รับการพัฒนาจากการเป็นพื้นที่ที่ไม่ได้ใช้งานไปสู่พื้นที่สาธารณะที่มีความสำคัญต่อชุมชนและมีการปรับตัวให้สามารถอยู่ร่วมกับชุมชนได้

สามารถแบ่งผลการศึกษาได้ดังนี้

(1) การบริหารจัดการ สุสานแห่งนี้ได้รับการบริหารจัดการโดยองค์กร 3 แห่ง ได้แก่ NPOs และคณะกรรมการที่ได้รับการเลือกตั้งกรรมการยกเว้นสมาชิกคณะกรรมการหนึ่งของ Eugene Pioneer Cemetery ซึ่งสมาคมที่ได้รับการแต่งตั้งโดยมหาวิทยาลัยโอเรกอน โดยองค์กร NPO เป็นขององค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร NPO ของสมาคมสุสานแห่งนี้ช่วยลดความรับผิดชอบส่วนบุคคลสำหรับผู้ที่ตัดสินใจในเรื่องการจัดการและการใช้งานของสุสานช่วยให้สามารถระดมทุนได้โดยไม่ต้องเสียภาษีและต้องมีความรับผิดชอบในระดับที่สูงขึ้นผ่านการก่อตัวของ คณะกรรมการร่วมกันตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการนี้ สุสานแห่งนี้มีแผนการจัดการสถานที่โดยอาศัยการพึ่งพาการสละเวลาจากคนในชุมชน จากผู้เชี่ยวชาญ และเงินงบประมาณเพื่อดำเนินการพัฒนาพื้นที่

(2) เงินทุน การระดมเงินทุนเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาพื้นที่นั้นได้มาจากเงินทุนของประชาชน และองค์กรต่าง ๆ ที่มีส่วนสนับสนุนสุสานยูจีน ซึ่งไม่ได้รับเงินทุนเพื่อปรับปรุงพื้นที่โดยรัฐเนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวอยู่ความดูแลของภาคเอกชนซึ่งอาจถูกโต้แย้งจากมุมมองของกลุ่มได้ว่าเงินของรัฐกำลังถูกใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว ดังนั้นจึงจำเป็นต้องใช้เงินเพื่อพัฒนาพื้นที่จากประชาชนในชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(3) การสนับสนุนโครงการ การพัฒนาพื้นที่แห่งนี้มุ่งเน้นไปที่การจัดการทางชีวฟิสิกส์ โดยมีเป้าหมายของคณะกรรมการสุสานยูจีนไพโอเนียร์ คือมุ่งเน้นไปที่การตัดแต่งไม้พุ่มและกิ่งไม้แขวนต่ำเพื่อเพิ่มทัศนวิสัย ซึ่งสุสานถูกมองว่าเป็นพื้นที่ที่ไม่ปลอดภัยเมื่อทัศนวิสัยลดลงและการเพิ่มความปลอดภัยและการมองเห็นของสุสานเป็นเป้าหมายหลักที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการในโครงสร้างและองค์ประกอบของชุมชนพืชในพื้นที่นี้

(4) การใช้ประโยชน์จากพื้นที่ Eugene Masonic Cemetery ใช้สำหรับการทำกิจกรรมสันทนาการ เช่น การเดินการวิ่งออกกำลังกาย การพาสุนัขมาเดินเล่น การสังเกตสัตว์ป่า และการศึกษาประวัติศาสตร์พฤกษศาสตร์และสถาปัตยกรรม เป็นต้น หลายกลุ่มรวมถึงมหาวิทยาลัย Oregon, Department of Landscape Architecture ได้ใช้พื้นที่เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับพืชพื้นเมืองและ

ชุมชนพืชพื้นเมือง นักเรียนเก็บรักษาประวัติศาสตร์สำรวจศิลาจารึกในสุสานเพื่อบันทึกสุสานในทะเบียนแห่งชาติของสถานที่ทางประวัติศาสตร์

2. Aysel Uslu (2010) ได้ทำการศึกษาเรื่อง วิธีการทางนิเวศวิทยาสำหรับการประเมินผลสุสานร้างเป็นพื้นที่สีเขียวของสุสานอังการาหรือคาร์คูนัส จากการศึกษาพบว่า พื้นที่ศึกษาเป็นสุสานร้างซึ่งครั้งหนึ่งเคยเป็นสุสานที่ใช้งานอยู่ ซึ่งปัจจุบันไม่มีการฝังศพใหม่และตั้งอยู่ท่ามกลางที่อยู่อาศัยอันเป็นผลมาจากการพัฒนาเมือง เป็นการศึกษาเกี่ยวกับวิธีการทางนิเวศวิทยาสำหรับการประเมินสุสานร้างนี้เป็นสีเขียวในเมืองโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงหน้าที่ของตน การศึกษาขึ้นอยู่กับ การสังเกตภาคสนาม การสำรวจการวิเคราะห์และวรรณคดีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพัฒนาข้อเสนอเพื่อนำไปสู่การรักษาพื้นที่สีเขียวที่มีความสุนทรีย์ภาพมากขึ้นซึ่งยังคงความเป็นแบบเดิม ซึ่งพืชในท้องถิ่นจะถูกนำมาใช้ร่วมกับพืชที่มีอยู่ในพื้นที่ เพื่อความสวยงามพร้อมกับการจัดเตรียมให้เป็นการพักผ่อนหย่อนใจแบบไม่ต้องลงทุน การศึกษานี้เน้นว่าการวางแผนทางกายภาพของสุสานเก่าโดยประกอบไปด้วยมุมมองทางนิเวศวิทยา สังคมและเศรษฐกิจ

เป้าหมายและข้อเสนอ การออกแบบคือการเปลี่ยนสุสานให้กลายเป็นพื้นที่ที่อุดมไปด้วยระบบนิเวศซึ่งขึ้นอยู่กับ การตั้งถิ่นฐานในบริเวณใกล้เคียงและสามารถใช้ประโยชน์ได้ (สำหรับการพักผ่อนหย่อนใจ การเดินระหว่างฟังก์ชันต่าง ๆ การทำสมาธิ ฯลฯ) โดยยังคงความเป็น "สุสาน" ไร่สุสานประกอบด้วย 19.087 ตารางเมตร ที่ใช้สำหรับการฝังศพและไม่ได้กำหนด 1.860 ตารางเมตร พื้นที่ที่ได้รับการออกแบบเพิ่มขึ้นเป็น 24.851 ตร.ม. โดยมีเป้าหมายและข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

- (1) ปรับปรุงคุณภาพด้านสุนทรีย์ศาสตร์และรูปลักษณ์ของพื้นที่
- (2) ให้ความช่วยเหลือด้านนิเวศวิทยา
- (3) เสริมสร้างการเชื่อมต่อคนเดินเท้า
- (4) รักษาลักษณะที่มีอยู่ของพื้นที่ที่มีการพิจารณาทางศีลธรรม
- (5) มั่นใจใช้ดีกว่าเป็นพื้นที่เปิดโล่ง
- (6) ปรับปรุงทัศนวิสัยและความปลอดภัยรอบ ๆ สุสาน
- (7) ปรับปรุงคุณภาพด้านความงามของสุสาน
- (8) ให้ประสบการณ์เดินเท้าที่ปลอดภัยและรื่นรมย์สำหรับคนเดินเท้า
- (9) ปรับปรุงสุนทรีย์ภาพโดยรวมของสุสานเพื่อทำให้ผู้เยี่ยมชมมีโอกาสดึงดูดใจมากขึ้น
- (10) ปรับปรุงการเดินเท้าและความปลอดภัย
- (11) สร้างการออกแบบเมือง aesthetically
- (12) รักษาโครงสร้างที่มีอยู่

(13) ปรับปรุงคุณภาพด้านความงามและการเข้าถึงในพื้นที่

(14) ปรับปรุงการเชื่อมต่อทางกายภาพและภาพกับสุสานและบริบทแวดล้อม

โดยรอบ

(15) รักษาความคุ้มครองพืชที่มีอยู่และลักษณะที่มีอยู่ของพื้นที่

3. Collin koonce (2009) ได้ศึกษาเรื่อง cemeteries in the urban plan:

Opportunities and constraints (สุสานในแผนผังเมือง: โอกาสและข้อจำกัด) จากการศึกษาพบว่า ภายในเมืองอเมริกันยังคงเพิ่มขึ้นตามความหนาแน่นของประชากร นักวางผังเมืองจะต้องมีพื้นที่เปิดโล่งเพียงพอเพื่อตอบสนองต่อการจำนวนประชากร เนื่องจากเมืองมีการแข่งขันที่สูง พื้นที่สาธารณะแบบเปิดลดลง วิธีการสร้างสรรค์ในการสร้างที่ดินสำหรับสวนสาธารณะได้รับการแนะนำอย่างต่อเนื่อง แต่สุสานมักไม่ค่อยเป็นส่วนหนึ่งของแผนการที่ครอบคลุมแผนพื้นที่หรือการเปลี่ยนแปลงของชุมชน พื้นที่สาธารณะทั่วไปเปิดให้บริการโดยสวนสาธารณะ แม้ว่าพื้นที่ของสุสานจะมีความสามารถโดยธรรมชาติในการเป็นพื้นที่สาธารณะที่เปิดกว้าง ลักษณะทางกายภาพ วัฒนธรรมและการเมืองที่มีประสิทธิภาพช่วยลดค่าใช้จ่ายของสุสานและลดโอกาสในการวางแผนเพื่อใช้ประโยชน์จากการใช้ที่ดินเหล่านี้ในการวางแผนระยะยาว ข้อจำกัด และโอกาส

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การดำเนินการศึกษาวิจัยเรื่องการจัดการพื้นที่สาธารณะในเขตเมือง: กรณีศึกษาสุสาน
แต่จิวกรุงเทพมหานคร ได้มีการกำหนดวิธีการศึกษาโดยมีรายละเอียด ดังนี้

- 3.1 กรอบแนวคิดการวิจัย
- 3.2 ขั้นตอนของการวิจัย
- 3.3 กลุ่มตัวอย่าง
- 3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย
- 3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิด
การวิจัย โดยอาศัยองค์ประกอบด้านต่าง ๆ ที่มีสนับสนุนให้เกิดการบริหารจัดการพื้นที่สุสานแต่จิว
กรุงเทพมหานคร โดยนำแนวคิดของ สำนักงานมาตรฐาน กรมโยธาธิการและผังเมือง (2546) เตชา
บุญคำ (2544) สวนสาธารณะเป็นพื้นที่ทางกายภาพที่มีความสำคัญอย่างมากสำหรับชีวิตความเป็นอยู่
แบบเมือง เนื่องจากเป็นสถานที่ที่ช่วยให้เกิดความสมดุลระหว่างสิ่งก่อสร้างและสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและ
สวนสาธารณะยังใช้เป็นสถานที่ทำกิจกรรมนันทนาการพักผ่อนหย่อนใจ เป็นที่พบปะพูดคุย
หรือทำกิจกรรมต่างๆ แต่ในทางกลับกันสวนสาธารณะหลาย ๆ แห่งอาจไม่ประสบความสำเร็จในการ
ให้บริการเนื่องจากมีลักษณะทางกายภาพและการให้บริการที่ไม่ตอบสนองต่อความต้องการของ
ผู้ใช้งาน จึงได้มีการศึกษาแนวคิดของ นิลุบล คล่องเวสสะ (2548) ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้สวนสาธารณะ
มีดังนี้ (1) การเข้าถึง (2) ความไม่รู้ว่ามียะไรน่าสนใจในสวนสาธารณะ (3) กิจกรรมที่จะทำใน
สวนสาธารณะ (4) ความทรุดโทรมของสถานที่ (5) ความปลอดภัย (6) ความดึงดูดใจ (7) ขนาดและ
รูปร่างของสวนสาธารณะ (8) การยึดครองพื้นที่ของบุคคลปัจจัยต่าง ๆ จากปัจจัยข้างต้นมีผลต่อการ
เลือกใช้งานของแต่ละกลุ่มคน สภาพแวดล้อมที่ดีจะส่งผลให้เกิดแรงจูงใจในการใช้งาน
ซึ่งองค์ประกอบของการสร้างสวนสาธารณะก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้สวนสาธารณะแห่งนั้นประสบความสำเร็จ
ตามแนวคิดของ เอ็มพร วิสมหมาย (2527) ลักษณะสวนสาธารณะที่ดีประกอบด้วย
(1) การอำนวยความสะดวกแก่ผู้มาใช้บริการ (2) ให้ความปลอดภัยต่อผู้ใช้งาน (3) มีการดูแลรักษาที่ดี

นอกจากนี้ยังมีปัจจัยทางด้านกับพฤติกรรมของผู้ใช้งานที่มีผลต่อการเลือกใช้พื้นที่และทำกิจกรรมในด้านต่าง ๆ ด้วย Marcus & Francis (1990) ได้เสนอว่าปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกทำกิจกรรมนั้น ๓ ด้าน การเลือกกิจกรรมมีส่วนสัมพันธ์ภูมิหลังทางจิตวิทยาของมนุษย์ สามารถจำแนกออกเป็นหัวข้อได้ดังต่อไปนี้ (1) วัย (2) เพศ (3) ประสบการณ์ (4) ความต้องการ (5) ลักษณะนิสัย (6) กระแสนิยมตามยุคตามสมัยนั้น ๆ สิ่งเหล่านี้เป็นพื้นฐานทางด้านจิตใจและความรู้สึกของแต่ละคนทุกคนมีความต้องการความชอบที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับสภาพทางร่างกายและจิตใจ จากที่กล่าวมาข้างต้นนั้นล้วนเป็นแนวคิดที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาสวนสาธารณะของตนให้ประสบความสำเร็จ และตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้ ซึ่งในกระบวนการพัฒนาพื้นที่ของสวนสาธารณะประสบความสำเร็จนั้นต้องอาศัยกระบวนการบริหารจัดการที่ดี และอาศัยการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ จึงได้มีการศึกษาแนวคิดการบริหารจัดการของ สมคิด บางโม (2538) ตูลา มหาพสุธานนท์ (2550) ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ (2545) การบริหารจัดการเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างคนและทรัพยากรเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด ขั้นตอนของกระบวนการบริหารจัดการจะต้องอาศัย การวางแผน การจัดองค์การ การนำ และการควบคุม ซึ่งในการดำเนินงานการพัฒนาในพื้นที่ส่วนรวมอาจต้องอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของคนชุมชน ตามแนวคิดของ นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2547) การมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ชาวบ้านและบุคคลต่าง ๆ เข้ามาทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเพื่อให้การพัฒนาไปตามแนวทางที่สอดคล้องต่อสภาพการและความต้องการของคนในพื้นที่ การเข้าร่วมในการตัดสินใจนั้นจะต้องไปโดยอิสระและเสมอภาค จากการศึกษาแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้น อันนำมาสู่การกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาถึงข้อมูลในด้านต่าง ๆ ที่จะสะท้อนให้เห็นถึง สภาพแวดล้อมทางกายภาพ พฤติกรรมการใช้งาน สภาพปัญหาและความต้องการ เพื่อเสนอแนะแนวทางในการจัดการพื้นที่สาธารณะสู่สวนแต่จิว โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

1. ด้านสังคมจะเป็นการศึกษาในเรื่องของพฤติกรรมเฉพาะบุคคลและกลุ่มบุคคลที่เข้ามาใช้งานภายในพื้นที่ รวมทั้งรูปแบบของกิจกรรม ได้แก่
 - กลุ่มผู้ใช้งาน คือกลุ่มบุคคลต่างที่เดินทางเข้ามาทำกิจกรรมภายในพื้นที่
 - รูปแบบกิจกรรม ประเภทกิจกรรมที่เกิดขึ้นและกิจกรรมใดที่ได้รับความนิยมในกลุ่มผู้ใช้งาน
 - ช่วงเวลาในการเข้าใช้พื้นที่ เพื่อให้ทราบถึงช่วงเวลาที่เกิดการใช้งานมากที่สุดและน้อยที่สุดของในวันธรรมดาและวันหยุด
2. ด้านนโยบายของพื้นที่ จะเป็นการศึกษาที่เกี่ยวข้องแผนงานของพื้นที่สาธารณะ ได้แก่
 - โครงการ ที่มีความเกี่ยวข้องกับพื้นที่ศึกษาหรือโครงการที่จะเกิดขึ้นอนาคต
 - การบริหารจัดการ แนวทางหรือกระบวนการบริหารจัดการพื้นที่

3. ด้านกายภาพของพื้นที่ที่จะเป็นการดำเนินการศึกษาสภาพแวดล้อมของพื้นที่สาธารณะ ทั้งภายในและโดยรอบพื้นที่ ได้แก่

- ตำแหน่งที่ตั้ง เพื่อให้ทราบถึงทำเลที่ตั้งว่าตั้งอยู่ในบริเวณใด
- โครงข่ายคมนาคมและการเข้าถึง พื้นที่ศึกษามีความสะดวกในการเข้าถึงหรือไม่และการเดินทางสามารถใช้เส้นทางใดบ้าง
- ลักษณะทางกายภาพภายในของพื้นที่ ภายในพื้นที่ลักษณะทางกายภาพเป็นอย่างไรมีการออกแบบและจัดโซนการใช้งานอย่างไรบ้าง
- การให้บริการขั้นพื้นฐาน การมีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องน้ำ ตู้น้ำ ที่จอดรถ เก้าอี้นั่งพัก และอื่น ๆ

ภาพที่ 3.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย, โดย ผู้วิจัย, 2560.

3.2 ขั้นตอนของการวิจัย

การศึกษาเรื่องการจัดการพื้นที่สาธารณะในเขตเมืองกรณีศึกษาสุสานแต่จิว กรุงเทพมหานคร เป็นการศึกษาถึงการบริหารจัดการในด้านต่าง ๆ องค์ประกอบของสวนสาธารณะ สภาพพื้นที่โดยทั่วไป พฤติกรรม และความต้องการในการใช้งาน เพื่อนำไปสู่การเสนอแนวทางการพัฒนาและการบริหารจัดการพื้นที่ โดยขั้นตอนของการศึกษามีอยู่ 4 ขั้นตอนหลักดังนี้ (1) ขั้นตอนของการศึกษาแนวคิดทฤษฎีจากเอกสารหนังสือและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (2) ขั้นตอนของการเก็บข้อมูลจากการลงสำรวจพื้นที่ (3) ขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูล (4) ขั้นตอนของการสรุปงานวิจัย

และจัดทำข้อเสนอแนะในการจัดการพื้นที่ ซึ่งในการได้มาของข้อมูลตามขั้นตอนต่าง ๆ นั้นผู้วิจัยจะต้องดำเนินการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเอกสารหนังสือ ประกอบกับการลงพื้นที่เพื่อสำรวจสภาพแวดล้อม รวมทั้งสัมภาษณ์และแจกแบบสอบถามกับกลุ่มผู้ใช้งานและผู้ดูแลสถานที่แล้ว เมื่อดำเนินการข้างต้นแล้วจะเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์กับแนวคิดทฤษฎีที่นำมาใช้ในการศึกษา และในขั้นตอนสุดท้ายคือขั้นตอนของการสรุปผลที่ได้จากการศึกษา และเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขต่อไป ขั้นตอนของการวิจัยมีดังนี้

1. การศึกษาแนวคิดทฤษฎีจากเอกสารหนังสือและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในขั้นต้นจะเป็นการทบทวน เอกสาร ตำรา ในเรื่องของ ประวัติความเป็นมาของสถานที่ ความหมาย องค์ประกอบ ประเภทของสวนสาธารณะ เกณฑ์การจัดสวนสาธารณะ แนวคิดการจัดการ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนา จากเอกสารหนังสือและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นหลักในการวิเคราะห์ถึงการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ที่สวนแต่จิวมากยิ่งขึ้น

2. การเก็บข้อมูลจากการลงสำรวจพื้นที่

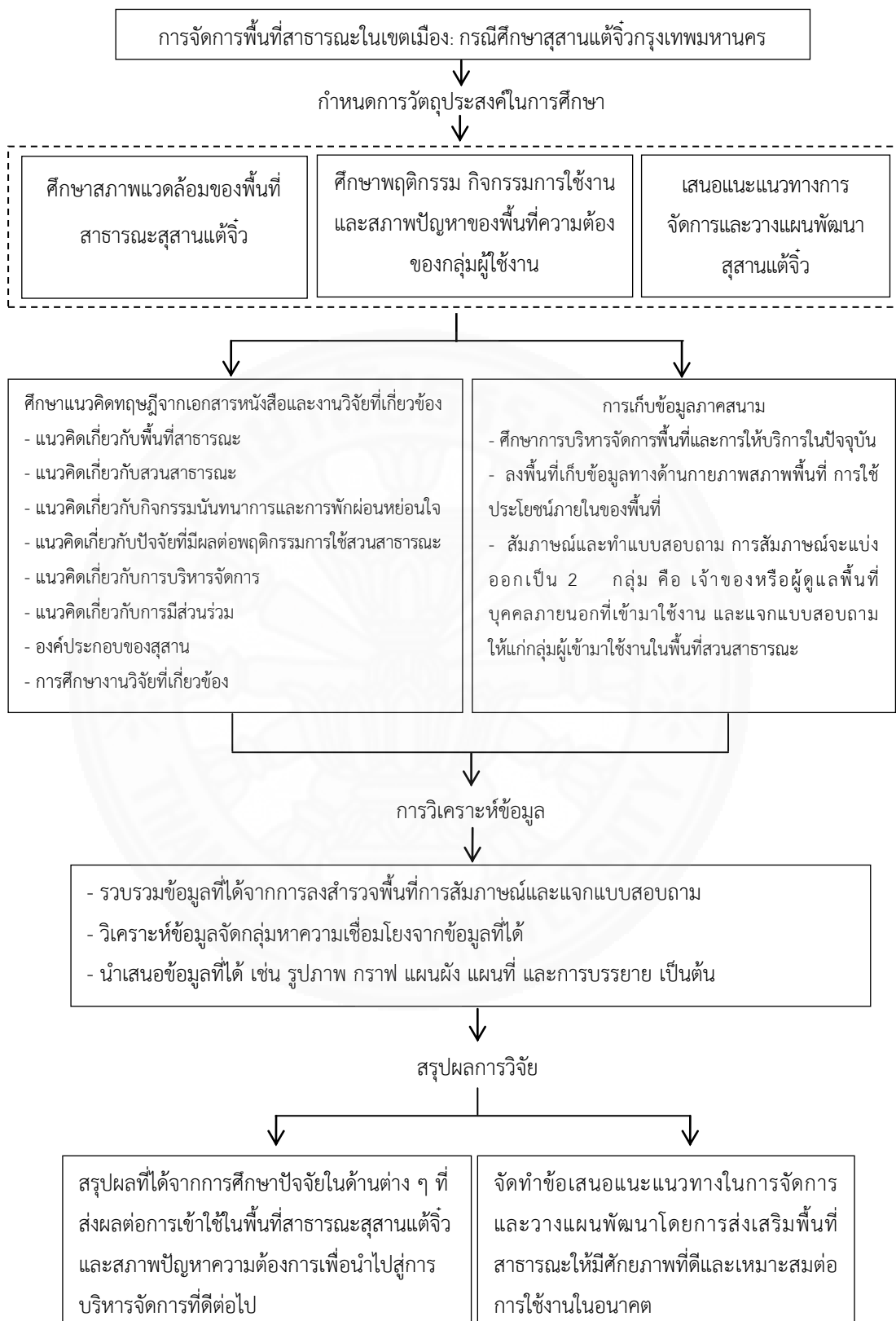
ขั้นตอนของการเก็บข้อมูลจะต้องใช้วิธีการในการลงสำรวจพื้นที่เพื่อให้ได้ข้อมูลทั้ง 3 ด้านของกรอบแนวคิดประกอบด้วยข้อมูลด้านสังคม ข้อมูลด้านกายภาพของพื้นที่ และข้อมูลด้านนโยบาย ซึ่งการลงพื้นที่เพื่อสำรวจและเก็บข้อมูลตามกรอบแนวคิดนั้นจะใช้ วิธีการได้แก่ การศึกษาสภาพพื้นที่โดยทั่วไป การเก็บข้อมูลทางด้านกายภาพ และสังคม จะใช้วิธีการสังเกตร่วมกับการแจกแบบสอบถาม และการเก็บข้อมูลด้านนโยบายและการบริหารจัดการจะใช้วิธีการสัมภาษณ์

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากที่ได้มีการศึกษาทั้งแนวและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และได้ลงสำรวจพื้นที่เพื่อศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการจัดการพื้นที่แล้ว จะต้องนำข้อมูลที่ได้มารวบรวม แบ่งประเภทและนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ วิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาและความต้องการในการใช้พื้นที่วิเคราะห์ข้อมูลถึงปัจจัยในด้านต่าง ๆ ที่มีผลต่อการจัดการพื้นที่ เพื่อนำไปอภิปรายถึงผลของการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ข้างต้น และสรุปผลการศึกษาต่อไป

4. การจัดทำข้อเสนอแนะในการจัดการพื้นที่

จัดทำข้อเสนอแนะและแนวทางในการจัดการพื้นที่สาธารณะแต่จิว เพื่อให้เหมาะสมต่อสภาพพื้นที่และความต้องการของผู้ใช้บริการต่อไป

ภาพที่ 3.2 ขั้นตอนการศึกษาวิจัย, โดย ผู้วิจัย, 2560.

3.3 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ผู้ศึกษาจะกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่จะเป็นผู้ให้ข้อมูลออกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย (1) กลุ่มบุคคลสำคัญ ได้แก่ เจ้าของหรือผู้ดูแลและบริหารจัดการพื้นที่สุสานแต่จิว (2) กลุ่มผู้ใช้งานทั่วไป ได้แก่ กลุ่มผู้ที่เข้ามาทำกิจกรรมหรือเข้ามาใช้งานภายในสุสานแต่จิวสามารถอธิบายถึงรายละเอียดได้ดังนี้

1.กลุ่มบุคคลสำคัญ

กลุ่มผู้ดูแลสุสานแต่จิวจะเป็นผู้ที่รู้ข้อมูลในเชิงลึกและสามารถถ่ายทอดข้อมูลข้อเท็จจริงต่าง ๆ ให้แก่ผู้วิจัย โดยคนกลุ่มนี้จะเป็นผู้ที่ริเริ่มให้มีการก่อตั้งพื้นที่สาธารณะแห่งนี้ขึ้นมาเพื่อใช้ในการออกกำลังกายและเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ประเด็นที่จะใช้ในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ประวัติความเป็นมาของสุสานแต่จิว เหตุผลแนวความคิดหรือความจำเป็นเหตุใดจึงได้มีการริเริ่มการนำเอาสุสานมาพัฒนาเป็นลานสุขภาพ กรรมสิทธิ์ที่ดิน พัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของสุสาน วิธีการบริหารจัดการพื้นที่ รวมถึงคำถามในเรื่องอื่น ๆ ที่มีความสำคัญและเกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการศึกษาและนำไปวิเคราะห์ต่อไป

2. กลุ่มบุคคลทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มผู้ที่เข้ามาทำกิจกรรมหรือเข้ามาใช้งานภายในสุสานแต่จิวจะใช้วิธีการแจกแบบสอบถามและสัมภาษณ์เพื่อข้อมูลพฤติกรรมการใช้งานเฉพาะบุคคล โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเทียบเคียงกับจำนวนผู้ใช้งานจากการสังเกตการณ์ทั้งวันธรรมดาและวันหยุด ทั้งนี้การแจกแบบสำรวจและการสัมภาษณ์อาจจะแบ่งช่วง วัน เวลา ในการสำรวจ คือวัน ธรรมดา (จันทร์-ศุกร์) และวันหยุด (เสาร์-อาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์) การแบ่งช่วงเวลาจะแบ่งออกเป็น 3 ช่วง คือ ช่วงเช้า 04.00-09.00น. ช่วงเวลาระหว่างวัน 09.01 - 16.00 น.และ ช่วงเวลาเย็น 16.01 - 20.00 น.

ทั้งนี้ในการกำหนดขนาดกลุ่มประชากรตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้เลือกใช้สูตรในการกำหนดขนาดกลุ่มประชากรตัวอย่างของ Krejcie and Morgan โดยการศึกษาครั้งนี้จะใช้ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% และอยู่ในระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ที่มีสูตรในการคำนวณดังนี้

$$n = \frac{x^2 Np(1-p)}{e^2(N-1) + x^2 p(1-p)}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ระดับความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้

$x^2 =$ ค่าไคสแควร์ที่ df เท่ากับ 1 และระดับความเชื่อมั่น 95% ($x^2=3.841$)

p = สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร (ถ้าไม่ทราบให้กำหนด p = 0.5)

สถิติการเข้าใช้บริการพื้นที่สาธารณะสุสานแต่จิวในวันธรรมดาและวันหยุด พบว่า มีผู้ใช้งานเฉลี่ยประมาณ 2,050 คนต่อวัน (ข้อมูลสถิติที่นำมาใช้เป็นข้อมูลที่ได้จากการเก็บจำนวนกลุ่มผู้ใช้งานตั้งแต่เวลา 04.00-20.00 น. หรือตั้งแต่สุสานเปิดให้บริการจนกระทั่งปิดให้บริการ เก็บสถิติโดยผู้วิจัย) ดังนั้น จากการคำนวณประชากรกลุ่มตัวอย่างด้วยการใช้สูตรดังกล่าว ผลที่ได้จะต้องดำเนินการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 327 คน โดยจะมีการแบ่งจำนวนชุดของการแจกแบบสอบถามตามตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1

แสดงการแจกแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง

ช่วงเวลา	วันธรรมดา จันทร์-ศุกร์ ประชากรกลุ่มตัวอย่าง(คน)	วันหยุดและวันหยุดนักขัตฤกษ์ ประชากรกลุ่มตัวอย่าง(คน)
เช้า 04.00–09.00น.	40	40
กลางวัน 09.00 – 16.00 น.	40	49
เย็น 16.00 - 20.00 น.	84	83
รวม	327	

หมายเหตุ. โดย ผู้วิจัย, 2560.

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย

กระบวนการศึกษาวิจัยจะดำเนินการศึกษาตั้งแต่การทบทวนวรรณกรรมจากเอกสารหนังสือ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ส่วนการศึกษาโดยการลงพื้นที่ศึกษาแบบภาคสนาม จะใช้วิธีการสำรวจและสังเกตการณ์ ร่วมกับการแจกแบบสอบถามและสัมภาษณ์ เพื่อนำมาประเมินหาค่าเฉลี่ยของประชาชน การแจกแบบสอบถามและการสัมภาษณ์จะมีรายละเอียดดังนี้

3.4.1 การสำรวจพื้นที่แบบภาคสนาม

ศึกษาลักษณะทางกายภาพ โครงข่ายคมนาคมและการเข้าถึง ตำแหน่งที่ตั้ง ลักษณะของกิจกรรม เป็นต้น

3.4.2. การแจกแบบสอบถาม

วิธีการดังกล่าวจะใช้กับกลุ่มบุคคลภายนอกที่เข้ามาใช้งานภายในพื้นที่ โดยแบบสอบถามจะประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น เพศ อายุ อาชีพ ที่อยู่ ฯลฯ

ส่วนที่ 2 การตั้งคำถามที่ออกแบบเพื่อสอบถามข้อมูลทั่วไป อาทิเช่น พฤติกรรมการใช้งานของกลุ่มผู้ใช้งาน แรงจูงใจในการเลือกใช้พื้นที่แห่งนี้ สิ่งอำนวยความสะดวก ความพร้อมในการให้บริการ และความพึงพอใจ เป็นต้น ซึ่งประเด็นคำถามที่นำมาใช้ในการตอบแบบสอบถามจะนำแนวคิดในเรื่ององค์ประกอบของสวนสาธารณะและเกณฑ์สวนสาธารณะที่ดีมาใช้ประกอบเพื่อให้ทราบถึงทัศนคติของผู้ใช้

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ ที่มีประโยชน์ต่อการดูแล ปรับปรุง และพัฒนาสุสานแห่งนี้

3.4.3. การสัมภาษณ์ เป็นการศึกษาค้นคว้าข้อมูลในเชิงลึกที่สามารถรับรู้ข้อมูลที่ได้จาก

ถ่ายทอดหรือคำบอกเล่าจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับพื้นที่สุสานแต่จิว ซึ่งข้อมูลที่ได้จะเป็นข้อมูลเชิงนโยบายและคำบอกเล่าจากผู้ที่มีประสบการณ์ในการใช้พื้นที่มาก่อนซึ่งการสัมภาษณ์จะสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1) กลุ่มผู้บริหารจัดการพื้นที่ ประเด็นของการสัมภาษณ์ จะสามารถแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ เช่น ตำแหน่งหน้าที่ เป็นต้น

ส่วนที่ 2 พัฒนาการความเปลี่ยนแปลงของพื้นที่สาธารณะสุสานแต่จิว และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้ใช้นโยบายการบริหารจัดการ และแผนงานโครงการในอนาคต เป็นต้น

2) กลุ่มพ่อค้าแม่ค้าที่อยู่ภายในสุสานแต่จิว ประเด็นของการสอบถาม จะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 พัฒนาการความเปลี่ยนแปลงของพื้นที่สาธารณะสุสานแต่จิว ลักษณะการใช้งาน กิจกรรมที่เกิดภายในพื้นที่ และข้อมูลอื่น ๆ

ส่วนที่ 2 ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับพื้นที่

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาประกอบการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

3.5.1. ข้อมูลเชิงปฐมภูมิ การเก็บข้อมูลปฐมภูมิเป็นการเก็บข้อมูลจากการลงสำรวจพื้นที่สังเกตการณ์ด้านกายภาพ และการสอบถามโดยใช้เครื่องมือในการทำวิจัย เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลและปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการจัดการพื้นที่สาธารณะ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนของการเก็บข้อมูลดังนี้

1) การลงสำรวจพื้นที่สุสานแต่จิวจะเป็นการสังเกตการณ์ทางด้านกายภาพของพื้นที่ศึกษา ได้แก่ ตำแหน่งที่ตั้ง โครงข่ายคมนาคมและการเข้าถึง สภาพแวดล้อม สิ่งอำนวยความสะดวก และรูปแบบของกิจกรรม เป็นต้น

2) ติดต่อประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการบริหารจัดการพื้นที่ทั้งเชิงกายภาพและเชิงนโยบาย รวมทั้งข้อมูลความเป็นมาในการพัฒนาพื้นที่ส่วนบุคคลแห่งนี้ให้กลายเป็นพื้นที่สาธารณะที่เปิดให้บริการแก่ประชาชน

3) การสำรวจโดยการสัมภาษณ์และแจกแบบสอบถามประชากรกลุ่มตัวอย่าง การสัมภาษณ์จะสัมภาษณ์กลุ่มคน 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มบุคคลสำคัญ และกลุ่มบุคคลทั่วไป ซึ่งการสัมภาษณ์จะเป็นไปในลักษณะแบบไม่เป็นทางการ โดยผู้วิจัยจะตั้งประเด็นคำถามที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามข้อมูลที่ได้รับ ส่วนการแจกแบบสอบถามจะใช้แจกกับกลุ่มตัวอย่างที่เข้ามาทำกิจกรรมในพื้นที่

3.5.2. ข้อมูลเชิงทุติยภูมิ จะเป็นการศึกษาค้นคว้าและทบทวนแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารหนังสือและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมจากฐานข้อมูลจากระบบออนไลน์หรือที่เรียกว่าอินเทอร์เน็ตข้อมูลได้จากการศึกษาค้นคว้าจะนำมาวิเคราะห์กับผลการศึกษาจากข้อมูลที่ได้จากการลงสำรวจพื้นที่

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากที่ได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะต้องนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความครบถ้วน ความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของข้อมูลทั้งหมด และแยกข้อมูลออกตามหมวดหมู่เพื่อให้สะดวกต่อการนำไปใช้ และนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีในเอกสารหนังสือ และข้อมูลจากการลงสำรวจพื้นที่ทั้งด้านการสังเกต การสัมภาษณ์และแจกแบบสอบถาม มาวิเคราะห์และประมวลผลหาความสัมพันธ์ในด้านต่าง ๆ และ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยผู้วิจัยมีกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1) เรียบเรียงข้อมูลการวิจัยตามกรอบแนวคิด 3 ด้านซึ่งจะประกอบด้วย ข้อมูลเชิงกายภาพ เชิงนโยบาย และเชิงสังคม ที่ได้จากการศึกษาและการสำรวจพื้นที่ ซึ่งข้อมูลที่ได้จะมีทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ ข้อมูลทั้ง 3 ด้านจะนำมาใช้ในการวิเคราะห์และสรุปผลการจัดการพื้นที่ ที่ส่งผลต่อการใช้งานสุสานแต่จิว

2) การวิเคราะห์ข้อมูล โดยจะนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ โดยจะใช้วิธีการสังเกตและการถ่ายภาพ ส่วนข้อมูลทางด้านนโยบาย จะใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้ที่มีความคุ้นเคยและรู้ถึงกระบวนการทำงาน แผนงาน การจัดการพื้นที่ และข้อมูลทางด้านสังคม จะใช้วิธีการจดบันทึกจากการสังเกตและการสอบถามผู้ที่เข้ามาใช้บริการในพื้นที่ และการบันทึกภาพกิจกรรม ตลอดจนการนำแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้ประกอบการอธิบายเพื่อการอ้างอิงถึงความสัมพันธ์ตามผลการศึกษา ทั้งในการเขียนบรรยายอาจใช้ภาพถ่าย แผนที่ แผนผัง แผนภูมิ และตาราง ประกอบในการบรรยายร่วมด้วยเพื่อให้เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

3) เสนอแนะแนวทางในการจัดการพื้นที่สุสานแต่จิว ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดจะทำให้ทราบถึงลักษณะของพื้นที่ กิจกรรมการใช้งาน และการบริการจัดการ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะทำให้ทราบถึงสภาพปัญหาและความต้องการของผู้ใช้งาน ดังนั้นผู้วิจัยจะได้จัดทำข้อเสนอแนะในการจัดการพื้นที่เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ดีและเหมาะสมและสอดคล้องกับการใช้งานในอนาคต

ตารางที่ 3.2

สรุปวิธีการวิจัย

วิธีวิจัย	การดำเนินการวิจัย	
ประชากรกลุ่มตัวอย่าง	<p>กลุ่มบุคคลสำคัญ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. กลุ่มผู้บริหารจัดการพื้นที่หรือผู้ดูแลพื้นที่ จำนวน 2-3 คน 2. พ่อค้าแม่ค้าที่ขายของภายในบริเวณสุสานแต่จิว 3. รพภ. เวรยามที่ทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลและรักษาความปลอดภัยภายในพื้นที่ 	<p>กลุ่มบุคคลทั่วไป</p> <p>กลุ่มที่เข้ามาใช้งานหรือทำกิจกรรมภายในพื้นที่ จำนวน 327 คน</p>
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	<p>กลุ่มบุคคลสำคัญ</p> <p>จะใช้วิธีการซักถามแบบโต้ตอบและสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ ซึ่งการสัมภาษณ์จะประกอบไปด้วย 3 ส่วน ดังนี้</p> <p>ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ เช่น ตำแหน่งหน้าที่ เป็นต้น</p> <p>ส่วนที่ 2 พัฒนาการความเปลี่ยนแปลง</p> <p>ส่วนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ</p>	<p>กลุ่มบุคคลทั่วไป</p> <p>แจกแบบสอบถาม โดยการสุ่มแจก ซึ่งจะมีการแบ่งช่วงวันเวลาในการแจกแบบสอบถาม คือ วันธรรมดา 3 ช่วงเวลา วันหยุด 3 ช่วงเวลา(เช้า-กลางวันหรือระหว่างวัน-เย็น) โดยจะแจกแบบสอบถาม จำนวน 327 ชุด</p>
	<p>การสำรวจพื้นที่แบบภาคสนาม โดยสำรวจการเข้าถึง ลักษณะทางกายภาพ กิจกรรม เป็นต้น</p>	

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

สรุปวิธีการวิจัย

วิธีวิจัย	การดำเนินการวิจัย
การเก็บรวบรวมข้อมูล	1) ข้อมูลเชิงปฐมภูมิ การเก็บข้อมูลปฐมภูมิเป็นการเก็บข้อมูลจากการลงสำรวจพื้นที่ สังเกตการณ์ด้านกายภาพ 2) ข้อมูลเชิงทุติยภูมิ จะเป็นการศึกษาค้นคว้าและทบทวนแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสาร หนังสือและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนฐานข้อมูลออนไลน์
การวิเคราะห์ข้อมูล	1) เรียบเรียงข้อมูลการวิจัยตามกรอบแนวคิด 3 ด้านซึ่งจะประกอบด้วย ข้อมูลเชิง กายภาพ เชิงนโยบาย และเชิงสังคม 2) การวิเคราะห์ข้อมูล โดยจะนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาทั้งเชิงปฐมภูมิและเชิงทุติย ภูมิมหาความสัมพันธ์ เพื่ออธิบายและสรุปผลการศึกษา 3) เสนอแนะแนวทางในการจัดการพื้นที่สุสานแต่จิว เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่เหมาะสมกับ สภาพพื้นที่และการทำงานในอนาคต

หมายเหตุ. โดย ผู้วิจัย, 2560.

บทที่ 4

สภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา

ในบทนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจะกล่าวถึงข้อมูลทั่วไปและรายละเอียดของพื้นที่ศึกษา สุสานแต่จิว ซึ่งข้อมูลที่น่ามาใช้ในการอธิบาย จะเป็นข้อมูลที่ได้จากการลงสำรวจภาคสนาม การสัมภาษณ์ และการศึกษาจากเอกสารหนังสือของสมาคมแต่จิวแห่งประเทศไทยและเอกสารหนังสือของชมรมนักวิ่งสมาคมแต่จิว โดยเนื้อในบทนี้จะแบ่งเนื้อหาของอธิบายถึงสภาพพื้นที่ออกเป็น 4 ส่วนดังนี้ ประวัติความเป็นมาของสุสานแต่จิว ลักษณะทางกายภาพ ลักษณะสังคมและประชากร และการบริหารจัดการพื้นที่

4.1 ประวัติความเป็นมาของสุสานแต่จิว

นับตั้งแต่ในรัชสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ที่องค์พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ได้สถาปนาราชธานีขึ้น ในปี พ.ศ. 2535 ฝั่งซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยา สมัยนั้นชาวอินเดียและชาวจีนได้เดินทางเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารของพระองค์ท่านเป็นจำนวนมาก และด้วยพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ที่มีต่อเหล่าพสกนิกรทุก ๆ คนจึงได้พระราชทานที่ทำกินแก่ชุมชนเชื้อชาติต่าง ๆ ซึ่งเท่าที่เห็นได้ชัด อาทิ ชนเชื้อชาติอินเดีย ได้พระราชทานที่ทำกินแถวสำเพ็ง ส่วนทางเยาวราช ก็เป็นที่อยู่ของชนเชื้อชาติจีนเป็นส่วนใหญ่

ถ้าจะกล่าวถึงประวัติศาสตร์ชนเชื้อชาติจีนนั้น ได้เดินทางเข้ามาสยามและได้อาศัยอยู่กระจัดกระจาย บางพื้นที่ก็เป็นสังคมที่ใหญ่ นิสัยขยัน มีความอดทนมาก และเริ่มก่อร่างสร้างตัวขึ้นมาเป็นปึกแผ่น แต่อย่างไรก็ตาม ความลำบากยากจนและไม่ประสบความสำเร็จก็มีมากเช่นกัน

จากจุดเริ่มต้นของชาวจีนเติบโตขึ้นมาเป็นสังคมหนึ่งในเมืองไทยเมื่อหนึ่งร้อยกว่าปีก่อน นั้น ซึ่งเรียกกันว่า “เซียมล้อ” (สยาม) จะทำการบุกเบิกก่อตั้งเรื่องสมาคมหรือมูลนิธิอะไรไม่ได้เลย แม้การติดต่อกับหน่วยราชการสมัยนั้นก็ไม่สะดวก แม้กระทั่งชาวจีนที่เสียชีวิตในเมืองไทยก็ไม่ว่าจะนำร่างไปฝังที่ไหนจึงเกิดปัญหาเรื่องฝัง ถึงแม้ในสยามมีวัดต่าง ๆ มากมาย ในด้านบริการพิธีการเผาศพ แต่เนื่องจากชาวจีนสมัยนั้นไม่นิยมพิธีการเผา จึงมีความต้องการหาพื้นที่ฝังศพขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระนครมีชาวจีนอาศัยอยู่มาก ยิ่งต้องการสถานที่ฝังศพมากและนี่คือ ที่มาของการกำเนิดสุสาน “แต่จิวหึงซัวเต็ง”

สุสานนี้เริ่มมีขึ้นในปี พ.ศ. 2442 (ค.ศ. 1899) ตั้งอยู่ที่ตรอกจันทร์ ยานนาวา สมัยนั้นเรียกว่า บ้านหนาย (ปัจจุบัน เรียกว่า “ทุ่งวัดดอน”) ดูตามประวัติและเอกสารที่เก็บไว้ของชาวจีนสมัย

นั้น เป็นรัชสมัยตรงกับราชวงศ์ เชนกวงซู่ ปี 25 ของจีน (ตรงกับรัชสมัยของรัชกาลที่ 5) โดยเป็นการรวบรวมเงินบริจาค ตามบัญชีของผู้บริจาคเงินรวมกันทั้งหมด 474 ชื่อ ในบัญชีนั้นมีทั้งการใช้ชื่อส่วนตัวรวมทั้งชื่อห้างร้านก็มี ในจำนวน 474 ชื่อ ที่บริจาคชื่อที่ดินนี้ ได้ระบุดอกเงินผู้บริจาคสูงสุดเป็นจำนวนเงิน แปดพันกว่าบาท และยอดเงินน้อยที่สุดจำนวน หนึ่งบาท ซึ่งถือว่ายอดจำนวนเงินบริจาคที่รวมแล้ว เป็นจำนวนเงินที่มากเมื่อเทียบกับสมัยนั้น แต่ว่าจำนวนเงินผู้บริจาคดังกล่าวเป็นผู้ริเริ่มก็ไม่เชิง ทั้งนี้ต้องมีคนที่มีบารมีและฐานะดีในสังคม ที่มีจิตใจศรัทธา มาเริ่มรณรงค์บริจาคเงิน แต่คนที่ยกตั้งไม่มีประวัติเก็บไว้ และคิดว่าต้องเป็นเจ้าของหรือเช่าในสมัยนั้น ใครเป็นคนสำคัญในบัญชีก็ไม่บ่งบอก แต่อย่างไรก็ตามทางการเริ่มมีการอนุญาตชื่อสังหาริมทรัพย์กัน และกลุ่มคนดังกล่าวได้ชื่อทั้งหมด 4 ครั้ง เนื้อที่ 120 กว่าไร่ เป็นจำนวน 33,500 บาท

การเริ่มมีการฝังเกิดขึ้นในสุสานนี้ ในเดือน เมษายน พ.ศ. 2443 (ค.ศ. 1900) ตามประวัติเล่าว่า บุคคลแรกที่ฝังอยู่ในสุสานนี้ ชื่อ “อ้อกิมไถ่” เป็นชาวจีน แต่จิว มาจากสิงคโปร์ ตอนที่เขาเริ่มเดินทางมาจากสิงคโปร์ เขาได้ฝันไว้ว่า การไปที่สยาม เขาต้องเป็นหนึ่งและต้องตายในบ้านทวาย ซึ่งเป็นจริงตามที่เขาฝันไว้และในเวลาต่อมา คือ ร่างของเขาถูกฝังไว้ในสุสานนี้เป็นคนแรก

สมัยนั้นการบริหารสุสานหรือทำกิจกรรมใดจำเป็นต้องมีบุคคลที่มากด้วยบารมี ดังนั้นผู้บริหารหรืออีกนัยหนึ่งเรียกว่า หลงจู คนแรกคือ “คุณไหลชื่อไต่ย” ซึ่งท่านเป็นคนจีนที่รับราชการมีความซื่อสัตย์ ได้รับบรรดาศักดิ์เป็น คุณหลวงสิทธิ สุโรปกรณ์ จึงมีโอกาสได้เป็นตัวแทนในเรื่องการจัดการสุสานแห่งนี้ ซึ่งในเวลาต่อมา ท่านได้ก็ได้สิทธิ์ที่ดินประมาณจำนวน 100 ไร่ เพื่อใช้ในด้านบำเพ็ญกุศลเพิ่มเติม และในปี พ.ศ. 2485 (ค.ศ. 1942) ได้มีการเปลี่ยนชื่อสุสานเป็นชื่อ “แต่จิวซัวจิง” จากชื่อเดิม คือ “หังอังกุยหังซัว” แต่ชาวบ้านก็ยังเรียกว่า “หังซัวเต้ง” ที่ตั้งชื่อว่า “แต่จิวซัวจิง” เป็นเพราะคนที่ฝังในนี้ ส่วนใหญ่เป็นชาวแต่จิว แต่ถึงไม่ใช่แต่จิวก็รับไว้ฝังเหมือนกัน

การบริหารก่อตั้งสุสานเริ่มต้นเอาแบบมาจากสิงคโปร์ คือระบบ กงซีซัว (ลักษณะเป็นหลุมฮวงซุ้ย) ซึ่งไม่มีการเก็บเงิน แบบหังท่ง (บริการฟรี) แต่หลังจากด้านสวัสดิการต่าง ๆ รวมทั้งการบริหารจัดการให้แก่ชาวจีนมากขึ้น และมีสิ่งที่น่าสนใจทางประวัติ นับตั้งแต่ก่อตั้งสุสานนี้มาได้เพียง 6 ปี มีรายชื่อที่นำมาฝังรวมแล้วถึง 4,267 ชื่อ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ชาย ผู้หญิงมีไม่ถึง 8% รุ่นอายุ 20-30 ปี มากที่สุดประมาณ 70% รองลงมาคืออายุ 40-50 ปี ส่วน 60-70 ปี น้อยมาก แต่อย่างไรก็ตาม สมัยนั้นคนจีนส่วนใหญ่ที่อพยพมาได้รับการสาธารณสุขและการรักษาสุขภาพไม่ดี ซึ่งมีคนกล่าวกันว่าชายหนุ่มที่มากบุกเบิกทำงานหนักเพื่อการพัฒนาประเทศ แล้วมาเสียชีวิตที่เมืองไทย จึงทำให้สังคมคนจีนในสมัยนั้นมีความรู้สึกในด้านบุญคุณของคุณคนเหล่านี้ ทำให้มีสุภาชิตกลอนหนึ่งของผู้เฒ่าผู้แก่นำมาสั่งสอนคนรุ่นหลังว่า “ดื่มน้ำต้องไม่ลืมบุญคุณคนที่ขุดบ่อน้ำ”

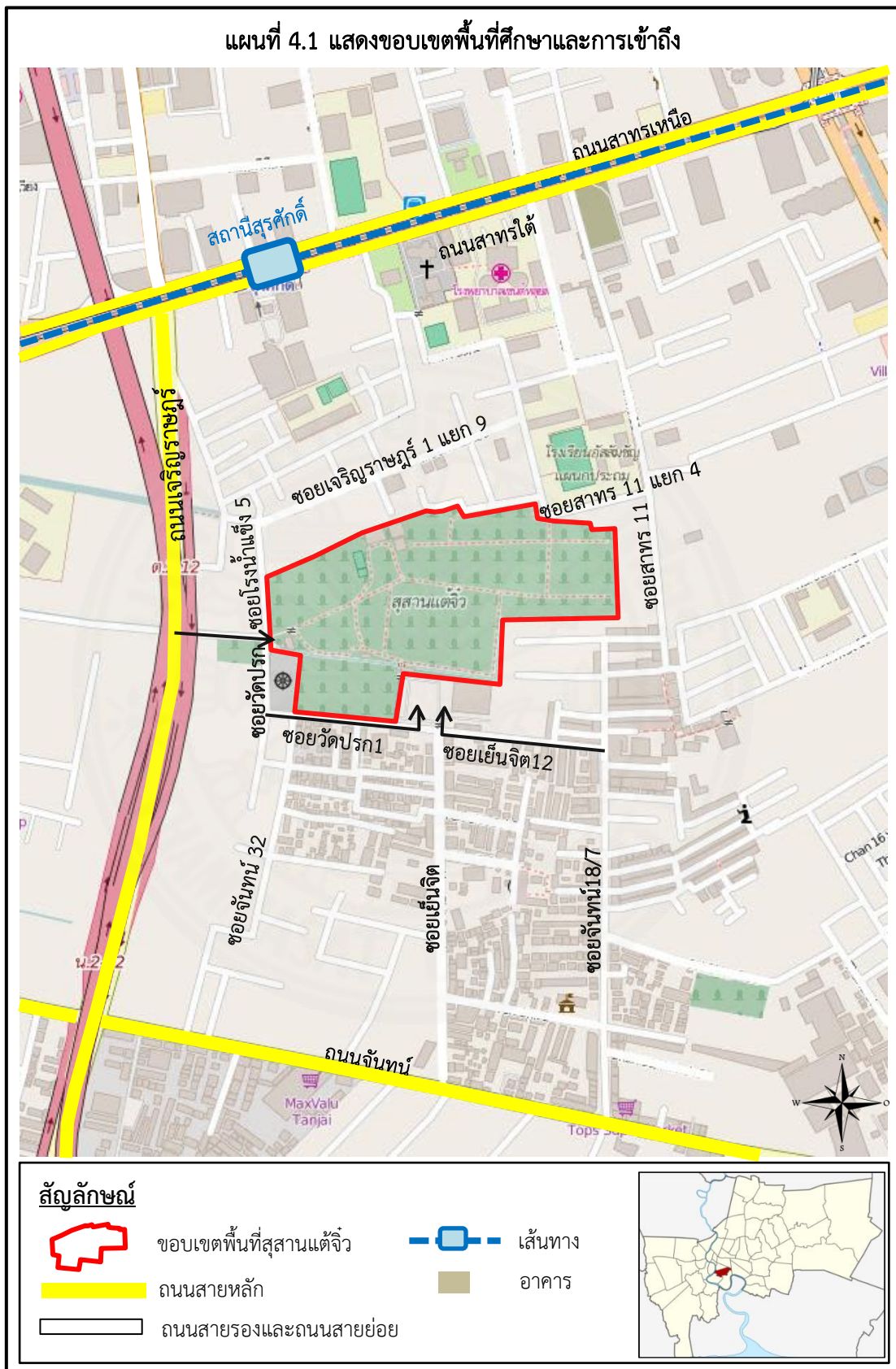
เดิมสถานที่แห่งนี้ ไม่ใช่สมาคมแต่จิวเป็นผู้ดูแล แต่ภายหลังได้มีการโอนการบริหารให้แก่สมาคมแต่จิวฯ เป็นผู้ดำเนินการ จึงมีการเปลี่ยนแปลงโดยทางสมาคมแต่จิวฯ จะเป็นผู้ก่อสร้าง

หลุมฝังศพเอง และให้ถือเป็นลักษณะการเช่า ไม่ใช่การซื้อ แต่คนทั่วไปจะเรียกว่ากันว่า การซื้อฮวงซุ้ย รูปแบบแต่ละหลังเหมือนกัน และเป็นระเบียบเรียบร้อย จากนั้นหลายปีต่อมา ทางสมาคมแต่จี๊วได้ก่อตั้งสำนักงานขึ้นในเนื้อที่ 10 ไร่ ส่วนที่เป็นสุสานเหลือเนื้อที่อยู่ประมาณ 100 กว่าไร่ เพราะเนื่องจากทางการได้เวนคืนที่ดินไปจำนวนหนึ่งเพื่อการก่อสร้างแนวถนน และในปัจจุบันนี้ ในสุสานที่ติดกับสำนักงานสมาคมฯ ได้รับการพัฒนาเป็นลานสุขภาพ โดยชมรมนักวิ่งสุขภาพสมาคมแต่จี๊ว ซึ่งเป็นหนึ่งกิจกรรมของสมาคมฯ ได้บริหารลานสุขภาพเป็นที่สวยงาม ร่มรื่น ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อประชาชนและเยาวชนมาใช้เป็นที่ออกกำลังกาย มีสุขภาพแข็งแรง ห่างไกลยาเสพติด เป็นลานกีฬาออกกำลังกายแห่งเดียวในกรุงเทพมหานครที่ตั้งอยู่ในสุสาน โดยได้รับความกรุณาเอื้อเฟื้อและสนับสนุนเป็นอย่างดีจาก ท่านนายกสมาคมแต่จี๊วแห่งประเทศไทย คุณวิสิทธิ์ ลีละศิธร และท่านอุปนายก คุณสุพจน์ จ้าวทองไพฑูรย์ รวมทั้งคณะกรรมการสมาคมฯ ทุกท่าน (ชมรมนักวิ่งสมาคมแต่จี๊ว, 2549, น. 10-12)

4.2 ที่ตั้งและอาณาเขต

สุสานแต่จี๊วตั้งอยู่บนถนนจันทน์บริเวณซอยวัดปรก 1 ถนนจันทน์ แขวงทุ่งวัดดอน เขตสาทร กรุงเทพมหานคร มีที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ประมาณละติจูด $13^{\circ} 42' 49''.41''$ เหนือ ลองจิจูด $100^{\circ} 31' 25''.17''$ ใต้ ตั้งอยู่บนพื้นที่ดินของสมาคมแต่จี๊วแห่งประเทศไทย ปัจจุบันสมาคมแต่จี๊วได้มอบหมายให้ชมรมนักวิ่งสมาคมแต่จี๊วเป็นผู้ดำเนินการปรับปรุงดูแลและพัฒนาพื้นที่ ซึ่งภายในสุสานแต่จี๊วมีเนื้อที่ประมาณ 84 ไร่ มีเวลาทำการ 04.00 – 20.00 น. เปิดให้บริการทุกวัน โดยมีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	จุด ซอยโรงน้ำแข็ง 5 และกุโบ
ทิศใต้	จุด ซอยวัดปรก 1 และซอยเย็นจิต 12
ทิศตะวันออก	จุด ชุมชนกุศลทอง และโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม
ทิศตะวันตก	จุด ซอยโรงน้ำแข็ง 5 และวัดปรก

ภาพที่ 4.1 แสดงขอบเขตพื้นที่ศึกษาและการเข้าถึง. โดย ผู้วิจัย, 2561.

4.3 ลักษณะทางกายภาพ

การศึกษาถึงลักษณะทางกายภาพของพื้นที่สุสานแต่จิวนับเป็นสิ่งสำคัญต่องานวิจัยเชิงพื้นที่ ข้อมูลในด้านลักษณะทางกายภาพเป็นส่วนหนึ่ง que แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการรองรับให้บริการแก่ประชาชนคนทั่วไป โดยการเก็บข้อมูลลักษณะทางกายภาพจะใช้วิธีการลงสำรวจพื้นที่และจัดบันทึกพร้อมถ่ายภาพกิจกรรมและสภาพแวดล้อมภายใน เพื่อนำมาใช้ประกอบการอภิปรายในบทต่าง ๆ ต่อไป ซึ่งการศึกษาถึงลักษณะสภาพแวดล้อมภายในพื้นที่ในครั้งนี้ผู้ศึกษาจะดำเนินการศึกษาและเก็บข้อมูลด้าน ตำแหน่งที่ตั้งของพื้นที่ศึกษา การคมนาคมหรือการสัญจรเข้าถึงพื้นที่สภาพแวดล้อมภายในพื้นที่ ลักษณะสังคมที่สัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการใช้งาน และกระบวนการบริหารจัดการพื้นที่ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.3.1 การสัญจรและเข้าถึงพื้นที่

ด้วยพื้นที่สุสานแต่จิวเป็นพื้นที่สาธารณะที่ตั้งอยู่ในเขตสาทรที่ล้อมรอบไปด้วยชุมชนอยู่อาศัย ดังนั้นจึงมีลักษณะโครงข่ายคมนาคมทางถนนที่เป็นซอยขนาดเล็กตั้งอยู่รอบ ๆ พื้นที่ ซึ่งจะต่างจากสวนสาธารณะแห่งอื่นที่มักจะต้องอยู่ติดกับถนนสายหลักมีการเข้าถึงที่สะดวก ดังนั้นจึงต้องมีการศึกษาในเรื่องของการสัญจรเพื่อเข้าถึงพื้นที่ศึกษา ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงการเชื่อมโยงระหว่างโครงข่ายการคมนาคมกับพื้นที่ศึกษา ซึ่งการสัญจรเพื่อเข้าถึงพื้นที่สุสานแต่จิวจะใช้เส้นทางการสัญจรแบบทางบกทั้งหมด ซึ่งในที่นี้จะกล่าวถึงลักษณะการสัญจรจากภายนอกเพื่อถึงพื้นที่สุสานแต่จิว และการสัญจรภายในพื้นที่สุสานแต่จิว ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.3.1.1 การสัญจรเพื่อเข้าถึงพื้นที่สุสานแต่จิว

1) ระบบโครงข่ายถนน การสัญจรเพื่อเข้าสู่พื้นที่สุสานแต่จิว โดยใช้ระบบโครงข่ายคมนาคมทางถนนนั้นสามารถพิจารณาได้จากภาพที่ 4.1 โดยสามารถทำการแยกประเภทของโครงข่ายถนนตามสภาพการใช้งานจริง แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ถนนสายหลักและถนนสายรอง ซึ่งแต่ละประเภทมีรายละเอียดดังนี้

(1) ถนนสายหลัก ถือเป็นถนนสายสำคัญที่ใช้สัญจรไปมาระหว่างชุมชนสถานที่สำคัญ เขตข้างเคียง และเชื่อมต่อไปยังถนนสายหลักเส้นอื่น ๆ นอกจากนี้ถนนสายหลักยังทำหน้าที่กระจายการจราจรไปยังถนนสายรอง เพื่อให้เข้าถึงพื้นที่ได้โดยสะดวก ซึ่งถนนสายหลักที่ใช้สัญจรเข้าถึงพื้นที่นั้นจะประกอบด้วย ถนนสาทรเหนือ-ใต้ ถนนจันทร์ และถนนเจริญราษฎร์ มีรายละเอียดของลักษณะถนนและวิธีการสัญจรเข้าถึงพื้นที่ในรายละเอียด ดังนี้

- ถนนสาทรเหนือ-ใต้ ตั้งอยู่ทางด้านทิศเหนือของพื้นที่สุสานแต่จิว มีลักษณะเป็นถนนลาดยางเลนสวนขนาด 8 ช่องทางจราจร และบริเวณเกาะกลางของถนนสาทรเหนือ-ใต้ ถูกใช้พัฒนาเป็นแนวเส้นทางรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน (BTS) หรือโครงข่ายคมนาคม

ขนส่งสาธารณะทางราง ที่เชื่อมต่อไปยังพื้นที่อื่น ๆ ในกรุงเทพมหานครได้ ถนนสาทรเหนือ-ใต้มีสภาพการจราจรที่คับคั่ง เนื่องจากเป็นถนนสายหลักของเขตสาทรที่เชื่อมโยงไปยังพื้นที่สำคัญ ๆ ในเขตสาทร ซึ่งถนนสาทรเหนือ จะเชื่อมต่อกับถนนสาทรใต้เพื่อใช้เป็นทางผ่านในการสัญจรไปยังถนนสายรอง คือ ถนนเจริญราษฎร์ และซอยสาทร 11 เพื่อเข้าสู่พื้นที่ศึกษา ส่วนถนนสาทรใต้จะเชื่อมต่อโดยตรงกับถนนเจริญราษฎร์ และซอยสาทร 11 เพื่อเข้าสู่พื้นที่ศึกษา นอกจากนี้ถนนสาทรเหนือ-ใต้ยังเชื่อมต่อกับถนนกรุงธนบุรี เพื่อสัญจรไปยังเขตคลองสาน ถนนนราธิวาสราชนครินทร์ เพื่อสัญจรไปยังแขวงช่องนนทรี เขตยานนาวา และถนนพระราม 4 เพื่อสัญจรไปยัง เขตคลองเตย และเขตปทุมวัน

- ถนนจันทน์ตั้งอยู่ทางด้านทิศใต้ของสุสานแต่จิว มีลักษณะเป็นถนนลาดยางเลนสวนขนาด 4 ช่องทางจราจร เชื่อมต่อกับถนนเจริญราษฎร์ ถนนนราธิวาสราชนครินทร์ และถนนสายรองที่ประกอบด้วย ซอยจันทน์ 32 ซอยเย็นจิต ซอยจันทน์ 18/7 หากผู้ใช้งานต้องการใช้ถนนจันทน์เป็นเส้นทางสายหลักเข้าสู่พื้นที่ศึกษา ก็สามารถเลือกสัญจรเข้ามาทางถนนเจริญราษฎร์และเลี้ยวขวาเข้าสู่พื้นที่ หรือเลือกสัญจรผ่านทาง ซอยจันทน์ 32 ซอยเย็นจิต และซอยจันทน์ 18/7 เพื่อสัญจรเข้าสู่พื้นที่ได้เช่นเดียวกัน นอกจากนี้ถนนจันทน์ยังเป็นถนนสายหลักที่เชื่อมต่อไปยังถนนเจริญกรุงซึ่งเป็นถนนที่ใช้เดินทางสัญจรในแขวงยานนาวา และถนนนางลิ้นจี่ที่ใช้เดินทางสัญจรไปยังแขวงช่องนนทรี เขตยานนาวา

- ถนนเจริญราษฎร์ ตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันตกของสุสานแต่จิว มีลักษณะเป็นถนนลาดยางเลนสวนขนาด 6 ช่องทางจราจร เชื่อมต่อกับถนนสาทรใต้ ถนนจันทน์ที่เป็นถนนสายหลัก และเชื่อมต่อกับซอยเจริญราษฎร์ 3 ที่เป็นถนนสายรอง หากเดินทางสัญจรโดยใช้ถนนเจริญราษฎร์ให้เลี้ยวซ้ายเข้าซอยเจริญราษฎร์ 3 เพื่อเข้าสู่พื้นที่ศึกษาสุสานแต่จิว

(2) ถนนสายรอง ที่ตั้งอยู่บริเวณโดยรอบสุสานแต่จิว จะทำหน้าที่เป็นถนนและเป็นถนนที่สามารถใช้เป็นทางสัญจรเข้าถึงพื้นที่มีจำนวน 10 สาย โดยมีรายละเอียดของถนนสายย่อยดังนี้

- ซอยเจริญราษฎร์ 1 มีลักษณะเป็นถนนคอนกรีตเสริมเหล็กขนาด 2 ช่องทางจราจร โดยถนนสายดังกล่าวเชื่อมต่อกับถนนเจริญราษฎร์ซึ่งเป็นถนนสายหลักของพื้นที่ศึกษา และเชื่อมต่อกับซอยเจริญราษฎร์ 1 แยก 9 และซอยโรงน้ำแข็ง หากกลุ่มผู้ใช้งานเดินทางมาใช้พื้นที่โดยรถขนส่งสาธารณะ ก็สามารถเดินเท้าจากถนนสาทรมุ่งหน้าเข้าสู่ซอยเจริญราษฎร์ ซึ่งซอยเจริญราษฎร์ 1 จะมีการใช้งานจากคนภายนอกค่อนข้างน้อยเนื่องจากถนนมีลักษณะที่แคบและเปียกไม่เหมาะแก่การเดินเพื่อเข้าสู่พื้นที่

- ซอยเจริญราษฎร์ 3 เป็นถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก ขนาด 2 ช่องทางจราจร โดยถนนสายดังกล่าวเชื่อมต่อกับถนนเจริญราษฎร์สายหลัก และเชื่อมต่อกับซอยโรงน้ำแข็งและซอยวัดปรก 1 ซึ่งเป็นถนนสายรองของพื้นที่ศึกษา ซอยเจริญราษฎร์ 3 จะตั้งอยู่บริเวณ

ทางเข้าทางด้านหน้าหรือตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของสุสานแต่จิว ซึ่งเป็นถนนสายสำคัญที่ใช้สัญจรเพื่อเข้าสู่พื้นที่ เนื่องจากคนภายนอกจะใช้เส้นทางดังกล่าวเป็นเส้นทางที่สัญจรเพื่อเข้าสู่พื้นที่

- ซอยโรงน้ำแข็ง 5 เป็นถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก ขนาด 2 ช่องทางจราจร โดยทางด้านทิศเหนือเชื่อมต่อกับเจริญราษฎร์ 1 และซอยเจริญราษฎร์ 1 แยก 9 ทางด้านทิศตะวันตกเชื่อมต่อกับซอยเจริญราษฎร์ 3 ส่วนทางด้านทิศใต้เชื่อมกับซอยวัดปรก

- ซอยเจริญราษฎร์ 1 แยก 9 เป็นถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก ขนาด 2 ช่องทางจราจร โดยเชื่อมต่อกับซอยเจริญราษฎร์ 1 และซอยสาทร 11 แยก 4 มีลักษณะการจราจรที่ไม่แออัด

- ซอยวัดปรก เป็นถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก เลนสวนขนาด 2 ช่องทางจราจร เชื่อมโยงกับซอยโรงน้ำแข็ง 5 และซอยวัดปรก 1 มีลักษณะการจราจรที่ไม่แออัด

- ซอยวัดปรก 1 เป็นถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก ขนาด 1 ช่องทางจราจร เชื่อมต่อกับซอยวัดปรก และซอยเย็นจิต ซึ่งซอยวัดปรก 1 จะมีขนาดเล็กและแคบมากกว่าซอยอื่น ๆ ไม่เอื้ออำนวยต่อการสัญจรโดยรถยนต์ส่วนบุคคล

- ซอยเย็นจิต 12 เป็นถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก ขนาด 2 ช่องทางจราจรมีการเชื่อมโยงกับซอยวัดปรก 1 ซอยเย็นจิต และซอยจันทร์ 18/7 แยก 17 ซอยดังกล่าวมีการสัญจรที่มีลักษณะการจราจรที่ไม่แออัดมากนัก

- ซอยเย็นจิต มีลักษณะเป็นถนนแบบคอนกรีตเสริมเหล็ก ขนาด 2 ช่องทางจราจร เป็นซอยที่เชื่อมต่อระหว่างพื้นที่สุสานแต่จิวและถนนจันทร์ ซึ่งซอยเย็นจิต มีลักษณะการสัญจรที่ไม่แออัดมากนัก หากเดินทางโดยใช้ถนนจันทร์ก็สามารถใช้ซอยเย็นจิตและมุ่งหน้าตรงเข้าสู่พื้นที่สุสานแต่จิวได้

- ซอยสาทร 11 มีลักษณะเป็นถนนแบบคอนกรีตเสริมเหล็ก ขนาด 2 ช่องทางจราจร เชื่อมต่อกับถนนสาทรใต้ ถนนนราธิวาสราชนครินทร์ ซึ่งเป็นถนนสายหลัก และหากต้องการเดินทางไปยังพื้นที่สุสานแต่จิวก็สามารถใช้ถนนซอยสาทร 11 แยก 4 และ ซอยจันทร์ 18 แยก 7 เป็นถนนที่เชื่อมไปยังพื้นที่ ถนนสายนี้มีลักษณะการสัญจรที่ค่อนข้างแออัดเนื่องถนนสายนี้เป็นสายที่เชื่อมต่อกับย่านพาณิชยกรรม และถนนสายหลักของพื้นที่ศึกษา

- ซอยสาทร 11 แยก 4 มีลักษณะเป็นถนนแบบคอนกรีตเสริมเหล็ก ขนาด 1 ช่องทางจราจร เชื่อมต่อกับถนนสาทร 11 เป็นถนนสัญจรเพื่อเข้าถึงบ้านพักอาศัย ซึ่งไม่มีความสะดวกมากนักสำหรับจะใช้เป็นทางสัญจรเพื่อเข้าสู่พื้นที่สุสานแต่จิวเนื่องจากมีขนาดเขตทางที่คับแคบ

สรุปการเข้าพื้นที่ศึกษาโดยใช้ถนนสายรองต่าง ๆ ซอยเจริญราษฎร์ 1 ซอยเจริญราษฎร์ 3 ซอยสาทร 11 ซอยจันทร์ 18/7 และซอยเย็นจิต เป็นถนนสายรองที่ทำ

หน้าที่เชื่อมโยงกับถนนสายหลักและถนนสายรองเส้นอื่น ๆ เพื่อการสัญจรเข้าถึงพื้นที่สุสานแต่จิว ส่วนถนนสายรองเส้นอื่นที่ประกอบด้วย ซอยโรงน้ำแข็ง 5 ซอยเจริญราษฎร์ 1 แยก 9 ซอยวัดปรก ซอยวัดปรก 1 และซอยเย็นจิต 12 จะทำหน้าที่เป็นถนนที่ใช้เชื่อมโยงระหว่างพื้นที่สุสานแต่จิวและ ถนนสายรองที่มีระยะทางของถนนไม่ถึงพื้นที่ศึกษา

(3) เส้นทางการสัญจรเพื่อเข้าถึงพื้นที่โดยสะดวก

- ใช้ทางสัญจรมาจากถนนเจริญราษฎร์ สามารถใช้ซอยเจริญราษฎร์ 3 มุ่งหน้าเข้าสู่พื้นที่ได้

- ใช้ทางสัญจรมาจากถนนสาทรเหนือ-ใต้ ประกอบด้วย 2 เส้นทางที่สะดวก ดังนี้

1. ถนนเจริญราษฎร์ที่เป็นถนนสายหลัก และเลี้ยวเข้าซอยเจริญราษฎร์ 3

2. อาจใช้ซอยสาทร 11 และเลี้ยวเข้าซอยจันทน์ 18/7 มุ่งหน้ามายังซอยเย็นจิต 12 เข้าประตูสนามแต่จิวแห่งประเทศไทยได้เช่นกัน

- ใช้ทางสัญจรจากถนนจันทน์ ประกอบด้วย 3 เส้นทางที่สะดวก ดังนี้

1. ถนนเจริญราษฎร์ที่เป็นถนนสายหลัก และเลี้ยวเข้าซอยเจริญราษฎร์ 3 เข้าสู่พื้นที่

2. ซอยเย็นจิตที่มีลักษณะเป็นถนนเส้นตรงสามารถเข้าสู่พื้นที่ได้โดยไม่ต้องเชื่อมต่อกับถนนสายรองอื่น ๆ

3. เลี้ยวเข้าซอยจันทน์ 18/7 และเลี้ยวซ้ายเข้าสู่พื้นที่

2) รูปแบบการสัญจร การสัญจรเพื่อเข้าถึงพื้นที่สามารถเลือกการเดินทางได้หลายรูปแบบ โดยแบ่งตามประเภทต่าง ๆ ได้แก่

- การสัญจรโดยรถส่วนตัว การเดินทางมายังพื้นที่สาธารณะสุสานแต่จิวสามารถขับรถยนต์ รถมอเตอร์ไซค์ และจักรยานส่วนบุคคล เพื่อเข้ามาใช้บริการภายในพื้นที่ได้ จากทางถนนสายหลัก และถนนสายรองที่ตั้งอยู่โดยรอบพื้นที่สุสาน การเดินทางโดยใช้ยานพาหนะส่วนบุคคลสามารถนำมาจอดได้ในบริเวณที่ตั้งสนามแต่จิวแห่งประเทศไทย และลานจอดรถบริเวณประตูทางเข้าด้านทิศตะวันตกของสุสานแต่จิว แต่หากเดินทางมาใช้พื้นที่โดยรถยนต์ส่วนตัว อาจจะไม่ได้รับความสะดวกมากนัก เนื่องจากถนนที่ใช้สัญจรมายังพื้นที่คับแคบและพื้นที่สำหรับให้บริการที่จอดรถยนต์มีน้อยอาจไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้งาน

- การสัญจรโดยการใช้บริการรถขนส่งสาธารณะ เขตสาทรมีรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนกรุงเทพ (BTS: Bangkok Mass Transit System) สายสีลมหรือสาย 2 ให้บริการตั้งแต่สถานีสนามกีฬาถึงสถานีบางหว้า มีลักษณะเป็นรถไฟฟ้าระบบรางคู่ยกระดับ ที่มีระยะทางการเดินรถรวมทั้งสิ้น 6.5 กิโลเมตร เปิดให้บริการในเวลา 06.00 ถึง 24.00 น. มีจำนวนสถานีที่เปิดให้บริการ 13 สถานี ซึ่งรถไฟฟ้า BTS สาย 2 เป็นรถไฟฟ้าที่เดินรถผ่านบริเวณพื้นที่ศึกษาตั้งอยู่ระหว่างเกาะกลางของถนนสาทรเหนือและถนนสาทรใต้ โดยมีสถานีสุรศักดิ์เป็นจุดจอดเพื่อขนส่งผู้โดยสาร ซึ่งสถานีสุรศักดิ์ตั้งอยู่ห่างจากสุสานแต่จิวเป็นระยะทางประมาณ 1 กิโลเมตร โดยผู้ที่เข้ามาใช้บริการสามารถเดินทางโดยใช้ขนส่งสาธารณะดังกล่าวได้ และสามารถเดินทางต่อเข้ามาในพื้นที่โดยใช้รถมอเตอร์ไซค์รับจ้าง หรือการเดินทางมายังพื้นที่ได้

- การสัญจรโดยการเดินเท้า เนื่องจากพื้นที่บริเวณโดยรอบสุสานแต่จิวเป็นที่ตั้งของชุมชนที่ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการอยู่อาศัยเป็นส่วนใหญ่ และบริเวณที่ตั้งของชุมชนมีตรอกซอกซอยที่มีขนาดเล็กเป็นจำนวนมากที่เชื่อมต่อกับที่อยู่อาศัย โดยผู้ที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียง สามารถใช้การสัญจรโดยทางเท้าเพื่อเข้ามาใช้บริการในพื้นที่ได้ แต่บางซอยก็มีสภาพแวดล้อมที่เปียก ไม่มีแสงไฟส่องสว่างมากเพียงพอจึงอาจไม่เหมาะแก่การเดินเท้าเพื่อเข้าสู่พื้นที่สุสานแต่จิว

4.3.1.2 การสัญจรภายในพื้นที่สุสานแต่จิว

การสัญจรภายในพื้นที่สุสานแต่จิวมีถนนที่ใช้สัญจร จำนวน 1 เส้นทาง ซึ่งใช้ประโยชน์ในการสัญจรร่วมกันระหว่างเส้นทางสำหรับเดินเท้า วิ่งออกกำลังกาย และใช้เป็นทางสัญจรโดยรถจักรยานยนต์และรถยนต์ ตั้งอยู่แนวกลางของพื้นที่สุสาน และมีลักษณะเป็นถนนลาดยางขนาด 2 ช่องทางจราจร โดยมีระยะทางสำหรับวิ่งไป-กลับ 1,400 เมตร

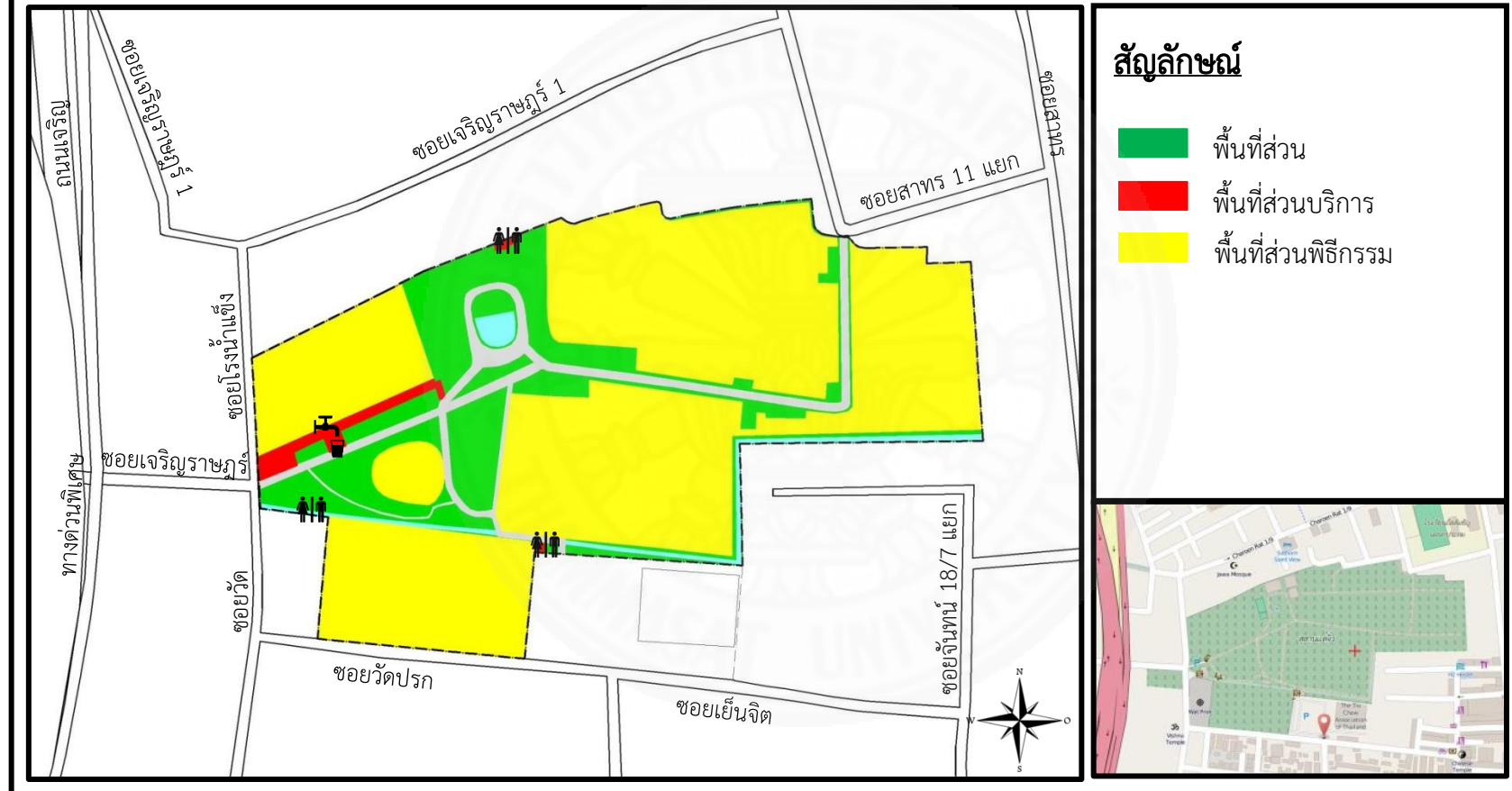
4.3.2 สภาพแวดล้อมภายในพื้นที่สุสานแต่จิว

สภาพแวดล้อมเป็นส่วนสำคัญในการศึกษาเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้วิเคราะห์ถึงรูปแบบหรือลักษณะพื้นที่ที่เปิดให้บริการแก่กลุ่มผู้ใช้งาน และประกอบการวิเคราะห์สภาพปัญหาเชิงพื้นที่อย่างละเอียดในขั้นตอนถัดไป ซึ่งในเนื้อหาส่วนนี้จะอธิบายถึงการแบ่งพื้นที่ใช้สอย โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการเดินสำรวจพื้นที่ภายในสุสานแต่จิว และมีการจัดแบ่งพื้นที่ใช้สอยดังนี้

1. การแบ่งพื้นที่ใช้สอย

สุสานแต่จิวเป็นพื้นที่สาธารณะที่มีการใช้ประโยชน์ที่ดินอยู่ 2 ประเภท คือ ประเภทที่ 1 ใช้เป็นสถานที่ตั้งฮวงซุ้ยตามประเพณีของชาวจีนคิดเป็น 85% ของพื้นที่ทั้งหมด และประเภทที่ 2 ใช้เป็นสถานที่ออกกำลังกายของคนในชุมชนและบุคคลทั่วไปคิดเป็น 15% ของพื้นที่ทั้งหมด สุสานแต่จิวเป็นพื้นที่สาธารณะที่ถูกพัฒนาให้เป็นสถานที่ออกกำลังกายมาโดยไม่มีแบบแผนงานที่ชัดเจนดังเช่นสวนสาธารณะอื่น ๆ ที่อยู่ในความดูแลของหน่วยภาครัฐ แต่สุสานแต่จิวได้ดำเนินการพัฒนาแบบค่อยเป็นค่อยไป ในการออกแบบจะใช้แนวคิดเรื่องขนาดของพื้นที่ว่างที่เหลือ

แผนที่ 4.2 การแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในสุสานแต่จิว

ภาพที่ 4.2 การแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในสุสานแต่จิว. โดย ผู้วิจัย, 2561.

จากการตั้งฮวงซุ้ยและประเภทของกิจกรรมเพื่อให้เกิดความคุ้มค่าในการลงทุน โดยพื้นที่ออกกำลังกายและพื้นที่ตั้งฮวงซุ้ยจะแยกออกจากกันอย่างชัดเจน ซึ่งผู้ศึกษาได้มีการจัดแบ่งพื้นที่การใช้งานหลักออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ พื้นที่ส่วนนันทนาการ พื้นที่ส่วนบริการ และพื้นที่ส่วนพิธีกรรมตามภาพที่ 4.2 แผนที่แสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในสุสานแต่จีว โดยมีรายละเอียดของแต่ละพื้นที่ดังต่อไปนี้

1) พื้นที่ส่วนนันทนาการ เป็นพื้นที่สำหรับใช้ประกอบกิจกรรมทั้งการออกกำลังกายและทำกิจกรรมตามชมรมหรือตามชมุ่ต่าง ๆ โดยพื้นที่ส่วนนี้จะตั้งอยู่กระจายทั่วพื้นที่ว่างของสุสานแต่จีวซึ่งมีการแบ่งประเภทของกิจกรรมออกอย่างชัดเจน จากการศึกษาสภาพพื้นที่ส่วนนันทนาการสามารถแบ่ง กิจกรรมออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งมีรายละเอียดของแต่ละพื้นที่ดังต่อไปนี้

ประเภทที่ 1 ลานกีฬากลางแจ้ง ประกอบด้วย

1. สนามบาสเกตบอลมีจำนวน 2 สนาม มีลักษณะเป็นลานกีฬาโล่งพื้นผิวสร้างด้วยคอนกรีตเสริมเหล็ก

2. สนามตะกร้อ ลานเต้นแอโรบิคและรำไทเก๊ก กิจกรรมดังกล่าวใช้สถานที่ร่วมกันซึ่งมีทั้งหมดจำนวน 2 สนาม โดยมีลักษณะเป็นลานกีฬาโล่งพื้นผิวสร้างด้วยคอนกรีตเสริมเหล็กตั้งอยู่ติดกับสนามบาสเกตบอล

3. ลานแบดมินตัน 1 คอร์ต ตั้งอยู่บริเวณด้านหน้าศาลใต้ฮวงซุ้ยหรือบริเวณใต้ต้นจามจุรีใหญ่ ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวมีลักษณะเป็นพื้นที่โล่งถูกออกแบบด้วยการใช้วัสดุลาดแข็งเป็นพื้นผิว

4. เส้นทางวิ่งหรือถนน เส้นทางวิ่งจะใช้ร่วมกันกับทางสัญจรของรถยนต์ ส่วนตัวรถจักรยานยนต์ และรถจักรยาน โดยจะมีประตูรั้วกั้นให้เป็นทางสำหรับวิ่งเท่านั้น แต่หากผู้ใดมีความจำเป็นต้องใช้รถส่วนเข้ามาในพื้นที่ก็สามารถขออนุญาตขับเข้ามาในพื้นที่ได้ ลักษณะของเส้นทางวิ่งหรือถนนเป็นถนน 2 ช่องทาง มีขนาดเขตทางประมาณ 3-4 เมตร เป็นแนวยาวโดยมีจุดเริ่มต้นบริเวณทางเข้าทางด้านทิศตะวันตกของสุสานแต่จีวจุดทิศตะวันออกของสุสานแต่จีว และมีการปลูกต้นไม้ใหญ่เพื่อให้ร่มเงาบริเวณริมขอบทางด้วย

พื้นที่สำหรับทำกิจกรรมการออกกำลังกายกลางแจ้งจะถูกจัดให้เกาะกลุ่มกันอยู่บริเวณพื้นที่บริเวณตรงกลางของสุสานแต่จีว ส่วนลู่วิ่งจะเป็นแนวยาวตั้งแต่ทางด้านทิศตะวันตกเป็นแนวยาวจนถึงทางด้านทิศตะวันตกของพื้นที่สุสานแต่จีว

ประเภทที่ 2 สนามเด็กเล่น มีจำนวน 2 แห่ง ตั้งอยู่บริเวณทางเข้าด้านทิศตะวันตก 1 แห่ง เป็นเครื่องเล่นที่ทำด้วยเหล็กตั้งอยู่บนพื้นดินมีสภาพชำรุดไม่เหมาะแก่การใช้งาน และสนามเด็กเล่นแห่งที่ 2 ตั้งอยู่ติดกับสนามบาสเกตบอล เป็นลานยกพื้นสูงประมาณ 20 เซนติเมตรจากพื้นดินปูด้วยคอนกรีตเสริมเหล็ก โดยเครื่องเล่นมีสภาพชำรุดทรุดโทรม แต่ยังมีเครื่องเล่นบางชนิดที่ยังสามารถใช้งานได้

ประเภทที่ 3 ลานกีฬาและกิจกรรมในร่ม

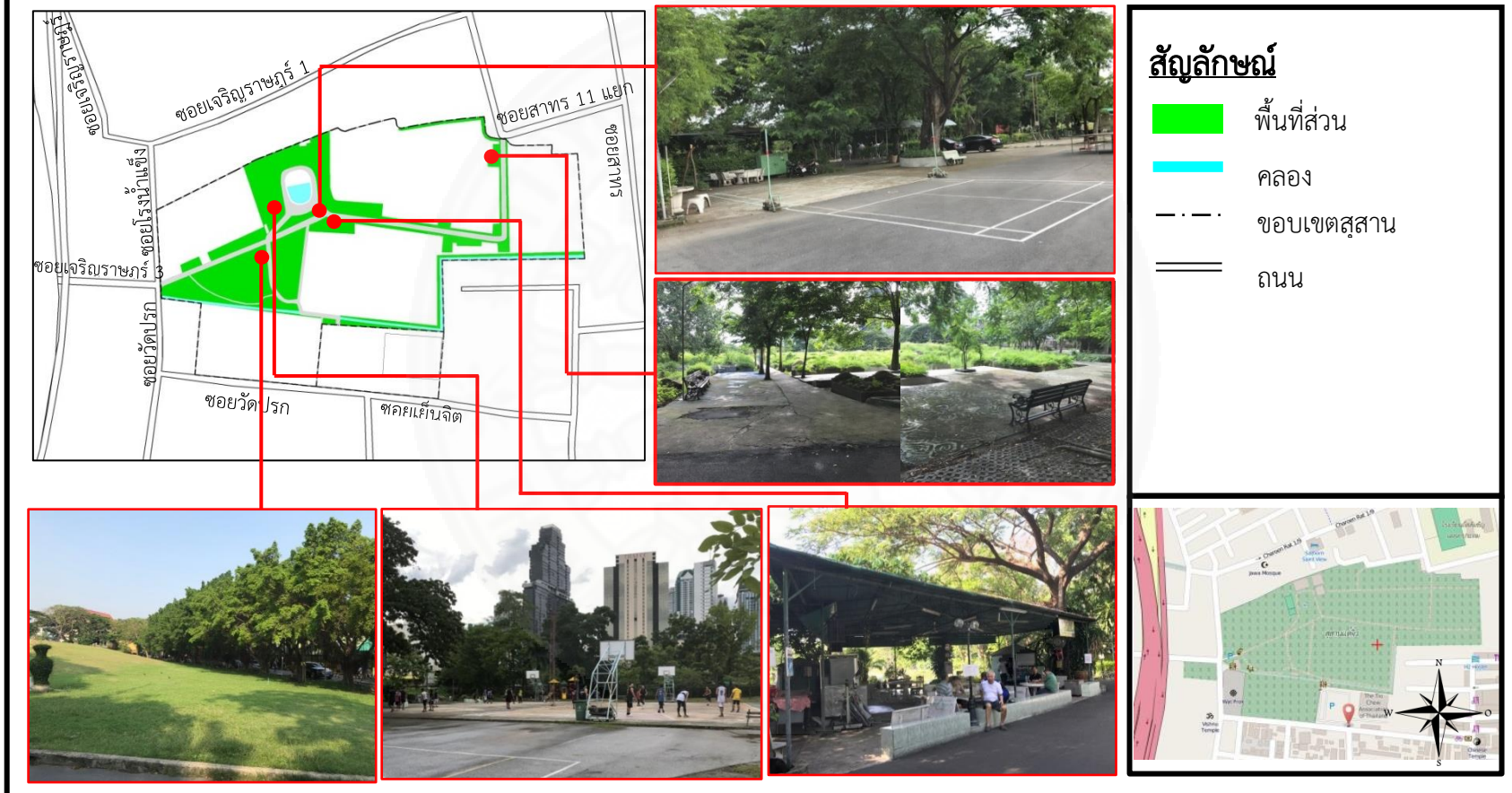
1. ฟิตเนส เดิมถูกจัดให้อยู่บริเวณลานกีฬากลางแจ้งซึ่งมีลักษณะเป็นพื้นที่เปิดโล่งมีอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับการออกกำลังกายตั้งภายนอกอาคาร ในภายหลังผู้ดูแลพื้นที่ (ชมรมนักวิ่งแต่จิ๋ว) ได้สร้างอาคารไว้สำหรับเป็นที่ตั้งอุปกรณ์และเครื่องออกกำลังกายโดยมีการออกแบบหลังคาและกรงเหล็กปิดล้อมโดยรอบพื้นที่ให้มีทางเข้าออกเพียง 1 ทาง แนวคิดในการสร้างฟิตเนส เนื่องจากการนำอุปกรณ์การออกกำลังกายต่าง ๆ ตั้งไว้ในพื้นที่เปิดโล่งอุปกรณ์หรือเครื่องออกกำลังกายดังกล่าวอาจเกิดการชำรุดง่ายซึ่งอุปกรณ์ต่าง ๆ อาจไม่เหมาะที่จะตั้งอยู่บริเวณกลางแจ้ง เพราะประสบปัญหาเกี่ยวกับสภาพอากาศที่ไม่คงที่ มีทั้งแสงแดดที่ร้อน และน้ำฝนตก ที่มีผลกระทบต่อความคงทนของอุปกรณ์ฯเมื่ออุปกรณ์และเครื่องการออกกำลังกายชำรุดจึงจำเป็นต้องใช้งบประมาณในการบำรุงซ่อมแซมเป็นจำนวนมาก เพื่อลดค่าใช้จ่ายและหางบประมาณมาบำรุงซ่อมแซมอุปกรณ์และเครื่องออกกำลังกายนั้น ทางผู้จัดการพื้นที่จึงได้ดำเนินการสร้างฟิตเนสในร่มขึ้นมาและเก็บค่าบริการจากสมาชิกที่มีความประสงค์จะใช้พื้นที่ โดยมีค่าบริการ 150 ต่อเดือน

2. ชมรมและชมุ้กิจกรรม เป็นสถานที่ที่ใช้กิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในชมรมหรือในชมุ้ เช่น การออกกำลังกาย การสนทนา และการพบปะสังสรรค์ เป็นต้น ลักษณะของชมรมและชมุ้จะถูกออกแบบให้เป็นศาลาเปิดโล่งที่มีรั้วขนาดเล็กปิดล้อมพื้นที่ของแต่ละชมุ้หรืออาจใช้ไม้พุ่มล้อมพื้นที่ โดยวัสดุที่ใช้ต้องมีความคงทนและสามารถรีดถอนได้ง่าย ทุกชมุ้ต้องใช้วัสดุสีเขียวหรือใช้สีเขียวทาว์สดุเพื่อให้กลมกลืนกับสภาพแวดล้อมโดยรอบ ซึ่งบางชมุ้อาจมีการจัดสวนโดยการใช้น้ำพุ ไม้เลื้อย และไม้ยืนต้นเป็นองค์ประกอบของชมุ้เพื่อให้เกิดความสวยงามหรือความสบายตาของผู้ใช้งาน

3. อาคารเรียนและฝึกซ้อมเทควันโด ภายในลานสุขภาพสุสานแต่จิ๋วมีอาคารชั้นเดียวสำหรับใช้เป็นสถานที่เรียนและฝึกซ้อมเทควันโด โดยมีอาจารย์ที่มาจากนักกีฬาทีมชาติไทยมาเป็นผู้ฝึกสอน อาคารเรียนดังกล่าวสร้างด้วยคอนกรีตเสริมเหล็กมีลักษณะเป็นอาคารทรงสี่เหลี่ยมในอดีตใช้เป็นสถานที่ทำพิธีกรรมทางศาสนาและภายหลังได้มีการใช้งานแล้ว จึงได้เปลี่ยนการใช้งานมาเป็นอาคารเรียนเทควันโดในปัจจุบัน เทควันโดเปิดการเรียนการสอนในวันพุธถึงวันอาทิตย์และเปิดสอนในเวลา 17.00 - 19.00 น.

ประเภทที่ 4 สนามหญ้าเป็นพื้นที่สำหรับการพักผ่อนหย่อนใจ สุสานแต่จิ๋วมีสนามหญ้าอยู่ 2 แห่ง ซึ่งมีพื้นที่ใช้ประกอบกิจกรรมน้อย โดยแห่งที่ 1 มีลักษณะเป็นพื้นที่หญ้ารอบ ๆ บ่วงหยิ่งหมอ (สุสานบรรพชน) หรือสุสานขนาดใหญ่ ซึ่งตั้งอยู่บริเวณทางด้านหน้าของสุสานแต่จิ๋ว และแห่งที่ 2 ตั้งอยู่บริเวณลานน้ำพุด้านทิศตะวันออกของกับบ่วงหยิ่งหมอหรือหลุมฝังศพขนาดใหญ่ สนามหญ้าถูกล้อมรอบด้วยไม้ยืนต้นเพื่อให้เกิดความร่มเงา ประกอบกับมีโต๊ะและม้านั่งแทรกอยู่บริเวณริมขอบของสนามหญ้า โดยกลุ่มผู้ใช้งานจะใช้พื้นที่ดังกล่าวเป็นสถานที่นั่งพักผ่อนหย่อนใจ และนำบุตรหลานมาวิ่งเล่นหรือทำกิจกรรมการออกกำลังกายเล็กน้อย

แผนที่ 4.3 พื้นที่ส่วนนันทนาการ

ภาพที่ 4.3 แสดงพื้นที่ส่วนนันทนาการ. โดย ผู้วิจัย, 2561.

2) พื้นที่ส่วนบริการ

- พื้นที่จอดรถ มีจำนวน 2 บริเวณ ได้แก่ 1.บริเวณทางด้านหน้าของที่ทำการสมาคมแต่จิวแห่งประเทศไทย มีลักษณะเป็นที่โล่งพื้นของลานจอดรถสร้างด้วยถนนคอนกรีตเสริมเหล็กที่สามารถจอดได้ทั้ง รถจักรยาน รถจักรยานยนต์ และรถยนต์เป็นจำนวนมาก บริเวณที่ 2 ตั้งอยู่ในพื้นที่สุสานแต่จิวบริเวณด้านทิศตะวันตก โดยบริเวณดังกล่าวได้มีการแบ่งพื้นที่จอดรถออกเป็น 2 ประเภท คือ ที่จอดรถยนต์ส่วนตัว และที่จอดรถจักรยานและรถจักรยานยนต์ ซึ่งที่จอดรถยนต์จะมีพื้นที่น้อยสามารถจอดได้ 15-20 คัน โดยประมาณ พื้นที่ลานจอดรถมีลักษณะเป็นพื้นที่ปูด้วยคอนกรีตเสริมเหล็ก ส่วนพื้นที่จอดรถจักรยานและรถจักรยานยนต์ จะสามารถจอดได้ในบริเวณที่ว่างของฮวงซุ้ยด้านหลังอาคารพิตเนส มีลักษณะเป็นแนวยาวปูพื้นด้วยคอนกรีตเสริมเหล็กเช่นเดียวกัน พื้นที่จอดรถภายในสุสานแต่จิวอาจไม่ได้การบริหารจัดการที่ดีมากนักประกอบกับสุสานแต่จิวมีพื้นที่ว่างน้อยจึงต้องใช้เป็นต้องใช้พื้นที่ว่างจากการตั้งฮวงซุ้ยใช้เป็นพื้นที่สำหรับจอดรถ

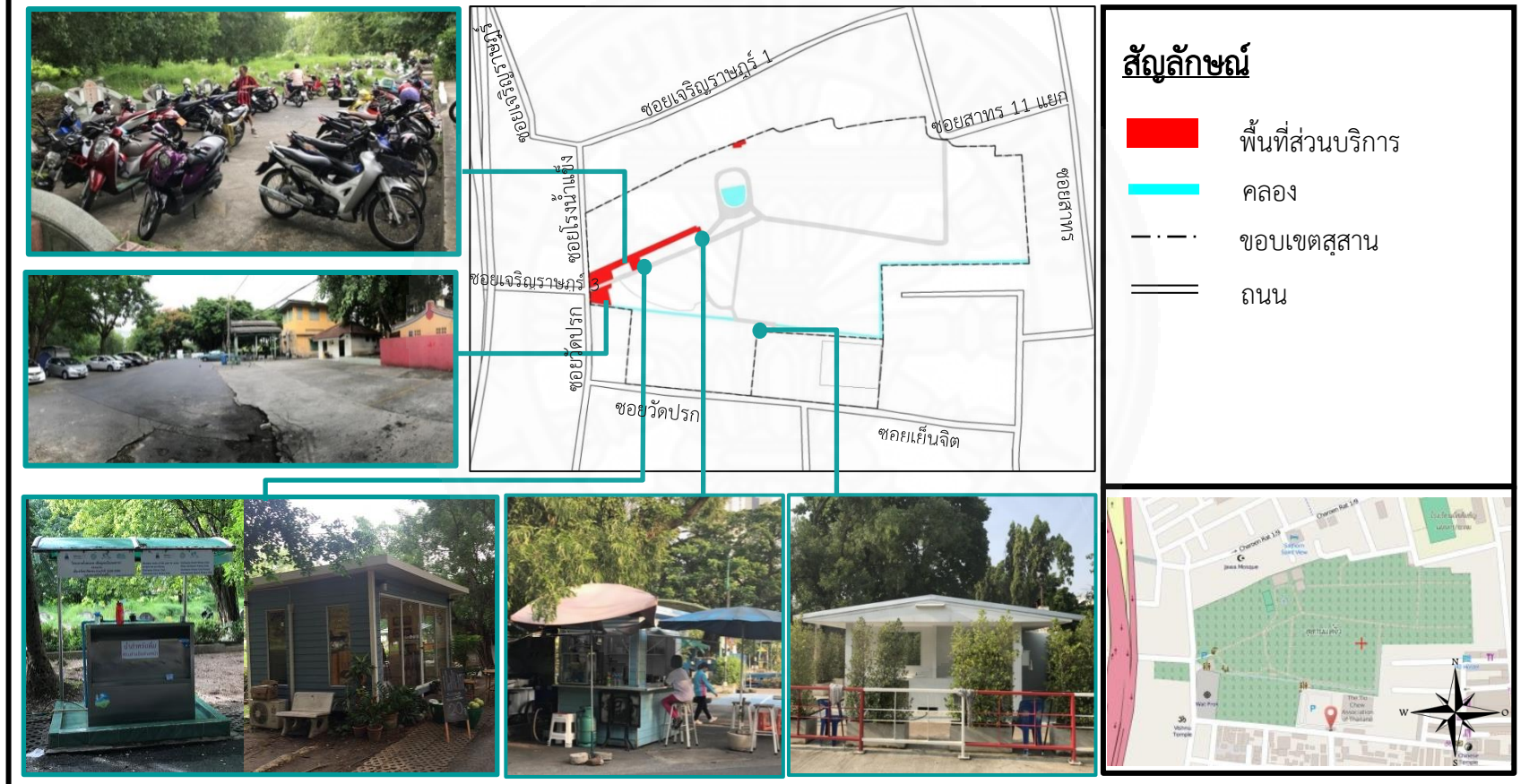
- ร้านค้า เป็นร้านค้าขนาดเล็กจำนวน 6 ร้าน ประกอบด้วยร้านขายเครื่องดื่ม อาทิเช่น น้ำเปล่า น้ำอัดลม ชา กาแฟ น้ำผลไม้ปั่น และอื่น ๆ จำนวน 4 ร้าน ร้านขายลูกชิ้นปิ้ง 1 ร้าน และขายผลไม้ 1 ร้าน โดยร้านค้าส่วนใหญ่จะมีลักษณะบ้านสำเร็จรูป (น็อคดาวน์) และรถล้อเข็นสามารถเคลื่อนย้ายได้อย่างสะดวก ร้านค้าส่วนใหญ่จะตั้งอยู่บริเวณทางด้านหน้า (ทิศตะวันตก) จำนวน 2 ร้าน อยู่บริเวณพิตเนตและสนามตะกร้อจำนวน 4 ร้าน

- ตู้บริการน้ำดื่มสาธารณะ ภายในสุสานแต่จิวมีการจัดเตรียมตู้บริการน้ำดื่มให้แก่บุคคลทั่วไปที่เข้าใช้งานสุสานแต่จิวจำนวน 2 จุด โดยจุดที่ 1 ตั้งอยู่บริเวณประตูทางเข้าฝั่งฮวงซุ้ยเจริณราชฎร์ 3 จุดที่ 2 ตั้งอยู่บริเวณหน้าชมรมนักวิ่งหรือใกล้ประตูทางเข้าฝั่งที่ทำการสมาคมแต่จิวฯ

- ศาลาอเนกประสงค์ สุสานแต่จิวไม่มีการสร้างศาลาอเนกประสงค์ที่เปิดไว้ให้บริการแก่บุคคลทั่วไปที่ได้เข้ามานั่งพักผ่อนพูดคุยหลังจากทำกิจกรรมการออกกำลังกายเสร็จสิ้นโดยศาลา (ซุ้ม) ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่นั้นเกิดจากการการรวมกลุ่มของสมาชิกในชมรมเพื่อทำซุ้มหรือศาลาพักผ่อนขึ้นมาใช้ทำกิจกรรมพบปะสังสรรค์กันของสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งศาลาบางแห่งก็สงวนไม่ให้นักภายนอกเข้าไปงาน แต่ศาลาบางแห่งเปิดให้คนภายนอกเข้าไปในงานได้

- ห้องน้ำ ภายในพื้นที่สาธารณะสุสานแต่จิวมีห้องน้ำที่เปิดให้บริการจำนวน 3 แห่ง ดังนี้ แห่งที่ 1 ตั้งอยู่บริเวณประตูทางเข้าออกด้านทิศตะวันตกของสุสาน มีห้องสุขาเปิดให้บริการจำนวน 8 ห้อง และห้องอาบน้ำจำนวน 1 ห้อง สร้างด้วยวัสดุคาดแข็งที่มีความคงทน แห่งที่ 2 ตั้งอยู่บริเวณประตูทางเข้าออกทางด้านทิศใต้ของสุสานฯหรือประตูที่อยู่ติดกับสมาคมแต่จิวฯ มีห้องสุขาจำนวน 4 ห้อง สร้างด้วยวัสดุคาดแข็งที่มีความคงทนและแข็งแรง แห่งที่ 3 ตั้งอยู่ทางด้านทิศเหนือของศาลาไต้ฮวงซุ้ย โดยห้องน้ำจะอยู่ติดกำแพงสุสานแต่จิวมีห้องสุขาจำนวน 10 ห้อง สร้างด้วยวัสดุคาดแข็งที่มีความคงทนและแข็งแรง

แผนที่ 4.4 พื้นที่ส่วนนันทนาการ

ภาพที่ 4.4 พื้นที่ส่วนนันทนาการ. โดย ผู้วิจัย, 2561.

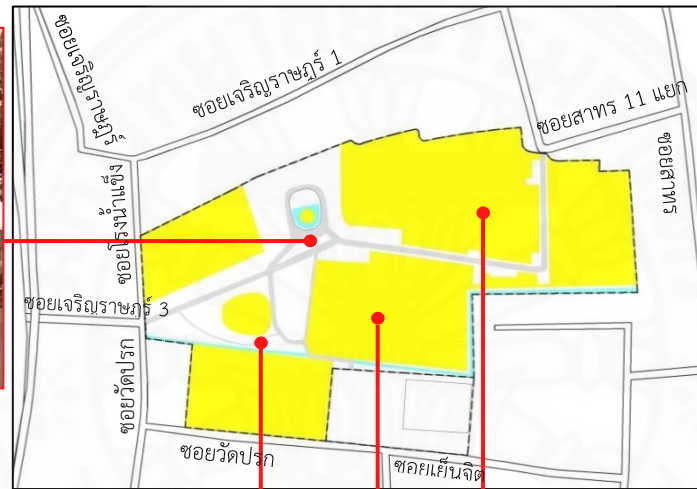
3) พื้นที่ส่วนพิธีกรรม

- ใต้ซงกหรือหลวงปู่ใต้ซงก เทพอันเป็นที่เคารพของชาวจีนและมุลนิธิ ป่อเต็กตึ้งตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน หลวงปู่เป็นพระจีนและเป็นผู้การบุกเบิกการสงเคราะห์ชาวบ้าน โดยช่วยเหลือเกี่ยวกับการเก็บศพไร้ญาติ เมื่อครั้งเกิดโรคระบาดส่งผลให้ชาวบ้านล้มตายเป็นจำนวนมาก หลวงปู่ใต้ซงกจึงได้นำลูกศิษย์ไปช่วยชาวบ้านเก็บศพไร้ญาติที่ถูกทิ้งไว้ตามริมข้างทาง และศพที่ลอยมากับแม่น้ำลำคลอง มาใส่โรงศพขุดหลุมและนำไปฝังเพื่อไม่ให้ส่งกลิ่นเหม็นเน่าโดยไม่รังเกียจ นอกจากนี้ยังเป็นผู้ซ่อมแซมถนนและสะพานให้ชาวบ้านได้ใช้เดินทางสัญจรเพื่อขนส่งพืชผลทางการเกษตร แม้ว่าในภายหลังหลวงปู่ถึงแก่กรรมภาพละสังขารไปแล้ว แต่ชาวบ้านก็ได้นำคำสอนของหลวงปู่มาใช้และได้มีการก่อตั้งมุลนิธิเพื่อช่วยชาวบ้านต่อไป ดังนั้นสมาคมแต่้จิวแห่งประทศไทยจึงได้นำรูปปั้นของใต้ซงกมาประดิษฐานไว้ในบริเวณใจกลางของพื้นที่สุสานแต่้จิวและได้มีการจัดตกแต่งบริเวณดังกล่าวให้มีความสวยงาม

- ฮวงซุ้ย เป็นพื้นที่สำหรับใช้ฝังร่างของผู้ที่เสียชีวิตที่เป็นชาวจีน มีลักษณะเป็นรูปทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้าและใช้วัสดุควดแข็งที่มีความคงทนและแข็งแรงเป็นสิ่งปลูกสร้าง ฮวงซุ้ยเหล่านั้นถูกจัดไว้อย่างเป็นระเบียบ โดยพื้นที่สำหรับตั้งฮวงซุ้ยและพื้นที่สำหรับทำกิจกรรมออกกำลังกายจะแยกออกจากกันอย่างชัดเจน ซึ่งพื้นที่ตั้งของฮวงซุ้ยจะเกาะกลุ่มกันและกระจายอยู่รอบๆ สุสานแต่้จิว โดยฮวงซุ้ยจะอยู่ระหว่างสองข้างทางของพื้นที่ออกกำลังกาย ลักษณะทำเลที่ตั้งฮวงซุ้ยของสุสานแต่้จิวมีความแตกต่างกับองค์ประกอบของสุสานตามที่ได้ศึกษามาในบทที่ 2 ในหลายประการ อาจเนื่องมาจากลักษณะทางกายภาพของกรุงเทพมหานครที่ไม่มีภูเขา หากจะนำศพไปฝังในพื้นที่ที่มีฮวงซุ้ยดีตามศาสตร์อาจมีความยากลำบากในเรื่องของการเดินทาง ดังนั้นจึงได้เลือกพื้นที่อยู่ใกล้มากที่สุดและมีพื้นที่กว้างพอที่บรรจุฮวงซุ้ยได้จำนวนมาก

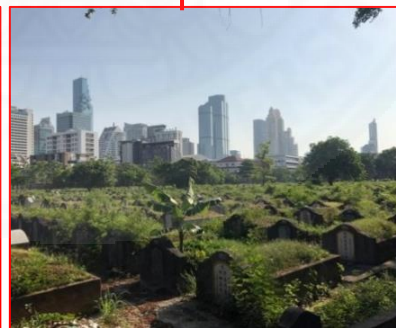
- บ่วงหยิ่งหมอหรือหลุมฝังเถากระดูก มีลักษณะเป็นฮวงซุ้ยขนาดใหญ่ ภายในบรรจุเถากระดูกเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นกระดูกที่ได้มีการรื้อฮวงซุ้ยเดิม ตั้งอยู่บริเวณทางด้านทิศตะวันตกของสุสานแต่้จิวหรืออยู่ตรงข้ามกับพิตเนส พื้นที่โดยรอบของบ่วงหยิ่งหมอเป็นสนามหญ้าขนาดเล็กใช้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

แผนที่ 4.5 พื้นที่ส่วนพิธีกรรม

สัญลักษณ์

- พื้นที่ส่วนพิธีกรรม
- คลอง
- ขอบเขตสุสาน
- ถนน

ภาพที่ 4.5 พื้นที่ส่วนพิธีกรรม. โดย ผู้วิจัย, 2561.

4.4 ลักษณะสังคมประชากร

สุสานแต่จิวเป็นพื้นที่สาธารณะที่ตั้งอยู่ในบริเวณเขตชุมชน ซึ่งบริเวณโดยรอบพื้นที่นั้นถูกรายล้อมไปด้วยโรงเรียน วัด อาคารพาณิชย์ อาคารชุดพักอาศัย บ้านพักอาศัย และถัดออกไปก็จะเป็นที่ตั้งของอาคาร สำนักงาน และห้างสรรพสินค้ามากมาย การใช้พื้นที่โดยรอบแสดงให้เห็นถึงลักษณะของสังคมโดยรอบซึ่งอาจมีความเกี่ยวข้องกับกลุ่มผู้ใช้งานในพื้นที่ด้วย ซึ่งการศึกษาถึงลักษณะสังคมประชากรในส่วนนี้จะเป็นการอธิบายถึงสถิติของผู้เข้าใช้งาน และการรวมกลุ่มทางสังคม ซึ่งเป็นการศึกษาข้อมูลด้านสังคมประชากรในเบื้องต้นเพื่อจะได้นำข้อมูลเหล่านี้ไปใช้วิเคราะห์ผลการศึกษาโดยละเอียด จากการเก็บข้อมูลสามารถอธิบายได้ดังนี้

4.4.1 สถิติของผู้เข้ามาใช้บริการสุสานแต่จิว

สุสานแต่จิวเป็นพื้นที่ของเอกชนที่มีการพัฒนาให้เกิดการใช้งานในรูปแบบของพื้นที่ออกกำลังกาย ซึ่งทางเจ้าของพื้นที่นั้นไม่ได้มีการดำเนินการจัดเก็บข้อมูลทางสถิติผู้ใช้งานแต่อย่างใด ดังนั้นผู้ศึกษาจึงใช้วิธีการเก็บข้อมูลจำนวนผู้ที่เข้ามาใช้บริการ โดยการลงสำรวจพื้นที่เก็บข้อมูลจำนวนผู้ให้บริการต่อวันในช่วงเวลาที่สุสานแต่จิวเปิดให้บุคคลภายนอกเข้ามาใช้บริการตั้งแต่เวลา 04.00 น. ตลอดจนเวลาที่สุสานแต่จิวปิดให้บริการคือเวลา 20.00 น. โดยผู้ศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลทั้งวันธรรมดาและวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ ซึ่งได้ดำเนินการเก็บข้อมูลผู้เข้าใช้ในวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2561 ถึงวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2561

ตารางที่ 4.1

แสดงจำนวนผู้เข้าใช้บริการสุสานแต่จิวตามช่วงเวลาการใช้งาน

วัน	ช่วงเวลาในการเข้าใช้			
	04.00-09.00 น. (คน)	09.01-16.00 น. (คน)	16.01-20.00 น. (คน)	รวม (คน)
วันเสาร์	593	300	753	1,646
วันอาทิตย์	566	417	815	1,798
วันจันทร์	674	415	1,009	2,098
วันอังคาร	781	422	978	2,181
วันพุธ	848	439	1,231	2,527
วันพฤหัสบดี	802	437	1,018	2,257
วันศุกร์	712	354	974	2,040

หมายเหตุ. โดย ผู้วิจัย, 20 กุมภาพันธ์ 2561 ถึงวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2561.

จากการเก็บข้อมูลภาคสนามโดยการนับจำนวนกลุ่มผู้เข้าใช้งานพื้นที่สุสานแต่จิว และได้มีการแบ่งช่วงเวลาของการใช้งาน ตามการใช้งานจริงที่ได้จากการสังเกตการณ์จากการลงสำรวจพื้นที่จากการศึกษาถึงตารางจำนวนผู้เข้าใช้งานสุสานแต่จิว พบว่า ในวันธรรมดาคือวันจันทร์-วันศุกร์ จะมีผู้เข้ามาใช้บริการเฉลี่ยจำนวน 2,100 – 2,550 คน ต่อวัน และในวันหยุดเสาร์ – อาทิตย์ จะมีผู้เข้ามาใช้บริการจำนวน 1,600 – 1,750 คน ต่อวัน โดยวันธรรมดามีผู้เข้ามาใช้บริการในพื้นที่สุสานแต่จิวมากกว่าวันหยุดจำนวน 200-700 คน ต่อวัน และในวันพุธจะมีกลุ่มผู้ใช้งานให้ความนิยมนที่จะเข้ามาใช้บริการเป็นจำนวนมากกว่าวันอื่น ๆ ทั้งนี้จำนวนผู้ใช้งานในแต่ละวันอาจจะคลาดเคลื่อนหรือมีการเปลี่ยนแปลงได้ขึ้นอยู่กับหลายปัจจัยที่มีผลต่อการใช้งาน อาทิเช่น ประเภทของกิจกรรมสภาพแวดล้อมโดยทั่วไปของพื้นที่ และความต้องการของผู้ใช้บริการ เป็นต้น

4.4.2 การรวมกลุ่มทางสังคม

การจำแนกประเภทของการรวมกลุ่มทางสังคม สามารถจำแนกได้จากประเภทของกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่ลานสุขภาพของสุสานแต่จิว และพฤติกรรมการใช้งานของกลุ่มผู้เข้ามาใช้งานภายในพื้นที่ ซึ่งการเก็บข้อมูลในด้านการรวมกลุ่มทางสังคมผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการสังเกตการณ์ภายในพื้นที่เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้วิเคราะห์ถึงผลการศึกษาในบทถัดไป จากการศึกษามีสามารถจำแนกกลุ่มผู้ใช้งานออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ให้บริการเพื่อการออกกำลังกาย กลุ่มผู้ให้บริการเพื่อทำกิจกรรมในชมรมหรือชมต่าง ๆ กลุ่มผู้ให้บริการพื้นที่เพื่อทำกิจกรรมและการพักผ่อนหย่อนใจ และกลุ่มผู้ปกครองที่เข้ามาใช้งานเพื่อเฝ้าบุตรหลานเล่นบริเวณสนามเด็กเล่นและเรียนเทควันโด โดยมีรายละเอียดของแต่ละกลุ่มดังต่อไปนี้

1) กลุ่มผู้ให้บริการเพื่อการออกกำลังกาย เป็นการรวมกลุ่มที่เกิดขึ้นจากความชอบ ความสนใจ หรือความนิยมในการทำกิจกรรมการออกกำลังกายในประเภทเดียวกัน ซึ่งในพื้นที่สุสานแต่จิวได้มีการจัดเตรียมพื้นที่สำหรับทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างหลากหลาย ซึ่งสามารถแบ่งกลุ่มผู้ใช้งานที่ทำกิจกรรมการออกกำลังกายออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ 1.กลุ่มผู้ออกกำลังกายกลางแจ้ง 2.กลุ่มผู้ออกกำลังกายในร่ม อธิบายได้ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้ออกกำลังกายกลางแจ้งจะทำกิจกรรมส่วนใหญ่ในพื้นที่โล่ง ซึ่งมีกิจกรรมให้เลือกทำอย่างหลากหลาย มีทั้งการออกกำลังกายที่ต้องอาศัยการเล่นเป็นทีม เช่น แบดมินตัน ตะกร้อ บาสเก็ตบอล เต้นแอโรบิค และรำไทเก๊ก เป็นต้น และกีฬาเดี่ยวที่ไม่จำเป็นต้องอาศัยบุคคลอื่น ๆ มาร่วมทำกิจกรรม อย่างการเดินหรือการวิ่ง เป็นต้น ซึ่งกลุ่มผู้ใช้งานกลุ่มนี้มักจะใช้พื้นที่บริเวณที่สี่เทา และถนนภายในสุสานแต่จิว ตามแผนที่ 4.6 แผนผังการใช้ที่ดินของพื้นที่สุสานแต่จิว

กลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้ออกกำลังกายในร่ม ภายในสุสานแต่จิวมีการรวมกลุ่มกันของบุคคลที่มีความสนใจในกีฬาประเภทเดียวกัน ดังเช่นการออกกำลังกายโดยการเข้าเล่นอุปกรณ์ในฟิตเนส แม้ว่าการออกกำลังกายประเภทนี้ประเภทสามารถทำกิจกรรมการออกกำลังกายด้วยตัวเองได้ไม่

ต้องอาศัยการเล่นกีฬาเป็นทีมดังเช่นกีฬาประเภทอื่น ๆ แต่ก็มีกรรวมกลุ่มเพื่อสร้างสังคมของบุคคลที่มีความชอบในการออกกำลังกายเช่นเดียวกันเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และความรู้ซึ่งกันและกัน เป็นกลุ่มที่สามารถพูดคุยเพื่อขอความเห็นหรือการแนะนำที่ดีในการใช้อุปกรณ์ การออกกำลังกายในฟิตเนส นอกจากนี้ยังมีกีฬาเทควันโดที่เป็นการออกกำลังกายในร่ม โดยกลุ่มนี้จะเป็นกลุ่มเด็กนักเรียนที่มารวมตัวกันเพื่อฝึกทักษะด้านกีฬาประเภทศิลปะป้องกันตัว กลุ่มผู้ออกกำลังกายในร่มจะมารวมตัวกันเพื่อทำกิจกรรมในบริเวณพื้นที่สีเขียว ตามแผนที่ 4.6 แผนผังการใช้ที่ดินของพื้นที่สุสานแต่จิว

ทั้งนี้ การแยกประเภทของผู้ใช้งานก็จะสามารถสังเกตได้จากพฤติกรรมของผู้ใช้งานตามบริเวณพื้นที่ทำกิจกรรมต่าง ๆ ภายในสุสานแต่จิว ซึ่งในขณะวิ่งก็จะสามารถเห็นถึงการเกาะกลุ่มกันวิ่งและพูดคุยกันไปตลอดทาง และกลุ่มกีฬาที่เล่นเป็นทีมก็จะกระจุกตัวอยู่บริเวณสนามบาสเกตบอลและหน้าศาลใต้ยงก ซึ่งกลุ่มผู้ใช้งานทั้งสองกลุ่มนี้ถือเป็นผู้ใช้งานหลักที่เข้ามาใช้พื้นที่เพื่อการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้กีฬาทุกประเภทก็จะมีกรรวมกลุ่มเพื่อให้เกิดความสนุกสนานและเป็นการสร้างสังคมที่สามารถให้คำแนะนำ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ช่วยเหลือกันในการทำกิจกรรม

2) กลุ่มผู้ใช้บริการเพื่อทำกิจกรรมในชมรมหรือชมรมต่าง ๆ เป็นกลุ่มเพื่อนที่รวมตัวกันและจัดตั้งชมรมหรือชมรมขึ้นในสุสานแต่จิว มีการจัดตั้งประธานชมรมและรับสมัครสมาชิกเพื่อเข้าร่วมกลุ่มทำกิจกรรม สามารถพบเห็นได้ตามบริเวณริมนกจุดศูนย์กลางของพื้นที่สุสาน หรือจุดสีน้ำเงินในแผนที่ 4.6 แผนผังการใช้ที่ดินของพื้นที่สุสานแต่จิว การจัดตั้งชมรมมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อทำกิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจร่วมกัน เช่น ร้องเพลง นั่งจิบน้ำชา รับประทานอาหารร่วมกันกับคนในชมรม เล่นเกมหมากรุก และพบปะพูดคุย เป็นต้น จากการศึกษาพบว่าผู้ใช้บริการกลุ่มนี้จะประกอบไปด้วยผู้สูงอายุเชื้อสายจีนเป็นส่วนใหญ่ และมีวัยทำงานเป็นส่วนน้อย ซึ่งการทำกิจกรรมเหล่านี้มักจะเกิดขึ้นตลอดทั้งวัน แต่ในช่วงเช้าและช่วงเย็นจะมีสมาชิกของชมรมและชมรมเข้ามาทำกิจกรรมเป็นจำนวนมาก และในช่วงกลางวันจะมีผู้ใช้งานอยู่บ้างเล็กน้อยสลับเปลี่ยนหมุนเวียนกันมาตามความสะดวก นับได้ว่ากลุ่มสมาชิกของแต่ละชมรมนั้นเป็นกลุ่มผู้ใช้งานหลักเนื่องจากเดินทางมาใช้บริการพื้นที่สุสานแต่จิวเป็นประจำทุกวัน

3) กลุ่มผู้ใช้บริการพื้นที่เพื่อทำกิจกรรมและการพักผ่อนหย่อนใจ เป็นกลุ่มผู้ใช้งานที่หมุนเวียนกันมาใช้พื้นที่ มีทั้ง กลุ่มนักเรียน กลุ่มนักศึกษา กลุ่มเพื่อน และกลุ่มครอบครัว โดยกลุ่มนักศึกษาและนักเรียนมักจะมาใช้พื้นที่เพื่อทำกิจกรรมที่ต้องรวมกลุ่มกันเป็นจำนวนมาก เพื่อมาฝึกซ้อมกิจกรรมของสถาบันการศึกษาหรือทำการบ้านประเภทงานกลุ่มส่งอาจารย์ตามสถานที่ศาลาอเนกประสงค์ที่เปิดให้คนภายนอกเข้าไปใช้พื้นที่ได้ ส่วนกลุ่มนักศึกษาและกลุ่มเพื่อนจะเข้ามาพูดคุยหรือนั่งเล่นกับเพื่อนบริเวณที่มีม้านั่งตามจุดต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีกลุ่มที่เดินทางเข้ามาใช้พื้นที่แบบเป็นครอบครัว ที่นำบุตรหลานเข้ามาเดินเล่น วิ่งเล่นบริเวณสนามหญ้า พบปะกับเพื่อน ๆ

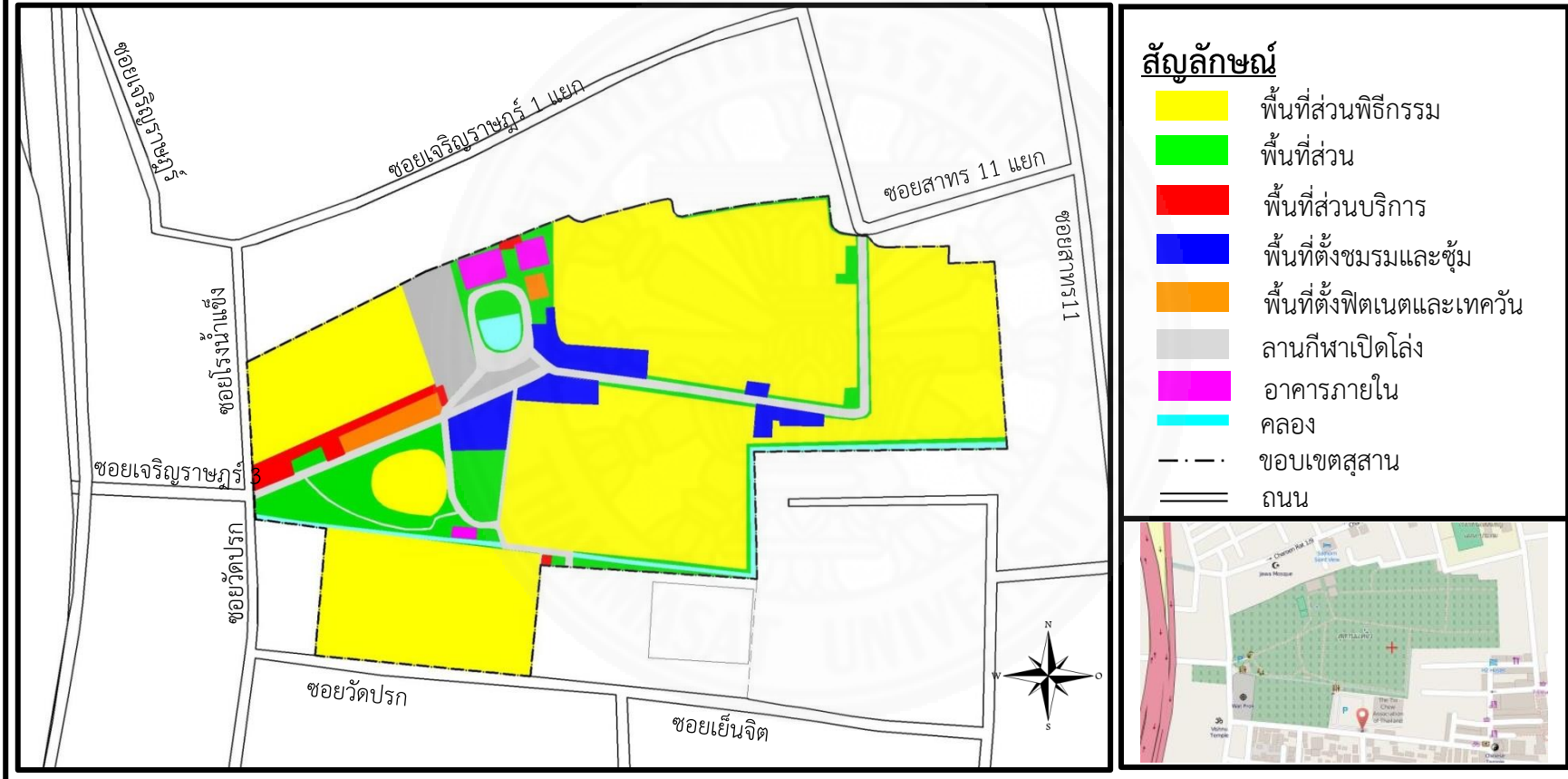
หรือมาใช้เครื่องเล่นบริเวณสนามเด็กเล่น ซึ่งคนกลุ่มนี้จะสามารถพบเห็นได้ในบริเวณสนามหญ้า และสนามเด็กเล่นภายในสุสานแต่จิวในช่วงตอนเย็น

4) กลุ่มผู้ปกครองที่เข้ามาเฝ้าบุตรหลานเรียนเทควันโด คนกลุ่มนี้มักจะมาใช้พื้นที่ในช่วงเย็นตั้งแต่ 17.00 - 19.00 น. ระหว่างวันพุธถึงวันอาทิตย์ โดยในระหว่างการเรียนรู้หรือซ้อมเล่นกีฬาเทควันโดนั้นผู้ปกครองบางท่านก็ใช้เวลาว่างเพื่อออกกำลังกาย ด้วยการเล่นแบดมินตัน วิ่ง และผู้ปกครองบางส่วนที่ใช้พื้นที่บริเวณรอบ ๆ ศาลได้ฮงกง และพื้นที่บริเวณซุ้มกิจกรรมเป็นสถานที่รวมกลุ่มกันเพื่อนั่งเล่นพูดคุยสนทนาระหว่างรอบุตรหลานเรียน ซึ่งคนกลุ่มนี้จะเป็นคนที่เข้ามาใช้พื้นที่เป็นประจำเกือบทุกวัน

4.5 การบริหารจัดการพื้นที่

แผนงานโครงการและการบริหารจัดการพื้นที่เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การพัฒนาพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น หน่วยงานหรือสถานที่ต่าง ๆ ที่ประสบความสำเร็จนั้นจะมีกระบวนการบริหารจัดการงานที่เป็นระเบียบและมีแผนการดำเนินงานอย่างชัดเจน ซึ่งการดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กรนั้น มักจะประกอบด้วยปัจจัยสำคัญหลายปัจจัย อาทิเช่น ทรัพยากรเชิงพื้นที่ คนที่เป็นตัวขับเคลื่อนการดำเนินงาน กระบวนการหรืออาจเรียกว่าขั้นตอนของการดำเนินการซึ่งเป็นแผนงานหรือนโยบายการดำเนินงาน และเงินซึ่งเป็นตัวกลางสำคัญที่ใช้ในการพัฒนาพื้นที่ เป็นต้น ซึ่งการระบบการทำงานหรือแผนงานของแต่ละหน่วยงานนั้นอาจจะแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับผู้นำหรือเรียกว่าผู้บริหาร โดยในส่วนนี้ผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษาถึงโครงสร้างการบริหารจัดการพื้นที่ งบประมาณที่นำมาใช้สำหรับการพัฒนาพื้นที่สุสานแต่จิว และแผนงานโครงการต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้วิเคราะห์ในบทถัดไป โดยข้อมูลเหล่านี้ได้จากการสัมภาษณ์ ทวีสิทธิ์ ทิรฆวงค์, ประธานอาวุโสและกรรมการ. (27 มกราคม 2561). สัมภาษณ์, สมชาย ชาติสิริเวช. ประธาน. (6 เมษายน 2561). สัมภาษณ์, อธิพิล พัฒนพิเชียร. ที่ปรึกษาชมรม. (30 เมษายน 2560) สัมภาษณ์ กลุ่มผู้ดูแลพื้นที่สุสานแต่จิว ซึ่งมีรายละเอียดในการศึกษาดังนี้

แผนที่ 4.6 แผนผังการใช้ที่ดินของพื้นที่สุสานแต่จิว

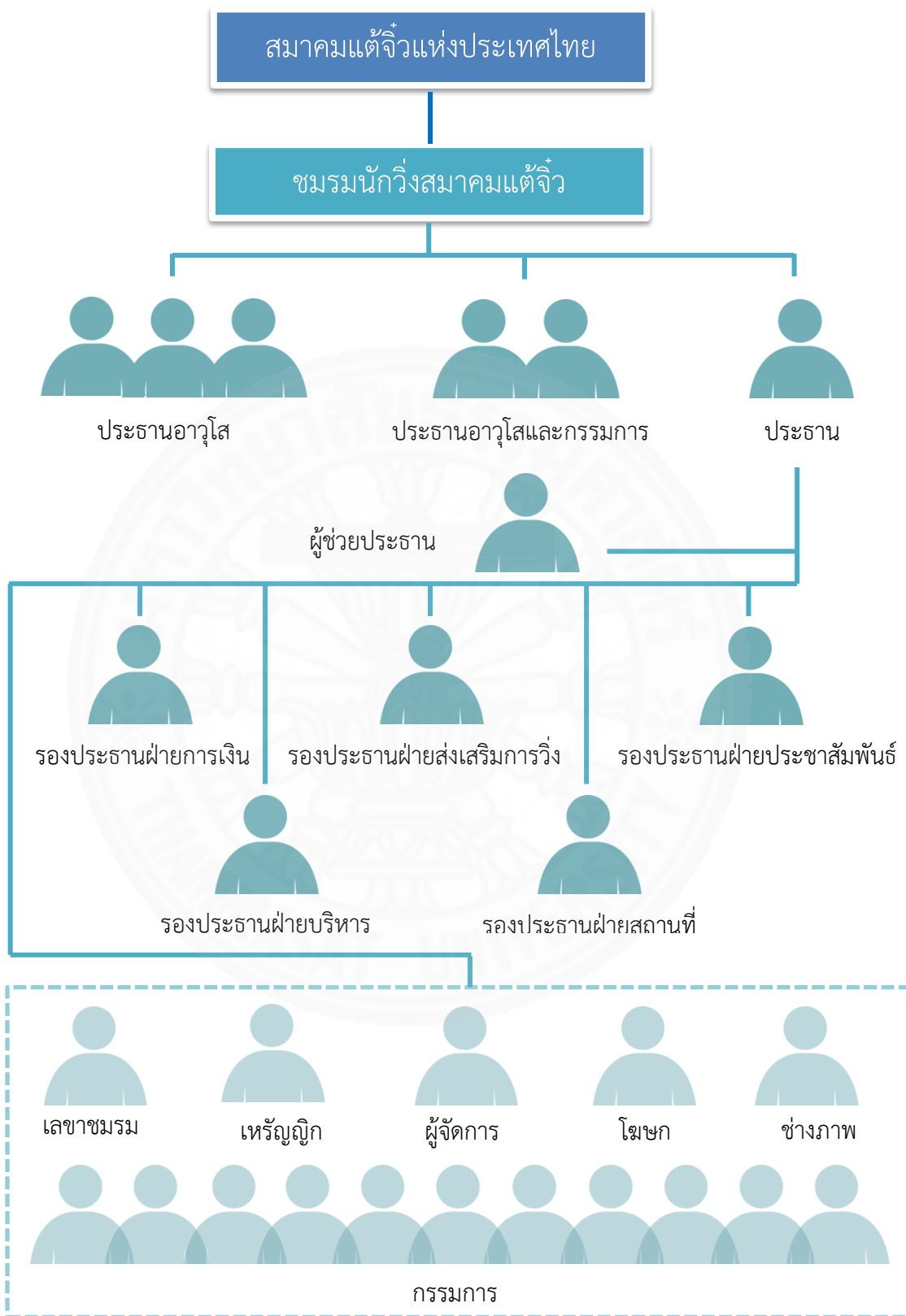
ภาพที่ 4.6 แผนผังการใช้ที่ดินของพื้นที่สุสานแต่จิว. โดย ผู้วิจัย, 2561.

4.5.1 โครงสร้างการบริหารจัดการพื้นที่

สุสานแต่จิวอยู่ความควบคุมและดูแลโดยสมาคมแต่จิวแห่งประเทศไทย มี ดร.แสงชัย โสเถียรกุล ดำรงตำแหน่งเป็นนายกสมาคมแต่จิวฯ ซึ่งภายหลังปี พ.ศ. 2539 สุสานแต่จิว ได้ถูกปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่ให้เป็นลานสุภาพเพื่อการออกกำลังกายของคนในพื้นที่และนอกพื้นที่ โดยชมรมนักวิ่งแต่จิวสาทร เนื่องจากทางสมาคมแต่จิวฯ ที่เป็นเจ้าของพื้นที่ได้มอบหมายให้ชมรมนักวิ่ง สมาคมแต่จิวเป็นผู้ดูแลพื้นที่สุสานแต่จิว โดยมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการพื้นที่ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย รวมทั้งสามารถพัฒนาปรับปรุงพื้นที่ได้ ซึ่งในชมรมนักวิ่งมีโครงสร้างการดำเนินงานโดย นาย ไสว ศรีสุริฉันทน์ นายสมชาย โรจนรัชสมบัติ นายทวิสิทธิ์ ทิรฆวงค์ ดำรงตำแหน่งเป็นประธานอาวุโส และ นายสมชาย ชาติสิริเวช ดำรงตำแหน่งประธานชมรมนักวิ่งสมาคมแต่จิว นอกจากนี้ยังได้มีการแต่งตั้งรอง ประธานฝ่ายบริหารงานในด้านต่าง ๆ ออกเป็น 5 ฝ่าย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและลดภาระ ของประธานชมรม โดยการกระจายการบริหารจัดการไปยังรองประธานท่านอื่น ๆ ซึ่งในแต่ละฝ่ายงาน ประกอบด้วยรองประธานฝ่ายการเงิน ส่งเสริมการวิ่ง ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายสถานที่ และมี ตำแหน่งอื่น ๆ ที่เป็นฝ่ายดำเนินการและฝ่ายสนับสนุนการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ประกอบด้วย ผู้ช่วยรองประธาน เลขาชมรม เหนรัญญิก ผู้จัดการ โฆษก ช่างภาพ และกรรมการ โครงสร้างการบริหารงานสามารถอธิบายได้ตามโครงสร้างดังภาพที่ 4.7

4.5.2 งบประมาณในการบริหารจัดการ

พื้นที่สาธารณะหรือสวนสาธารณะที่ดีต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อใช้เป็นสถานที่รองรับการให้บริการแก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง/ ชุมชน ซึ่งปัจจัยหลักของการ พัฒนานั้นก็คือเงินงบประมาณซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้การดำเนินงานสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ สุสานแต่จิวเป็นพื้นที่ของเอกชนและมีการบริหารจัดการโดยภาคเอกชน ซึ่งสมาคมแต่จิวก่อตั้งขึ้นมาโดย มีวัตถุประสงค์หลักคือเชื่อมความสัมพันธ์ แลกเปลี่ยนความรู้ จัดการและบำเพ็ญสาธารณกุศลกิจ ดำเนินการช่วยเหลือชาวจีนแต่จิวที่ประสบปัญหาด้านการดำรงชีพในประเทศไทย รวมทั้งเป็นองค์กรที่ให้ความร่วมมือกับองค์กรอื่น ๆ และองค์การหรือหน่วยงานราชการด้วย ในส่วนของพื้นที่บริเวณสุสาน แต่จิวเดิมนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นสถานที่ฝังศพของชาวจีนเพียงเท่านั้นแต่ภายหลังมีการปิดรับศพที่ จะเข้ามาฝังภายในพื้นที่และได้มีการปรับปรุงและพัฒนาบริเวณพื้นที่ว่างบางส่วนของสุสานให้กลายเป็น ลานสุภาพหรือใช้เป็นสถานที่ออกกำลังกายโดยชมรมนักวิ่งแต่จิว ซึ่งตามแผนงานนั้นสมาคมแต่จิวไม่ได้ มีแผนงานหรือนโยบายที่เกี่ยวกับการจัดทำสวนสาธารณะสุสานแต่จิว ดังนั้นในกระบวนการบริหาร จัดการภายในสมาคมแต่จิวแห่งประเทศไทยจึงมิได้มีการกำหนดงบประมาณด้านการปรับปรุงและพัฒนา พื้นที่บริเวณสุสานแต่จิวไว้ในแผนการดำเนินงานประจำปี ดังนั้นจึงไม่มีการจัดสรรงบประมาณที่ใช้ สำหรับการเบิกจ่ายในการจัดการพื้นที่เช่นเดียวกับสวนสาธารณะอื่น ๆ ที่อยู่ในความดูแลของภาครัฐ โดยงบประมาณที่นำมาใช้ในการพัฒนาพื้นที่จะได้มาจาก 2 ส่วน ดังนี้

ภาพที่ 4.7 แสดงโครงสร้างการบริหารจัดการ. โดย ผู้วิจัย, 2561.

1. รายได้ประจำ

- การเก็บเงินค่าสมาชิกในชมรมนักร้อง โดยจะเก็บคนละ 100 บาทต่อเดือน
- การเก็บค่าน้ำค่าไฟของซุ้มกิจกรรมที่ตั้งอยู่ภายในพื้นที่สุสานแต่จีว

เนื่องจากซุ้มกิจกรรมต่างๆจะมีการตั้งซุ้มเป็นเพื่อใช้เป็นสถานที่รวมตัวของสมาชิกในซุ้มและทำกิจกรรม เช่น การร้องเพลง การเล่นหมากรุก การพบปะสังสรรค์ นั่งจิบน้ำชา และการรับประทานอาหาร เป็น ซึ่งกลุ่มสมาชิกอยู่ในซุ้มกิจกรรมก็ได้มีการเก็บเงินค่าสมาชิกซึ่งจ่ายรายเดือน เพื่อใช้เป็นค่าใช้จ่ายทั่วไปของซุ้มกิจและค่าน้ำไฟที่ต้องจ่ายให้ชมรมนักร้องฯด้วย

- การเก็บค่าเช่าพื้นที่อาคารเรียนเทควันโดและร้านค้าภายในสุสานแต่จีว
- รายได้จากเก็บค่าสมาชิกที่เข้าใช้เฟสเน็ตเป็นรายเดือน 150 บาท
- กลุ่มผู้เล่นกีฬาเป็นทีมบางประเภทได้ช่วยจ่ายค่าไฟฟ้าโดยให้เป็นรายเดือนตามกำลังทรัพย์ของกลุ่มกีฬานั้น ๆ

รายได้ในส่วนนี้จะเป็นรายได้หลักที่นำมาใช้ในการบริหารจัดการภายในพื้นที่สุสานแต่จีว เช่น การชำระค่าน้ำค่าไฟรายเดือน และใช้เป็นงบประมาณในการจัดจ้างพนักงานทำความสะอาดและคนงานตัดแต่งต้นไม้ภายในสวน นอกจากนี้เงินงบประมาณในบางส่วนยังใช้ปรับปรุงหรือซ่อมแซมสิ่งปลูกสร้างที่เกิดการชำรุดบางส่วนภายในลานสุขภาพสุสานแต่จีว

2. รายได้จากการจัดกิจกรรมและการเปิดรับบริจาค

- การจัดงานประจำปีของสมาชิกและเปิดรับเงินบริจาคจากผู้ที่มาออกกำลังกายภายในพื้นที่สุสานแต่จีวซึ่งจะจัดขึ้นปีละหนึ่งครั้ง
- หากมีโครงการก่อสร้างหรือปรับปรุงพื้นที่บริเวณใดก็จะมีการเปิดรับเงินบริจาคจากบุคคลภายนอกและกลุ่มผู้เข้าใช้พื้นที่

สามารถสรุปได้ว่า เงินงบประมาณที่นำมาใช้ในการบริหารจัดการเพื่อปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่สุสานแต่จีวนั้น เป็นรายได้ที่มาจาก การเก็บเงินประจำรายเดือนและมาจากการรับบริจาคเงินจากผู้ที่มีจิตศรัทธาและผู้เข้ามาใช้งานภายในพื้นที่สุสานแต่จีวเป็นประจำ ซึ่งงบประมาณในส่วนรายได้ประจำจะนำมาใช้ในการบริหารจัดการพื้นที่สุสานแต่จีวในงานทั่วไป คือ บำรุงรักษาและดูแลพื้นที่ทั่วไปและใช้งบไม่มากนัก ส่วนการก่อสร้างหรือทำโครงการที่ต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมาก จะใช้เงินงบประมาณที่ได้จากการเปิดรับบริจาคจากผู้ใช้งานและบุคคลภายนอก เช่น โครงการปรับปรุงผิวถนนที่ใช้เป็นลู่วิ่งซึ่งเป็นโครงการที่ต้องใช้งบประมาณในการปรับปรุงเป็นจำนวนมาก จึงจำเป็นต้องเปิดรับบริจาคจากผู้ใช้งานและบุคคลภายนอก เป็นต้น

4.6 โครงการพัฒนาพื้นที่ในอนาคต

โครงการพัฒนาพื้นที่เป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้พื้นที่นั้น ๆ มีสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้น และเป็น การเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการแก่ประชาชนที่เข้ามาใช้บริการในพื้นที่ รวมทั้งเป็นสิ่งที่สะท้อน ให้เห็นถึงการบริหารจัดการพื้นที่ของผู้ดูแล การศึกษาในส่วนนี้ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้ที่ดูแล พื้นที่สุสานแต่จิว ผู้ศึกษาได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 ส่วน คือ โครงการที่สร้างขึ้นใหม่และคาดว่าจะ เกิดขึ้นในอนาคต และโครงการที่ดำเนินการปรับปรุงบำรุงรักษาพื้นที่เดิมที่มีอยู่แล้วซึ่งเป็นการ ดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง มีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 โครงการที่สร้างขึ้นใหม่และคาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

1. โครงการก่อสร้างรูปปั้นองค์เจ้าแม่กวนอิมที่เป็นสิ่งศักดิ์และนับถือกันอย่างแพร่หลาย ของชาวจีน เพื่อใช้เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ และใช้เป็นสถานที่สักการะบูชาของประชาชนที่นับถือ โดยทั่วไป

ส่วนที่ 2 โครงการดำเนินการเพื่อปรับปรุงบำรุงรักษาพื้นที่เดิมที่มีอยู่แล้ว

1. โครงการปรับปรุงลานน้ำพุเดิมเนื่องจากระบบการหมุนเวียนของน้ำขัดข้อง และคาดว่าจะดำเนินการปรับปรุงเพื่อให้สามารถกลับมาใช้ได้อีกครั้ง

2. ตัดแต่งสนามหญ้าและพรรณไม้พุ่มให้มีขนาดพอเหมาะ รวมทั้งต้นไม้ที่มีขนาดใหญ่ที่ อาจมีผลต่อความปลอดภัยของผู้ใช้บริการ เช่น ตัดกิ่งไม้ที่สูงเกินไป ตัดกิ่งไม้แห้ง เป็นต้น ซึ่งโครงการ นี้เป็นการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ผู้ศึกษายังได้ไปสัมภาษณ์นายสุชาติ วนานุศาสน์ผู้จัดการสมาคมแต่จิวแห่ง ประเทศไทย ผู้ดูแลพื้นที่ตามกรรมสิทธิ์ที่ดิน ในเรื่องโครงการที่จะพัฒนาสุสานแต่จิวในอนาคต ซึ่งทราบมาว่าสุสานแห่งนี้ไม่มีโครงการที่ปรับเปลี่ยนพื้นที่สุสานให้เป็นพื้นที่สำหรับประกอบกิจการ หรืองานด้านอื่น ๆ

พื้นที่สาธารณะสุสานแต่จิวแห่งนี้นับว่าเป็นสถานที่สำคัญแห่งหนึ่งของเขตสาทร เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เปิดให้บริการแก่คนในชุมชนได้มีพื้นที่สำหรับทำกิจกรรมนันทนาการและการ พักผ่อนหย่อนใจ แม้ว่าพื้นที่ส่วนใหญ่จะเป็นที่ตั้งของฮวงซุ้ยแต่ก็มีการแบ่งเอาพื้นที่ว่างมาพัฒนาใช้ให้ เกิดประโยชน์สูงสุด จากการศึกษาสภาพพื้นที่ทั่วไปของพื้นที่สุสานแต่จิว ด้วยวิธีการลงสำรวจพื้นที่ เพื่อสังเกตการณ์และเก็บข้อมูลในด้านต่าง ๆ และนำไปใช้ในการวิเคราะห์ถึงผลการศึกษา จาก การศึกษาทำให้ทราบข้อมูลและรายละเอียดเพิ่มมากขึ้น ทั้งในเรื่องการศึกษาถึงตำแหน่งที่ตั้งของ สุสานแต่จิวที่มีความเชื่อมโยงกับการศึกษาด้านโครงข่ายคมนาคมเพื่อการเข้าถึงที่สะดวก ซึ่งการ เข้าถึงพื้นที่สุสานแต่จิวสามารถเลือกวิธีการเดินทางได้หลายรูปแบบ ทั้งการสัญจรโดยใช้ส่วนตัว ระบบขนส่งสาธารณะ และการรับบริการจากขนส่งภาคเอกชน เช่น มอเตอร์ไซรับจ้าง รถแท็กซี่

เป็นต้น การศึกษาถึงประโยชน์ด้านการใช้สอยพื้นที่ ซึ่งพบว่าพื้นที่สุสานแต่จิวเป็นพื้นที่สาธารณะที่มีการใช้งานหลัก 2 ประเภท ประเภทที่ 1 เป็นสถานที่สำหรับทำพิธีกรรมทางศาสนา ประเภทที่ 2 เป็นสถานที่ออกกำลังกายของประชาชนในพื้นที่และบุคคลทั่วไปได้เข้ามาใช้งานบริเวณลานสุขภาพแห่งนี้ ซึ่งภายในสุสานแต่จิวมีการแบ่งโซนการใช้งานออกจากกันอย่างชัดเจน โดยพื้นที่เพื่อการออกกำลังกายจะใช้พื้นที่ว่างที่เหลือจากการจัดตั้งฮวงซุ้ยและพื้นที่ฮวงซุ้ยเดิมที่มีการรื้อถอนไปแล้ว ภายในสุสานแต่จิวมีการจัดแบ่งสัดส่วนของกิจกรรมเพื่อให้เกิดความหลากหลาย มีทั้งพื้นที่ว่างสำหรับเป็นสถานที่นั่งพักผ่อนหย่อนใจ พื้นที่สำหรับการทำกิจกรรมนันทนาการการกีฬา นอกจากนี้ยังมีสถานที่สำหรับเรียนเทควันโดอีกด้วย ทั้งการศึกษาด้านกลุ่มผู้งานโดยส่วนใหญ่กลุ่มผู้ใช้งาน ทั้งสถิติการเข้าใช้พื้นที่และการรวมกลุ่มทางสังคมซึ่งมีการศึกษาและสังเกตการณ์ถึงพฤติกรรมกระแสรวมความนิยม และความชอบกลุ่มผู้ใช้งาน หากกลุ่มผู้ใช้งานมีความชอบหรือสนใจในกิจกรรมประเภทเดียวกันก็จะเกิดการเกาะกลุ่มและรวมตัวกันเป็นสังคมใหม่เพื่อทำกิจกรรมร่วมกันนอกจากนี้ยังมีการศึกษาในด้านการบริหารจัดการในแต่ละด้าน ที่ประกอบไปด้วยโครงสร้างการบริหารงานที่มีการดำเนินงานโดยชมรมนักวิ่งแต่จิว การปรับปรุง บำรุงรักษา งบประมาณที่นำมาใช้ในการบริการจัดการที่ได้มาจากรับบริจาคหรือเป็นงบประมาณที่ได้มาจากผู้ที่เข้ามาใช้บริการในพื้นที่ และการพัฒนาพื้นที่เพื่อรองรับการให้บริการแก่ผู้ใช้งานและเกิดความสะดวกและเกิดความพึงพอใจมากที่สุด

บทที่ 5

ผลการวิเคราะห์

จากการศึกษาและสำรวจถึงลักษณะทางกายภาพภายในและโดยรอบพื้นที่สุสานแต่จิว นั้น ทำให้ได้ทราบถึงตำแหน่งที่ตั้ง การสัญจรเพื่อเข้าถึงพื้นที่ สภาพแวดล้อมภายใน ลักษณะของกลุ่มผู้ใช้งาน และการบริหารจัดการพื้นที่ ซึ่งผลการศึกษาข้างต้นจะนำมาใช้เป็นข้อมูลประกอบการวิเคราะห์ถึงปัจจัยในด้านต่าง ๆ ที่มีผลต่อการใช้งาน การให้บริการ และการบริหารจัดการพื้นที่ โดยในบทนี้ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บข้อมูลทางสถิติด้วยวิธีการเก็บแบบสอบถามกลุ่มผู้ใช้งาน และการสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหารจัดการพื้นที่สุสานแต่จิว ทั้งนี้จะมีการแบ่งประเด็นต่าง ๆ เพื่อที่จะนำมาใช้อภิปรายถึงผลการวิเคราะห์ในเรื่อง พฤติกรรม รูปแบบของกิจกรรม และสภาพปัญหาของพื้นที่ศึกษา โดยการวิเคราะห์ผลการศึกษาจะแบ่งออกเป็นด้านต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ในบทที่ 1 ประกอบไปด้วย ด้านสังคมหรือพฤติกรรมและรูปแบบกิจกรรมของกลุ่มผู้ใช้งาน ด้านกายภาพของพื้นที่ ด้านนโยบาย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1 ด้านพฤติกรรมและรูปแบบกิจกรรมของกลุ่มผู้ใช้งาน

ด้านพฤติกรรมและกิจกรรมการใช้งานจะเป็นการศึกษาและเก็บข้อมูลสถิติเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้งานของกลุ่มผู้ใช้งาน และรูปแบบกิจกรรมที่กลุ่มผู้ใช้งานเลือกทำ ซึ่งถือเป็นส่วนสำคัญต่อการวิเคราะห์การบริหารจัดการ และการให้บริการของพื้นที่สุสานแต่จิว โดยช่วงวัยและพฤติกรรมของกลุ่มผู้ใช้งานจะมีความสัมพันธ์ต่อการเลือกทำกิจกรรมที่สอดคล้องต่อบุคลิกและความต้องการของกลุ่มผู้ใช้งานเอง ข้อมูลที่จะนำมาใช้เพื่อการวิเคราะห์นั้น ได้จากการสำรวจภาคสนามและการแจกแบบสอบถาม หลังจากนั้นจะจำแนกข้อมูลและหาความสัมพันธ์ ระหว่างพฤติกรรมกลุ่มผู้ใช้งาน การใช้พื้นที่ ช่วงเวลา และกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

5.1.1 กลุ่มผู้ใช้งานพื้นที่สุสานแต่จิว

การศึกษาถึงพฤติกรรมกลุ่มผู้ใช้งานจะทำให้ทราบถึงข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับลักษณะการใช้บริการโดยทั่วไปของกลุ่มผู้ใช้งาน ซึ่งผู้ศึกษาได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากการเก็บสถิติในประเด็นต่าง ๆ จากแบบสอบถามที่แจกให้กับกลุ่มผู้ใช้งาน อาทิ ข้อมูลเขตที่พักอาศัย วิธีการสัญจรเพื่อเข้าถึงพื้นที่ ความถี่ในการเข้าใช้พื้นที่ เป็นต้น โดยจะจำแนกตามช่วงวัย และช่วงเวลาการเข้าใช้ เพื่อให้สามารถสรุปถึงพฤติกรรมการใช้งานของกลุ่มผู้ใช้งานได้

5.1.1.1 ช่วงวัยของกลุ่มผู้ใช้งานในพื้นที่สุสานแต่จิว

การศึกษาของกลุ่มผู้ใช้งานสามารถจำแนกได้ตามช่วงวัยของผู้เข้าใช้งาน พื้นที่สุสานแต่จิวจริง ซึ่งได้ดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงสถิติของผู้เข้าใช้งานในแต่ละวัน จากการสำรวจ และนำมาแบ่งกลุ่มผู้ใช้งานสามารถจำแนกได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มวัยเด็ก กลุ่มวัยทำงาน และกลุ่มผู้สูงอายุ ดังตารางที่ 5.1 ทำให้ทราบถึงจำนวนของกลุ่มผู้เข้าใช้ในแต่ละช่วงเพื่อใช้อธิบายถึงผลของการวิเคราะห์ต่อไป

ตารางที่ 5.1

แสดงข้อมูลจำนวนผู้ใช้งานต่อวันจำแนกตามช่วงวัย

วัน	กลุ่มผู้ใช้งาน							รวม ร้อยละ
	วัยเด็ก		วัยทำงาน		วัยผู้สูงอายุ		รวม	
	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ		
วันเสาร์	342	20.78	967	58.75	337	20.47	1,646	100
วันอาทิตย์	330	18.35	1,012	56.29	456	25.36	1,798	100
วันจันทร์	270	12.87	1,130	53.86	698	33.27	2,098	100
วันอังคาร	248	11.37	1,208	55.39	725	33.24	2,181	100
วันพุธ	311	12.31	1,416	56.03	800	31.66	2,527	100
วันพฤหัสบดี	306	13.56	1,223	54.19	728	32.25	2,257	100
วันศุกร์	309	15.15	1,077	52.79	654	32.05	2,040	100
รวม	2,116		8,033		4,398		14,547	
ร้อยละ	14.55		55.22		30.23		100	

หมายเหตุ. โดย ผู้วิจัย, 2561.

จากตารางที่ 5.1 แสดงให้ทราบถึงประเภทหรือช่วงวัยของกลุ่มผู้ใช้งานที่เข้ามาใช้บริการในพื้นที่ กลุ่มผู้ใช้งานโดยส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มคนวัยทำงานที่มีสัดส่วนในการเข้าใช้งานสูงถึง ร้อยละ 55.22 ของกลุ่มผู้ใช้งานทั้งหมด รองมา กลุ่มวัยผู้สูงอายุมีสัดส่วนในการเข้าใช้งานร้อยละ 30.23 ของกลุ่มผู้ใช้งานทั้งหมด และกลุ่มวัยเด็กมีสัดส่วนในการเข้าใช้งานร้อยละ 14.55 ของกลุ่มผู้ใช้งานทั้งหมด ตามลำดับ ข้อมูลดังกล่าวสามารถวิเคราะห์ได้ว่า กลุ่มผู้ใช้งานในวัยทำงานซึ่งเป็นกลุ่มที่เข้ามาใช้บริการใช้พื้นที่มากที่สุด แสดงให้เห็นว่าคนกลุ่มนี้มีความต้องการในการใช้พื้นที่สาธารณะเพื่อการออกกำลังกายสร้างความแข็งแรงให้กับร่างกายและลดความเครียดจากการทำงาน ประกอบกับคนกลุ่มนี้มักจะมีเวลาว่างก่อนเวลาทำงานและหลังเวลาเลิกงาน เมื่อทำภารกิจประจำวันเสร็จสิ้นก็

สามารถนำเวลาที่เหลือมาผ่อนคลายความเมื่อยล้าและพบปะกลุ่มเพื่อนที่มีความชอบและความนิยม ในกิจกรรมชนิดเดียวกัน นอกจากนี้ คนกลุ่มวัยทำงานเป็นกลุ่มที่สามารถเดินทางเคลื่อนย้ายตัวเองได้ สะดวกเมื่อเทียบกับกลุ่มผู้ใช้งานกลุ่มอื่น ๆ กลุ่มผู้ใช้งานวัยสูงอายุซึ่งเป็นกลุ่มวัยเกษียณหรือไม่มีภาระหน้าที่ในการทำงานแล้ว เมื่อมีเวลาว่างมากขึ้น จึงอยากใช้เวลาว่างเพื่อทำกิจกรรมการออกกำลังกายและบางส่วนก็อยากมาพบปะพูดคุยกับกลุ่มเพื่อนในวัยเดียวกันเพื่อทำกิจกรรมคลายความเหงา ผู้สูงอายุบางส่วนสามารถเดินทางเข้ามาใช้พื้นที่ได้ด้วยตัวเองแต่ก็มีบางส่วนที่ต้องรอบุตรหลานให้เป็นผู้พามาใช้พื้นที่ นอกจากนี้ยังมีบางส่วนที่ไม่สามารถเข้ามาทำกิจกรรมได้ เนื่องจากความไม่พร้อมทางด้านร่างกายหรือไม่มีความต้องการที่จะออกกำลังกายแล้ว แม้ว่าผู้ใช้งานกลุ่มนี้จะมีเวลาว่างมากกว่าผู้ใช้งานกลุ่มวัยอื่น ๆ นั้นก็ไม่ได้หมายความว่า ผู้ใช้งานกลุ่มนี้จะเป็นผู้ใช้งานหลักของพื้นที่ ซึ่งมีสาเหตุหลายปัจจัยดังที่กล่าวไปข้างต้นที่อาจจะเป็นสาเหตุของการเลือกที่จะไม่ทำกิจกรรมการนันทนาการและการพักผ่อนหย่อนใจภายในสุสานแต่จิว กลุ่มต่อมาคือกลุ่มวัยเด็กที่อยู่ในเกณฑ์กำลังศึกษา เป็นกลุ่มที่เข้ามาใช้บริการพื้นที่สุสานน้อยที่สุด เนื่องจากผู้ใช้งานกลุ่มนี้มีทั้งวัยเด็กเล็กที่อยู่ในช่วงอายุ 3-6 ปี จะเป็นเด็กวัยก่อนเรียนและเด็กวัยเรียนในช่วงต้นต้องอยู่ในความดูแลของผู้ปกครองเนื่องจากไม่สามารถเดินทางมาใช้พื้นที่เองได้ หากมาใช้พื้นที่ต้องเดินทางมาพร้อมกับผู้ปกครอง ส่วนเด็กวัยเรียน 7-13 ปี จะต้องไปโรงเรียน และช่วงเวลาเย็นหลังเลิกเรียนอาจจะต้องไปเรียนพิเศษหรือทำการบ้าน ประกอบกับเด็กกลุ่มนี้ยังไม่ค่อยให้ความสนใจในกิจกรรมการนันทนาการและการออกกำลังกายมากนัก จึงทำให้ความต้องการในการเข้าใช้บริการจากพื้นที่น้อย และกลุ่มวัยรุ่นที่อยู่ในช่วงวัยเรียนระดับมัธยมและอุดมศึกษาหรืออยู่ในช่วงอายุ 13-21 ปี แม้ว่าคนกลุ่มนี้จะต้องไปเรียนหนังสือ แต่ก็มักจะหาเวลาว่างมาทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ เนื่องจากคนกลุ่มนี้เริ่มให้ความสนใจที่จะทำกิจกรรมการนันทนาการเพิ่มมากขึ้น และเด็กวัยที่โตขึ้นอายุ 13-21 ปี สามารถเดินทางเข้ามาใช้งานในพื้นที่ด้วยตนเองได้ ดังนั้นผู้ใช้งานกลุ่มนี้จึงเป็นกลุ่มที่เข้ามาใช้งานในพื้นที่มากที่สุดของกลุ่มผู้ใช้งานวัยเด็ก

จากตารางที่ 5.1 จะเห็นได้ว่าพื้นที่สุสานแต่จิวแห่งนี้มีผู้มาใช้งานเป็นจำนวนมาก เนื่องจากในบริเวณเขตสาทรไม่มีสวนสาธารณะหรือลานออกกำลังกาย ที่มีพื้นที่กว้างเพียงพอที่จะรองรับการกิจกรรมที่หลากหลายของคนในชุมชน ดังนั้นประชาชนส่วนใหญ่ที่อาศัยอยู่ในเขตสาทรและบริเวณโดยรอบเขตสามารถเลือกเข้ามาใช้บริการพื้นที่แห่งนี้เป็นจำนวนมาก

5.1.1.2 ช่วงวัยของกลุ่มผู้ใช้งานในพื้นที่สุสานแต่จิว

การศึกษาจากผู้ใช้งานและความถี่ในการเข้าใช้จะจำแนกข้อมูลตามช่วงอายุ เพื่อวิเคราะห์ถึงพฤติกรรมการเข้าใช้พื้นที่สุสานแต่จิว พบว่า กลุ่มผู้ใช้งานที่อยู่ในช่วงอายุน้อยกว่า 20 ปี จะมีในช่วงวัยเด็กโต และวัยรุ่น ซึ่งเด็กวัยโตจะเริ่มให้ความสนใจในเรื่องสังคมภายในวงที่จำกัด ชอบเล่นเป็นกลุ่มโดยจะมีเพื่อนเล่นในวัยเดียวกัน ส่วนวัยรุ่นจะเป็นช่วงที่โตขึ้นและมี

ความคิดความต้องการเป็นของตัวเอง และในขณะเดียวกันก็ต้องการการยอมรับในกลุ่มเพื่อน ออกห่างจากผู้ใหญ่ สอดคล้องกับแนวคิดของ (นิลกุล คล่องเวสสะ, 2548 น. 34-37) ดังนั้นกลุ่มผู้ใช้งานกลุ่มนี้จึงเลือกเดินทางมาใช้งานภายในพื้นที่กับกลุ่มเพื่อนมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ด้านความถี่ในการเข้าใช้พบว่าส่วนใหญ่จะเข้ามาใช้งานเป็นประจำทุกวัน รองลงมาคือ สัปดาห์ละ 3-4 ครั้ง สัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง เดือนละ 1-2 ครั้ง และอื่น ๆ (สัปดาห์ละ 5-6 ครั้ง และสองเดือนต่อ 1 ครั้ง) ตามลำดับ จากคำร้อยละของผู้ใช้งานในกลุ่มนี้แสดงให้เห็นว่าความถี่ในการใช้งานไม่มีความแตกต่างกันมากซึ่งจะอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน กลุ่มผู้ใช้งานตั้งแต่อายุ 21-29 ปี จะเป็นกลุ่มที่เริ่มเรียนจบปริญญาตรีหรือวุฒิการศึกษาอื่น ๆ และเข้าสู่วัยทำงาน ส่วนใหญ่จะเข้ามาใช้พื้นที่กับกลุ่มเพื่อน รองลงมาคือมาใช้พื้นที่คนเดียว ผู้ใช้งานบางคนอาจจะชอบความสะดวกและรวดเร็ว หากเดินทางมาคนเดียวและทำกิจกรรมของตนเองเสร็จก็สามารถเดินทางกลับบ้านได้เลยไม่ต้องรอเพื่อน ๆ หรือคนในครอบครัว สุดท้ายคือมาใช้พื้นที่กับคนในครอบครัวเป็นส่วนน้อย ซึ่งผู้ใช้งานกลุ่มนี้อาจจะพาบุตรหลานเดินทางมาพร้อมคนในครอบครัว เพื่อทำกิจกรรมร่วมกันแต่จะพบเป็นส่วนน้อยของคนช่วงอายุนี้นี้ ด้านความถี่ในการเข้าใช้พบว่าส่วนใหญ่จะเข้ามาใช้งาน สัปดาห์ละ 3-4 ครั้ง รองลงมาคือ สัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง ทุกวัน เดือนละ 1-2 ครั้ง และอื่น ๆ (สัปดาห์ละ 5-6 ครั้ง) กลุ่มผู้ใช้งานตั้งแต่อายุ 30-39 ปี ส่วนใหญ่จะกลุ่มที่มีครอบครัวแล้ว การเดินทางเพื่อมาใช้งานในพื้นที่นั้นส่วนใหญ่จะเดินทางมาใช้งานพร้อมกับคนในครอบครัวเพื่อพาบุตรหลานมาเล่นหรือทำกิจกรรมที่ไม่ต้องออกแรงมากภายในพื้นที่ รองลงมาคือมาคนเดียวและมาใช้กับเพื่อนบ้าง ด้านความถี่ในการเข้าใช้พบว่าส่วนใหญ่จะเข้ามาใช้งาน สัปดาห์ละ 3-4 ครั้ง เดือนละ 1-2 ครั้ง ทุกวัน และอื่น ๆ (สัปดาห์ละ 5-6 ครั้ง และ 1-2 เดือนครั้ง) กลุ่มผู้ใช้งานตั้งแต่อายุ 40-49 ปี เป็นกลุ่มวัยงานที่มีครอบครัวแล้วเช่นกันแต่กลับพบว่าส่วนใหญ่จะเดินทางมาพื้นที่คนเดียว อาจเนื่องมาจากการเดินทางมาคนเดียวมีความสะดวกและรวดเร็วกว่าการรอทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น รองลงมาคือเดินทางมาพร้อมคนในครอบครัวและเพื่อนตามลำดับ ด้านความถี่ในการเข้าใช้พบว่าส่วนใหญ่จะเข้ามาใช้งานเป็นประจำทุกวัน รองลงมา สัปดาห์ละ 3-4 ครั้ง สัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง เดือนละ 1-2 ครั้ง และอื่น ๆ (สัปดาห์ละ 5-6 ครั้ง) ตามลำดับ กลุ่มผู้ใช้งานตั้งแต่อายุ 50-59 ปี จะเป็นกลุ่มวัยทำงานที่เข้าสู่วัยเกษียณอายุการทำงาน พบว่า ส่วนใหญ่จะเข้ามาใช้พื้นที่ร่วมกับกลุ่มเพื่อน รองลงมาคือคนเดียว และคนในครอบครัวด้านความถี่ในการเข้าใช้พบว่าส่วนใหญ่จะเข้ามาใช้งาน สัปดาห์ละ 3-4 ครั้ง รองลงมาใช้ประจำทุกวัน สัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง และเดือนละ 1-2 ครั้ง ตามลำดับ กลุ่มผู้ใช้งานตั้งแต่อายุ 60 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่จะมาใช้พื้นที่กับกลุ่มเพื่อน รองลงมาคือคนในครอบครัว และคนเดียว ซึ่งผู้ใช้งานกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่เข้าสู่วัยสูงอายุและปลดเกษียณอายุการทำงาน และจะมีเวลาเพิ่มมากขึ้น แต่กลับพบว่ามาใช้พื้นที่เพียงสัปดาห์ละ 3-4 ครั้งเท่านั้น มาใช้ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้ว่า กลุ่มผู้สูงอายุในบางท่านจะมีสรีระร่างกายหรือภาระกำลังที่ลดลงตามวัย ดังนั้นจึงเลือก

มาใช้พื้นที่ให้น้อยลงและพักผ่อนอยู่บ้านมากขึ้น แต่มีบางส่วนที่เดินทางมาใช้วันทุกวันและสัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง ตามความสะดวก

จากการวิเคราะห์เบื้องต้นสามารถสรุปได้ว่า การจำแนกกลุ่มผู้ใช้งานในแต่ละช่วงอายุสามารถแสดงให้เห็นว่าคนแต่ละกลุ่มมีพฤติกรรมการเข้าใช้พื้นที่ที่แตกต่างกัน โดยขึ้นอยู่กับปัจจัยหลาย ๆ ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้ามาใช้พื้นที่สุสานแต่จิว เช่น ช่วงวัย ลักษณะนิสัย กระแสนิยม ภาวะทางความคิด สภาพร่างกาย บทบาทหน้าที่ในช่วงเวลานั้นและภาระหน้าที่เปลี่ยนแปลงไป เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกทำกิจกรรมของ (นิลบล คล่องเวสสะ, 2548, น. 34-37) สิ่งต่าง ๆ ล้วนเป็นปัจจัยกลุ่มผู้ใช้งานแต่ละช่วงอายุเลือกมาใช้พื้นที่กับใครและมาใช้งานถี่หรือไม่

ตารางที่ 5.2

แสดงกลุ่มผู้ใช้งานและความถี่ในการเข้าใช้

ช่วงอายุ	มาใช้พื้นที่กับใคร (ร้อยละ)			ความถี่ในการใช้งาน (ร้อยละ)				
	คนเดียว	เพื่อน	คนในครอบครัว	ทุกวัน	สัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง	สัปดาห์ละ 3-4 ครั้ง	เดือนละ 1-2 ครั้ง	อื่น ๆ
น้อยกว่า 20 ปี	18	73.8	8.2	39.3	18	26.2	13.1	3.3
21-29 ปี	23.8	64.3	11.9	20.2	29.8	36.9	7.1	6
30-39 ปี	29.7	15.6	54.7	15.6	23.4	59.4	0	1.6
40-49 ปี	57.1	16.7	26.2	52.4	11.9	31	2.4	2.4
50-59 ปี	37	39.1	23.9	39.1	10.9	47.8	2.2	0
60 ปีขึ้นไป	16.7	43.3	40	23.3	23.3	53.3	0	0

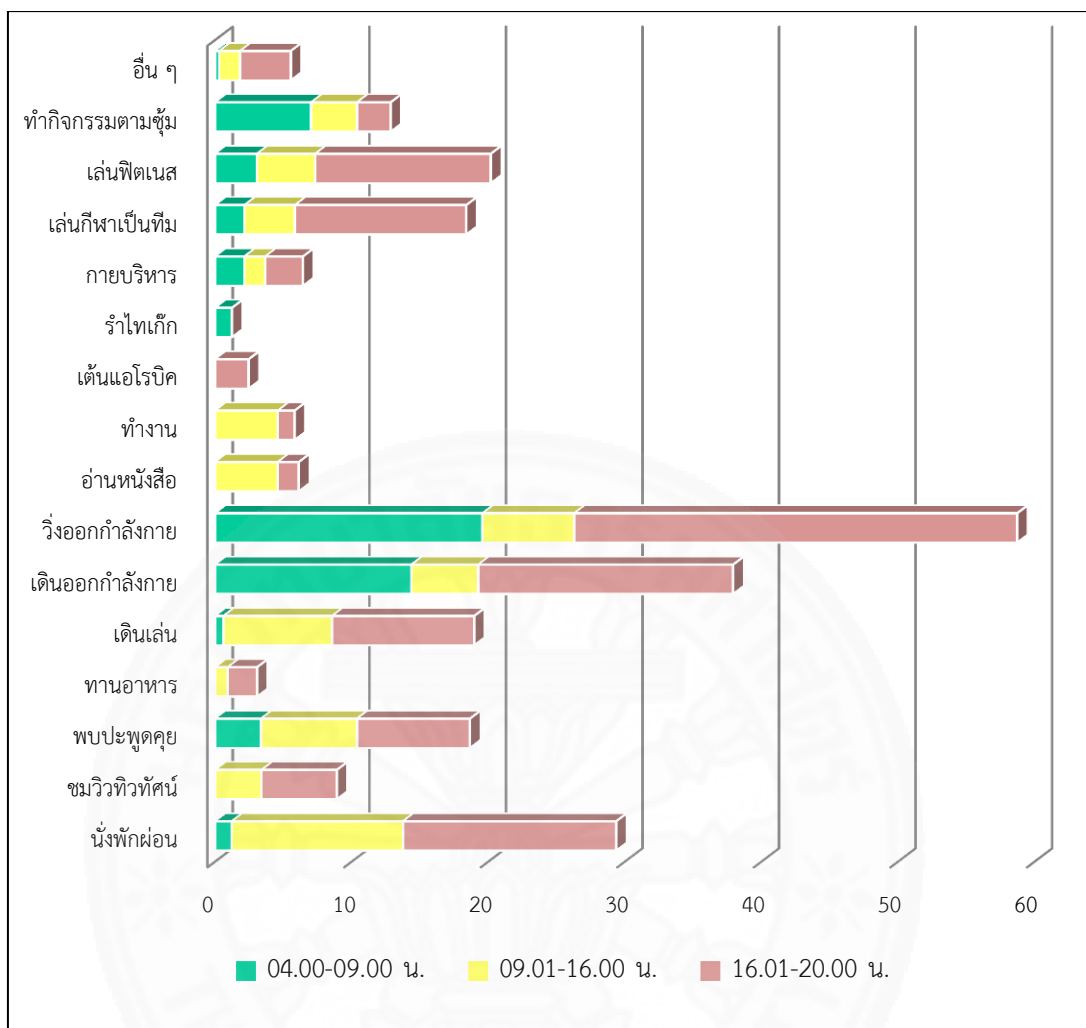
หมายเหตุ. โดย ผู้วิจัย, 2561.

5.1.1.2 ช่วงเวลาในการเข้าใช้พื้นที่สุสานแต่จิว

การศึกษาถึงข้อมูลเกี่ยวกับการเข้าใช้พื้นที่สุสานแต่จิว นั้น เพื่อให้ทราบถึงช่วงเวลาในการเข้าใช้บริการซึ่งมีความสัมพันธ์กับรูปแบบกิจกรรมที่กลุ่มผู้ใช้งานเลือกทำในแต่ละช่วงเวลา จากการศึกษสามารถจำแนกช่วงเวลาในการเข้าใช้งานออกเป็น 3 ช่วงเวลา ได้แก่ ช่วงเช้า 04.00-09.00 น. ช่วงกลางวัน 09.01-16.00 น. และช่วงเย็น 16.01-20.00 น. ซึ่งแบ่งตามความถี่ในการเข้าใช้พื้นที่ของกลุ่มผู้ใช้งาน ตามรายละเอียดดังนี้

จากการวิเคราะห์ข้อมูลช่วงเวลาและกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในสุสานแต่จิว พบว่า ในช่วงเช้า ซึ่งเป็นเวลาที่สุสานแต่จิวเปิดให้บริการตั้งแต่ 04.00-09.00 น. กลุ่มผู้ใช้งาน

จะเลือกทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนันทนาการ ได้แก่ การวิ่งออกกำลังกาย เดินออกกำลังกายมากที่สุด รองลงมาจะเป็นการทำกิจกรรมตามชมกิจกรรมต่าง ๆ โดยจะมีการรวมกลุ่มของสมาชิกชม เพื่อเข้ามาพบปะพูดคุยและทำกิจกรรมร่วมกัน นอกจากนี้ผู้ใช้งานยังเข้ามาออกกำลังกายบริเวณฟิตเนส เล่นกีฬาประเภททีม (แบดมินตัน) ภายบริหาร และในช่วงเช้าจะมีกิจกรรมการรำไทเก๊กของกลุ่มผู้สูงอายุอีกด้วย ดังนั้นกิจกรรมในช่วงเช้าจะประกอบไปด้วย การวิ่ง เดินออกกำลังกาย ทำกิจกรรมตามชม พบปะพูดคุย ภายบริหาร เล่นแบดมินตัน รำไทเก๊ก นั่งพักผ่อน และเดินเล่น ตามลำดับ ช่วงกลางวัน 09.01-16.00 น. ช่วงกลางวันอากาศร้อนกว่าช่วงเวลาอื่น ๆ ดังนั้นกลุ่มผู้ใช้งานจึงนิยมทำกิจกรรมที่อยู่ในร่มและไม่ต้องออกแรงมาก ได้แก่ นั่งพักผ่อน เดินเล่น พบปะพูดคุย วิ่ง เดินออกกำลังกาย ทำงาน-อ่านหนังสือ เล่นฟิตเนส กีฬาเป็นทีม (แบดมินตันและบาสเกตบอล) ชมวิวทิวทัศน์และทำกิจกรรมตามชม ตามลำดับ เห็นได้ว่ากิจกรรมส่วนที่กลุ่มผู้ใช้งานเลือกทำ จะเป็นกิจกรรมด้านการพักผ่อนหย่อนใจมากกว่าด้านการออกกำลังกาย และในวันหยุดเสาร์-อาทิตย์จะมีกลุ่มนักเรียน นักศึกษาบางส่วนมารวมกลุ่มกันเพื่อทำงานกลุ่ม ทำการบ้าน อ่านหนังสือ และทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามศาลา (ชมกิจกรรม) ที่มีการเปิดให้คนภายนอกที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสามารถเข้าใช้งานได้ และช่วงเย็นเวลา 16.01-20.00 น. ช่วงเย็นจะเป็นเวลาที่มีกลุ่มผู้ใช้งานเข้ามาใช้พื้นที่เป็นจำนวนมาก ดังนั้นกิจกรรมในช่วงเย็นก็จะมีหลากหลายมากขึ้น กิจกรรมที่เกิดขึ้นในช่วงเย็นและได้รับความนิยมจากกลุ่มผู้ใช้งาน ได้แก่ การวิ่งออกกำลังกาย การเดินออกกำลังกาย นั่งพักผ่อน เล่นฟิตเนส เล่นกีฬาเป็นทีม (บาสเกตบอล ตะกร้อ แบดมินตัน) เดินเล่น พบปะพูดคุย ชมวิวทิวทัศน์ ภายบริหาร เต็นแอโรบิค รับประทานอาหาร ทำงาน และอ่านหนังสือ ตามลำดับ ซึ่งกิจกรรมที่เพิ่มขึ้นในช่วง ได้แก่ ตะกร้อ เต็นแอโรบิค และเทควันโด เป็นต้น นอกจากนี้กีฬาแต่ละประเภทก็จะมีจำนวนผู้ใช้งานเพิ่มขึ้นมากกว่าช่วงเวลาอื่น ๆ เพราะเวลา 16.00-20.00 น. เป็นเวลาเลิกงาน เลิกเรียน หรือหยุดการทำภารกิจต่าง ๆ จึงทำให้ผู้ใช้งานมีเวลาว่างที่จะมาทำกิจกรรมเพื่อการผ่อนคลายและได้ใช้เวลาว่างทำกิจกรรมที่ตนเองชอบ

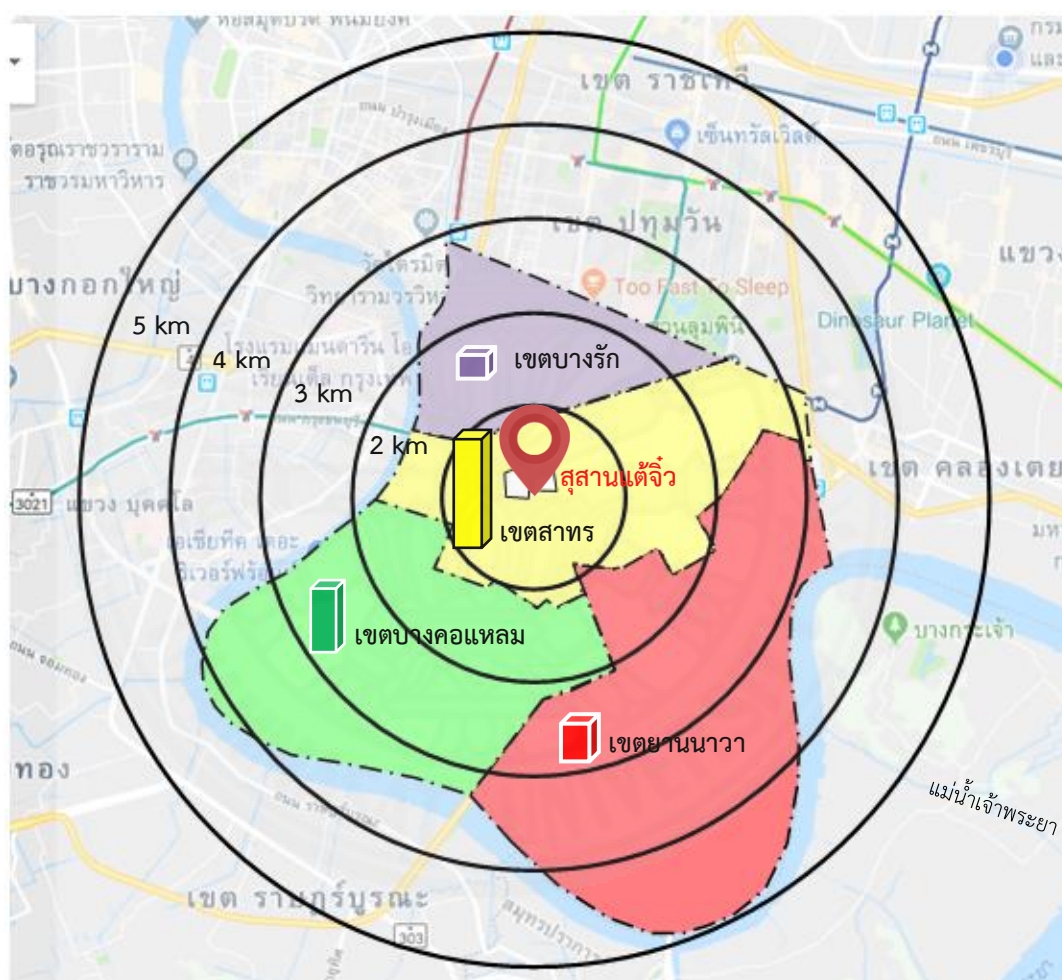

แผนภูมิที่ 5.1 แสดงช่วงเวลาในการเข้าใช้และกิจกรรมที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลา. โดย ผู้วิจัย, 2561.

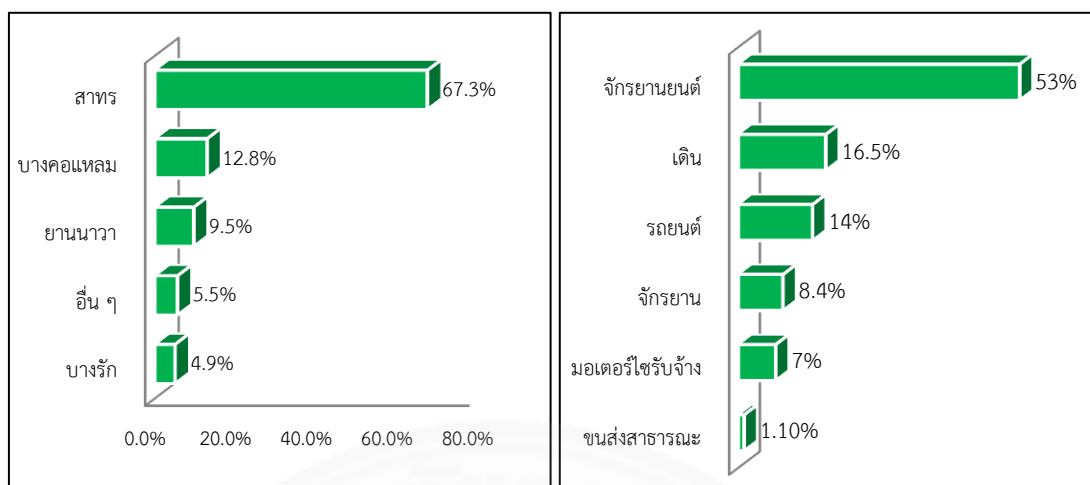
จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า ช่วงเวลาในการใช้งานในแต่ละช่วงอาจมีการทำกิจกรรมบางประเภทที่ซ้ำกันตลอดทั้งวัน แต่จะมีเพียง 1-3 กิจกรรมที่มักจะเกิดขึ้นในช่วงเวลาใดช่วงเวลาหนึ่งเท่านั้น ซึ่งกิจกรรมที่เกิดขึ้นตลอดทั้งวัน ได้แก่ นั่งพักผ่อน พบปะพูดคุย เดินออกกำลังกาย วิ่งออกกำลังกาย กายบริหาร แอโรบิก เล่นฟิตเนส และการทำกิจกรรมตามซุ้ม โดยกิจกรรมที่เกิดขึ้นเฉพาะช่วงเช้าเท่านั้น คือ รำไทเก๊ก ส่วนกิจกรรมที่เกิดขึ้นช่วงกลางวัน คือ ทำงาน-อ่านหนังสือ แต่จะมีความต่อเนื่องไปจนถึงช่วงเย็นด้วย และกิจกรรมที่เกิดขึ้นเฉพาะช่วงเย็นเท่านั้น คือ เต้นแอโรบิก เทควันโด และตะกร้อ จะเห็นได้ว่าในแต่ละวันนั้น กิจกรรมที่เกิดขึ้นอาจมีมาจากข้อจำกัดในเรื่องของเวลา บางกิจกรรมเหมาะแก่การทำในช่วงเช้า บางกิจกรรมอาจจะเหมาะในช่วงกลางวัน และบางกิจกรรมอาจจะเหมาะกับช่วงเย็น เนื่องจากในช่วงเช้าจะเป็นเวลาเร่งรีบของกลุ่มวัยเรียนและกลุ่มวัยทำงานดังนั้นกิจกรรมที่เกิดขึ้นอาจจะไม่มีความ

หลากหลายดังเช่นในช่วงเย็น ส่วนเวลากลางวันก็เป็นเวลาที่กลุ่มวัยเรียนและกลุ่มวัยทำงานมีภาระหน้าที่ต้องรับผิดชอบทำให้ไม่สามารถเดินทางเข้าใช้พื้นที่ในการทำกิจกรรมได้เมื่อเทียบกับช่วงอื่น ๆ และช่วงเย็นจะเป็นเวลาของการผ่อนคลายและไม่ต้องเร่งรีบเพื่อไปทำงานหรือไปโรงเรียน ดังนั้นกิจกรรมที่เกิดขึ้นก็จะมีหลากหลายมากกว่าช่วงเช้าและกลางวัน

5.1.1.2 เขตพักอาศัยของกลุ่มผู้ใช้งานในพื้นที่สุสานแต่จิว

ภาพที่ 5.1 เขตที่มีผู้ใช้บริการพื้นที่สาธารณะสุสานแต่จิวในระยะรัศมีการให้บริการ 5 กิโลเมตร. โดยผู้วิจัย, 2561.

แผนภูมิที่ 5.2 เขตพักอาศัยของกลุ่มผู้ใช้งาน.

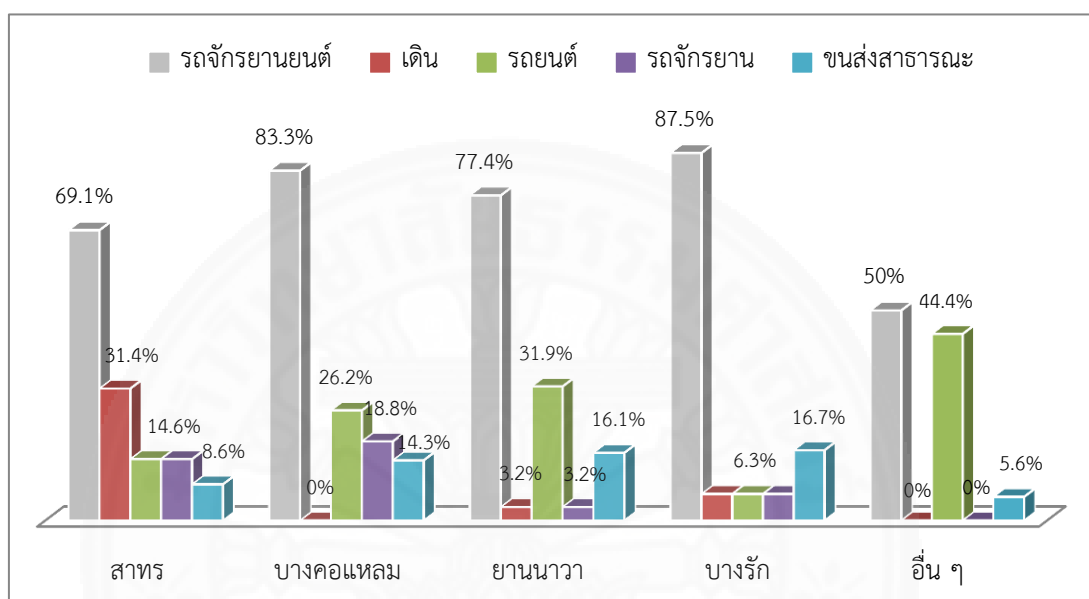
โดย ผู้วิจัย, 2561.

แผนภูมิที่ 5.3 วิธีการเดินทางของกลุ่มผู้ใช้งาน.

โดย ผู้วิจัย, 2561.

เขตพักอาศัยและการเข้าถึงพื้นที่เป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลต่อทัศนคติต่อการเลือกใช้หรือไม่ใช้พื้นที่สุสานแต่จิว หากการเดินทางเข้าถึงพื้นที่ที่มีความสะดวกหรือมีทางเลือกในการสัญจรที่หลากหลายจะส่งผลให้พื้นที่ที่มีความดึงดูดและน่าสนใจจากกลุ่มผู้ใช้งานมากขึ้น ซึ่งจากการนำข้อมูลของผู้ใช้งานมาวิเคราะห์เพื่อจำแนกเขตพักอาศัยและการเดินทาง พบว่ากลุ่มผู้ใช้งานในที่พักอาศัยอยู่ในเขตต่าง ๆ โดยส่วนใหญ่จะเลือกวิธีการเดินทางเข้าใช้พื้นที่ด้วยการใช้รถจักรยานยนต์ส่วนตัว สูงเป็นอันดับ 1 ของทุกเขต เนื่องจากการใช้รถจักรยานยนต์มีความสะดวกคล่องแคล่ว และรวดเร็วในการสัญจรไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ที่ตั้งอยู่ในระยะไม่ไกลมากจากที่พักอาศัย ประกอบในพื้นที่สุสานแต่จิวมีพื้นที่สำหรับจอดรถยนต์ที่ค่อนข้างน้อยและไม่เพียงพอต่อผู้ใช้งาน ดังนั้นผู้ใช้งานส่วนใหญ่จึงนิยมใช้รถจักรยานยนต์เป็นยานพาหนะในการเดินทางเพื่อเข้าถึงพื้นที่ ส่วนผู้ที่เดินทางด้วยวิธีการเดินนั้นส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มผู้ใช้งานที่มีบ้านพักอยู่ในเขตสาทร เขตบางรัก และเขตยานนาวา ตามลำดับ ซึ่งผู้ที่มีบ้านพักอาศัยอยู่บริเวณโดยรอบสุสานแต่จิวโดยส่วนใหญ่จะใช้วิธีการเดินเท้าเพื่อเข้าถึงพื้นที่ เนื่องจากการเดินเท้ามีความสะดวกมากกว่าการใช้ยานพาหนะชนิดอื่น ๆ การเดินทางด้วยรถยนต์จะเป็นวิธีที่ 3 ที่กลุ่มผู้ใช้งานเลือกใช้ และพบในกลุ่มผู้พักอาศัยที่อยู่ห่างจากสุสานแต่จิวในรัศมีที่ไกลกว่า 4 กิโลเมตร เนื่องจากมีความสะดวกในการเดินทางมากกว่าวิธีอื่น ๆ ประกอบกับผู้ที่ใช้รถยนต์ส่วนตัวส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุหรือผู้ที่เดินทางมาพร้อมคนในครอบครัว ส่วนการใช้รถจักรยานพบว่าการใช้งานในกลุ่มผู้พักอาศัยในเขตสาทรและเขตบางคอแหลมซึ่งในเขตดังกล่าวจะอยู่ไม่ไกลจากพื้นที่ใช้งานสุสานแต่จิวมากนัก จึงทำให้ผู้ใช้งานบางกลุ่มเลือกใช้รถจักรยานเป็นยานพาหนะในการเดินทางเข้าสู่พื้นที่ และการเข้าถึงวิธีสุดท้ายคือการใช้บริการขนส่งสาธารณะ เช่น รถเมล์ รถมอเตอร์ไซรับจ้าง พบว่ามีกลุ่มผู้ใช้งานที่พักอาศัยอยู่ในเขตบางรัก เขตยานนาวา

เขตบางคอแหลม และเขตสาทร ตามลำดับ การใช้บริการขนส่งสาธารณะกลุ่มผู้ใช้งานจะเลือกใช้บริการรถมอเตอร์รับจ้างเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากผู้ใช้งานบางคนเป็นกลุ่มวัยเด็กซึ่งไม่มีความชำนาญในการใช้ยานพาหนะรถจักรยานยนต์หรือรถยนต์ จึงจำเป็นต้องใช้บริการรถสาธารณะเพื่อความสะดวกและความปลอดภัยในการเดินทาง

แผนภูมิที่ 5.4 เขตพักอาศัยและการเดินทาง. โดย ผู้วิจัย, 2561.

5.1.2 รูปแบบกิจกรรมของกลุ่มผู้ใช้งานสุสานแต่จิว

จากการศึกษาด้านรูปแบบของกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่สุสานแต่จิวเบื้องต้น พบว่า การทำกิจกรรมภายในพื้นที่สุสานแต่จิวมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ Brian Hackett (อ้างถึงในอมรรัตน์, 2525, น. 14) การทำกิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจสามารถจำแนกได้ 2 ประเภทของกิจกรรม คือ Passive Recreation เป็นการพักผ่อนหย่อนใจที่ไม่ใช่การออกกำลังกาย ปล่อยคลายความเครียด ความเหน็ดเหนื่อย และ Active Recreation เป็นการพักผ่อนหย่อนใจที่ต้องออกกำลังกาย ออกกำลังกาย

กิจกรรมแบบ Passive Recreation

- การนั่งเล่นหรือพบปะพูดคุยกับเพื่อน คนรู้จักหรือคนในครอบครัว
- การทำกิจกรรมตามชมรมและชมุ่ ได้แก่ ร้องเพลง นั่งเล่นหมากรุก หอ ด พบปะ

พูดคุยกับเพื่อน

กิจกรรมแบบ Active Recreation

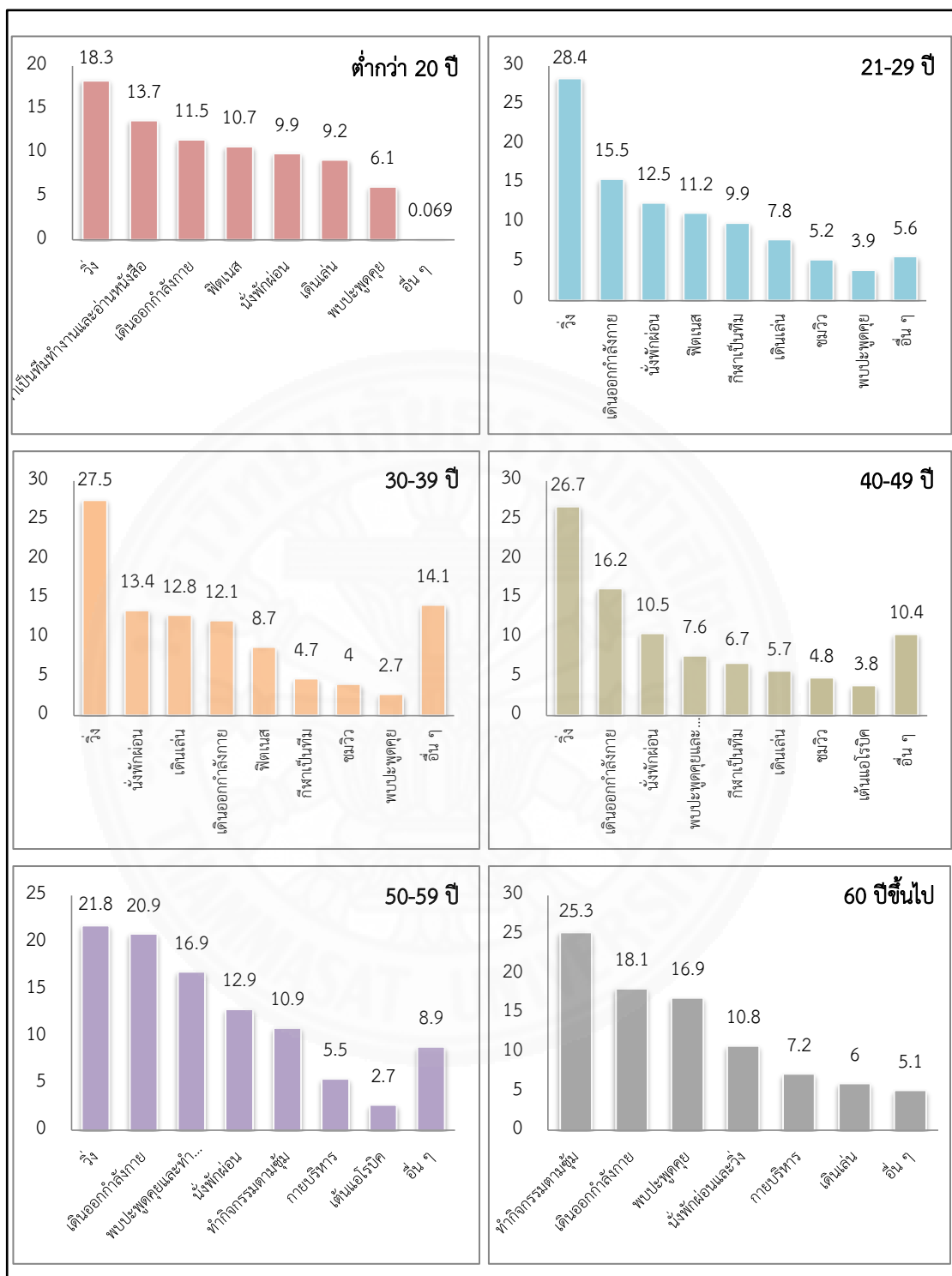
- การเล่นเกมกีฬาแบบทีม ได้แก่ บาสเกตบอล ตะกร้อ เต้นแอโรบิก รำไทเก๊ก เทควันโด และแบดมินตัน

- การเล่นเกมกีฬาแบบเดี่ยว เดิน-วิ่งออกกำลังกาย และเล่นฟิตเนส

อายุหรือช่วงวัยมีผลต่อการเลือกทำกิจกรรมที่เหมาะสมกับสรีระร่างกายและความแข็งแรงของตนเอง ข้อมูลสถิติจากการเลือกทำกิจกรรมสามารถวิเคราะห์ถึงความต้องการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่ชุมชนแต่จิวได้ จากการศึกษาและวิเคราะห์ พบว่า กลุ่มผู้ใช้งานที่อยู่ในช่วงวัย 1-20 ปี ส่วนใหญ่จะเป็นอยู่ในวัยกำลังศึกษาตั้งแต่ชั้นอนุบาลถึงนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีสภาพร่างกายที่แข็งแรง ผู้ใช้งานกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะเข้ามาทำกิจกรรมการออกกำลังกาย เช่น วิ่ง เล่นฟิตเนส เล่นกีฬาเป็นทีม (บาสเกตบอล แบดมินตัน) ตามลำดับ นอกจากนี้ในวันหยุดเสาร์ อาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์ ช่วงกลางวัน ยังพบว่ามีกรรวมกลุ่มกับเพื่อน ๆ เพื่อเข้ามาทำการบ้านหรือกิจกรรมของโรงเรียนในลักษณะงานกลุ่มซึ่งต้องอาศัยพื้นที่ว่างสำหรับการรวมตัวในการทำกิจกรรม กลุ่มผู้ใช้งานที่อยู่ในช่วงวัย 21-29 ปี จะเป็นกลุ่มวัยทำงาน โดยส่วนใหญ่จะเข้ามาทำกิจกรรมเพื่อการออกกำลังกาย เช่น วิ่ง เดินออกกำลังกาย เล่นฟิตเนส และการเล่นเกมกีฬาเป็นทีม นอกจากนี้ยังมีการทำกิจกรรมพักผ่อน เช่น การนั่งเล่น ชมวิว และพบปะพูดคุย ตามลำดับ กลุ่มผู้ใช้งานที่อยู่ในช่วงวัย 30-39 ปี จะเป็นกลุ่มวัยทำงานที่อาจมีครอบครัวแล้ว กิจกรรมส่วนใหญ่ที่ผู้ใช้งานเลือกทำคือการวิ่งออกกำลังกาย รองลงมาคือการพักผ่อนหย่อนใจ เช่น นั่งพักผ่อน และเดินเล่น เป็นต้น พฤติกรรมการเลือกทำกิจกรรมของคนกลุ่มนี้เริ่มมีการทำกิจกรรมด้านการพักผ่อนหย่อนใจมากขึ้น และออกกำลังกายลดลง เนื่องจากผู้ใช้งานจะเดินมาใช้พื้นที่พร้อมกับบุตรหลานหรือเด็กเล็กที่ต้องได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิด ดังนั้นผู้ใช้งานจึงให้ความสนใจด้านกิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจจึงเพิ่มขึ้น กลุ่มผู้ใช้งานที่อยู่ในช่วงวัย 40-49 ปี จะเป็นกลุ่มวัยทำงานซึ่งเข้าสู่วัยกลางคน โดยส่วนใหญ่จะเข้ามาทำกิจกรรมทั้งการออกกำลังกายและการพักผ่อนหย่อนใจ ได้แก่ การวิ่ง-เดินออกกำลังกาย นั่งพักผ่อน เล่นฟิตเนส พบปะพูดคุย กีฬาเป็นทีม เดินเล่น และชมวิว ตามลำดับ ส่วนกลุ่มผู้ใช้งานที่อยู่ในช่วงวัย 50-59 ปี เป็นวัยผู้ใหญ่ที่จะก้าวเข้าสู่วัยเกษียณอายุการทำงาน กิจกรรมที่ผู้ใช้งานกลุ่มนี้เลือกทำส่วนใหญ่ก็จะเป็นการวิ่งและการเดินออกกำลังกาย รองลงมา ก็จะเป็นการพักผ่อนหย่อนใจด้วยการทำกิจกรรมตามซุ้มต่าง ๆ เช่น การร้องเพลง นั่งพักผ่อนจิบน้ำชาและพบปะพูดคุยกันระหว่างคนในกลุ่ม จะสังเกตเห็นว่าคนกลุ่มนี้เริ่มมีการรวมตัวกันกับกลุ่มเพื่อนที่อยู่ในรุ่นเดียวกันเพื่อให้ได้พบปะและพูดคุยกัน กลุ่มสุดท้ายคือกลุ่มผู้ใช้งานที่อยู่ในช่วงวัย 60 ปีขึ้นไป ผู้ใช้งานกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่อยู่ในวัยเกษียณอายุการทำงานประจำ มักจะเข้ามาใช้บริการพื้นที่ด้วยการทำกิจกรรมด้านการพักผ่อนหย่อนใจเป็นหลัก และมีการออกกำลังกายร่วมด้วย ได้แก่ การทำกิจกรรมตามซุ้ม การเดินออกกำลังกาย พบปะพูดคุย วิ่ง นั่งพักผ่อน กายบริหาร และเดินเล่น เป็นต้น ผู้ใช้งานกลุ่มนี้จะทำกิจกรรมการออกกำลังกายที่ไม่นหนักมาก เนื่องจากสรีระร่างกายและความแข็งแรงอาจไม่เอื้อต่อการทำกิจกรรมที่หักโหมเกินไป

ดังนั้นกีฬาที่เล่นก็อาจจะเป็นเพียงแค่การวิ่ง การเดิน และกายบริหารเท่านั้น สามารถสรุปได้ว่าสุสาน แต่จิวเป็นพื้นที่สาธารณะที่มีผู้ใช้งานเป็นจำนวนมาก มีกิจกรรมการนันทนาการและการพักผ่อนหย่อนใจที่เกิดขึ้นตลอดเวลา แต่จะมีการสับเปลี่ยนกันบ้างตามความเหมาะสมของสภาพอากาศและสภาพแวดล้อมโดยรอบ

จากการศึกษาและวิเคราะห์ถึงพฤติกรรมการใช้งานดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า กิจกรรมที่กลุ่มผู้ใช้งานเลือกทำมากที่สุดคือกิจกรรมนันทนาการหรือการออกกำลังกายด้วยการวิ่ง โดยมีทั้งกลุ่มผู้ใช้งานที่อยู่ในวัยเด็ก และกลุ่มวัยทำงาน ตั้งแต่ 13-59 ปี ที่ให้ความสนใจกีฬาชนิดนี้เป็นอันดับที่ 1 ซึ่งสภาพพื้นที่อาจจะมีส่วนที่ให้ผู้ใช้งานเลือกทำกิจกรรมชนิดนี้ ซึ่งอาจเป็นผลที่ต่อเนื่องมาจากสภาพพื้นที่ของสุสานแต่จิวด้วย ซึ่งพื้นที่ภายในมีการใช้งานอย่างจำกัดพื้นที่โซนกีฬาการออกกำลังกายเป็นทีมพบว่ามีภาระจุกตัวของผู้ใช้งานอย่างหนาแน่น ดังนั้นการวิ่งถือเป็นทางเลือกที่ดีในการออกกำลังกายเพราะว่าภายในสุสานแต่จิวมีถนนหรือลู่วิ่งที่เพียงพอแม้ว่าจะหนาแน่นในบางช่วงเวลาแต่ก็ยังมีส่วนที่เหลือเพียงพอให้ผู้ใช้งานคนอื่น ๆ สามารถเข้ามาใช้พื้นที่ได้ และกิจกรรมการวิ่งเป็นกิจกรรมการออกกำลังกายพื้นฐานที่หลาย ๆ คนเลือกทำเนื่องจากเป็นกีฬาที่ไม่ต้องอาศัยทักษะ ความชำนาญ ไม่มีอุปกรณ์สำคัญที่ต้องใช้ในการทำกิจกรรม และไม่จำเป็นต้องอาศัยผู้อื่นมาร่วมดำเนินกิจกรรม และผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่จะเข้ามาใช้พื้นที่เพื่อพักผ่อนหย่อนใจพบปะพูดคุยกับเพื่อน ในเวลาว่าง ซึ่งผู้ใช้งานกลุ่มนี้จะให้ความสำคัญกับการออกกำลังกายลดลงเนื่องจากลักษณะทางสรีระร่างกายอาจจะไม่แข็งแรงเมื่อเทียบกับกลุ่มวัยเด็กและกลุ่มวัยทำงาน ดังนั้นช่วงวัยมีผลต่อการเลือกทำกิจกรรมเป็นอย่างมาก กิจกรรมแต่ละประเภท ชนิด ที่ผู้ใช้งานเลือกทำควรมีความเหมาะสมต่อความพร้อมต่อสภาพร่างกายและด้านความแข็งแรงของร่างกายกลุ่มผู้ใช้งานเอง

แผนภูมิที่ 5.5 ร้อยละของช่วงอายุที่มีผลต่อการเลือกทำกิจกรรมภายในพื้นที่ชุมชนแออัด. โดย ผู้วิจัย, 2561.

ภาพที่ 5.2 แสดงกิจกรรมนันทนาการและการพักผ่อนหย่อนใจภายในพื้นที่อุทยานแต่จีว. โดย ผู้วิจัย, 2561.

แผนที่ 5.1 แสดงกิจกรรมที่เกิดในพื้นที่สุสานแต่จิว

ภาพที่ 5.3 แสดงกิจกรรมที่เกิดในพื้นที่สุสานแต่จิว. โดย ผู้วิจัย, 2561.

5.1.3 สรุปผลการวิเคราะห์ด้านพฤติกรรมและกิจกรรมการใช้งาน

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านพฤติกรรมกรรมการใช้งานหรือด้านสังคม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบไปด้วย พฤติกรรมกลุ่มผู้ใช้งาน ความถี่ ช่วงเวลาในการเข้าใช้และกิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ล้วนมีความสัมพันธ์กันทั้งสิ้นโดยผู้ศึกษาได้นำข้อมูลจากสถิติในด้านสังคม มาใช้วิเคราะห์ถึง พฤติกรรมการใช้งานของกลุ่มผู้ใช้งานที่มีความสัมพันธ์ระหว่างช่วงเวลาและช่วงวัยที่มีความเกี่ยวเนื่องกับกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในสุสานแต่จิว พบว่า ในช่วงเช้าเวลา 04.00-09.00 น. เป็นช่วงเวลาก่อนออฟฟิศ สำนักงานและสถานที่ราชการ และโรงเรียนจะเปิดทำการ ส่งผลให้ผู้ใช้งานที่เข้ามาใช้พื้นที่ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มวัยทำงานรองลงมาคือกลุ่มผู้สูงอายุ พักอาศัยอยู่ในเขตสาทรเป็นหลักเดินทางเข้ามาใช้พื้นที่ด้วยวิธีการใช้รถจักรยานยนต์ และการเดิน ซึ่งผู้ใช้งานในแต่ละกลุ่มจะเลือกทำกิจกรรมที่แตกต่างกันออกไป โดยกลุ่มผู้ใช้งานวัยทำงานส่วนใหญ่จะมาวิ่งและเดินออกกำลังกาย ส่วนผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะนั่งพักผ่อนพบปะพูดคุยกับกลุ่มเพื่อนตามซุ้มกิจกรรมที่ตนเองเป็นสมาชิกอยู่ และบางส่วนจะวิ่ง-เดินออกกำลังกาย และรำไทเก๊ก เป็นต้น ส่วนในช่วงกลางวันตั้งแต่เวลา 09.01 ถึง 16.00 น. จะเป็นช่วงเวลาของการทำงานและพบว่ามีการใช้งานเข้ามาใช้พื้นที่น้อยที่สุด ซึ่งผู้ใช้งานส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตสาทรเดินทางเข้ามาใช้พื้นที่ด้วยรถจักรยานยนต์ เดินเท้า และรถยนต์ส่วนตัว ซึ่งผู้ใช้งานกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพอิสระไม่มีการกำหนดเวลาเข้ามาที่แน่นอนตั้งเช่นงานประจำ กลุ่มผู้ใช้งานบางส่วนที่เดินทางเข้ามาใช้พื้นที่ในช่วงเวลานี้จะเป็นกลุ่มวัยทำงานเดินทางมาเป็นครอบครัว เพื่อมาพักผ่อนหย่อนใจด้วยการพาบุตรหลานมาเดินเล่นและนั่งพักผ่อนตามจุดต่าง ๆ ของสุสานแต่จิว และในช่วงปิดเทอมหรือวันหยุดเสาร์อาทิตย์ก็จะมีกลุ่มวัยเด็กนักเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาจนถึงนิสิตนักศึกษา ที่มารวมกลุ่มกันทำการบ้านและอ่านหนังสือ หลังจากช่วงเวลาตั้งแต่ 16.01 น. ไปจนถึงเวลาปิด 20.00 น. ซึ่งเป็นช่วงเวลาหลังเลิกงานกลุ่มผู้ใช้งานส่วนใหญ่จะเป็นผู้พักอาศัยที่อยู่ในเขตสาทร เดินทางเข้ามาใช้พื้นที่ด้วยรถจักรยานยนต์ การเดิน การปั่นจักรยาน และรถยนต์ ตามลำดับ โดยช่วงเวลานี้จะมีกิจกรรมให้เลือกทำอย่างหลากหลาย และจะมีผู้ที่เข้ามาใช้งานเป็นจำนวนมากเมื่อเทียบกับช่วงเวลาอื่น ๆ กิจกรรมที่คนส่วนใหญ่เลือกทำก็คือการวิ่ง-เดินออกกำลังกาย เล่นฟิตเนส เล่นกีฬาเป็นทีม และเดินแอโรบิก และการพักผ่อนหย่อนใจ เช่น นั่งนอน และพบปะพูดคุยกับกลุ่มเพื่อน เป็นต้น

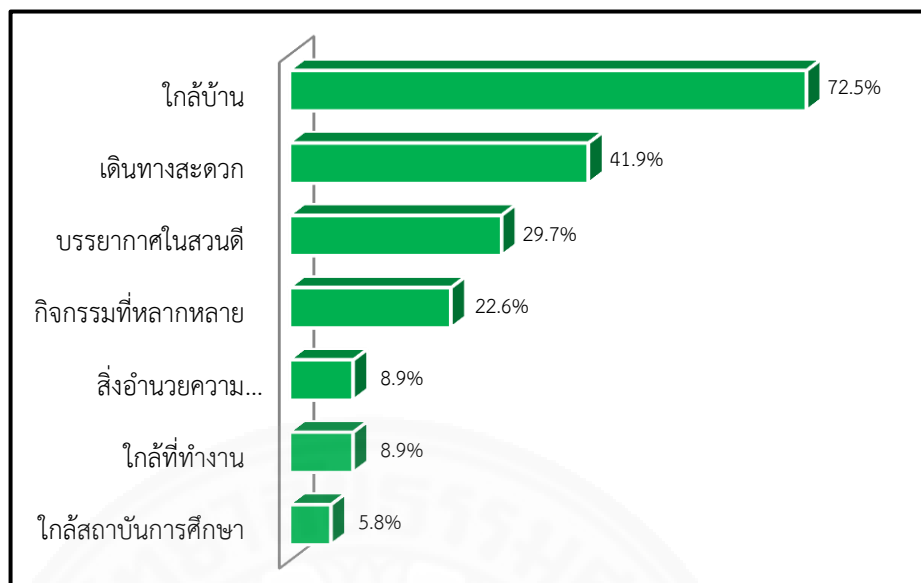
5.2 ด้านกายภาพที่ส่งผลต่อการใช้พื้นที่สุสานแต่จิว

ปัจจัยทางด้านกายภาพถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการใช้งานพื้นที่สุสานแต่จิว และสภาพแวดล้อมทางกายภาพยังสิ่งสะท้อนให้เห็นถึงการบริหารจัดการของผู้ดูแลพื้นที่ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้งานกับพื้นที่ที่รองรับการให้บริการ โดยจะนำข้อมูล

จากการสำรวจพื้นที่ การสังเกตการณ์ และการแจกแบบสอบถาม มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์ถึงตำแหน่งที่ตั้ง การเข้าถึง การใช้งานในพื้นที่ต่าง ๆ การให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

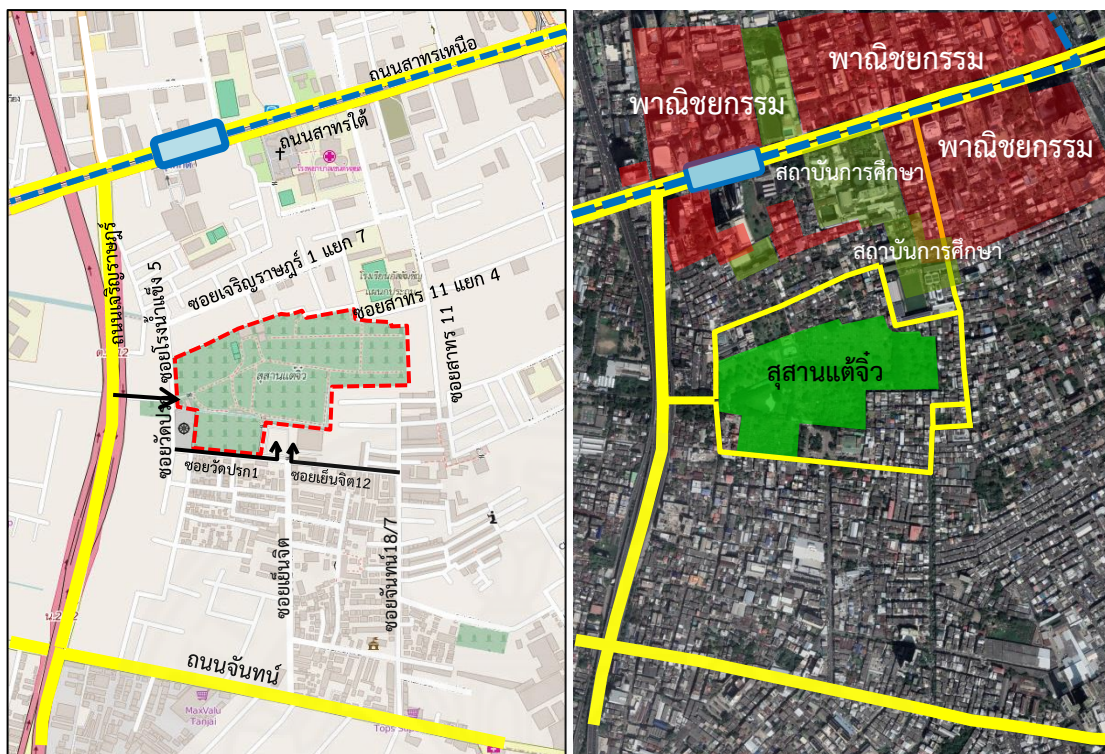
5.2.1 ตำแหน่งที่ตั้งและการเข้าถึงพื้นที่สุสานแต่จิว

ตำแหน่งที่ตั้งและโครงข่ายคมนาคมเพื่อการเข้าถึงมีความสำคัญต่อการเดินทางและความต้องการใช้งานของกลุ่มผู้ใช้งาน หากที่ตั้งอยู่บริเวณที่ใกล้กับชุมชนหรืออยู่ในระยะที่ผู้ใช้ยอมรับได้และมีโครงข่ายคมนาคมที่สามารถเข้าถึงได้สะดวกก็จะเป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งช่วยดึงดูดให้เกิดการใช้งานมากยิ่งขึ้น จากการศึกษาพบว่าสุสานแต่จิวตั้งอยู่ซอยวัดปรก 1 แขวงทุ่งวัดดอน เขตสาทร กรุงเทพมหานคร ซึ่งบริเวณโดยรอบสุสานแต่จิวจะถูกปิดล้อมไปด้วยชุมชนที่อยู่อาศัย จากการศึกษาด้านพฤติกรรมของกลุ่มผู้ใช้งานทำให้ทราบถึงเขตพักอาศัยของกลุ่มผู้ใช้งานและวิธีการสัญจรเพื่อเข้าถึงพื้นที่ พบว่า กลุ่มผู้ใช้งานส่วนใหญ่เป็นผู้ที่พักอยู่ในเขตสาทรซึ่งเป็นเขตที่ตั้งของสุสานแต่จิว รองลงมาคือเขตบางคอแหลม เขตยานนาวาเขตอื่น ๆ และเขตบางรัก ตามลำดับ ในด้านเหตุผลที่ผู้ใช้งานเลือกใช้พื้นที่สุสานแต่จิวนั้น พบว่าเหตุผลหลักที่ทำให้ผู้ใช้งานเลือกใช้พื้นที่สุสานแต่จิวคือใกล้บ้านซึ่งมีความสอดคล้องกับกลุ่มผู้ใช้งานส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่พักอาศัยอยู่ในเขตสาทร เหตุผลรองลงมาคือเดินทางสะดวก โดยพบว่าผู้ที่ตอบว่าเดินทางสะดวกมักจะตอบควบคู่ไปกับใกล้บ้าน หากเทียบกับการเดินทางจากเขตพักอาศัยไปยังสวนสาธารณะลุมพินีนั้น การเดินทางมายังพื้นที่สุสานแต่จิวจะมีความสะดวกมากกว่าการเดินทางไปยังสวนลุมพินีเนื่องจากใกล้ที่พักอาศัยและไม่ต้องเดินทางในระยะที่ไกลกว่า รองลงมาเป็นเหตุผลด้านบรรยากาศภายในสวนดีเนื่องจากมีต้นไม้ให้ร่มเงาเป็นจำนวนมาก ประกอบกับมีที่โล่งทำให้อากาศถ่ายเทสะดวกกลุ่มผู้มาใช้งานจึงเกิดความรู้สึกโล่งสบายเมื่อเข้าใช้พื้นที่ เหตุผลถัดมาคือมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบถ้วนและใกล้ที่ทำงาน ด้วยพื้นที่สุสานแต่จิวมีที่จอดรถภายในสวน มีห้องน้ำ และตู้บริการน้ำดื่ม ตั้งอยู่ภายในพื้นที่สุสานแต่จิวดังนั้นจึงมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ค่อนข้างครบถ้วน ส่วนใกล้ที่ทำงานสอดคล้องกับการสำรวจบริเวณโดยรอบสุสานแต่จิวพบว่าพื้นที่โดยรอบมีโรงแรม บริษัท และอาคารพาณิชย์ต่าง ๆ เช่น อาคารไทยซีซีทาวเวอร์ บริษัทวังขนาย อาคารชาร์เตอร์สแควร์ อาคารเอไอเซ็นเตอร์ และอาคาร At Sathorn ฯลฯ ตั้งอยู่บนสองฝากของถนนสาทรเหนือและถนนสาทรใต้ จึงทำให้ผู้ใช้งานเดินทางเข้ามาใช้พื้นที่สุสานแต่จิว และเหตุผลสุดท้ายคือใกล้สถาบันการศึกษาพบว่าพื้นที่โดยรอบสุสานแต่จิวมีทั้งโรงเรียนระดับอนุบาล ประถมศึกษามัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษาจำนวน 4 แห่ง เมื่อหลังเลิกเรียนจะมีกลุ่มนักเรียนนักศึกษาเดินทางเข้ามาใช้พื้นที่บ้างเล็กน้อย

แผนภูมิที่ 5.6 เหตุผลที่ผู้ใช้งานเลือกใช้พื้นที่สุสานแต่จิว. โดย ผู้วิจัย, 2561.

การศึกษาด้านโครงข่ายคมนาคมและการเข้าถึงพื้นที่ พบว่า อาจไม่ได้รับความสะดวกเท่าที่ควร เนื่องจากถนนโดยรอบสุสานแต่จิวบางสายจะมีลักษณะเป็นซอยเล็กขนาด 1-2 ช่องทางจราจร การเข้าถึงพื้นที่นั้นสามารถเข้าถึงได้โดยวิธีการเดิน ใช้รถส่วนตัว และระบบขนส่งสาธารณะถ้าหากต้องการเดินทางมาใช้พื้นที่ด้วยระบบขนส่งสาธารณะ จะต้องเดินเท้าหรือใช้บริการรถมอเตอร์ไซค์รับจ้างอีกหนึ่งต่อเพื่อเดินทางมายังพื้นที่สุสานแต่จิว เนื่องจากสุสานแต่จิวตั้งอยู่ห่างจากถนนสาทรเหนือและถนนสาทรใต้ซึ่งเป็นสายหลักที่มีบริการขนส่งสาธารณะ รถไฟฟ้า BTS และรถเมล์ในระยะทาง 700-800 เมตร โดยประมาณ และถนนจันทน์มีบริการขนส่งสาธารณะ เช่นกัน แต่ต้องเดินเท้าหรือนั่งมอเตอร์ไซค์รับจ้างเพื่อการเข้าถึงพื้นที่ จากการสอบถามข้อมูลผู้ใช้งานเกี่ยวกับวิธีการเดินทางเข้าใช้พื้นที่พบว่า กลุ่มผู้ใช้งานส่วนใหญ่จะเดินทางเข้าใช้พื้นที่ด้วยรถจักรยานยนต์ส่วนตัว ซึ่งสอดคล้องกับสภาพการเข้าถึงของพื้นที่ที่รายล้อมไปด้วยชุมชนประกอบกับเส้นทางการจราจรมีขนาดเล็กเหมาะแก่การใช้รถจักรยานยนต์จะมีความสะดวกมากกว่าการใช้รถยนต์ส่วนตัว หากผู้ใช้เป็นผู้ที่อยู่อาศัยบริเวณโดยรอบสุสานแต่จิวในระยะไม่เกิน 500 เมตร มักจะใช้วิธีการเดินเท้าเนื่องจากที่พักอาศัยอยู่ใกล้กับพื้นที่สุสานแต่จิว การใช้รถยนต์ส่วนตัวส่วนใหญ่จะได้รับความนิยมนอกจากผู้ใช้งานที่อยู่นอกเขตสาทรที่เดินทางมาพร้อมครอบครัวหรือเป็นผู้สูงอายุ

ภาพที่ 5.4 ตำแหน่งที่ตั้งและการเข้าถึงพื้นที่สุสานแต่จิวและลักษณะการใช้พื้นที่โดยรอบสุสานแต่จิว.
โดย ผู้วิจัย, 2561.

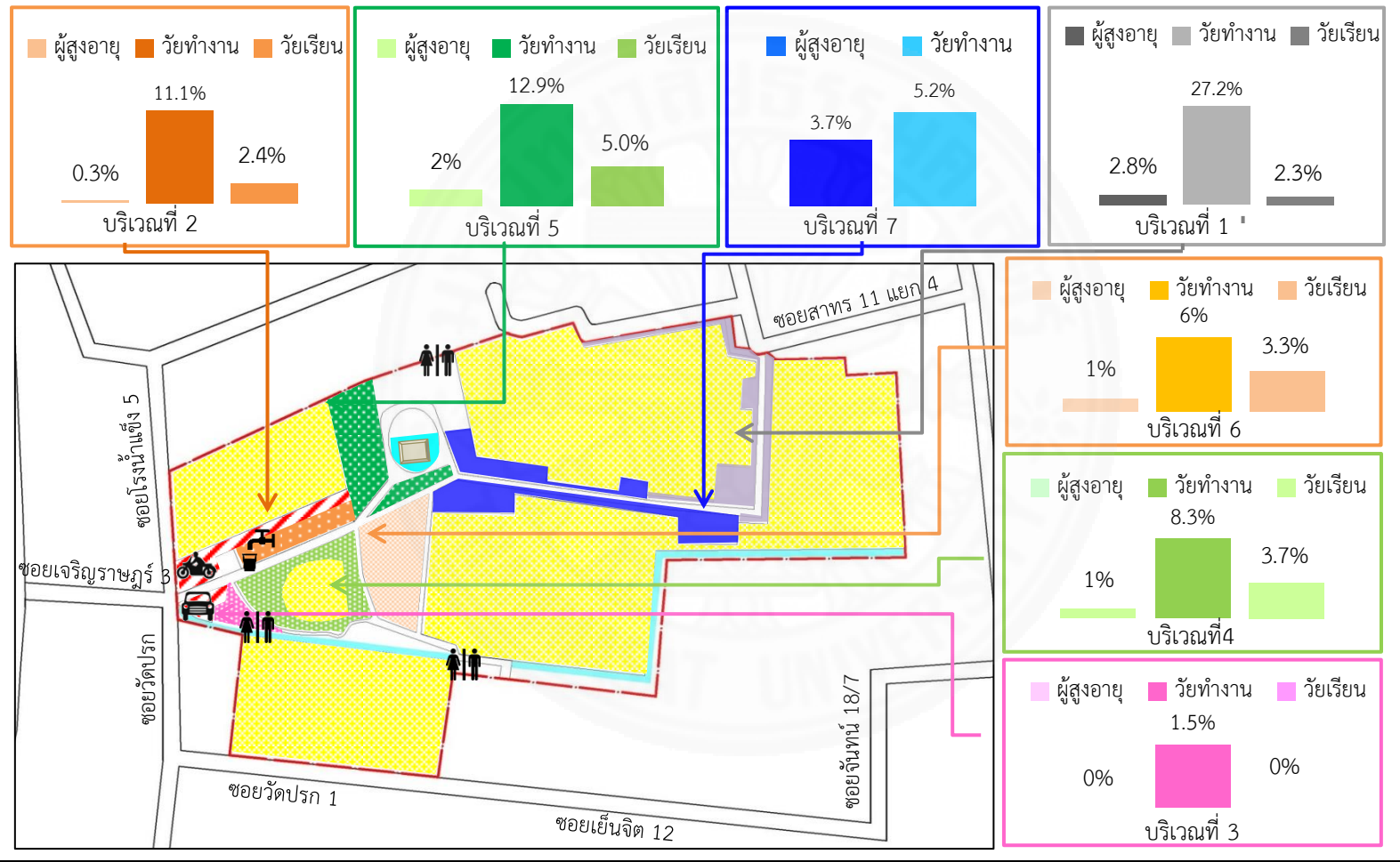
5.2.2 สภาพแวดล้อมภายในและการแบ่งโซนการใช้พื้นที่สุสานแต่จิว

การศึกษาช่วงวัยและการความถี่ในการเข้าใช้พื้นที่แต่ละบริเวณนั้นมีความสำคัญต่อการวิเคราะห์เชิงพื้นที่เนื่องจากความถี่ในการเข้าใช้จะสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการในการใช้พื้นที่ของกลุ่มผู้ใช้งาน หลังจากมีการศึกษาข้อมูลดังกล่าวแล้วผู้ศึกษาจะดำเนินการจัดลำดับความสำคัญของพื้นที่ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาในอนาคต โดยผู้ศึกษาได้แบ่งพื้นที่ใช้สอยออกเป็น 7 บริเวณ จำแนกตามประเภทของกิจกรรมการใช้งานจริงในปัจจุบัน จากการนำข้อมูลของกลุ่มผู้ใช้งานมาวิเคราะห์เพื่อให้ทราบว่ากลุ่มผู้ใช้งานในแต่ละช่วงวัยจะใช้งานในพื้นที่ใดมากที่สุด พบว่าบริเวณที่ 1 สถานที่เดิน-วิ่งออกกำลังกาย เป็นพื้นที่ที่เกิดการใช้งานมากที่สุดสอดคล้องกับสถิติด้านกิจกรรมที่พบว่ากิจกรรมวิ่งและเดินออกกำลังกาย เป็นกิจกรรมได้รับความนิยมสูงสุดเช่นกัน โดยกลุ่มผู้ใช้งานส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มวัยทำงาน และจะมีกลุ่มนักเรียนนักศึกษาและผู้สูงอายุ ตามลำดับ ซึ่งการวิ่งเป็นกีฬาที่สามารถทำด้วยตัวเองได้ไม่จำเป็นต้องอาศัยกลุ่มเพื่อนมาร่วมทำกิจกรรมเพื่อให้เกิดกิจกรรมได้ รองลงมาคือบริเวณที่ 5 โชนสนาม บาสเกตบอล ตะกร้อ แบดมินตัน สนามเด็กเล่น ร้านค้า และมีพื้นที่สำหรับนั่งพักผ่อนร่วมด้วย สอดคล้องกับสถิติด้านกิจกรรมที่พบว่า กิจกรรมการนั่ง

พักผ่อนและเล่นกีฬาเป็นทีมได้รับความนิยมรองลงมาจากการเล่นและเดินออกกำลังกาย โดยบริเวณนี้ ผู้ใช้งานส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มวัยทำงาน วัยนักเรียนนักศึกษา และวัยผู้สูงอายุ ตามลำดับ ซึ่งบริเวณนี้ จะมีการกระจุกตัวของกลุ่มผู้ใช้งาน เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวเป็นลานกีฬาโล่งกว้างและมีการจัดพื้นที่ รองรับกิจกรรมอยู่ภายในบริเวณนี้มากที่สุด ถัดมาคือบริเวณที่ 2 เป็นฟิตเนส ร้านอาหาร และมีพื้นที่ สำหรับนั่งพักผ่อนเล็กน้อยสอดคล้องกับสถิติด้านกิจกรรมที่พบว่าการเล่นฟิตเนสเป็นกิจกรรมออก กำลังที่ได้รับความนิยมรองลงมาจากการเล่นกีฬาเป็นทีม โดยบริเวณที่ 5 ถือว่าเป็นพื้นที่ที่เกิดการใช้ งานถึงเป็นอันดับที่ 3 และพบว่ากลุ่มผู้ใช้งานส่วนใหญ่คือกลุ่มคนวัยทำงาน นักเรียนนักศึกษา และ ผู้สูงอายุตามลำดับ ถัดมาคือบริเวณที่ 4 มีลักษณะเป็นสนามหญ้าที่มีบ่วงหยิ่งหมองตั้งอยู่ตรงกลาง ปัจจุบันใช้เป็นสถานที่นั่งเล่นพักผ่อนหย่อนใจ มีม้านั่งตั้งอยู่ริมขอบสนามหญ้า ซึ่งผู้ใช้งานส่วนใหญ่จะ เป็นกลุ่มคนวัยทำงาน นักเรียนนักศึกษา และผู้สูงอายุตามลำดับ ถัดมาคือบริเวณที่ 6 เป็นสนามหญ้า ลานเต็นแอโรบิก และซุ้มกิจกรรม พื้นที่บริเวณที่ 6 คนส่วนใหญ่จะใช้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ นั่งเล่น และพบปะพูดคุย ซึ่งมีกลุ่มผู้ใช้งานส่วนใหญ่เป็น วัยทำงาน วัยนักเรียนนักศึกษา และผู้สูงอายุ ตามลำดับ พื้นที่ที่ได้รับความนิยมในการใช้งานถัดมาคือบริเวณที่ 7 ใช้เป็นที่ตั้งของซุ้มกิจกรรมต่าง ๆ และมีม้านั่งบริเวณสองฝากริมขอบถนนที่สามารถใช้เป็นสถานที่นั่งพักผ่อนและชมวิวทิวทัศน์ได้ เนื่องจากบริเวณนั้นไม่มีสิ่งปลูกสร้างที่กีดขวางสามารถมองเห็นวิวเมืองได้ โดยกลุ่มผู้ใช้งานในบริเวณ นี้จะเป็นกลุ่มวัยทำงานที่อยู่ในช่วงอายุ 50-59 ปี และผู้สูงอายุที่เข้ามาทำกิจกรรมตามซุ้มที่ตนเองเป็น สมาชิก และบริเวณสุดท้ายคือบริเวณที่ 3 เป็นที่ตั้งของสนามเด็กเล่นและห้องสมุด ซึ่งได้รับความนิยม ในการเข้าใช้งานน้อยที่สุดเนื่องจากมีกิจกรรมที่ไม่หลากหลายประกอบกับสภาพพื้นที่ค่อนข้างทรุด โทรมไม่มีแรงดึงดูดในการเข้าใช้

จากการวิเคราะห์สามารถสรุปได้ว่า สุสานแต่จีวเป็นพื้นที่สุสานแต่กลับพบว่ามีการใช้ประโยชน์เพื่อเป็นพื้นที่สำหรับออกกำลังกายและพักผ่อนหย่อนใจของคนในชุมชนด้วย โดยพื้นที่ ภายในของสุสานแต่จีวได้มีการจัดสรรเพื่อแบ่งประเภทการใช้งานออกเป็นโซนต่าง ๆ มีทั้งโซน นันทนาการหรือการออกกำลังกาย โซนสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจ และโซนร้านค้า จากการศึกษา พบว่าการทำงานของกลุ่มผู้ใช้งานบริเวณที่เป็นโซนนันทนาการจะมีการทำกิจกรรมการพักผ่อนหย่อน ใจ และมีร้านค้าเปิดในบริเวณเดียวกัน (บริเวณที่ 2) ส่วนโซนสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจพบว่าการ ทำกิจกรรมด้านการนันทนาการร่วมด้วยเช่นกัน (บริเวณที่ 4 และบริเวณที่ 6) และโซนของร้านค้าจะ ตั้งอยู่เกาะริมถนนลู่วิ่งเป็นแนวยาวแต่จะกระจายของคนละจุด (บริเวณที่ 2 และบริเวณที่ 5)

แผนที่ 5.2 ช่วยวัยและการแบ่งโซนการใช้พื้นที่สุสานแต่จิว

ภาพที่ 5.5 ช่วยวัยและการแบ่งโซนการใช้พื้นที่สุสานแต่จิว. โดย ผู้วิจัย, 2561.

5.2.3 การให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกของพื้นที่สุสานแต่จิว

สุสานแต่จิวเป็นพื้นที่สาธารณะที่มีลักษณะการให้บริการด้านการนันทนาการ และการพักผ่อนหย่อนใจที่คล้ายคลึงกับสวนสาธารณะอื่น ๆ ของกรุงเทพมหานคร แต่จะแตกต่างกันตรงลักษณะพื้นที่ทางกายภาพที่มีการใช้งานด้านสุสานและฌาปนสถานร่วมด้วย โดยภายในพื้นที่ได้มีการแบ่งโซนนันทนาการและโซนพักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งพื้นที่นันทนาการได้จัดพื้นที่รองรับการทำกิจกรรมกลางแจ้ง และในร่ม ส่วนพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจอยู่บริเวณชุกิจกรรมและพื้นที่โดยรอบบ่วงหยิ่งหมอ จากการวิเคราะห์ทัศนคติด้านปริมาณหรือความเพียงพอของการให้บริการเชิงพื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า พื้นที่ให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกส่วนใหญ่มีเพียงพอต่อความต้องการของกลุ่มผู้ใช้งาน โดยเฉพาะต้นไม้ที่ให้ความร่มเงา ช่องทางสำหรับเดินและวิ่ง ห้องน้ำ จุดทิ้งขยะ และศาลานั่งพักผ่อน เป็นต้น ส่วนสิ่งอำนวยความสะดวกที่พบว่าไม่เพียงพอต่อความต้องการของกลุ่มผู้ใช้งาน คือ สถานที่จอดรถโดยเฉพาะรถยนต์ส่วนตัว เนื่องจากพื้นที่ภายในสุสานแต่จิวมีพื้นที่จอดรถเพียง 15-20 คันโดยประมาณ แต่กลับพบว่าในแต่ละวันมีผู้เข้าใช้งานสูงสุดถึง 2,527 คนต่อวัน และเดินมาโดยรถยนต์ส่วนตัวมากกว่า 20 คันต่อช่วงเวลา แม้ว่าพื้นที่บริเวณลานจอดรถของสมาคมแต่จิวแห่งประเทศไทยจะมีพื้นที่จอดรถยนต์ ได้มากถึง 150 คันขึ้นไป แต่มีข้อจำกัดในเรื่องของเวลาการเปิด-ปิดประตู ซึ่งประตูทางเข้าฝั่งสมาคมแต่จิวฯ จะเปิดตอนตี 04.00 ปิดตอน 11.00 น. และจะเปิดอีกที่ตอน 14.00 ถึง 19.00 น. ส่งผลให้ผู้ใช้งานที่เดินมาใช้พื้นที่ในตอนเย็นจะไม่นิยมใช้พื้นที่จอดรถของสมาคมแต่จิวฯ แต่จะมาใช้ที่จอดรถยนต์ของสุสานแต่จิวถ้าหากที่จอดรถเต็มผู้ใช้งานบางกลุ่มจะนำรถเข้ามาจอดบริเวณถนนทางเดิน-วิ่งส่งผลให้ช่องทางสำหรับการวิ่งแคบลง ส่วนไฟฟ้าส่องสว่างพบว่าไม่เพียงพอถึงร้อยละ 47.7 ของทัศนคติความพึงพอใจด้านไฟฟ้าส่องสว่าง ซึ่งเป็นสัดส่วนค่อนข้างมากรองจากที่จอดรถแม้ว่ากลุ่มผู้ใช้งานบางส่วนเห็นว่ามีความเพียงพอ ทั้งนี้ผู้ใช้งานบางกลุ่มอาจเป็นที่มาใช้งานในตอนกลางวันซึ่งไม่จำเป็นต้องใช้ไฟฟ้าส่องสว่าง แต่ผู้ที่เข้ามาใช้พื้นที่ตอนเช้ามืดและตอนเย็นมักจะเป็นผู้ที่ต้องการใช้ไฟฟ้าส่องสว่างแต่กลับพบว่าไฟฟ้าส่องสว่างมีไม่เพียงพอต่อการมองเห็นของผู้ใช้งานโดยเฉพาะผู้ที่มีอายุมากหรือกลุ่มผู้สูงอายุ

ตารางที่ 5.3

แสดงปริมาณความพึงพอใจในการให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวก

รายการ	เพียงพอ ร้อยละ	ไม่เพียงพอ ร้อยละ	รายการ	เพียงพอ ร้อยละ	ไม่เพียงพอ ร้อยละ
ห้องน้ำ	89	11	เครื่องออกกำลังกาย	77.4	22.6
ตู้บริการน้ำดื่ม	59.6	40.4	ช่องทางสำหรับเดินและวิ่ง	93.9	6.1
จุดทิ้งขยะ	85.9	14.1	จุดจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม	79.8	20.2
สถานที่จอดรถ	46.5	53.5	สนามหญ้า	77.1	22.9
จุดนั่งพัก โต๊ะ เก้าอี้ ม้านั่ง	68.5	31.5	สนามเด็กเล่น	61.8	38.2
ศาลานั่งพักผ่อน	80.1	19.9	ต้นไม้ที่ให้ความร่มเงา	97.9	2.1
ไฟฟ้าส่องสว่าง	52.3	47.7	ข้อมูลและแผ่นป้ายต่าง ๆ	82.3	17.7
ลานกีฬาหรือสถานที่ออกกำลังกาย	79.2	20.8			

หมายเหตุ. ร้อยละของผู้ใช้งานที่มีความพึงพอใจในแต่ละรูปแบบของสิ่งอำนวยความสะดวก. โดยผู้วิจัย, 2561.

5.3 ด้านนโยบายที่มีผลต่อการให้บริการพื้นที่สุสานแต่จิว

พื้นที่สาธารณะสุสานแต่จิวเป็นลานสุขภาพหรือที่เรียกกันว่าสวนสาธารณะแตกต่างจากพื้นที่อื่น ๆ ค่อนข้างมากประการแรกคือเป็นพื้นที่สุสานที่ยังมีการใช้งานอยู่ในปัจจุบันและยังใช้เป็นสถานที่สำหรับทำกิจกรรมการออกกำลังกายและการพักผ่อนหย่อนใจร่วมด้วย ประการที่สองคือเจ้าของพื้นที่เป็นองค์กรเอกชนและดำเนินการบริหารจัดการโดยภาคเอกชน ซึ่งปัจจัยในด้านนโยบายเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญและมีผลต่อการให้บริการและการพัฒนาพื้นที่สุสานแต่จิวเพื่อให้มีศักยภาพในการรองรับการให้บริการแก่ผู้ที่เข้ามาใช้งานภายในพื้นที่ หากเราอยากทราบว่าพื้นที่ได้มีการบริหารจัดการที่ดีหรือไม่นั้น ในเบื้องต้นเราสามารถสังเกตจากสภาพพื้นที่โดยทั่วไปประกอบสิ่งอำนวยความสะดวกที่ถูกจัดเตรียมไว้สำหรับให้บริการแก่กลุ่มผู้ใช้งาน ดังนั้นหากพื้นที่ใดมีนโยบายในการบริหารจัดการที่ดีก็จะส่งผลให้พื้นที่นั้นมีสภาพพื้นที่ทางกายภาพที่ดี และมีแรงดึงดูดเพื่อให้เกิดการใช้งานเพิ่มมากขึ้น การวิเคราะห์ถึงปัจจัยด้านนโยบายนั้น จะประกอบโครงสร้างการบริหารจัดการ คุณภาพของการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก และนโยบายและการบริหาร โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.3.1 โครงสร้างการบริหารจัดการพื้นที่สุสานแต่จิว

การบริหารจัดการพื้นที่มีผลต่อสภาพแวดล้อมภายในของสุสานแต่จิว และมีผลต่อการให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกให้ด้านต่าง ๆ โดยผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ถึงลักษณะของโครงสร้างผู้บริหารจัดการพื้นที่ประกอบกับงบประมาณที่นำมาใช้ในการบริหารจัดการ ซึ่งข้อมูลเบื้องต้นที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์นั้นได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ดูแลพื้นที่สุสานแต่จิว ผลจากการวิเคราะห์พบว่า สุสานแต่จิวเป็นพื้นที่ของเอกชนและเจ้าของพื้นที่ไม่ได้เป็นผู้ดูแลพื้นที่โดยตรง แต่มอบอำนาจในการบริหารจัดการให้กับชมรมนักกวีสมาคมนักกวีสุสานแต่จิวเป็นผู้ดูแลและรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการพื้นที่ภายในของสุสานแต่จิวทั้งหมด ซึ่งวิธีการบริหารจัดการของพื้นที่สุสานแต่จิวมีความแตกต่างกับสวนสาธารณะแห่งอื่น ที่รัฐเป็นเจ้าของ เนื่องการบริหารจัดการของภาครัฐจะมีเจ้าหน้าที่และคณะทำงานที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ เช่น นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ฝ่ายบริหารจัดการ ฝ่ายการคลัง เจ้าหน้าที่ที่อยู่ประจำสวนสาธารณะนั้น ๆ และผู้ที่มีความรู้ด้านการจัดสวนหรือผู้ที่มีความรู้เฉพาะทางด้านการบริหารจัดการพื้นที่สวนสาธารณะ ซึ่งนักวิชาการทั้งหลายจะร่วมกันทำงานเป็นทีมเพื่อดำเนินงานในด้านการพัฒนาสวนสาธารณะให้มีประสิทธิภาพในการให้บริการมากยิ่งขึ้น ซึ่งต่างจากสุสานแต่จิวที่ไม่มีผู้ที่มีความรู้หรือผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ และไม่มีเงินงบประมาณเพื่อการดำเนินการพัฒนาพื้นที่ดังเช่นสวนสาธารณะของรัฐ ดังนั้นการดำเนินงานของคณะผู้บริหารสุสานแต่จิวจึงไม่มีแผนงานโครงการและทิศทางการบริหารจัดการที่ดีตามแนวคิดของสวนสาธารณะที่ดี

5.3.2 คุณภาพของการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก

คุณภาพของการให้บริการเชิงพื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงการบริหารจัดการพื้นที่สุสานแต่จิว จากการศึกษาและวิเคราะห์ทัศนคติในด้านคุณภาพพบว่าสภาพพื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวกส่วนใหญ่อยู่ในระดับที่ดี เว้นแต่สนามเด็กเล่น ที่มีทัศนคติด้านคุณภาพว่าควรปรับปรุงคุณภาพ แม้ทัศนคติด้านปริมาณหรือความเพียงพอของพื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวกของสนามเด็กเล่นจะมีความเพียงพอ ซึ่งภายในพื้นที่สุสานแต่จิวมีสนามเด็กเล่นจำนวน 2 แห่ง แต่กลับพบว่าคุณภาพของเครื่องเล่นนั้นควรได้รับการปรับปรุง อันเนื่องจากเครื่องเล่นมีอายุการใช้งานนานและเสื่อมสภาพจึงเกิดการชำรุดทำให้ผู้ใช้งานส่วนใหญ่เห็นควรว่าสนามเด็กเล่นควรปรับปรุงคุณภาพ ส่วนสถานที่จอดรถมีความสอดคล้องกับการวิเคราะห์ด้านปริมาณของพื้นที่จอดรถว่ามีไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้งานนอกจากนี้ผู้ใช้เห็นว่าพื้นที่ดังกล่าวควรได้รับการปรับปรุงเนื่องจากบริเวณที่จอดรถยนต์ไม่เพียงพอ และที่จอดรถจักรยานยนต์ไม่เป็นระเบียบรวมทั้งมีหญ้าขึ้นส่งผลให้พื้นที่ค่อนข้างรก และไฟฟ้าส่องสว่างแม้ว่าทัศนคติในด้านปริมาณของสิ่งอำนวยความสะดวกของไฟฟ้าส่องสว่างนั้นจะมีเพียงพอแล้ว แต่ในด้านของคุณภาพยังพบว่าควรได้รับการปรับปรุง

เนื่องจากไฟฟ้าส่องสว่างบางจุดเกิดการชำรุด และไม่ได้รับการแก้ไข ดังนั้นผู้ใช้งานจึงเห็นควรว่าไฟฟ้าส่องสว่างควรได้รับการปรับปรุง

ตารางที่ 5.4

แสดงทัศนคติด้านคุณภาพการให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวก

รายการ	ดี (ร้อยละ)	ปรับปรุง (ร้อยละ)	รายการ	ดี (ร้อยละ)	ปรับปรุง (ร้อยละ)
ห้องน้ำ	65.1	34.9	เครื่องออกกำลังกาย	79.8	20.2
ตู้บริการน้ำดื่ม	70.9	29.1	ช่องทางสำหรับเดินและวิ่ง	94.5	5.5
จุดทิ้งขยะ	84.4	15.6	จุดจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม	78.6	21.4
สถานที่จอดรถ	47.4	52.6	สนามหญ้า	73.1	26.9
จุดนั่งพัก โต๊ะ เก้าอี้ ม้านั่ง	63.6	36.4	สนามเด็กเล่น	41	59
ศาลานั่งพักผ่อน	78.6	21.4	ต้นไม้ที่ให้ความร่มเงา	97.6	2.4
ไฟฟ้าส่องสว่าง	48	52	ข้อมูลและแผ่นป้ายต่าง ๆ	87.8	12.2
ลานกีฬาหรือสถานที่ออกกำลังกาย	71.9	28.1			

หมายเหตุ. ร้อยละของผู้ใช้งานที่มีความพึงพอใจในแต่ละรูปแบบของสิ่งอำนวยความสะดวก. โดยผู้วิจัย, 2561.

5.4 สรุปการผลวิเคราะห์ข้อมูลในด้านต่าง ๆ

การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลดังที่กล่าวมาข้างต้น ล้วนเป็นข้อมูลสำคัญที่ส่งผลต่อการให้บริการและการใช้พื้นที่สันทนาการแต่จิวทั้งสิ้น โดยด้านพฤติกรรมและรูปแบบกิจกรรม เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมและความต้องการในการทำกิจกรรมและการใช้พื้นที่ของกลุ่มผู้ใช้งาน ซึ่งพบว่าประชาชนส่วนใหญ่ที่อาศัยอยู่ในเขตสาทรมีความต้องการพื้นที่สีเขียวเพื่อทำกิจกรรมนันทนาการและพักผ่อนหย่อนใจเป็นจำนวนมาก เนื่องมาจากพื้นที่เขตสาทรส่วนใหญ่ถูกพัฒนาให้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการอยู่อาศัย พาณิชยกรรมที่เป็นแหล่งงาน สถานศึกษา การค้าและการบริการ ส่งผลให้พื้นที่สีเขียวเพื่อการนันทนาการและพักผ่อนหย่อนใจลดน้อยลง ดังนั้นพื้นที่สีเขียวจะมีความสำคัญการดำเนินชีวิตของคนในเมือง ด้านกายภาพ ปัจจัยด้านตำแหน่งที่ตั้งของสันทนาการแต่จิวจะเอื้อให้แก่คนในพื้นที่ใกล้เคียงเป็นหลัก เนื่องจากสันทนาการแต่จิวตั้งอยู่ในพื้นที่ของชุมชน ซึ่งประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณโดยรอบสันทนาการแต่จิวจะได้รับความสะดวกในการเดินทางเข้าใช้งานเนื่องจากใกล้บ้าน จึงทำให้การเดินทางเพื่อเข้าถึงพื้นที่สะดวกกว่าการเดินทางไปยังสวนลุมพินี ส่วนการคมนาคมเข้าถึงพื้นที่นั้น

โครงข่ายคมนาคมทางถนนมีความครอบคลุมเนื่องจากมีโครงข่ายถนนล้อมรอบพื้นที่ แต่มีข้อจำกัดในเรื่องขนาดของเขตทางที่อาจจะไม่สะดวกมากนักหากเดินทางมาใช้พื้นที่โดยรถยนต์ส่วนตัว ประกอบการกลุ่มผู้ใช้งานจะต้องเดินหรือใช้รถส่วนตัวเพื่อเข้าถึงพื้นที่เท่านั้นเพราะบริการจากขนส่งสาธารณะตั้งอยู่ห่างจากพื้นที่เป็นระยะ 1,000 เมตร ส่งผลให้กลุ่มผู้ใช้งานที่มาจากภายนอกเดินทางเข้าถึงพื้นที่ไม่สะดวกมากนัก และปัจจัยในด้านนโยบายและการบริหารจัดการพื้นที่สุสานนั้น มีการให้บริการด้านมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ค่อนข้างครบถ้วนตามหลักการขององค์ประกอบของสวนสาธารณะ แต่ในด้านปริมาณนั้นส่วนใหญ่มีเพียงพอแต่ขาดความสมบูรณ์ในด้านของคุณภาพ เนื่องจากปัจจัยหลาย ๆ อย่าง เช่น ขนาดของพื้นที่ เงินงบประมาณ และโครงสร้างการบริหารจัดการ เป็นต้น จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีความโดดเด่น โดยแบ่งเป็นด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. ด้านพฤติกรรมลัทธิรูปแบบกิจกรรม

- กลุ่มผู้ใช้งานในพื้นที่สุสานแต่จิวส่วนใหญ่เป็นคนในเขตสาทร และมีความต้องการใช้พื้นที่เพื่อการออกกำลังกายและการพักผ่อนหย่อนใจเป็นจำนวนมาก เป็นความโดดเด่นเนื่องจากคนส่วนใหญ่ให้ความสนใจที่จะทำกิจกรรมที่มีผลดีต่อร่างกาย การพัฒนาพื้นที่จากการเป็นสุสานมาสู่สถานออกกำลังกายถือว่าประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง เนื่องจากคนส่วนใหญ่ให้ความสนใจที่จะใช้งาน

- มีกิจกรรมให้เลือกทำที่หลากหลาย ทั้งกิจกรรมนันทนาการที่ประเภทกีฬาพื้นที่ฐานที่คนส่วนใหญ่ให้ความนิยมเช่น เดินวิ่งออกกำลังกาย บาสเกตบอล แบดมินตัน ตะกร้อ และเครื่องออกกำลังกายฟิตเนส และกิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจ เป็นต้น

2. ด้านกายภาพที่ส่งผลต่อการเลือกใช้พื้นที่

- ตำแหน่งที่ตั้งอาจจะไม่มีความได้เปรียบต่อคนที่อยู่ในเขตอื่น ๆ มากนักเนื่องจากตั้งอยู่ในซอยที่มีโครงข่ายคมนาคมที่ไม่สะดวก แต่จะมีความได้เปรียบต่อผู้ที่อยู่อาศัยโดยรอบพื้นที่เนื่องจากสามารถเดินทางมาใช้พื้นที่ได้สะดวก

- มีการแบ่งพื้นที่ใช้สอยที่ชัดเจนโดยเฉพาะสนามกีฬาแต่ละประเภท

3. ด้านนโยบายในการบริหารจัดการ

- มีการดูแลรักษาความสะอาดของพื้นที่ เช่น กวาดเศษใบไม้บนถนนที่ใช้วิ่งทุกวัน มีการตัดแต่งต้นไม้และตัดหญ้าบริเวณสนามหญ้า เป็นต้น ถือว่าเป็นดูแลความสะอาดของพื้นที่ในขั้นพื้นฐาน

- แม้ว่าจะมีข้อจำกัดในด้านพื้นที่เงินงบประมาณที่นำมาใช้ในการบริหารจัดการ แต่ก็ได้มีการพัฒนาพื้นที่ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานที่ครอบคลุมให้ใกล้เคียงกับพื้นที่สวนสาธารณะของกรุงเทพมหานครมากที่สุด

ข้อมูลทั้ง 3 ด้านที่ได้ทำการวิเคราะห์มีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกันทั้งทางตรงและทางอ้อม ต่อการตัดสินใจที่จะเลือกใช้หรือไม่ใช้พื้นที่สาธารณะสุสานแต่จิวของกลุ่มผู้ใช้งาน กล่าวคือ

การที่ผู้ใช้งานจะเลือกทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งอาจต้องมีองค์ประกอบจะต้องมีองค์ประกอบในการตัดสินใจหลายอย่าง ได้แก่ ตำแหน่งที่ตั้งและการเข้าถึง ทางเลือกของวิธีการเดินทาง รูปแบบของกิจกรรมในเกิดขึ้นพื้นที่ สถานที่ประกอบกิจกรรมที่มีการจัดสรรได้อย่างลงตัว ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน และสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ เป็นต้น หากพื้นที่สุสานแต่จิวมีการบริหารจัดการที่ดีก็จะส่งผลให้พื้นที่มีการใช้งานอย่างเต็มประสิทธิภาพ จากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ และศึกษาประวัติความเป็นมา สภาพพื้นที่โดยทั่วไปและพฤติกรรมการใช้งาน ที่กล่าวมาทั้งหมด สามารถแสดงให้เห็นถึงภาพรวมทั้งการใช้งานการให้บริการของพื้นที่สุสานแต่จิว และผลการวิเคราะห์ในด้านต่าง ๆ จะนำไปสู่การสรุปผลการศึกษาและเสนอแนวคิดในการบริหารจัดการพื้นที่ในบถัดไป

บทที่ 6

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องการจัดการพื้นที่สาธารณะในเขตเมือง: กรณีศึกษาสุสานแต่จิว กรุงเทพมหานคร มีความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์หลักของการศึกษาเพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมของพื้นที่ พฤติกรรมและกิจกรรมการใช้งาน เพื่อชี้ให้เห็นถึงสภาพปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการใช้งานของพื้นที่รวมทั้งความต้องการของกลุ่มผู้ใช้งาน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และดำเนินการศึกษาถึงสภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา พฤติกรรมการใช้งาน และการบริหารจัดการพื้นที่ ซึ่งการศึกษาข้อมูลดังกล่าวจะเป็นองค์ประกอบที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ถึงปัญหา ความต้องการและแนวทางการแก้ไขตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยสามารถจำแนกผลการศึกษาตามกรอบแนวคิด 3 ด้าน ดังนี้ ด้านที่ 1 คือด้านกายภาพ ซึ่งเป็นการศึกษาถึงตำแหน่งที่ตั้ง ทางเลือกการเข้าถึง ลักษณะการแบ่งพื้นที่ตามรูปแบบของกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในสวน รวมทั้งศึกษาองค์ประกอบของพื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ที่พื้นที่สุสานแต่จิวควรมีเพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานการให้บริการของพื้นที่สวนสาธารณะ โดยจะใช้ทัศนคติของกลุ่มผู้ใช้งานเป็นตัวชี้วัดถึงความเพียงพอและคุณภาพของการให้บริการนั้น ซึ่งการศึกษาถึงปัจจัยทางด้านกายภาพจะมีความเชื่อมโยงหรือเกี่ยวพันกันกับข้อมูลทางด้านอื่น ๆ ด้านที่ 2 คือด้านสังคม จะเป็นการศึกษาถึงพฤติกรรมการใช้งานของกลุ่มผู้ใช้ ซึ่งจะศึกษาจากข้อมูลพื้นฐานทั่วไปและทัศนคติเกี่ยวกับการใช้พื้นที่ของแต่ละคน เช่น ช่วงเวลาในการเข้าใช้ ความถี่ในการเข้าใช้ เขตพักอาศัยที่ส่งผลต่อวิธีการเดินทางเข้าถึงพื้นที่ กิจกรรมที่กลุ่มผู้ใช้งานในแต่ละช่วงวัยให้ความนิยม ฯลฯ โดยข้อมูลที่ได้จากการศึกษาดังกล่าวจะนำมาวิเคราะห์สรุปเป็นประเด็น เพื่อจะช่วยให้ผู้วิจัยได้เข้าใจถึงพฤติกรรมของกลุ่มผู้ใช้งานและนำมาเป็นข้อมูลประกอบการเสนอแนะเพื่อการจัดการพื้นที่ต่อไป ด้านที่ 3 คือด้านนโยบายการบริหารจัดการพื้นที่ จะเป็นการศึกษาโครงสร้างการบริหาร งบประมาณที่นำมาใช้ในการดำเนินการ และโครงการปรับปรุงพื้นที่และโครงการพัฒนาในอนาคต เพื่อให้พื้นที่สามารถรองรับการให้บริการแก่กลุ่มผู้ใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังได้ศึกษาถึงทัศนคติของกลุ่มผู้ใช้งานเกี่ยวกับความพึงพอใจในการให้บริการของพื้นที่สุสานแต่จิวอีกด้วย จากการศึกษาถึงข้อมูลด้านกายภาพด้านสังคมและด้านนโยบายกล่าวมาข้างต้นนั้นแสดงให้เห็นว่าข้อมูลต่าง ๆ มีความเชื่อมโยงและต่อเนื่องกันโดยทั้งสิ้น และจะสามารถสรุปการวิเคราะห์สภาพปัญหาในปัจจุบันของพื้นที่สุสานแต่จิวประกอบกับความต้องการของกลุ่มผู้ใช้งาน ตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

6.1 สรุปผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของกลุ่มผู้ใช้งาน

จากการศึกษาและวิเคราะห์ถึงข้อมูลในด้านกายภาพ ด้านสังคม และด้านนโยบายและการบริหารจัดการ ในบทที่ผ่านมาสามารถสรุปสภาพปัญหาและโดยจำแนกในแต่ละด้านในรายละเอียดดังต่อไปนี้

6.1.1 ด้านกายภาพของพื้นที่สุสานแต่จิว

จากการวิเคราะห์ด้านกายภาพของพื้นที่สุสานแต่จิวพบว่าพื้นที่ทำกิจกรรมภายในไม่ได้มีการจัดทำแผนโครงการและออกแบบเพื่อพัฒนาและปรับปรุงพื้นที่ศึกษามาตั้งแรก ซึ่งสุสานแต่จิวจะดำเนินการพัฒนาหรือออกแบบพื้นที่ไปที่ละชนิดตามกำลังทรัพย์ที่มีอยู่ โดยจะพิจารณาการใช้พื้นที่ตามลักษณะของกิจกรรม ความเหมาะสมของขนาดและรูปร่างของพื้นที่ว่าง พื้นที่สีเขียวของสุสานแต่จิวในปัจจุบันส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่สำหรับทำกิจกรรมนันทนาการและจะมีพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจแทรกอยู่ตามจุดต่าง ๆ ของพื้นที่ออกกำลังกายบ้าง จากการวิเคราะห์ทัศนคติด้านปัญหาทางกายภาพของผู้ใช้งานพื้นที่สุสานแต่จิวพบว่า มีสภาพปัญหาโดยการจัดลำดับบริเวณที่ควรได้รับการปรับปรุงมากที่สุด ดังนี้

บริเวณที่ 8 ตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันออกของพื้นที่สุสานแต่จิว ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวอยู่ในจุดที่ไม่ได้รับความสนใจจากผู้ใช้งาน และไม่มีการทำกิจกรรมใดในบริเวณนั้น ประกอบกับไฟฟ้าส่องสว่างมีไม่เพียงพอและบางจุดชำรุดส่งผลให้ในช่วงเช้ามืดและช่วงค่ำจะมีสภาพค่อนข้างเปลี่ยวตลอดสองข้างทางล้อมรอบไปด้วยฮวงซุ้ยนับพันตั้งเรียงรายอยู่เต็มพื้นที่ นอกจากนี้ยังพบว่าบริเวณที่ 8 เป็นที่มั่วสุมของเด็กวัยรุ่น เนื่องจากบริเวณที่ตั้งของฮวงซุ้ยถูกปกคลุมไปด้วยต้นไม้และใบหญ้าที่บสภาพพื้นที่เช่นนี้ส่งผลให้พื้นที่ดังกล่าวเป็นที่ลี้ภัยของคนและอาจเป็นที่ซ่อนตัวของสัตว์ร้ายได้ นอกจากนี้ บริเวณที่ 8 ยังเป็นพื้นที่แหล่งทางติดกับทางวิ่งซึ่งมีที่ว่างแต่ไม่มีการใช้งานให้เกิดประโยชน์

บริเวณที่ 7 เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวค่อนข้างเปลี่ยวและมีไฟฟ้าส่องสว่างมีไม่เพียงพอเช่นเดียวกับบริเวณที่ 8 หากผู้ใช้งานเดินทางมาใช้พื้นที่คนเดียวในช่วงมืดอาจเกิดอันตรายได้

ภาพที่ 6.1 ถนนเดิน-วิ่งบริเวณที่ 8 และพื้นที่เสี่ยงต่อการมั่วสุม. โดย ผู้วิจัย, 2561.

บริเวณที่ 2 เป็นที่จอดรถจักรยานยนต์ และรถยนต์ส่วนตัว พบว่า เมื่อมีผู้ใช้งานที่เดินทางเข้ามาใช้พื้นที่โดยรถยนต์ส่วนตัวเป็นจำนวนมาก ทำให้ที่จอดรถยนต์มีไม่เพียงพอ ดังนั้นผู้ใช้งานจึงต้องขับรถเข้าไปจอดบริเวณถนนที่ใช้สำหรับวิ่ง จะส่งผลให้ช่องทางวิ่งแคบลงซึ่งขัดกับความต้องการของกลุ่มผู้ใช้งานที่ส่วนใหญ่จะทำกิจกรรมการออกกำลังกายโดยการวิ่ง นอกจากนี้ยังพบว่าที่จอดรถจักรยานยนต์ยังขาดการจัดการด้านความปลอดภัยเนื่องจากมีกลุ่มผู้ใช้งานบางส่วนเคยถูกงัดเพื่อรถขโมยของที่อยู่ใต้เบาะรถ

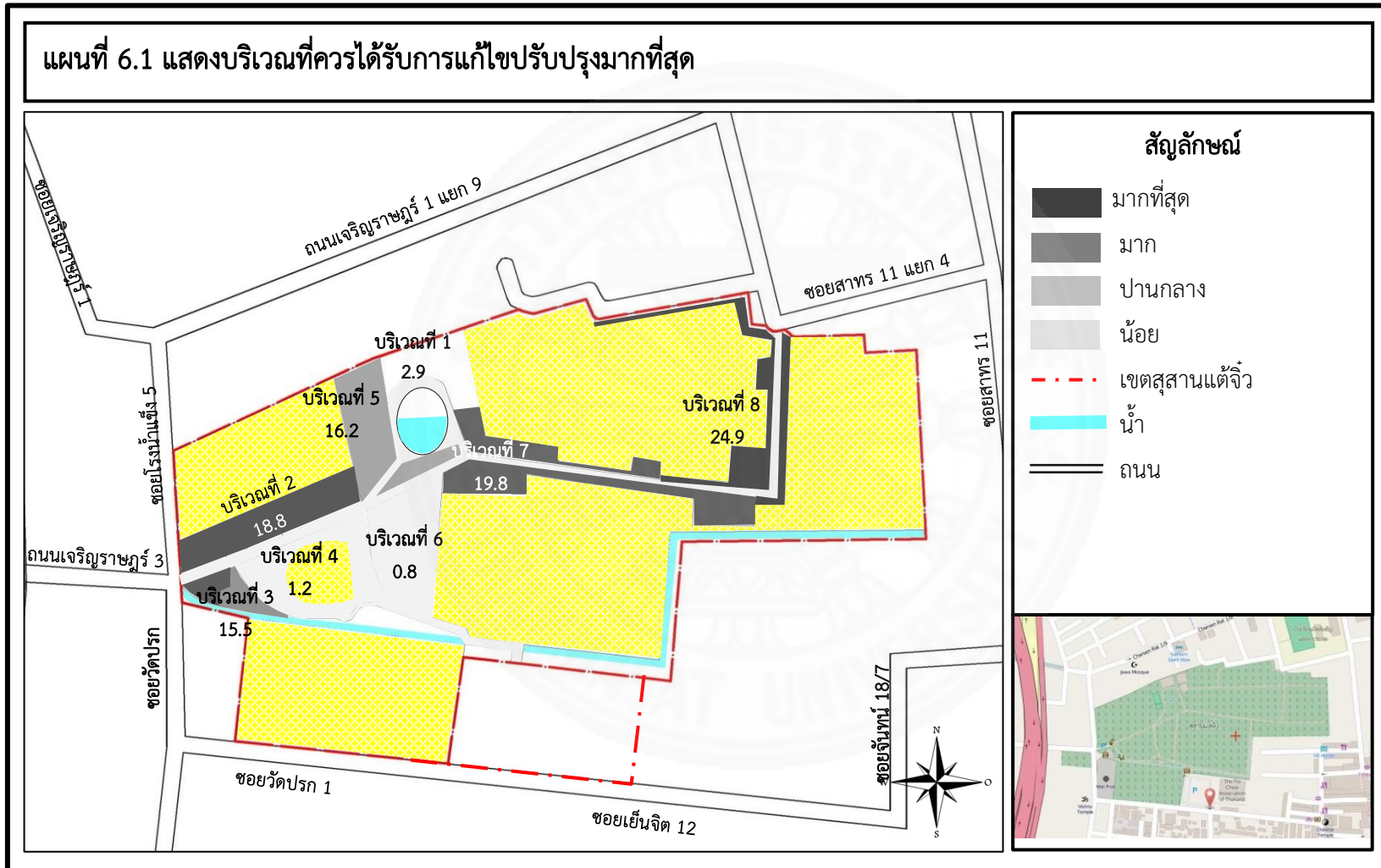

ภาพที่ 6.2 ที่จอดรถจักรยานยนต์และที่รถยนต์เข้ามาจอดบนทางวิ่ง. โดย ผู้วิจัย, 2561.

บริเวณที่ 5 เป็นที่ตั้งของสนามกีฬา ได้แก่ บาสเกตบอล ตะกร้อ แบดมินตัน และสนามเด็กเล่น ซึ่งพบว่าไฟฟ้าส่องสว่างมีไม่เพียงพอในบริเวณนี้ ประกอบพื้นที่ดังกล่าวมีขนาดของพื้นที่น้อยแต่มีการกระจุกตัวของกิจกรรมทำให้พื้นที่มีกลุ่มผู้ใช้งานที่หนาแน่น และในช่วงเวลาค่ำหลังจากผู้ใช้งานทยอยเดินทางออกจากพื้นที่จะมีกลุ่มวัยรุ่นบางส่วนมาสูสมกันอยู่บริเวณนั้น นอกจากนี้สนามเด็กเล่นที่ใช้เป็นระยะเวลาานเกิดการชำรุดอาจเป็นอันตรายต่อเด็กที่เข้ามาใช้งาน

บริเวณที่ 3 เป็นที่ตั้งของสนามเด็กเล่นและห้องสมุดขนาดเล็ก ซึ่งพื้นที่บริเวณดังกล่าวมีสภาพที่ค่อนข้างทรุดโทรมและมีผู้ใช้งานน้อยเนื่องจากเป็นมุมอับ และไม่ได้รับการพัฒนาให้มีสภาพที่พร้อมใช้งานหรือดึงดูดให้เกิดการใช้งานเท่าที่ควร รวมทั้งอุปกรณ์เครื่องเล่นของสนามเด็กเล่นชำรุด ซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อเด็กที่เข้ามาใช้งาน

บริเวณที่ 1 เป็นถนนสำหรับเดิน-วิ่งซึ่งเป็นพื้นที่สำคัญที่กลุ่มผู้ใช้งานทุกเพศทุกวัยให้ความนิยมใช้พื้นที่บริเวณนี้มากที่สุด โดยผู้ใช้งานบางกลุ่มให้ความเห็นว่าพื้นที่ดังกล่าวได้รับความนิยมในการใช้งานสูง รวมทั้งกลุ่มผู้สูงอายุก็เป็นหนึ่งในกลุ่มผู้ใช้งาน ดังนั้นพื้นถนนควรเรียบและพื้นผิวถนนควรเป็นวัสดุกันลื่นหรือทาสีกันลื่นเพื่อความปลอดภัยของผู้สูงอายุ

ภาพที่ 6.3 แสดงบริเวณที่ควรได้รับการแก้ไขปรับปรุงมากที่สุด. โดย ผู้วิจัย, 2561.

บริเวณที่ 4 สนามหญ้ารอบ ๆ บ່วงหยิ่งหมอถูกล้อมรอบไปด้วยต้นไม้ใหญ่ปกคลุมพื้นที่เพื่อให้ความร่มเงา ซึ่งพื้นที่บริเวณนี้จะใช้เป็นที่สำหรับพักผ่อนหย่อนใจมีเก้าอี้ ม้านั่ง น้อย และบางตัวชำรุด จึงมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของกลุ่มผู้ใช้งาน

บริเวณที่ 6 ซุ้มกิจกรรมและสนามหญ้า ซึ่งซุ้มกิจกรรมที่ตั้งอยู่ในบริเวณนี้จะมีการใช้งานของสมาชิกในซุ้มค่อนข้างน้อยกว่าบริเวณที่ 7 แต่จะมีกลุ่มผู้ใช้งานวัยเด็กเข้ามานั่งเล่นพักผ่อนหย่อนใจเป็นกลุ่ม และจะมีกลุ่มผู้ใช้งานบางกลุ่มที่เข้ามาทำกิจกรรมนันทนาการบริเวณนี้ เช่น เล่นตะกร้อ เตะฟุตบอล และเตะแอโรบิค ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวถูกใช้งานแบบผิดประเภทเนื่องจากบริเวณซุ้มกิจกรรมที่ 6 ถูกจัดให้เป็นสถานที่สำหรับพักผ่อนหย่อนใจหรือทำกิจกรรมที่ไม่ต้องออกแรงมาก แต่กลับพบว่ามีการใช้ประกอบกิจกรรมนันทนาการร่วมด้วย ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวอาจสะท้อนให้เห็นว่าพื้นที่สำหรับทำกิจกรรมนันทนาการอาจมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของกลุ่มผู้ใช้งาน ส่วนสนามหญ้าบริเวณนี้พบว่ามีการใช้งานน้อยเมื่อเทียบกับสนามหญ้าบริเวณบ่งหยิ่งหมอ

6.1.2 สรุปสภาพปัญหาด้านกายภาพในปัจจุบันของสุสานแต่จิว

พื้นที่ภายในสุสานแต่จิว มีลักษณะเป็นที่ตั้งของฮวงซุ้ยและเปิดให้ใช้เป็นพื้นที่สาธารณะสำหรับให้ประชาชนทั่วไปสามารถเข้ามาทำกิจกรรมภายในพื้นที่เป็นจำนวนมาก ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวจะมีความแตกต่างกับสวนสาธารณะแห่งอื่น ๆ ทั้งด้านสิ่งอำนวยความสะดวก สภาพพื้นที่ และการบริหารจัดการ เมื่อได้ดำเนินการศึกษาแล้วจึงพบสภาพปัญหาและข้อจำกัดทั้งด้านกายภาพ และด้านการให้บริการ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. สุสานแต่จิวมีการใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นสถานที่สำหรับทำกิจกรรม และยังคงเป็นที่ตั้งของฮวงซุ้ยเดิม บริเวณฮวงซุ้ยเดิมในบางจุดจะเป็นพื้นที่รกร้างมีหญ้าขึ้นทำให้เป็นจุดลับตา คนอาจทำให้เกิดอันตรายต่อผู้ที่ใช้เข้ามาใช้งานและเป็นแหล่งมั่วซุ่มของเด็กวัยรุ่นได้ รวมทั้งเมื่อถึงฤดูฝนทำให้เกิดกลิ่นอับชื้นส่งผลเสียต่อมลภาวะทางเดินหายใจของผู้ใช้งาน

2. พื้นที่กิจกรรมบริเวณสนามกีฬา บาสเกตบอล ตะกร้อ แบดมินตัน และสนามเด็กเล่นประกอบกับใช้เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจร่วมด้วย ดังนั้นพื้นที่บริเวณนี้มีกิจกรรมที่หลากหลาย และมีการใช้งานอย่างหนาแน่นแต่ไม่ได้รับการจัดการที่ดี

3. พื้นที่สำหรับทำกิจกรรมบริเวณที่ 5 บริเวณที่ 7 และบริเวณที่ 8 มีไฟฟ้าส่องสว่างไม่เพียงพอ

แผนที่ 6.2 แสดงสภาพปัญหาการใช้พื้นที่ในปัจจุบัน

สัญลักษณ์

- พื้นที่ฮวงซุ้ยร้างอาจเกิดการมั่วสุม
- พื้นที่ว่างและร้างควรได้รับการปรับปรุงทัศน
- ที่จอดรถยนต์ ไม่เพียงพอจึงต้องไปจอดทางวิง (บริเวณสีแดง)
- พื้นที่สำหรับทำกิจกรรมมีการกระจุกตัว

ภาพที่ 6.4 แสดงสภาพปัญหาการใช้พื้นที่ในปัจจุบัน. โดย ผู้วิจัย, 2561.

4. พื้นที่จอดรถมีไม่เพียงพอต่อผู้ใช้งานทำให้ต้องนำรถยนต์ส่วนตัวเข้าไปจอดภายในพื้นที่ออกกำลังกาย ส่วนที่จอดรถจักรยานยนต์ไม่เป็นระเบียบและไม่มีความปลอดภัยเนื่องจากเคยมีกรณีผู้เข้ามาใช้งานถูกขโมยของใต้เบาะรถ

5. ภายในพื้นที่สุสานแต่จิวจะมีซุ้มสำหรับรองรับการทำกิจกรรมของสมาชิกในซุ้ม โดยการก่อสร้างนั้นเกิดจากการรวบรวมเงินของสมาชิกในซุ้ม ดังนั้นอาจมีข้อจำกัดในการใช้งานเนื่องจากซุ้มต่าง ๆ มีเจ้าของ ส่งผลกลุ่มผู้ใช้งานบางกลุ่มที่ไม่ได้เป็นสมาชิกไม่กล้าเข้าไปใช้ เพราะไม่ทราบว่าพื้นที่บริเวณไหนสามารถเข้าไปใช้งานได้บ้าง

6. สนามเด็กเล่นมีจำนวน 2 แห่ง แต่ไม่สามารถใช้งานได้เต็มที่ประสิทธิภาพเนื่องจากเครื่องเล่นถูกใช้งานมานานจึงเกิดการชำรุด และในปัจจุบันยังมีการใช้งานอยู่ซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อเด็กที่เข้ามาใช้พื้นที่ได้

7. ปัญหาโครงข่ายคมนาคมและการเข้าถึงจากภายนอก เนื่องจากพื้นที่สุสานแต่จิวตั้งอยู่ห่างจากถนนสายหลักที่รถขนส่งสาธารณะขับผ่าน หากต้องการเข้าใช้พื้นที่จะต้องใช้รถส่วนตัวมารับจ้างหรือเดินเท้า ซึ่งถนนโดยรอบพื้นที่มีขนาดเขตทางที่แคบบางจุดรถยนต์สามารถขับผ่านได้เพียง 1 คัน ส่วนทางเดินเท้าบริเวณถนนเจริญราษฎร์ 3 ค่อนข้างเปลี่ยวอาจไม่ปลอดภัยหากเดินทางมาใช้พื้นที่เพียงคนเดียว

6.1.3 ด้านพฤติกรรมการใช้งาน

จากการวิเคราะห์ทัศนคติของกลุ่มผู้ใช้งานพบว่ากิจกรรมแต่ละประเภทแต่ละชนิดที่กลุ่มผู้ใช้งานเลือกทำจะส่งผลต่อความหนาแน่นของการใช้พื้นที่ หากกิจกรรมใดได้รับความนิยมสูงพื้นที่บริเวณนั้นก็เกิดการใช้งานที่หนาแน่นมาก ในทางกลับกันพื้นที่ใดที่ได้รับความนิยมในการใช้งานน้อยชองน้อยพื้นที่บริเวณนั้นก็เกิดการใช้งานที่ค่อนข้างต่ำตามลักษณะของกิจกรรม กลุ่มผู้ใช้งานส่วนใหญ่ที่เดินทางมาใช้งานในพื้นที่สุสานแต่จิว จะเข้ามาทำกิจกรรมการออกกำลังกาย ทั้งกีฬาประเภททีม และกีฬาประเภทเดี่ยว นอกจากนี้ยังทำกิจกรรมที่เป็นการพักผ่อนหย่อนใจ โดยสามารถสรุปกิจกรรมที่กลุ่มผู้ใช้งานส่วนใหญ่ให้ความนิยมได้ในรายละเอียดดังนี้ (แผนภูมิที่ 5.5 ในบทที่ 5)

1. การวิ่งออกกำลังกาย เป็นกิจกรรมที่ได้รับความนิยมสูงสุดจากกลุ่มผู้ใช้งานตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยสูงอายุ ดังนั้นพื้นที่บริเวณถนนสำหรับวิ่งนั้นควรได้รับการปรับปรุงดูแลและพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้พื้นที่ดังกล่าวมีความปลอดภัยต่อกลุ่มผู้ใช้งาน

2. เดินออกกำลังกายเป็นกิจกรรมที่ได้รับความนิยมรองลงมาจากการเล่นกีฬา โดยคนส่วนที่เดินออกกำลังก็จะเป็นคนกลุ่มเดียวกับคนที่วิ่งออกกำลัง ซึ่งพื้นที่ที่ใช้เดินออกกำลังเป็นพื้นที่เดียวกันกับถนนที่ใช้วิ่งออกกำลังกาย

3. นั่งพักผ่อนเป็นกิจกรรมได้รับความนิยมสูงสุดของกิจกรรมประเภทการพักผ่อนหย่อนใจ โดยส่วนใหญ่จะเป็นการพักผ่อนหลังจากการออกกำลังกายเสร็จสิ้น พื้นที่ที่จัดเตรียมสำหรับการนั่งพักผ่อนที่เปิดเป็นสาธารณะค่อนข้างมีน้อยและจะกระจายอยู่ตามจุดต่าง ๆ ของสุสานแต่จีวซึ่งควรจะมีการจัดเตรียมพื้นที่ และม้านั่ง ศาลาเอนกประสงค์ของส่วนรวมให้เพียงพอต่อกลุ่มผู้ใช้งานปรับทัศนียภาพให้ร่มรื่นเพื่อดึงดูดให้เกิดการใช้งานเพิ่มมากขึ้น

4. เล่นฟิตเนสเป็นกีฬาที่ได้รับความนิยมจากกลุ่มผู้ใช้งานวัยทำงาน วัยเด็ก และวัยผู้สูงอายุบางส่วน เป็นพื้นที่ที่ได้รับความนิยมและเกิดการใช้งานตลอดทั้งวัน โดยเฉพาะในช่วงเย็นจะมีการใช้งานอย่างหนาแน่น ดังนั้นอุปกรณ์ที่นำมาใช้ควรได้มาตรฐานและเพียงพอต่อความต้องการ

5. เดินเล่นจะได้รับความนิยมจากกลุ่มวัยเด็กและกลุ่มวัยทำงานที่มีครอบครัวแล้ว ส่วนใหญ่จะพาบุตรหลานมาเดินเล่นโดยจะใช้พื้นที่บริเวณถนนสำหรับวิ่ง บริเวณสนามกีฬา และบริเวณหน้าบ่วงหยิ่งหมอ ทำให้เกิดการทับซ้อนของกิจกรรมและการใช้พื้นที่

6. พบปะพูดคุยจะเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นโดยทั่วไปของพื้นที่ ทั้งบริเวณร้านกาแฟ บริเวณซุ้มกิจกรรม บริเวณสนามกีฬา และบริเวณสนามหญ้าบ่วงหยิ่งหมอ

7. เล่นกีฬาเป็นกลุ่ม (บาสเกตบอล ตะกร้อ แบดมินตัน) พื้นที่บริเวณสนามกีฬาจะเป็นพื้นที่ที่รวมกิจกรรมหลาย ๆ กิจกรรมไว้บริเวณนี้ซึ่งจะมีการกระจุกตัวและค่อนข้างหนาแน่น ซึ่งกีฬาบางชนิดก็ไม่ได้มีการจัดเตรียมพื้นที่ไว้ให้ส่งผลให้กีฬาบางชนิดต้องไปเล่นตามจุดต่าง ๆ ที่มีพื้นที่ว่าง

8. ร่วมทำกิจกรรมตามชมรมต่าง ๆ ภายในสุสานแต่จีวส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มวัยทำงานใกล้ปลดเกษียณและผู้สูงอายุ โดยซุ้มกิจกรรมต่าง ๆ ตั้งอยู่บริเวณริม 2 ฝากของถนนที่ใช้สำหรับวิ่งซึ่งบางซุ้มตั้งทิ้งไว้แต่ไม่ได้มีการใช้งานหรือบางซุ้มตั้งบดบังทัศนียภาพของพื้นที่ที่สามารถนั่งชมวิวมองเห็นเมือง

9. ชมวิวทิวทัศน์พื้นที่สุสานแต่จีวมีต้นไม้ที่ให้ร่มเงาที่ค่อนข้างมากประกอบกับพื้นที่จุดของสุสานเป็นที่โล่งสามารถมองเห็นพื้นที่ภายนอก ดังนั้นผู้ใช้งานบางกลุ่มจึงนิยมมาใช้พื้นที่เพื่อนั่งชมวิวทิวทัศน์ แต่อาจจะไม่ได้รับความปลอดภัยมากนักเนื่องจากพื้นที่โล่งดังกล่าวเป็นที่ค่อนข้างรกร้าง

10. กิจกรรมอื่น ๆ เช่น ผู้ปกครองมานั่งเฝ้าบุตรหลานเรียนเทควันโด หรือผู้ปกครองพาบุตรหลานมาเล่นบริเวณสนามเด็กเล่น กลุ่มผู้ใช้งานที่มาเล่นฟุตบอลบริเวณที่ว่าง เป็นต้น กิจกรรมบางกิจกรรมอาจไม่ได้มีการจัดเตรียมพื้นที่เพื่อรองรับการให้บริการแก่กลุ่มผู้ใช้งาน

11. ทำงานและอ่านหนังสือจะพบในกลุ่มนักเรียนนักศึกษาซึ่งจะรวมตัวมาทำกิจกรรม เช่น ทำการบ้าน อ่านหนังสือ และทำงานกลุ่ม ในบริเวณที่ 6 ชุมกิจกรรม เนื่องจากสุสานแต่จิวไม่ศาลาอเนกประสงค์ที่เป็นพื้นที่ส่วนกลาง ดังนั้นกลุ่มผู้ใช้งานบางส่วนจึงต้องไปใช้พื้นที่ของชุมกิจกรรมไม่มีเจ้าของมาใช้งาน

12. กายบริหารเป็นกิจกรรมที่กลุ่มผู้สูงอายุจะนิยมทำ เนื่องจากเป็นกิจกรรมเบา ๆ ไม่จำเป็นต้องออกแรงมาก พบในบริเวณสนามกีฬาและบนฟุตบอลาภิรมถนนหน้าชุมกรรรม

13. รับประทานอาหารจะพบเป็นส่วนน้อยในวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ โดยมีกลุ่มผู้ใช้งานที่เดินทางมาเป็นครอบครัวและพาบุตรมาวิ่งเล่นในช่วงกลางวันโดยจะซื้ออาหารจากภายนอกมารับประทานไปด้วย ตามบริเวณม้านั่งร้านกาแฟและศาลาชุมกิจกรรมบริเวณสนามกีฬา

14. เต็นแอโรบิคจะพบในช่วงเวลาเย็นหลังเลิกงาน จะมีการรวมกลุ่มแม่บ้านที่อาศัยอยู่บริเวณโดยรอบสุสานแต่จิวมาใช้พื้นที่เต็นแอโรบิคบริเวณหน้าลานกิจกรรมที่ทำการชมรมนักวิ่งแต่จิว

15. รำไทเก๊กเป็นกิจกรรมที่พบในช่วงเช้าโดยส่วนใหญ่กลุ่มผู้สูงอายุ ซึ่งกิจกรรมนี้จะทำในบริเวณสนามกีฬาตะกร้อ

สามารถสรุปได้ว่ากิจกรรมต่าง ๆ ที่พบในสุสานแต่จิวส่วนใหญ่จะเป็นกิจกรรมพื้นที่ฐานที่สวนสาธารณะทุกแห่งมีเช่นกัน กิจกรรมในสุสานแต่จิวจะมีความหลากหลายและพบว่าการใช้พื้นที่ทับซ้อนกันเป็นจำนวนมาก พื้นที่ออกกำลังและพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจมักจะถูกใช้นำมาใช้งานร่วมกัน ส่งผลให้พื้นที่บางบริเวณเกิดการกระจุกตัวและมีการใช้งานอย่างหนาแน่น ซึ่งอาจจะมีข้อเสนอแนะวิธีการจัดการในขั้นตอนไป

6.1.4 ด้านนโยบายและการบริหารจัดการ

สุสานแต่จิวไม่มีนโยบายการบริหารจัดการพื้นที่ดังเช่นสวนสาธารณะอื่น ๆ และมีการบริหารจัดการโดยภาคเอกชนที่เป็นชมรมนักวิ่งแต่จิวซาทรซึ่งเป็นองค์อิสระที่ก่อตั้งขึ้นโดยความสมัครใจ ไม่แสวงหาผลกำไร และไม่มีหน่วยงานของภาครัฐเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลพื้นที่ ส่วนด้านงบประมาณที่นำมาใช้ส่วนใหญ่จะมาจากสมาชิกชมรม สมาชิกตามชุมกิจกรรม และการรับบริจาค ดังนั้นสิ่งอำนวยความสะดวกที่จัดเตรียมไว้ให้สำหรับผู้ใช้งานอาจจะไม่เพียงพอหรือเพียงพอแต่มีคุณภาพที่ไม่ดีนัก ซึ่งสามารถสรุปได้จากทัศนคติด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกของพื้นที่สุสานแต่จิวได้ตามตารางที่ 5.3 และ ตารางที่ 5.4 ในบทที่ 5 ดังนี้

1. ห้องน้ำแม้ว่าจะมีจำนวนที่เพียงพอต่อความต้องการแต่คุณภาพของห้องน้ำในบางจุดควรได้รับการปรับปรุงให้สภาพที่พร้อมใช้งานมากกว่านี้

2. ตู้บริการน้ำดื่ม มีจำนวน 2 ตู้ แต่สามารถใช้งานได้เพียง 1 ตู้เท่านั้นซึ่งกลุ่มผู้ใช้งานส่วนใหญ่จะซื้อน้ำดื่มที่ร้านค้าและเตรียมมาจากบ้าน แต่จะมีกลุ่มผู้ใช้งานอีกจำนวนมากที่ยังใช้ตู้กดน้ำดื่มของสุสานแต่จิว
3. สถานที่จอดรถเป็นพื้นที่บริการที่เกิดการใช้งานมากที่สุด ซึ่งจากการศึกษาพบว่ามีไม่เพียงพอต่อความต้องการของกลุ่มผู้ใช้งาน โดยเฉพาะรถยนต์ส่วนตัวที่ต้องเข้าไปจอดบริเวณทางวิ่งนอกจากนี้ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่จอดรถจักรยานยนต์ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยควรได้รับการปรับปรุงแก้ไข
4. จุดทิ้งขยะมีเพียงพอความต้องการแต่ถังขยะบางส่วนจะเป็นถังที่ไม่มีฝาเปิด-ปิด ทำให้ส่งกลิ่นเหม็น
5. จุดนั่งพัก โต๊ะ เก้าอี้ ม้านั่ง จะตั้งอยู่ในบริเวณซุ้มกิจกรรมซึ่งกลุ่มผู้ใช้งานส่วนใหญ่จะนั่งพักอยู่บริเวณซุ้มที่ไม่ได้ห้ามให้บุคคลภายนอกเข้าใช้ บางส่วนจะนั่งพักบริเวณศาลใต้ธงกึ่งและสนามหญ้าบริเวณบ่วงหยิ่งหมอ
6. ศาลานั่งพักผ่อนส่วนใหญ่เป็นศาลาทำกิจกรรมที่กลุ่มสมาชิกซุ้มกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมเก็บเงินเพื่อสร้างขึ้นมาใช้เป็นที่พักสำหรับคนในกลุ่มเท่านั้น แต่จะมีบางซุ้มที่เปิดให้คนทั่วไปสามารถเข้าไปใช้งานได้ ซึ่งผู้ใช้งานบางกลุ่มไม่ทราบว่าซุ้มใดสามารถเข้าไปใช้ได้และไม่กล้าเข้าไปใช้เนื่องจากเกรงว่าจะมีเจ้าของ
7. ไฟฟ้าส่องสว่างพบว่าครึ่งหนึ่งของทัศนคติผู้ใช้บอกว่ามีเพียงพอ แต่อีกครึ่งหนึ่งเห็นว่าควรได้รับการปรับปรุงเนื่องจากไฟฟ้าส่องสว่างบางจุดมีสภาพที่ชำรุด ส่งผลให้บางพื้นที่ค่อนข้างมืดและอันตรายต่อผู้ใช้งาน
8. ลานกีฬาหรือสถานที่ออกกำลังกายส่วนใหญ่ผู้ใช้งานให้ความเห็นว่ามีเพียงพอ แต่บางส่วนเห็นว่ามีไม่เพียงพอ เนื่องจากกีฬาบางประเภทไม่มีพื้นที่ที่จัดเตรียมไว้ให้หรือมีแต่น้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการของกลุ่มผู้ใช้งาน ประกอบกับพื้นที่ดังกล่าวมีความหนาแน่นของกิจกรรมและกลุ่มผู้ใช้งานมากเกินไป เช่น แบดมินตัน และฟุตบอล บาสเกตบอล เป็นต้น
9. เครื่องออกกำลังกายจะพบในฟิตเนสเท่านั้นซึ่งพบว่ามีเพียงพอต่อจำนวนผู้ใช้งานและผู้ใช้งานบางกลุ่มต้องการให้มีเครื่องออกกำลังกายนอกฟิตเนสรวมด้วย เนื่องจากภายในฟิตเนสมีการเก็บค่าเข้าใช้บริการ ส่วนภายนอกฟิตเนสจะมีเพียงราวสำหรับใช้ยืดขาซึ่งมีไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้ใช้งาน
10. ช่องทางสำหรับเดินและวิ่งแม้ว่าพื้นที่ดังกล่าวจะมีการใช้งานสูงที่สุดแต่พบว่ามีเพียงพอต่อความต้องการและพบปัญหาน้อย

11. จุดจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่มพบว่ามีเพียงพอ เนื่องจากคนส่วนใหญ่เข้ามาใช้พื้นที่ทำกิจกรรมเมื่อทำกิจกรรมเสร็จแล้วก็เดินทางกลับบ้าน อาจจะมีผู้ปกครองที่เข้ามาเฝ้ารอบุตรหลานเรียนเทควันโดที่อาจต้องการอาหารรับประทานในระหว่างรอบุตรหลาน ส่วนทางด้านคุณภาพของจุดจำหน่ายอาหารค่อนข้างดีแต่กลุ่มผู้ใช้งานบางส่วนเห็นว่าควรจัดให้อยู่ในบริเวณเดียวกันอย่างเป็นระเบียบเนื่องจากปัจจุบันมีการกระจายตัวตามจุดต่าง ๆ

6.2 ข้อเสนอแนะและแนวทางการจัดการพื้นที่สุสานแต่จิว

จากสภาพปัญหาและความต้องการของกลุ่มผู้ใช้งานในปัจจุบันของพื้นที่สุสานแต่จิว อันนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอแนะและแนวทางในการจัดการพื้นที่ที่เหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการในการใช้งานในอนาคต ซึ่งการพิจารณาแนวทางในการแก้ไขปัญหาพัฒนาและปรับปรุงพื้นที่ควรมีการจัดลำดับความสำคัญตามความจำเป็น เช่น พื้นที่ใดที่ได้รับความนิยมหรือมีจำนวนผู้ใช้งานหนาแน่นควรมีการปรับปรุงพื้นที่บริเวณนั้นก่อน หรือพื้นที่ใดมีสภาพปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยและความสะดวกของผู้ใช้งาน เป็นต้น ทั้งนี้จะสามารถแบ่งข้อเสนอแนะออกเป็น 3 ด้านดังต่อไปนี้

6.2.1 ข้อเสนอแนะและแนวทางจัดการด้านกายภาพ

1. พื้นที่บริเวณทางด้านท้ายของสุสานแต่จิว (บริเวณที่ 7 และบริเวณที่ 8) เป็นพื้นที่รกร้างและเสี่ยงต่อภัยอันตรายจากคนและจากสัตว์ และบริเวณดังกล่าวตั้งอยู่ติดกับทางวิ่งซึ่งกลุ่มผู้ใช้งานที่วิ่งออกกำลังกายส่วนใหญ่ต้องเดินผ่าน ดังนั้นควรมีการปรับปรุงสภาพพื้นที่บริเวณที่รกร้าง ให้เป็นที่โล่งเพื่อให้มีความปลอดภัยมีความสวยงาม นอกจากนี้พื้นที่บริเวณฟุตบอลควรปรับปรุงให้สามารถใช้งานเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจหรือทำกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ ได้ เนื่องจากยังมีพื้นที่บางส่วนเป็นที่ว่างซึ่งสามารถพัฒนาได้

2. ควรมีตรวจสอบเสาไฟฟ้าหรือหลอดไฟที่ชำรุดและดำเนินการซ่อมแซมไฟฟ้าส่องสว่างในบริเวณที่มีมืด เพื่อการมองเห็นของกลุ่มผู้ใช้งานให้เกิดความปลอดภัยต่อผู้ใช้งาน

3. เพิ่มสถานที่จอดรถยนต์และติดกล้องวงจรปิดภายในพื้นที่สุสานแต่จิว เพื่อความปลอดภัยในทรัพย์สินของกลุ่มผู้ใช้งาน นอกจากนี้ควรจะขยายเวลาเปิด-ปิดประตูทางฝั่งสมาคมแต่จิวฯ ให้นานยิ่งขึ้น เนื่องจากปัจจุบันมีการกำหนดเวลาปิดประตูเร็วกว่าประตูทางด้านทิศตะวันตกของสุสานแต่จิว ซึ่งบริเวณที่จอดรถของสมาคมแต่จิวสามารถรองรับจำนวนรถยนต์ได้ถึง 150 คันขึ้นไป

4. จากการศึกษาพบว่าพื้นที่ทำกิจกรรมสำหรับออกกำลังกายและพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจมีความทับซ้อนกัน ดังนั้นควรมีการจัดพื้นที่สนามกีฬาให้เป็นระเบียบ และแบ่งพื้นที่สำหรับนั่งพักผ่อนหย่อนใจให้ชัดเจนและเพียงพอต่อความต้องการของกลุ่มผู้ใช้งาน

5. จัดพื้นที่สนามเด็กเล่นให้มี 1 แห่ง และควรตั้งอยู่ห่างจากสนามกีฬาเนื่องจากระหว่างการเล่นกีฬาอาจมีลูกบอลดังไปยังพื้นที่ดังกล่าว นอกจากนี้ควรเปลี่ยนอุปกรณ์เครื่องเล่นของสนามเด็กเล่นใหม่เนื่องจากอันเดมมีสภาพชำรุดซึ่งอาจเกิดอันตรายต่อเด็กที่เข้ามาใช้งาน

6. จัดทำล็อกเกอร์ฝักของแบบหยอดเหรียญ ซึ่งเป็นการเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกแก่กลุ่มผู้ใช้งานวัยทำงาน ซึ่งหลังเลิกงานกลุ่มผู้ใช้งานสามารถเดินทางมาใช้พื้นที่ได้โดยไม่ต้องเดินทางกลับบ้านเพื่อเปลี่ยนเสื้อผ้าและนำเอาสิ่งของที่นำไปทำงานเก็บ แต่จะสามารถนำเอาสิ่งของไปฝากที่ล็อกเกอร์ก่อนที่จะทำกิจกรรมได้

7. จัดโซนพื้นที่สำหรับทำกิจกรรมใหม่ให้กระจายไปตามจุดต่าง ๆ ในพื้นที่ว่างที่ยังไม่ได้ส่งเสริมให้เกิดการใช้งานในปัจจุบันเพื่อให้การใช้พื้นที่เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งอาจจะแบ่งโซนการใช้งานตามช่วงวัย โดยคำนึงถึงความสะดวก และความปลอดภัยของผู้ใช้งาน

8. ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงถนนภายนอกพื้นที่ ที่เป็นทางเชื่อมจากภายนอกพื้นที่เพื่อให้สามารถเดินเท้าเพื่อถึงพื้นที่ได้สะดวก โดยควรปรับปรุงทางเท้าบริเวณถนนเจริญราษฎร์ 3 ให้สามารถเดินเข้าถึงไปสะดวกมากขึ้น และปรับทัศนียภาพให้สวยงามเพิ่มไฟฟ้าส่องสว่างเพื่อส่งเสริมให้เกิดการเดินเท้ามากยิ่งขึ้น ส่วนซอยต่าง ๆ ที่อยู่บริเวณโดยรอบอาจทำโครงการขายบางจุดให้กว้างขึ้นและรถยนต์ส่วนตัวสามารถขับผ่านได้อย่างสะดวก

6.2.2 ข้อเสนอแนะและแนวทางจัดการด้านพฤติกรรม

พื้นที่สาธารณะเป็นพื้นที่สำหรับให้คนในชุมชนได้ออกมาพบปะหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน ดังนั้น ควรมีกิจกรรมที่ต่อเนื่อง เช่น การจัดกิจกรรมอาจกำหนดเป็นสองช่วงเวลาเช้าและเย็น เพื่อให้คนในชุมชนได้มีทางเลือกในการเข้ามาทำกิจกรรม และควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมที่จะจัดขึ้นในพื้นที่ ซึ่งอาจจะใช้วิธีการ เช่น การประกาศเสียงตามสายหรือใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นตัวกลางในการสื่อสารให้บุคคลทั่วไปหรือผู้ที่สนใจได้รับทราบข้อมูลกิจกรรมของพื้นที่สุสานแต่จิวอย่างทั่วถึง

6.2.3 ข้อเสนอแนะและแนวทางจัดการด้านนโยบายในการจัดการพื้นที่

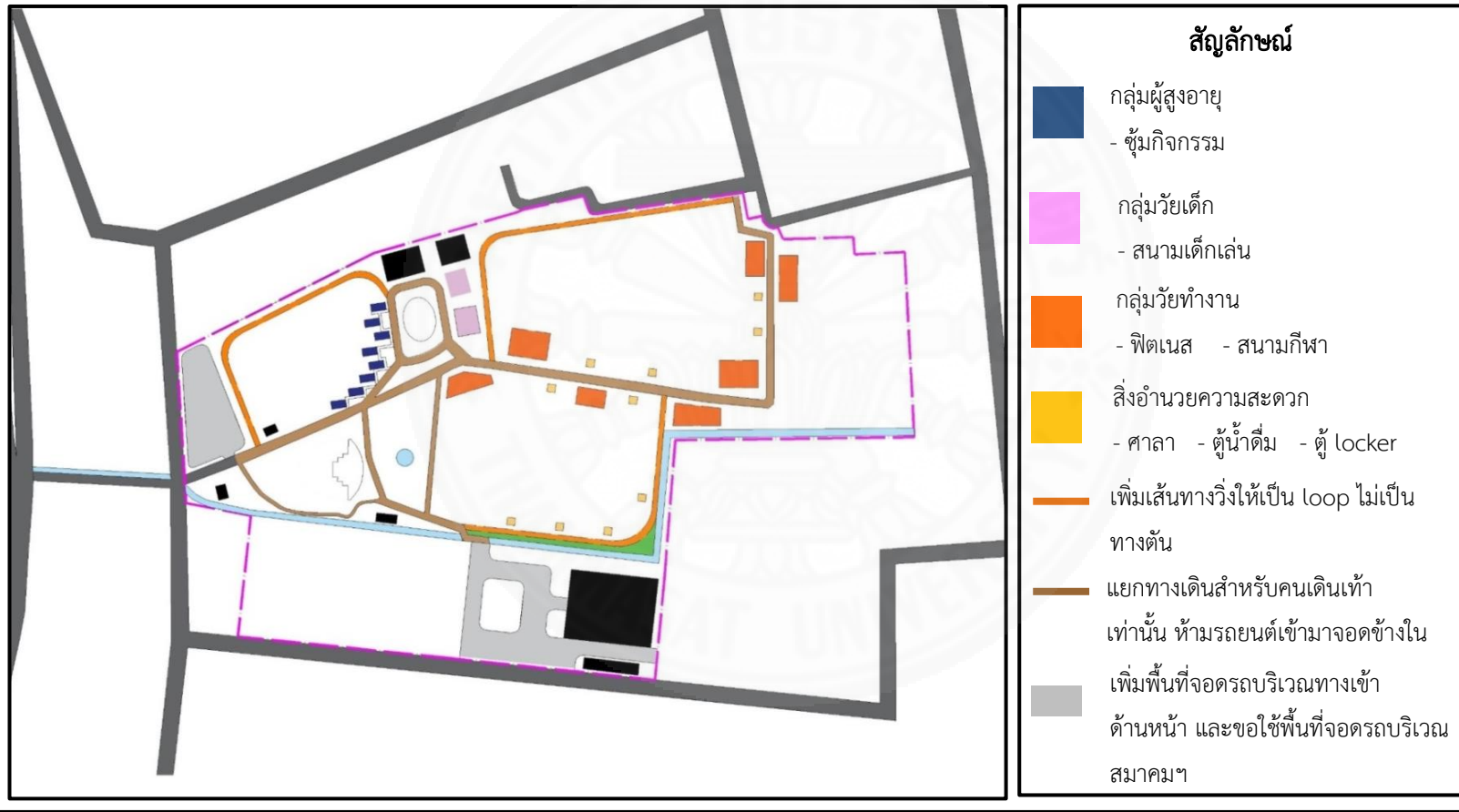
เพื่อให้พื้นที่สาธารณะมีความเป็นระเบียบและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ควรมีการกำหนดโครงการที่จะทำขึ้นในอนาคต เพื่อให้บุคคลภายนอกรับรู้และช่วยเหลือในการระดมทุนในการทำให้โครงการสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามกำหนดหรือมีการจัดหาผลประโยชน์ที่ไม่ขัดต่อข้อตกลงในการใช้พื้นที่ เพื่อนำผลประโยชน์ที่ได้มาสนับสนุนโครงการหรือนำมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่ ทั้งยังช่วยลดข้อจำกัดในด้านงบประมาณ ที่จะนำมาใช้ในการจัดการและการพัฒนา

พื้นที่ในด้านต่าง ๆ ได้ ทั้งนี้อาจขอรับเงินสนับสนุนบางส่วนหรือขอความอนุเคราะห์จากหน่วยงานภาครัฐให้ช่วยสนับสนุนโครงการพัฒนาพื้นที่และการบริหารจัดการ เนื่องจากพื้นที่สุสานแต่จิวเป็นพื้นที่สาธารณะที่เปิดให้บริการแก่ประชาชนทั่วไปโดยไม่เก็บค่าธรรมเนียม และเป็นการเปิดพื้นที่เพื่อกิจการแห่งสาธารณะโดยให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับผลประโยชน์จากการเข้ามาใช้งานเป็นอย่างสูง ดังนั้นรัฐควรมีส่วนในการรับผิดชอบพื้นที่สาธารณะแห่งนี้เพราะผู้ที่เข้ามาใช้งานส่วนใหญ่ก็คือผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตสาทร และในเขตสาทรก็ได้มีส่วนสาธารณะที่เปิดให้บริการแก่คนในชุมชน

6.2.4 แนวคิดในการออกแบบพื้นที่สุสานแต่จิวในอนาคต

จากข้อเสนอแนะและแนวทางในการจัดการพื้นที่สาธารณะสุสานแต่จิวในข้างต้น ซึ่งนำมาสู่การแผนผังการแสดงแนวคิดและการออกแบบพื้นที่ เพื่อใช้เป็นแผนงานโครงการในการดำเนินการแก้ไขสภาพปัญหาและความต้องการของกลุ่มผู้ใช้งานได้ โดยแนวคิดในการพัฒนาและจัดการพื้นที่สุสานแต่จิวสามารถดูได้ตามภาพที่ 6.5 ซึ่งจะมีการแบ่งโซนพื้นที่ใช้งาน สำหรับวัยเด็ก วัยทำงาน และวัยผู้สูงอายุ ออกจากกันตามความเหมาะสมของลักษณะทางกายภาพและความเหมาะสมของกลุ่มผู้ใช้งานในแต่ละช่วงวัย ประเภทกิจกรรมและลักษณะทางกายภาพ โดยผู้สูงอายุจะอยู่ทางด้านหน้าของสุสานซุ้มกิจกรรมจะใกล้กับที่จอดรถ เพื่อให้เกิดความสะดวกในการเดินเท้า ระหว่างที่จอดรถและซุ้มกิจกรรม ส่วนกลุ่มผู้ใช้งานวัยเด็กมีการจัดพื้นที่ตั้งห่างจากสนามกีฬาและพื้นที่โล่งเพื่อความปลอดภัยของเด็ก และกลุ่มวัยทำงานจะจัดให้อยู่บริเวณที่ 7 บริเวณที่ 8 และจะกระจายกิจกรรมตามจุดต่าง ๆ รอบเส้นทางเดิน-วิ่ง เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เกิดการเคลื่อนไหวของกิจกรรม (Movement) ทั่วทั้งพื้นที่ ซึ่งแนวคิดในการพัฒนาเชิงพื้นที่ดังกล่าวนี้จะเลือกใช้พื้นที่ว่างเพื่อการพัฒนาเป็นส่วนใหญ่ โดยจะยังให้ความสำคัญของพื้นที่ตั้งฮวงซุ้ยเดิมด้วยการดูแลปรับปรุงภูมิทัศน์ของฮวงซุ้ยให้โล่งและดูสวยงาม เพื่อให้พื้นที่ส่วนกิจกรรมและพื้นที่ส่วนพิธีกรรมสามารถอยู่ร่วมกันได้

แผนที่ 6.3 แสดงแนวทางในการจัดการพื้นที่สุสานแต่จิว

ภาพที่ 6.5 แสดงแนวทางในการจัดการพื้นที่สุสานแต่จิว. โดย ผู้วิจัย, 2561.

จากภาพที่ 6.6 แสดงให้เห็นถึงข้อเสนอแนะและแนวทางในการจัดโซนการใช้พื้นที่สุสานแต่จีว โดยจะแบ่งโซนสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุ โซนกลุ่มวัยทำงาน และโซนกลุ่มวัยเด็ก แยกออกจากกันให้ชัดเจนโดยกลุ่มผู้สูงอายุจะอยู่ทางด้านทิศตะวันตกของพื้นที่ซึ่งจะตั้งอยู่ใกล้กับประตูทางออกและลานจอด เพื่อให้เกิดความสะดวกในการเดินทางเข้าพื้นที่บริเวณซุ้มกิจกรรม นอกจากนี้ซุ้มกิจกรรมควรมีการติดป้ายสื่อสารให้ผู้ใช้งานกลุ่มอื่น ๆ ได้รับทราบว่าซุ้มกิจกรรมได้อนุญาตให้กลุ่มผู้ใช้งานกลุ่มอื่นเข้าใช้พื้นที่ได้ ส่วนด้านโซนกลุ่มวัยทำงานจากตั้งอยู่กระจายทั่วพื้นที่ซึ่งพื้นที่สำหรับลานกีฬาจะตั้งอยู่ตามขอบริมถนนทางวิ่งเพื่อลดความแออัดและให้เกิดการกระจายตัวพื้นที่ต่าง ๆ และโซนกลุ่มวัยเด็กจะตั้งอยู่บริเวณตรงกลางของสุสานแต่จีวโดยจะแยกออกจากลานกีฬาอย่างชัดเจน

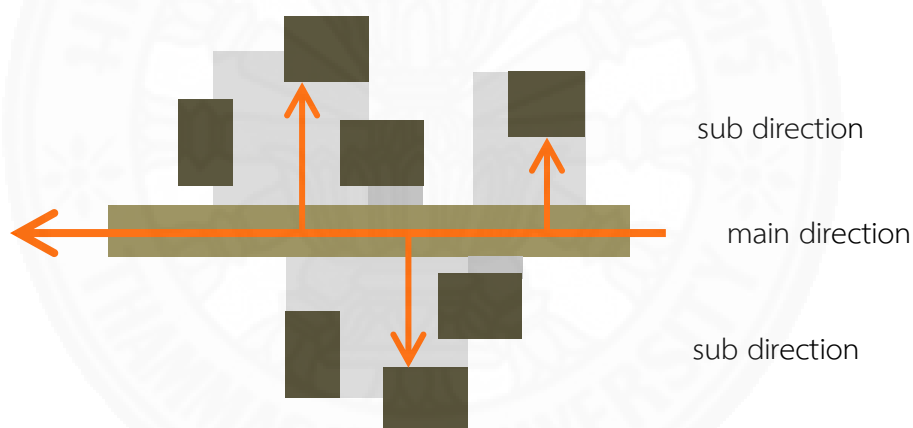

ภาพที่ 6.6 แสดงแผนผังการพัฒนาพื้นที่สุสานแต่จีวในอนาคต. โดย ผู้วิจัย, 2561.

จากภาพที่ 6.7 และ 6.8 เสนอให้มีการปรับปรุงโดยย้ายอาคารฟิตเนสที่กระจุกตัวอยู่ทางด้านหน้ามายังบริเวณที่ 8 แทน และออกแบบอาคารใหม่ให้มีลักษณะแบบ Semi-outdoor และเพิ่มพื้นที่ outdoor ที่ต่อเนื่องกับทางวิ่งหลัก เพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนที่มาวิ่งและคนที่มาใช้ฟิตเนส โดยจะมีห้องน้ำ และสิ่งอำนวยความสะดวกตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่ดังกล่าวด้วย

ภาพที่ 6.7 แนวทางการพัฒนาพื้นที่บริเวณที่ 8. โดย ผู้วิจัย, 2561.

ภาพที่ 6.8 แสดงแนวคิดในการออกแบบ. โดย ผู้วิจัย, 2561.

จากภาพที่ 6.9 จัดให้มีพื้นที่สำหรับจอดรถยนต์เพิ่มขึ้นบริเวณประตูทางเข้าด้านทิศตะวันตกของสุสานแต่จิว และแยกการใช้พื้นที่ให้ชัดเจนระหว่างถนนสำหรับคนเดิน-วิ่ง และที่จอดรถ โดยห้ามนำรถยนต์เข้ามาจอดบริเวณถนนสำหรับเดิน-วิ่ง นอกจากนี้ยังสามารถนำรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์เข้าไปจอดบริเวณหน้าสมาคมแต่จิวแห่งประเทศไทยได้

ภาพที่ 6.9 แสดงพื้นที่จอดรถภายในพื้นที่สุสานแต่จิว. โดย ผู้วิจัย, 2561.

จากภาพที่ 6.10 เสนอให้มีการปรับปรุงพื้นที่ว่างที่มีการใช้งานอย่างไม่เต็มศักยภาพ โดยย้ายสนามกีฬาที่กระจุกตัวอยู่บริเวณรอบศาลใต้ฮองกงมาไว้บริเวณที่ 7 และเพิ่มไฟฟ้าส่องสว่างบริเวณทางเดินและบริเวณสนามกีฬาให้เพียงพอ นอกจากนี้ควรเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ศาลานั่งพัก ตู้ล็อกเกอร์ ห้องน้ำและห้องอาบน้ำ เป็นต้น

ภาพที่ 6.10 แนวทางการพัฒนาพื้นที่บริเวณที่ 7. โดย ผู้วิจัย, 2561.

6.2.5 การจัดทำแผนงานตามความสำคัญของการให้บริการ (Phasing)

ตารางที่ 6.1

แผนปฏิบัติการพัฒนาพื้นที่สาธารณะสุสานแต่จิว

ลำดับ ที่	แผนงานโครงการ	ระยะ เร่งด่วน	ระยะ กลาง	ระยะ ยาว	การดำเนินการ
1	ปรับปรุงพื้นที่รกร้างลับตา คนซึ่งอาจเกิดปัญหาการมั่ว สุ่ม และเกิดอัตราต่อกลุ่ม ผู้ใช้งาน (บริเวณที่ 7, 8)				เสนอให้มีการปรับปรุงโดยย้ายอาคารพิตเนส ที่กระจุกตัวทางด้านหน้ามาบริเวณที่ว่างด้าน ทิศตะวันออก เพื่อให้เกิดกิจกรรมและเกิด การใช้งาน
2	ปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวก สะดวก เช่น ไฟฟ้าส่องสว่าง ตู้บริการน้ำดื่ม ห้องน้ำ เป็น ต้น				ตรวจเช็คหลอดไฟ เส้าไฟ และเพิ่มไฟฟ้าส่อง สว่าง ตู้บริการน้ำดื่ม ในจุดต่าง ๆ ภายในพื้นที่ สุสานแต่จิว รวมทั้งปรับปรุงคุณภาพห้องน้ำ เพื่อเพิ่มความสะดวกให้แก่กลุ่มผู้ใช้งาน
3	ปรับปรุงพื้นที่จอดรถ (บริเวณที่ 2)				จัดให้มีพื้นที่จอดรถยนต์เพิ่มขึ้น และแยก สัดส่วนให้ชัดเจนระหว่างถนนสำหรับเดิน-วิ่ง และพื้นที่สำหรับจอดรถ
4	ปรับปรุงพื้นที่สนามเด็กเล่น (บริเวณที่ 3)				ปรับปรุงโดยการย้ายสนามเด็กเล่นบริเวณที่ 3 ไปอยู่โซนสำหรับกลุ่มวัยเด็กตามภาพที่ 6.1

หมายเหตุ. โดย ผู้วิจัย, 2561.

จากการศึกษาสภาพพื้นที่เพื่อเข้าใจถึงการจัดการพื้นที่ พฤติกรรมการใช้งาน และปัญหา
ในปัจจุบันของสุสานแต่จิว ซึ่งนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางในการจัดการพื้นที่สุสานแต่จิว
ทั้งนี้แนวทางการจัดการที่ได้เสนอแนะมาข้างต้นนั้นเป็นเพียงแนวทางการแก้ไขปัญหา และการบริหาร
จัดการพื้นที่ในเบื้องต้นเท่านั้น ซึ่งหากต้องการแก้ไขปัญหาในระยะยาว จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือ
ของคนในชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องมาใช้พื้นที่ รวมทั้งหน่วยงานภาครัฐ เพื่อมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาและ
ร่วมกันพัฒนาพื้นที่ สาธารณะหรือพื้นที่ลานกีฬา ซึ่งการทำให้คนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการ
พัฒนาจะทำให้เขาเกิดความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของพื้นที่และคนในชุมชนจะช่วยกันดูแล เพื่อให้พื้นที่
มีศักยภาพในการรองรับการใช้งานให้ดียิ่งขึ้น

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นที่สุสานแต่จิว ประกอบกับการศึกษากรณีศึกษาสุสานใน
ต่างประเทศ พบว่าสุสานแต่จิวมีลักษณะโดยรวมที่คล้ายคลึงกับสุสานยูจีน ที่ตั้งอยู่ในรัฐโอเรกอน
ประเทศสหรัฐอเมริกา คือ สุสานแต่จิวเป็นพื้นที่สาธารณะที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ของเอกชน มีการบริหาร
จัดการโดยภาคเอกชนและประชาชน ซึ่งไม่มีหน่วยงานภาครัฐเข้ามาเกี่ยวข้อง และมีวัตถุประสงค์ใน

การพัฒนาที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ปรับปรุงพื้นที่เพื่อลดความน่ากลัวของพื้นที่ลง และพัฒนาพื้นที่ให้มีการใช้งานเพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ ข้อที่แตกต่างคือ สุสานยูจินจะมีองค์ริสรระที่ไม่แสวงหาผลกำไรเป็นผู้ดำเนินการบริหารจัดการร่วมด้วย ซึ่งองค์กรนี้เป็นองค์กรที่ช่วยลดความรับผิดชอบส่วนบุคคลสำหรับการที่ตัดสินใจในเรื่องการจัดการและการใช้งานของสุสาน ช่วยให้สามารถระดมทุนได้โดยไม่ต้องเสียภาษี นอกจากนี้ยังพบว่าพื้นที่สุสานสามารถนำมาพัฒนาเป็นพื้นที่สาธารณะได้ และเป็นกรสร้างโอกาสในการพัฒนาพื้นที่กรร้างให้มีการใช้งานที่เป็นประโยชน์มากขึ้น อย่างไรก็ตามพื้นที่สุสานแห่งนี้ถือเป็นพื้นที่สาธารณะที่บริหารโดยภาคเอกชนแห่งหนึ่งที่ประสบความสำเร็จในการให้บริการ เนื่องจากมีกลุ่มผู้ใช้งานเข้ามาใช้บริการพื้นที่เป็นจำนวนมาก และเป็นสถานที่แห่งหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน เพราะกลุ่มผู้ใช้งานส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ในเขตสาทรและเดินทางมาใช้พื้นที่เป็นประจำ นอกจากนี้พื้นที่สุสานแต่จิวยังมีความสำคัญต่อโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม เนื่องในช่วงเข้าค่ายทางโรงเรียนมักจะขอใช้พื้นที่ภายในบริเวณสุสานแต่จิวเพื่อเป็นสถานที่ตั้งฐานกิจกรรมต่าง ๆ ให้นักเรียนที่มาเข้าค่ายได้ทำกิจกรรมตามที่โรงเรียนกำหนดไว้ และนโยบายการบริหารจัดการพื้นที่ กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ทั้งกิจกรรมนันทนาการการพักผ่อนหย่อนใจ และกลุ่มผู้ใช้งาน ล้วนเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้สุสานแห่งนี้กลายเป็นพื้นที่ที่ดูมีชีวิตและไม่เงียบเหงา เนื่องจากมีผู้คนเข้ามาใช้งานในพื้นที่อย่างต่อเนื่องตลอดทั้งวันที่เปิดให้บริการ และภาพพื้นที่ภายในร่มรื่น ซึ่งจะเห็นได้ว่าพื้นที่สาธารณะสุสานแต่จิวเป็นพื้นที่สาธารณะแห่งหนึ่งที่เอื้อประโยชน์มากมายแก่พื้นที่โดยรอบและกลุ่มผู้มาใช้งานได้เข้ามาใช้พื้นที่

จากการศึกษาและวิเคราะห์ผลในด้านต่างของสุสานแต่จิวทำให้ได้ทราบถึง ประวัติความเป็นของพื้นที่ และทราบถึงแนวคิดของพัฒนาการของพื้นที่สุสานแห่งนี้ให้กลายเป็นพื้นที่สาธารณะหรือลานกีฬา สุสานแต่จิวเป็นการพัฒนาที่เกิดขึ้นจากความต้องการพื้นที่สำหรับวิ่งของกำลังกายของสมาชิกในชมรมนักวิ่งแต่จิวสาทร ซึ่งเป็นการพัฒนาแบบค่อยเป็นค่อยไปหรือพัฒนาทีละอย่างจนกลายเป็นพื้นที่ออกกำลังกายที่มีความคล้ายคลึงกับสวนสาธารณะแห่งอื่น ๆ ในกรุงเทพมหานครซึ่งการศึกษาในครั้งนี้จะทำการศึกษาในเรื่องของการบริหารจัดการทำให้ทราบว่าพื้นที่แห่งนี้มีกระบวนการบริหารจัดการที่ต่างจากพื้นที่อื่น ๆ ซึ่งผู้ดูแลสุสานแต่จิวเป็นกลุ่มคนที่สมัครใจเพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่โดยไม่ได้รับค่าตอบแทนแต่อย่างใด ส่วนสภาพพื้นที่ภายในมีการจัดเตรียมพื้นที่เพื่อทำกิจกรรมอย่างหลากหลาย บรรยากาศภายในต่างจากสุสานแห่งอื่น เนื่องจากสุสานแห่งนี้มีกิจกรรมและการใช้งานตลอดทั้งวัน ดังนั้นพื้นที่สาธารณะแห่งนี้จึงมีลักษณะทางกายภาพและการให้ความรู้สึที่แตกต่างจากที่อื่น และสังคมคือกลุ่มผู้เข้ามาใช้งานพบว่ามีส่วนใหญ่เป็นกลุ่มวัยทำงาน และอาศัยอยู่ในเขตสาทร ซึ่งการทำวิจัยในครั้งนี้สามารถนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขสภาพปัญหาและข้อจำกัดของพื้นที่ โดยสามารถนำวิธีการแก้ไขปัญหาและการออกแบบไปใช้พัฒนาพื้นที่สุสานแต่จิวได้ตามความเหมาะสมและความเห็นชอบของผู้ดูแล

นอกจากนี้วิจัยฉบับนี้ยังสามารถใช้เป็นกรณีศึกษาหรือพื้นที่ตัวอย่าง ซึ่งจะนำไปใช้เป็นแบบในการพัฒนาพื้นที่ที่มีลักษณะทางกายภาพที่คล้ายกัน เนื่องจากปัจจุบันพื้นที่ในเขตเมืองมีพื้นที่สำหรับทำกิจกรรมนันทนาการและการพักผ่อนหย่อนใจน้อยลง แต่มีการสร้างอาคารขนาดใหญ่เพิ่มขึ้นเพื่อรองรับกิจกรรมต่าง ๆ ของเมือง ดังนั้นพื้นที่ที่ร้างที่ไม่มีการใช้งานและอยู่ในกรรมสิทธิ์การดูแลของภาครัฐหรือเอกชนก็สามารถนำพื้นที่บริเวณนั้น มาสร้างเป็นสถานที่ออกกำลังกายและการพักผ่อนหย่อนใจของเมืองได้ ทั้งยังเป็นการส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ดินให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

6.3 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ในการศึกษาสภาพพื้นที่ทั่วไปของสุสานแต่จิว สภาพปัญหาและความต้องการของกลุ่มผู้ใช้งานพบว่าพื้นที่สุสานแต่จิวมีสภาพปัญหาทั้ง ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และการให้บริการ สิ่งอำนวยความสะดวก นอกจากนี้ยังมีข้อจำกัดด้านงบประมาณที่นำมาใช้ในการบริหารจัดการพื้นที่ด้วย ซึ่งการศึกษาในครั้งต่อไปยังสามารถนำข้อมูลการศึกษาในครั้งนี้ไปใช้ในการศึกษาข้อมูลเชิงลึกเชิงนโยบายกล่าวคือพื้นที่สุสานแต่จิวเป็นพื้นที่สาธารณะของเอกชน โดยได้รับการดูแลและพัฒนาจากภาคเอกชน หากต้องการลดข้อจำกัดด้านงบประมาณที่นำมาใช้ในการบริหารจัดการ โดยการนำภาครัฐเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา จะสามารถดำเนินการได้ด้วยวิธีใดหรือเข้ามาบริหารจัดการในรูปแบบใด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการลดข้อจำกัดด้านงบประมาณ และเป็นการส่งเสริมให้พื้นที่มีศักยภาพในการให้บริการเพิ่มมากขึ้น

นอกจากนี้ควรมีการศึกษาถึงบทบาทในการให้บริการและศักยภาพของพื้นที่ เพื่อให้ทราบว่าพื้นที่สาธารณะสุสานแต่จิวมีบทบาทในการให้บริการในระดับใด เช่น สวนระดับชุมชน ระดับย่าน ระดับเมือง และมีความพร้อมมากน้อยเพียงใด หากจะได้รับการพัฒนาให้เป็นพื้นที่ที่รองรับการให้บริการที่อยู่ในระดับสูงขึ้น อันจะนำไปสู่การวิเคราะห์และจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อทำบทสรุปว่าสุสานแต่จิวจะมีศักยภาพในการให้บริการแก่กลุ่มผู้ใช้งานได้มาเพียงใด

รายการอ้างอิง

หนังสือและบทความในหนังสือ

- กองผังเมือง กรุงเทพมหานคร. (2536). *โครงการจัดหาและพัฒนาสวนสาธารณะ สนามเด็กเล่น และภูมิทัศน์ของเมือง*. กรุงเทพฯ: กองผังเมือง สำนักงานปลัดกรุงเทพมหานคร
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2548). *การมีส่วนร่วม แนวคิด ทฤษฎีและกระบวนการ*. กรุงเทพฯ: บริษัท พาณิชพระนคร (2535) จำกัด.
- ทำนอง ภูเก็ตพิมพ์. (2551). *แนวความคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการการศึกษาของชุมชน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เดชา บุญค้ำ. (2544). *สวนสาธารณะหมู่บ้านจัดสรรในกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาเคหการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. (2547). *แนวทางในการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ: หนังสือแปลของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติอันดับที่ 123.
- นิลบล คล่องเวสสะ. (2548). *เอกสารคำสอนภาคปลาย 2548: ภาควิชาภูมิสถาปัตยกรรม วิชา 2504633 การวางแผนและออกแบบสวนสาธารณะและพื้นที่นันทนาการ*. กรุงเทพฯ: คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บัณฑิต จุลาสัย และ เสริชัย โชติพานิช. (2549). *แนวความคิดการบริหารทรัพยากรกายภาพสำหรับโครงการที่อยู่อาศัยแบบรวม: คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*.
- วิมลสิทธิ์ ทรยางกูร และนิลบล คล่องเวสสะ. (2542). *พฤติกรรมนันทนาการกับสภาพการพื้นที่สาธารณะภายในชุมชนอยู่อาศัยของการเคหะแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2545). *องค์กรและการจัดการ*. กรุงเทพฯ: บริษัท ธรรมสาร จำกัด.
- สมคิด บางโม. (2538). *หลักการจัดการ*. กรุงเทพฯ: บริษัทวิทยพัฒน์ จำกัด.
- สุธาริน คุณผล. (2541). *บทสำรวจ พื้นที่สาธารณะ, 50 ปีรัฐศาสตร์ ม.ธรรมศาสตร์ ปีที่ 20 (ฉบับที่3), หน้า 167-214.*
- เสนาะ ดิยาวี. (2551). *หลักการบริหาร*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สัมพันธ์ ภูไพบูลย์. (2540). *องค์กรและการจัดการ*. กรุงเทพฯ: พิทักษ์อักษร.
- สำนักพัฒนามาตรฐาน กรมโยธาธิการและผังเมือง. (2547). *เกณฑ์ด้านผังเมือง หมวดบริการสังคม เรื่องสวนสาธารณะสนามกีฬา ห้องสมุด และพิพิธภัณฑ์*. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนามาตรฐาน.

- อาชัญญา รัตนอุบล และคณะ. (2548). *การจัดการเรียนรู้ของแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต: สวนสาธารณะ*. กรุงเทพฯ: สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- เอี่ยมพร วิสมหมาย. (2527). *สวนสาธารณะและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาพืชสวน คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Brill, M. (1989). Transformation, Nostalgia, and Illusion in Public Life and Public Place. *Public Places and Spaces*, 7-29.

วิทยานิพนธ์

- กนกกาญจน์ ตูจินดา. (2552). *ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสวนสาธารณะของประชาชนในกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์.
- พลพินิจ พินิจชอบ. (2559). *การจัดการสวนสาธารณะในเมือง: กรณีศึกษา อุทยานเบญจสิริ กรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง.
- ภควดี ศรีอ่อน. (2555). *พฤติกรรมการใช้สวนสาธารณะและสภาพแวดล้อมทางภูมิทัศน์กรณีศึกษาสวนรมณีนาถ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยศิลปากร, คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์.
- อนงค์ พัฒนจักร. (2535). *การมีส่วนร่วมของสตรีในการจัดการทรัพยากรป่าไม้: กรณีศึกษา บ้านห้วยม่วง จังหวัดขอนแก่น*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, คณะศิลปศาสตร์.
- อภิชาติ วิวัฒน์วงศ์. (2552). *การใช้สวนสาธารณะเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ ศึกษากรณีกลุ่มคนเล่นหมากรุกจีนในสวนลุมพินี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะรัฐศาสตร์.
- อมรรัตน์ กฤตยานุวัช. (2526). *การศึกษาเพื่อวางแนวทางการจัดการสวนสาธารณะในกรุงเทพมหานครในแง่ของการผังเมือง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์.
- Collin koonce. (2009). *cemeteries in the urban plan: Opportunities and constraints: University of Georgia, Master of Environmental Planning and Design.*

Kathrine M. Tromp van Holst. (2016). *Transforming Cemeteries: A Framework for Enhancing Ecosystem Processes and Human Uses in Formerly Rural, Urban Cemeteries*: University Of Oregon, Department Of Landscape Architecture.

Aysel Uslu. (2010). *An ecological approach for the evaluation of an abandoned cemetery as a green area: The case of Ankara /Karakusunlar cemetery*. Ankara University, Faculty of Agriculture.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

อรุณวิชญ์ วงศ์จตุพัฒน์. (30 พฤษภาคม 2561). การทำสุสาน. มหามงคดอทคอม. สืบค้นจาก http://www.mahamongkol.com/news/news.php?news_id=49.

เกรียงไกร บุญธกานนท์. (30 พฤษภาคม 2561). สุสาน. *ชมรมภูมิโหราศาสตร์ และ Fengshui Town*. สืบค้นจาก <http://www.fengshuitown.com/fengshui/fengshui-tip-book51-graveyard.htm>.

ภาคผนวก

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่องการจัดการพื้นที่สาธารณะในเขตเมือง: กรณีศึกษาสุสานแต่จิว กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาถึง รูปแบบของกิจกรรม พฤติกรรมการใช้งาน ทักษะคติของผู้ใช้งานพื้นที่สาธารณะแห่งนี้ แบบสอบถามชุดนี้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาปริญญาโท สาขาการผังเมือง คณะสถาปัตยกรรมและการผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยการตอบแบบสอบถามชุดนี้จะเป็นประโยชน์ต่อกระบวนการศึกษาวิจัยข้างต้นเป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยจึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านเพื่อตอบแบบสอบถามที่ตรงตามความเป็นจริง ทั้งนี้คำตอบของท่านจะใช้ในงานวิจัยเท่านั้น และขอรับรองว่าการให้ข้อมูลของท่านจะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อท่าน แบบสอบถามชุดนี้ แบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 คำถามทั่วไปเกี่ยวกับข้อมูลผู้ให้ข้อมูล ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลการใช้สุสานแต่จิว ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

(นางสาวกนกวรรณ จันทร์พรหม)

นักศึกษาปริญญาโทชั้นปีที่ 2 คณะสถาปัตยกรรมและการผังเมือง

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้วิจัย

1. เพศ

() ชาย () หญิง

2. อายุ

() น้อยกว่า 20 ปี () 20 - 29 ปี () 30 - 39 ปี () 40 - 49 ปี
() 50 - 59 ปี () 60 ปีขึ้นไป

3. เขตที่พักอาศัย

() สาทร ชุมชน..... () บางรัก ชุมชน.....
() ยานนาวา ชุมชน..... () บางคอแหลม ชุมชน.....
() อื่น ๆ

4. อาชีพ

() รับจ้างทั่วไป () นักเรียน/นักศึกษา () รัฐบาล/รัฐวิสาหกิจ
() ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว () บริษัทเอกชน () ปลดเกษียณ/บำนาญ
() อื่น ๆ

5. ระดับรายได้ของท่าน

- () ต่ำกว่า 10,000 บาท/เดือน () 10,001 - 20,000 บาท/เดือน
 () 20,001 - 30,000 บาท/เดือน () 30,001 - 40,000 บาท/เดือน
 () 40,001 บาท/เดือน ขึ้นไป

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการใช้พื้นที่สุสานแต่จิว

1. ท่านมาใช้พื้นที่สุสานแต่จิวมากน้อยแค่ไหน

- () ทุกวัน () สัปดาห์ละ 1 - 2 ครั้ง () สัปดาห์ละ 3 - 4 ครั้ง
 () เดือนละ 1 - 2 ครั้ง () อื่น ๆ

2. ท่านเดินทางมาสุสานแต่จิวโดยวิธีใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () เดิน () รถจักรยาน () รถมอเตอร์ไซด์
 () รถยนต์ส่วนตัว () ขนส่งสาธารณะ () รถรับจ้าง

3. ท่านมาใช้งานพื้นที่สุสานแต่จิวกับใคร

- () คนเดียว () เพื่อน () คนในครอบครัว

4. ส่วนใหญ่ท่านมาใช้พื้นที่สุสานแต่จิวในเวลาใด

- () 04.00-09.30 น. ช่วงเช้า () 09.31-16.00 น. ช่วงระหว่างวัน
 () 16.01-20.00 น. ช่วงเย็น

5. โดยปกติท่านใช้เวลาอยู่ในพื้นที่สุสานแต่จิวประมาณเท่าใด

- () ต่ำกว่า 30 นาที () ตั้งแต่ 30 นาทีถึง 1 ชั่วโมง
 () ตั้งแต่ 1 ชั่วโมงถึง 2 ชั่วโมง () 2 ชั่วโมงขึ้นไป

6. กิจกรรมใดที่ท่านเลือกทำในพื้นที่สุสานแต่จิว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () นั่งพักผ่อน () ชมวิวทิวทัศน์ () พบปะพูดคุย
 () รับประทานอาหาร () เดินเล่น () เดินออกกำลังกาย
 () วิ่งออกกำลังกาย () อ่านหนังสือ () ทำงาน
 () เรียนเทคโนโลยี () เต้นแอโรบิค () รำไทเก๊ก
 () กายบริหาร () เล่นกีฬาเป็นกลุ่ม เช่น บาสเกตบอล ตะกร้อ แบดมินตัน
 () เล่นฟิตเนส () ร่วมทำกิจกรรมตามชมรมต่าง ๆ ภายในสุสานแต่จิว
 () อื่น ๆ.....

7. กิจกรรมนอกเหนือจากข้อ 6. ที่ท่านอยากให้มี

- () ไม่มี () มี คือ.....

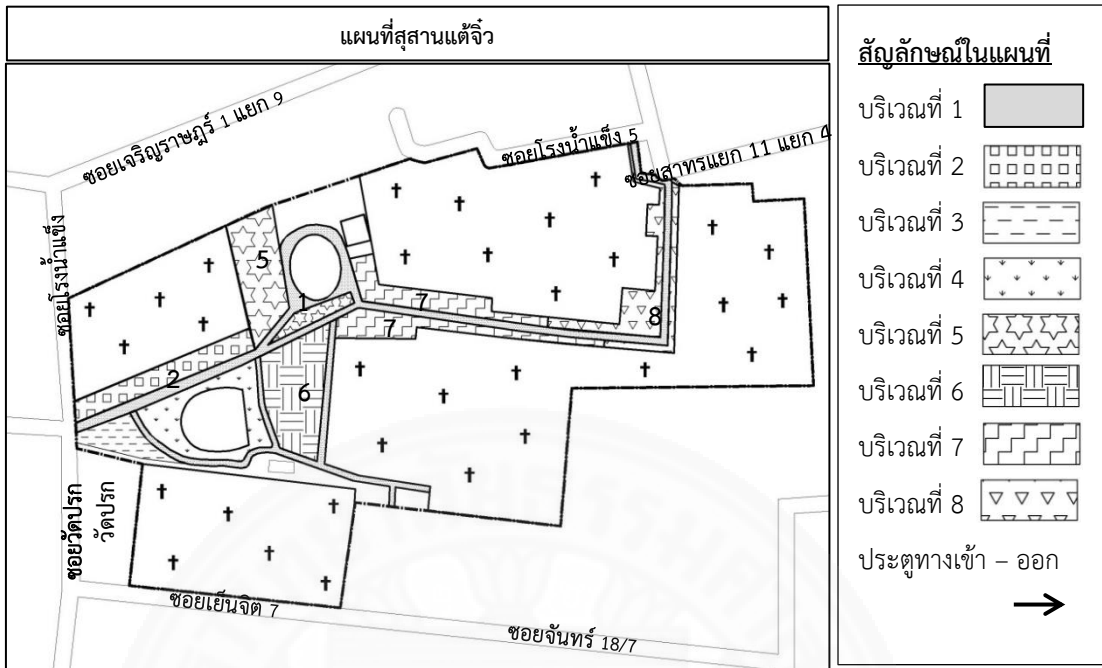
8. เหตุผลใดที่ท่านเลือกใช้พื้นที่แห่งนี้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () เดินทางสะดวก () ใกล้บ้าน () ใกล้ที่ทำงาน
 () ใกล้สถาบันการศึกษา () บรรยากาศภายในสวนดี () มีกิจกรรมที่หลากหลาย
 () มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบถ้วน () อื่น ๆ

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

3.1 ทักษะคิของผู้ใช้บริการสุสานแต่จิว

ประเด็น	จำนวน		คุณภาพ		ข้อเสนอแนะ
	เพียงพอ	ไม่เพียงพอ	ดี	ปรับปรุง	
ห้องน้ำ					
ตู้บริการน้ำดื่ม					
จุดทิ้งขยะ					
สถานที่จอดรถ					
จุดนั่งพัก โต๊ะ เก้าอี้ ม้านั่ง					
ศาลานั่งพักผ่อน					
ไฟฟ้าส่องสว่าง					
ลานกีฬาหรือสถานที่ออกกำลังกาย					
เครื่องออกกำลังกาย					
ช่องทางสำหรับเดินและวิ่ง					
จุดจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม					
สนามหญ้า					
สนามเด็กเล่น					
ต้นไม้ที่ให้ความร่มเงา					
ข้อมูลและแผ่นป้ายต่าง ๆ					

3.2 ท่านมักจะมาใช้งานสุสานแต่จิวบริเวณใดมากที่สุด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

หมายเลข.....

3.3 ท่านคิดว่าบริเวณใดควรมีการแก้ไขปรับปรุงมากที่สุด หมายเลข 1-8 (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

หมายเลข.....เพราะเหตุใด.....

3.4 ท่านคิดว่าสุสานแต่จิวจำเป็นต้องมี มาตรการด้านความปลอดภัยเพิ่มขึ้นหรือไม่ หากจำเป็นควรเพิ่มเติมใดบ้าง

- () ไม่จำเป็นต้องเพิ่มเนื่องจากมีเพียงพอแล้ว () ควรเพิ่ม เวรยามรักษาความปลอดภัย
- () ควรเพิ่ม กล้องวงจรปิดและไฟฟ้าส่องสว่างบริเวณภายในสวน
- () มาตรการอื่น ๆ

3.5 ท่านคิดว่าควรให้หน่วยงานใดเป็นผู้รับผิดชอบดูแลพื้นที่สาธารณะสุสานแต่จิวแห่งนี้

- () ประชาชนในพื้นที่ () หน่วยงานภาครัฐ () หน่วยงานภาคเอกชน

3.6 ท่านอยากมีส่วนร่วมในการพัฒนาสุสานแต่จิวอย่างไรบ้าง

- () ร่วมเป็นอาสาสมัครในการดูแลพื้นที่ () ร่วมบริจาคเงินเพื่อสนับสนุนในการพัฒนา
- () ประชาสัมพันธ์ข่าวสารกิจกรรมภายในสวน () อื่นๆ

3.7 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสาวกนกวรรณ จันทร์พรหม
วันเดือนปีเกิด	29 มีนาคม พ.ศ. 2536
ตำแหน่ง	พนักงานวางผังเมือง สำนักผังเมืองรวม กรมโยธาธิการและผังเมือง
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2557: สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีคณะวิทยาลัย การ ปกครองท้องถิ่น สาขาการจัดการงานช่างและผังเมือง มหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2559: ศึกษาต่อระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต หลักสูตรการผังเมืองมหาบัณฑิต สาขาวิชาการผังเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ประสบการณ์ทำงาน	พ.ศ. 2557: ทำงานในตำแหน่งวิศวกรประจำออฟฟิศ บริษัท ทริปเปิลที เอ็นจิเนียริ่ง จำกัด พ.ศ. 2558: ทำงานในตำแหน่งเจ้าหน้าที่วิเคราะห์ผังเมือง กรมโยธาธิการและผังเมือง พ.ศ. 2559: พนักงานวางผังเมือง สำนักผังเมืองรวม กรมโยธาธิการและผังเมือง จนถึงปัจจุบัน